

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
16 B
40

ELK DEEL IS AFZONDERLIJK VERKRIJGBAAR.

GULDENS-EDITIE.

ZUSTER CATCHINKA.

DOOR

CELESTINE.

ARNHEM, D. A. THIEME.

DE PRIJS VAN ELK DEEL IS EEN GULDEN.

GULDENS-EDITIE.

No. 58.

ZUSTER CATCHINKA.

DOOR

CELESTINE.

ZUSTER CATCHINKA.

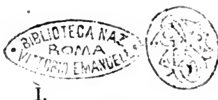
DOOR

CELESTINE.

ARNHEM,
D. A. THIEME.
1866.

I.

Wij zijn in de maand December. 't Is avond; en gansch geen aangename avond. Het sneeuwt onophoudelijk. Een scherpe Noord-Oostenwind jaagt de sneeuwvlokken woest dooréén. Velden en wegen zijn er mede bedekt, boomen en struiken zuchten onder den zwaren last. Met onverbiddelijk geweld zwaait de wintervorst zijn ijzeren scepter, zijn kille adem verstijft onmeêdoogend. Doodsch is het op de wateren, doodsch op de velden en wegen, doodsch in de gansche natuur!...

Met zulk bar weder te reizen is alles behalve aangenaam. Toch zijn er reizigers; de diligence van van Gend en Loos getuigt er van. Ze wordt door vijf paarden getrokken en nog zweeten en hijgen de stumpers van inspanning om het logge gevaarte door de sneeuw te trekken.

Zooals gewoonlijk, zijn alle plaatsen daarbinnen bezet. Van Gend en Loos heeft op die route geen mededinger en een spoorweg.... maar daarin willen we ons nu niet verdiepen.

De reizigers zijn allen in een slechte luim. Ze zitten naauw; ze zijn koud, en hoewel ze daarom alle raampjes digt houden, rooken ze toch om het hardst; want we zijn in Holland!...

Slechts ééne vrouw geniet het voorregt om met die galante heeren der schepping te reizen. Ze heeft een middenplaats op de voorbank, en is behoorlijk ingesloten tusschen twee zwaarlijvige paardekoopers. Van haar gelaat kunnen we nog niets zeggen, evenmin iets van het uiterlijk der overige passagiers. 't Is stikdonker; nog een voorregt van het reizen per diligence.

Men heeft getracht te slapen, maar de pas wordt hem afgesneden door zijn ergste vijandin — de koude.

— Hindert u het rooken? — vraagt een der paardekoopers vrij barsch aan zijn buurdame. Hij houdt daarbij zijn sigaar tusschen de tanden geklemd, vast besloten om bij een toestemmend antwoord toch door te blijven rooken.

— Als het *u* niet hindert, moet ge u aan mij niet storen — antwoordt ze bescheiden.

— Anders moet de jufvrouw het maar zeggen! — dus neemt haar overbuurman het woord op.

Maar de jufvrouw zegt niets, misschien omdat ze weet hoe het aanbod gemeend is, of omdat ze niemand tot last wil zijn.

— 't Is verwenscht koud! — pruttelt een mager heer.

Alle passagiers zijn dit volmaakt met hem eens. Het „verwenscht koud," vloeit in alle toonaarten van ieders lippen.

— Een schande dat er hier nog geen spoorweg is! — v volgt dezelfde passagier op even knorrigen toon.

— Een eeuwige schande! — herhalen de reizigers in k

— Ze zullen ons nu voor goed links laten leggen, vi... ik. De stad A. zal toenemen in voorspoed en welvaart en wij, wij zullen hoe langer zoo meer in verval raken. Zullen

we dat lijdelijk aanzien; zal niemand den mond open doen om daartegen te protesteren? — vraagt de magere spreker met verheffing van stem.

Als het protest van de overige passagiers moet uitgaan, dan bestaat er weinig kans. Ze hebben geen van allen plan om zich die zaak zoo zwaar aan te trekken en bewaren daarom liever het stilzwijgen.

— Oudenwijventroep! — gromt de magere heer; hij wikkelt zich digter in zijn mantel en zoekt afleiding in een dutje.

Nu wordt op de achterbank een windlucifer afgestreken; de heldere vlam verlicht als door een tooverslag alle reizigers.

— Ha, jonker is u daar ook? — zegt een der paardekoopers. Hij heeft in den ontsteker van den windlucifer een zijner geachtste klanten herkend.

Alvorens te antwoorden steckt de jonker, een jong mensch met een bleek gelaat, blonde kneveltjes, kleine blaauwe oogen en blond krullend haar — bedaard zijn sigaar aan en werpt steelsgewijze een blik naar het vrouwenfiguur, wier hoofd in een wijde mantelkap is gehuld.

— Ja, hoe kom ik in deze verwenschte kast, zult ge wel vragen! Voor mijn genoegen is het zeker niet.

Dat begrijpt de paardekooper.

— Jonker! heeft u dien vos van mijnheer Bulk al gezien? —

— Neen; hebt gij dien voor hem aangekocht? —

— Om u te dienen, jonker! fraaijer beest is er in den hoek niet! —

— Ge zult er ook wel fraai geld voor in rekening gebragt hebben. —

— Niet meer dan het waard is, ofschoon die heer het

best kan betalen. Ik durf wedden, Joris! dat ge er beter af zoudt komen, als ge met hèm te doen hadt in plaats van met zijn oom; wat blief je? —

— Had ik geweten dat het paard kolderig was, dan zou ik het niet bij mijn eigen zoon op stal hebben gebragt; zou ik wel? — zegt Joris met een heesche stem.

— Wat is dat voor een geschiedenis? — vraagt de jonker.

— Och, u moet weten, baas Joris, Fauderman de veearts, en ik, hebben een zaak met het geregt. Veertien dagen geleden kocht ik een Holsteiner; baas Joris verneemt dat mijnheer Bulk's oom juist zulk een stel van een paard zoekt. Hij koopt het van mij en doet het drie dagen daarna aan dien heer over. Maar wat wil nu het geval, het paard wordt kolderig en mijnheer verklaart niet alléén den koop voor nul en van geene waarde, maar hij beticht baas Joris van bedrog en daagt hem voor het geregt. Deze werpt de schuld op mij, en Fauderman wordt er bij gehaald om de verklaring af te leggen of het paard vroeger reeds kolderig was... —

— Ja wis en waarachtig was het dat, en jelui hebt het deksels goed geweten ook! — dus valt hem de tweede paardekooper in de rede.

— Da's gelogen! — schreeuwt de eerste.

— Denkt gij bij geval dat wij bedriegers zijn, zooals ge zelf er een zijt! — snaauwt baas Joris hem toe.

En nu volgt er een hevige schermutseling van grofheden, gekruid met vloeken, tot groot vermaak van den jonker, die bij elken onbeschoften uitval hartelijk lacht.

— Jufvrouw! mag ik u mijn plaats aanbieden? — klinkt nu een vriendelijke stem van de achterbank.

Het valt niet te ontkennen, dat de plaats van de juf-

vrouw verre van benijdenswaardig is. Immers de drie, min of meer door den drank verhitte lieden, buigen zich zonder pligtplegingen over haar heen, en schijnen geheel te vergeten dat zij in het gezelschap van een vrouw zijn!

— Als 't niet te veel van u gevergd is, gaarne, — antwoordt ze.

Onmiddellijk brengt men de plaatsverwisseling tot stand.

De jonker vindt dit zeer vermakelijk. Hij ontsteekt nogmaals een lucifer om dien galanten ridder eens op te nemen, maar lacht luidkeels als hij een eerwaardigen grijsaard met moeite over de bank ziet strompelen.

— 't Is een oude liefhebber! — mompelt hij in zich zelf, maar toch verstaanbaar genoeg voor de anderen.

Dit voorval heeft evenwel de gewenschte uitwerking. De strijdenden hebben nog genoeg besef om het onbetamelijke van hun gedrag in te zien. Een diepe stilte volgt. Weldra wordt deze afgebroken door het valsche horengeblaas van den conducteur. Hij draagt vrij gebrekkig, met gedurig afgebroken toonen het „Schep vreugde in 't leven" voor; — een slecht gekozen lied als iedereen van koude bibbert. Nog een oogenblik sukkelt de wagen door de naauwe donkere straten, waarin hier en daar de kleine pit eener gaslantaarn een twijfelachtig licht werpt, en de diligence is op de plaats harer bestemming aangekomen.

't Is intusschen middernacht geworden.

Huiverend van koude zijn de reizigers afgestapt.

— Kan ik u ook met uw goed helpen? — vraagt de vriendelijke grijsaard aan de jufvrouw.

Zijn hulp wordt echter afgewezen en beleefd groetend vervolgt hij zijn weg.

Daar komt een livereiknecht ademloos aangeloopen.

— Is er niet een jufvrouw afgestapt voor den baron? —

— Ja.

De jonker treedt nader bij.

— Moet die dame bij ons zijn, Gijs? —

— O jonker! is u daar? dat is goed! 't Is slim met den baron, zeer slim! —

— Ik kom straks, zorg maar voor mijn goed! — zegt hij en wil het logement binnen gaan.

— Onmogelijk, jonker! ik moet de jufvrouw dadelijk meêbrengen! Ze is zooveel als een zuster van liefdadigheid! — laat hij er fluisterend op volgen.

— Oho, zegt de jonker, voor wien dat geen aanbeveling is.

Inmiddels heeft de reizigster haar kap naar achter geschoven, om een wakend oog over haar goed te houden. Het jeugdig bleek gelaat, de zachte blaauwe oogen treffen den jonker; hij schijnt op eens van voornemen te veranderen.

— Ik zal de jufvrouw wel begeleiden, Gijs! zorg dat ons goed behoorlijk thuis komt.

Vriendelijk noodigt hij de dame uit om hem te volgen en zij gaan te zamen heen.

Jeugd en schoonheid oefenen een tooverkracht uit op het jong en vurig gemoed. De onwellevende jonker, die straks kon toezien hoe lastig men het de weerlooze vrouw maakte, is eensklaps in een toonbeeld van hoffelijkheid herschapen.

Hij is naijverig op de geringe dienst, die de oude Heer haar heeft bewezen, niet uit schuldbesef — dat spreekt van zelf; jonkers zijn boven de vormen der welvoegelijkheid

verheven — maar omdat hij bij nadere beschouwing wel wat meer aanspraak op haar erkentelijkheid wenscht te hebben.

— Zulk een lief meisje als gij zijt, moest zich in dit weder niet buiten wagen, — zegt hij.

Zij denkt dat hij niet weet waarom ze zich aldus waagt.

— Om nog niet eens te spreken van de inconvenienten, die er voor u aan het reizen per diligence zijn verbonden, — vervolgt hij. Men kan er zulk onaangenaam gezelschap aantreffen! —

Dit beaamt zij volkomen, maar voert er tegen in, dat ze vergoeding vindt in de gedachte om anderen van dienst te zijn.

— Bah! op uw leeftijd heeft men het regt om diensten van anderen te verwachten. Hoe hebt ge u dat ondragelijk juk van ziekenverpleegster op den hals kunnen halen? 't Is een goed baantje voor oude vrijsters, maar voor u.., Ik zou er mij een gewetenszaak van maken om *u* aan mijn ziekbed te laten roepen.

Zij glimlacht; van zijn naauw geweten heeft ze tot nu toe niet vele bewijzen ontvangen.

— Of het moest zijn om weêr gloed en leven in mijn binnenste te ontsteken! — voegt hij er schertsend bij.

Zij zwijgt.

Misschien is ze te veel aan proza gewend, om zulke poëtische taal te verstaan.

— Zeg mij ten minste, dat ge u niet levenslang die verpligting op den hals hebt gehaald, want dat zou mij mijn nachtrust benemen! — spot hij verder.

— Als God er mij de kracht toe verleent, wensch ik niet anders, — antwoordt ze nu ernstig, — maar van u is

het voor het minst ligtzinnig, om vrouwelijke liefdadigheid dan eerst uw bijval te schenken, als de vrouw door haar leeftijd ophoudt u te behagen. —

De jonker bijt zich op de lippen.

— Wat doet het er toe? oud of jong, rijk of arm, aanzienlijk of gering — zijn we niet allen verpligt om onze evenmenschen te dienen? —

— 't Is een femelaarster! — prevelt de jonker, — hoe kon ik ook zoo gek zijn, mij met haar in te laten! —

— Ik althans gevoel mij levendig daartoe gedrongen en wensch mijne roeping getrouw te blijven! —

De illusie van den jonker is verdwenen. In dat meisje meende hij thuis een aangename afleiding te vinden, maar hij ziet zich bitter teleurgesteld.

— Volg uwe roeping, malle meid! — denkt hij geërgerd — ik zal de mijne volgen! — Hij is nu blijde, dat hij de ouderlijke woning bereikt heeft en van haar gezelschap zal ontslagen worden.

Voor een statig huis met hooge stoep halt houdende, belt de jonker aan als iemand die het regt heeft harder te bellen dan een ander. Spoedig wordt de voordeur geopend. Een tweede knecht in liverei, wijkt met gemaakten eerbied twee schreden achteruit, nu hij zijn jongen meester herkent.

— Goeden avond, Willem! met dit hondenweêr word ik zeker niet verwacht, word ik wel? —

— Mevrouw de barones meende, dat u heden ochtend met extra rijtuig zoudt komen, omdat de baron zoo achteruit gaat. —

— Ei wat! Ik kreeg de tijding niet voor vijf uur! —

Hoed en overjas worden aan Willem overgereikt en met een naauw merkbaren hoofdknik tegen zijn medereizigster, over wier kettersche begrippen van gelijkheid en broederschap hij zich aldus wreekt, stapt hij met fieren tred den breeden gang door naar de huiskamer.

Met den jonker is ook de eerbiedige houding van den bediende verdwenen. Nieuwsgierig neemt hij de vreemdelinge op, die de sneeuw van hare voeten heeft afgeschud, en zich nu van hare vochtige overschoenen ontdoet.

Ze bekommert zich even weinig om des jonkers plotselinge koelheid, als vroeger om zijn hoffelijkheid; maar ze kleurt toch een weinig nu een scherpe stem uit de keuken klinkt:

— Breng de jufvrouw maar hier; ik heb vergeten om de kagchel op haar kamer aan te maken. —

De knecht schijnt er ook verlegen meê. Hij heeft zich dat vrouwspersoon zoo geheel anders voorgesteld. Hij heeft er zich vooruit reeds met Griet en Dien en Gijs op vergast, om haar eens braaf uit te lagchen en geducht op haar plaats te zetten als ze veel ditjes en datjes verkoopt. Ze hebben zich van een zuster van liefdadigheid geen duidelijke voorstelling kunnen maken, plaatsen haar op eene lijn met de bakers, en hebben bijgevolg hun bakerafschrik bij voorbaat op haar overgeplant. Maar nu? Willem kan zijn oogen niet gelooven! Ondanks haar eenvoudig gewaad herkent hij, als een knecht van goeden huize, al dadelijk in haar zijn meerdere in opvoeding, in beschaving en in stand. Hij is niet bloô van aard. O neen, van zijn livereiknechtswaarde is hij zich ten volle bewust, maar toch moet hij zijn onbeschaamden blik nederslaan als hij den

haren ontmoet. Er is iets in die groote, kalme oogen, dat hem eerbied inboezemt. Hij wil het zichzelf niet gaarne bekennen, maar voelen doet hij het toch. Dát maakt hem wrevelig.

— Vriend! wilt ge zoo goed zijn mij den weg te wijzen — ik ben koud! — spreekt het meisje.

Er ligt iets gebiedends in den toon harer stem. Willem houdt het er ten minste voor.

— Zou ze nu al beginnen met mij te kommanderen, denkt hij; — wacht eens even; meer dan een huurling is ze toch ook niet! Eerst naar *onze* receptiekamer! —

Hij wil haar naar de keuken geleiden, maar plotseling wordt de deur van een der achterkamers opengerukt, een trotsche vrouwengestalte vertoont zich op den drempel en een gebiedende stem spreekt:

— Hierheen, Willem! —

II.

De ontvangkamer of liever receptiezaal van den baron van Solsenfeld, is in het stadje N. bekend als een model van gemak en weelde. Geen der aanzienlijke kennissen van den baron ontbreekt dan ook, als eenmaal 's maands de lichtkroonen in dat vertrek worden ontstoken, als de meubelgordijnen, causeuses en voltaires van hunne overtrekken worden ontdaan, de schilderijen en spiegels prachtiger en schitterender dan immer uit hunne neteldoeksche omhulsels

te voorschijn treden. Dat verblindende licht, die gouden gloed der vergudsels, dat mollige vloerkleed, die donzen zittingen; ze oefenen een magnetischen invloed uit. Men wordt er door aangetrokken, door meêgesleept, door verblind!

Voor de familie van Solsenfeld heeft deze uitwerking haar goede zijde. Immers de menigte beoordeelt dat geslacht naar de omgeving; en daar de omgeving verguld is zoo spreekt het van zelf, dat ook de meest in het oogvallende gebreken der leden van dat geslacht niet in het ware daglicht beschouwd worden. Bij voorbeeld: trots wordt fierheid, geldzucht, spaarzaamheid — hoogmoed een gepast gevoel van eigenwaarde — ligtzinnigheid, dartelheid — onbeschaamdheid, vrijmoedigheid genoemd. Het valt dus der baroniale familie niet moeijelijk, een goeden indruk te maken op de harten hunner bezoekers. Deze althans vereeren den baron als een type van adelijke grootheid, de barones als een toonbeeld van vrouwelijke volmaaktheid en de jonkers als waardige loten van zulk een edelen stam.

Geheel anders is het oordeel van het meer ontwikkeld publiek. Het ziet in den ouden baron een trotschen, zedeloozen grijsaard, die zijn dubbele magt, adel en geld — misbruikt tot het bereiken van lage doeleinden. Het beschuldigt de barones van hoogmoed en vooral van baatzucht wanneer het er op aankomt hare telgen uit te huwelijken. Het legt den jonkers zaken ten laste, waarover men in fatsoenlijk gezelschap liefst het stilzwijgen bewaart... Maar het ontwikkelde publiek weet ook niet wat den adel toekomt en is daarom crimineel in 't oordeel vellen.

Over één lid van de baroniale familie zijn het beide par-

tijen het echter tamelijk eens. Het betreft de dochter van den baron, freule Adeline. Men roemt haar schoonheid en verwondert zich over haar zonderling karakter.

In houding en gelaat, in toon en manieren verschilt ze op verrassende wijze van al hare bloedverwanten. Ze schijnt een loot op vreemden stam geënt.

Sinds eenige maanden is de receptiezaal bij den baron van Solsenfeld gesloten. De grijsaard is door een kwaal aangetast, die hem de gruwelijkste smarten doet lijden, en ongeneeslijk blijkt te zijn. 't Is een groote teleurstelling voor de N... sche beau monde, dat de ziekte zich juist bij het begin des winters openbaart. In N. is reeds zoo weinig afleiding. Hoe zullen nu die luisterrijke soirées vergoed worden die zulk een vervulling zijn voor de lange winteravonden!

Aan deelnemende bezoekers is dan ook geen gebrek, ofschoon deze meer de gesloten receptiezaal dan wel den zieke betreuren. Maar mevrouw de barones is gewoon naar den schijn te oordeelen. Ze neemt de daad voor lief en ziet niet op de drijfveer; daarom acht ze het zich tot pligt om die bezoekers met de vereischte treurige deftigheid in haar bijzijn toe te laten.

De ontvangzaal is wel gesloten, maar men blijft altijd ontvangen.

Ook op den avond waarvan we in ons eerste hoofdstuk gewaagden, heeft zich een talrijke schaar van deelnemende vrienden bij de barones vereenigd. Mevrouw de barones heeft met veel tranen een treurig relaas opgedischt van het lijden van den zieke, en is nu in een partijtje whist verdiept geraakt. Het overige gezelschap heeft afleiding

gezocht in gesprekken over het nieuws van den dag, of in de beschouwing van fraaije plaatwerken.

En de heer des huizes?

Toevertrouwd aan de zorg van een der bedienden — de barones kon zijn lijden niet aanzien — wentelt hij zich rusteloos op zijn legerstede heen en weder, nu eens jammerende en weeklagende, dan weêr, ten prooi aan ijlende koortsen, vloekende en razende en zichzelf verwenschende.

Eindelijk is de avond verstreken en zijn de gasten vertrokken.

De barones zit achter in haar leuningstoel gedoken en staart peinzend in het helder vlammend vuur. Van welken aard hare gedachten zijn kan men moeijelijk gissen, wijl haar eenigzins voorover gebogen gelaat, half beschaduwd wordt door de hand waarmede ze het hoofd ondersteunt.

Haar oudste zoon staat achteloos tegen den schoorsteenmantel geleund. Zijn onbeteekenend gelaat draagt de sporen eener losbandige levenswijze. Hij telt naauwelijks vijf en twintig jaar, maar naar de kale plek op zijn schedel, de diep ingezonken oogen, de vermagerde wangen te oordeelen, zou men hem minstens tien jaar ouder schatten.

Ook hij schijnt den vrijen loop aan zijn gedachten te laten.

Met het hoofd achterover in het kussen gezonken en de groote gitzwarte oogen, onafgewend naar het plafond gerigt, ligt freule Adeline op den fluwelen divan uitgestrekt.

Diepe stilte heerscht in het vertrek, die alleen wordt verbroken door het rusteloos getik van twee uurwerken, die in hun bronzen pronkgewaad, schoorsteenmantel en penanttafel versieren.

Nu kondigen hunne twaalf slagen het uur van middernacht aan.

De barones heft het hoofd op. Zij is een vrouw van even zestig jaren. Op haar flets en gerimpeld gelaat zoekt men te vergeefs naar overblijfsels van vroegere schoonheid; schoon was ze nimmer.

Daarentegen schijnt haar gelaat de spiegel harer ziel te zijn. Ze is hoogmoedig en zelfzuchtig, en men behoeft haar slechts aan te zien om daarvan overtuigd te worden.

— Boudewijn! is 't niet om twaalf dat de diligence aankomt? — vraagt ze haar zoon.

— Ja, mama! —

— 't Is te hopen dat ze nu komt! —

— Wie? —

— Wel, het meisje! —

— O! —

— Wie anders? —

— Ik dacht aan Alfred. —

Het gelaat der barones betrekt.

— Hij schijnt met de bevelen zijner moeder den spot te drijven, dat neem ik hem hoogst kwalijk. —

— Hij is jong. —

— Maar oud genoeg om te begrijpen dat zijn tegenwoordigheid hier vereischt wordt. —

— Papa zal nog zoo spoedig niet sterven! — klinkt Adeline's stem van de divan.

De barones keert zich statig naar haar dochter.

— Wie zegt dat? —

— Ik. —

— Ei! waaruit besluit ge dat, Adeline? —

Een flaauwe glimlach vertoont zich op het schoone gelaat van het meisje, maar ze zwijgt.

— Hoort ge mijn vraag niet, Adeline? —

— Jawel, mama! —

— En uw antwoord? —

— Ik heb er geen. —

Moeder en dochter staren elkander een oogenblik aan.

Sedert lang heeft de barones haar invloed op den krachtigen geest harer dochter verloren, en nog altijd tracht ze dien verloren invloed weder te herwinnen, doch te vergeefs! Ook nu doorstaat Adeline met de grootste koelbloedigheid den strengen blik harer moeder en blijft zwijgen.

— Met haar kom ik nooit verder! — mompelt deze.

Wederom volgen er eenige oogenblikken van stilte.

— Als papa dood is.... — zegt Boudewijn geeuwend.

— Maar papa *is* nog niet dood! — valt Adeline hem ongeduldig in de rede. — 't Is onkiesch van u, Boudewijn! om op die treurige gebeurtenis te anticiperen! —

Ze is opgestaan en loopt driftig het vertrek op en neder.

Boudewijn zwijgt.

Met Adeline twist hij niet gaarne. Hij moet bekennen dat ze veelal gelijk heeft, maar al ware dit zoo niet, dan nòg zou hij zich door haar hebben laten beheerschen, want Boudewijn is zwak van karakter en wat hém ontbreekt aan énergie en wilskracht, dat bezit het meisje in dubbele mate.

— Het hindert en pijnigt mij meer dan ik u zeggen kan, Boudewijn! — vervolgt zijn zuster, — dat er hier over niets anders gedacht en gesproken wordt dan over papa's dood, en dat nog wel met het oog op de verdeeling

der nalatenschap! Er zijn er, die ik het niet kan beletten, maar daar waar het in mijn magt is, ben ik verpligt het te verhinderen! —

De barones gevoelt maar al te wel den pijl die op haar werd afgeschoten. Ze zou nogmaals een poging gewaagd hebben om haar moederlijk gezag te doen gelden en aan haar dochter het zwijgen hebben opgelegd, als niet een hevige ruk aan de schel haar van die nuttelooze poging had ontheven.

Weldra hoort men bekende voetstappen in den gang — de kamerdeur wordt geopend en jonker Alfred treedt binnen.

Uit zijn gelaat zou men bezwaarlijk kunnen opmaken, dat hij bij een stervenden vader is ontboden, Adeline zoekt althans te vergeefs naar één droevigen trek; 't is zeker daarom, dat ze zijn vrolijken welkomstgroet zoo koel beantwoordt.

Zij plaatst zich weder op den divan en schijnt weldra verdiept in een werk over de compositie.

— Alfred! — ik had u heden ochtend verwacht! —

— Ik was aan 't jagen en kwam eerst om vijf uur thuis. Ge ziet, mama! dat ik onmogelijk spoediger kon komen, — antwoordt de jonker luchtig.

— Als ge u onmiddellijk door een rijtuig hadt laten brengen, dan zoudt ge veel vroeger zijn aangekomen. — herneemt de barones reeds zachter gestemd.

— Moest ik dan mijn middageten prijs geven? 'k had een honger als een paard! Verbeeld u, mama! om zes uur uit de veeren. Twee koppel patrijzen en drie hazen geschoten, was 't geen goede jagt? De laatste haas trof ik maar half: hij huilde als een kind, maar Caro gaf hem de rest en — binnen hoor!

Boudewijn lacht, en de barones luistert met welgevallen naar het gesnap van haar jongsten zoon — haar lieveling.

— Is oom Frits ook hier? — vraagt Alfred.

— Ja kind! maar hij logeert in het logement. —

— En uw vrouw, Boudewijn?

— Die heb ik thuis gelaten!

— En hoe gaat het nu met papa, zusje? —

Adeline heft langzaam hare oogen van het boek op.

— Waarom vraagt ge dat aan *mij?* —

— Wel... omdat...

Alfred ziet het gefronsde voorhoofd zijner moeder; hij begrijpt dat zijn vraag beleedigend voor haar moet zijn en blijft steken.

— Gij hadt moeten beginnen met naar uw vader te vragen, Alfred! —

Adeline zegeviert.

Voor het eerst ziet ze hare moeder vriendelijk aan.

— Wel nu nog mooijer! — schreeuwt Alfred geraakt. — We weten allen dat papa's ziekte ongeneeslijk is en nu zullen we nog onder elkander fratsen moeten verkoopen om naar zijn toestand te vragen! van dat comediespel houd ik niemendal; papa zal er niet beter door worden! —

Adeline's wangen gloeijen.

— Ik heb nimmer naar zijn dood gewenscht — vervolgt Alfred — neen, nimmer! daar geef ik u mijn woord op, mama! maar nu het zoo ver met hem is, ben ik er niet rouwig om. Hij heeft mij altijd behandeld als een kwaden jongen — 't was een verkeerde weg om mijn genegenheid te winnen! —

— Alfred! Alfred!... stamelt de barones ontsteld.

— U kan dit niet bevreemden, mama! — herneemt Alfred, — gij waart vaak getuige van zijn onheusche behandeling. —

— Kind, vergeet niet dat ge er aanleiding toe gaaft! —

— Nu ja, maar Boudewijn gaf ook aanleiding en papa zelf .... —

— Zwijg!.. — klinkt nu Adeline's stem, maar zoo vertoornd, dat Alfred onwillekeurig een schrede achteruit wijkt.

— Wij nemen u de biecht niet af! — mompelt Boudewijn, — die confidenties kunt gij voor uzelf houden. —

— Ge hebt er uw goede reden voor om mij dit aan te raden — antwoordt Alfred lagchend; — maar ik was vergeten, dat men hier nimmer open kaart speelt. —

— Alfred! — leer uw tong beter in bedwang houden; ge schijnt te vergeten in welk gezelschap en in welke woning gij u bevindt — zegt zijn moeder.

De jonker haalt onverschillig de schouders op.

— Hadt ge aangenaam reisgezelschap? — vraagt Boudewijn om aan het gesprek een andere wending te geven.

Adeline staat op.

— Waar is de soeur, mama? —

— Lieve! als ze gekomen is 'zal men er ons wel kennis van geven. —

— Wel zeker: ze behoorde tot mijn aangenaam reisgezelschap, ik heb de eer genoten haar hierheen te geleiden — zegt Alfred spotachtig.

Zijn broeder staart hem vragend aan.

— Een femelaarster van belang! ze zal papa's ziel **wel** à faire nemen! —

— Onverbeterlijk, — zucht de barones.

— Mama! wilt ge die vrouw niet eerst spreken? — vraagt Adeline.

Hare lippen trillen.

— Och! ze zullen haar in de keuken de les wel opzeggen! — spot Alfred weder. —

— Ze is jong; Willem had al dadelijk een goed oogje op haar. —

Adeline wacht het antwoord harer moeder niet af, maar opent driftig de deur.

't Is juist bij tijds.

III

Grooter verschil is er wel niet denkbaar, dan tusschen de twee meisjes van nagenoeg denzelfden leeftijd, die nu tegenover elkander staan.

De eene, krachtig van gestalte, met donkeren, gebiedenden blik, en van verontwaardiging gloeijende wangen, — gelijk aan een bloeijende roos in de volle pracht harer trotsche schoonheid; de andere tenger van leest, met hemelsblaauwe oogen, en een zacht, bleek gelaat — als een teedere bloem, reeds kwijnende vóórdat de bloeitijd ten einde is.

Adeline heet het meisje vriendelijk welkom en drukt het hartelijk de hand; maar noch de barones, noch Alfred schijnen met haar binnentreden bijzonder ingenomen. De eerste houdt er niet van de grenzen te overschrijden, die de standen in de maatschappij van elkander scheiden; de laatste

kan niet vergeten dat hij haar heeft willen behagen. Naauwelijks is ze binnen getreden, of de barones heeft haar hoofdsche houding weêr aangenomen. Ze is niet meer de zwakke moeder van daareven, maar de meerdere die zich met nederbuigende goedheid tot de mindere wendt; de hoog welgeboren vrouwe van Solsenfeld tot Saksenweerth, daalt voor een oogenblik de adelijke ladder af om de burgerdochter met een woord te begenadigen. Met voornamen blik meet ze het meisje, dat haar intusschen onbeschroomd nadert.

— Zijt gij het, lief kind! die hier de taak van ziekenoppasster op u wilt nemen? — vraagt ze met gemaakte vriendelijkheid.

— Om u te dienen, mevrouw! —

— 't Is een taak, die ik zeker niet aan een ander zou willen afstaan, als mijn zenuwgestel er tegen bestand ware! maar gij begrijpt, melieve! wij zijn zoo geheel anders opgevoed... wij zijn zoo weinig gewoon om met zieken om te gaan!... —

De barones zucht diep.

— Dat zou mij geen beletsel zijn! — spreekt Adeline somber.

— O neen, dat spreekt van zelf; maar gij Adeline hebt jonge, krachtige zenuwen en buitendien aardt gij naar uw vader. Het geslacht der van Solsenfelders is buitengemeen krachtig. In de vrouwelijke linie stamt het af van de graven van Sauerbach uit Bonn, dus van Duitsche afkomst en de Duitschers, mijn kind! hebben het waarschijnlijk aan hun land en luchtsgesteldheid te danken, dat ze in physieke kracht boven ons staan! —

Om Adeline's lippen speelt een spotachtige glimlach.

— 't Is vreemd dat papa u niet zien wil — zegt Boudewijn — gij zijt nog wel zijn lieveling. —

— Mij zal hij ook wel niet willen zien durf ik wedden, laat u dat troosten, zusje! —

Alfred lacht om zijn eigen geestigheid en strekt zich zonder pligtplegingen op den divan uit.

— Ge hadt het koud op reis, niet waar? — vraagt de barones met half digtgeknepen oogen, om aan te toonen dat het gesprek haar verveelt.

Het meisje buigt toestemmend.

Ze had kunnen antwoorden, dat ze op reis niet half zoo veel koude had gevoeld, dan hier in dit warme, prachtig gemeubeleerde vertrek.

— Is het te veel gevergd, wanneer we u verzoeken, om ons op te geven, bij welken naam gij het liefst wilt aangesproken worden? —

De barones houdt nu de oogen geheel gesloten en laat zich langzaam achterover in haar leuningstoel zakken.

— Gij kunt mij jufvrouw noemen of zuster, naar verkiezing.

— Zuster...? —

— Zuster Catchinka! —

— O!! —

Een diepe stilte volgt; mevrouw de barones en jonker Alfred schijnen spoedig te zullen inslapen.

Boudewijn's oogen blijven onafgewend op Catchinka staren. Adeline staat nog op dezelfde plaats, maar op haar gelaat leest men den strijd, die in haar binnenste woelt.

Catchinka keert zich naar haar toe. Gevoelde ze zich gegriefd of beleedigd door deze koele ontvangst? Adeline

tracht het in haar blik te lezen, maar die blik is even kalm en vriendelijk als te voren.

Zij ontdoet het meisje van haar groenen mantel, en Boudewijn is wellevend genoeg om een stoel naderbij te schuiven.

De barones opent even de oogen.

— Adeline! dat meisje zal wel iets willen gebruiken... koffij en brood... of —

Adeline belt.

Willem krijgt de noodige bevelen; hij ziet zich tegen wil en dank genoodzaakt om zuster Catchinka te bedienen.

Deze schijnt er volstrekt geen begrip van te hebben in welk voornaam gezelschap ze zich bevindt; zonder in 't minst verlegen te zijn over de eer die haar te beurt valt, schuift ze haar stoel naderbij de tafel, en nuttigt met den meesten smaak van de haar toegediende spijzen. De barones gevoelt zich heimelijk gekrenkt over den geringen indruk dien ze op dat meisje maakt.

— Men had ons wel een bedaagder vrouw kunnen toezenden om den baron te behandelen! — spreekt ze half luid.

Adeline kleurt en tracht door allerhande kleine oplettendheden jegens de vreemdelinge, de onaangename aanmerking harer moeder te vergoeden.

— Klein maar dapper! — denkt Boudewijn. Hij vindt het meisje gansch niet onaardig met dat blaauwe kleedje, van voren laag aan den hals uitgesneden, om den over elkander gekruisten witten halsdoek een plaatsje te gunnen, en met dat stemmig witte mutsje op de blonde lokken; 't staat haar waarlijk zeer goed.

— Wij zullen er, vrees ik, niet veel bij winnen, — vervolgt de barones als bij zich zelve — één van de bedienden zal altijd meê moeten waken; dat meisje is veel te zwak en te teêr, daarbij schijnt ze mij te jong toe, om nog veel ondervinding te hebben opgedaan.... ik zal er over dienen te schrijven naar Amsterdam.. —

— Mama! gij vergeet geheel en al dat wij niet met een huurlinge te doen hebben! — fluistert Adeline haar toe.

— Is ze daarom beter geschikt om uw papa op te passen? —

— Dat zal de ondervinding leeren, maar in ieder geval heeft ze aanspraak op onze erkentelijkheid. —

— Zeker, kindlief! ik zal het gesticht rijk begiftigen — is dat goed? —

— Neen; — antwoordt Adeline kortaf.

— Kind! ge wordt lastig, — uw papa heeft u te veel verwend.

— Met een rijke gift kunt ge het gesticht beloonen, maar niet degene die uit een beginsel van liefde ons hare diensten aanbiedt! —

— Adeline! 't Is een keerzijde van den adel, dat hij zijne strenge eischen heeft. Wij kunnen dat meisje zeer dankbaar zijn, maar mogen tevens niet vergeten dat er een groote klove tusschen ons bestaat. Ik moet u verzoeken die klove wel in acht te nemen; 't schijnt mij toe dat gij ze vergeet, en dat wel in tegenwoordigheid uwer familie. Geef het kind een goede kamer, goed eten en drinken, maar laat haar niet meer in onzen huisselijken kring toe, dàt gebied ik u! —

— Ik ben het volmaakt met mama eens! — zegt Alfred eveneens op fluisterenden toon.

— Uw bevel zal opgevolgd worden, want hier hebt ge het regt om te gebieden, — zegt Adeline bevende van opgewondenheid, — maar in *mijne* vertrekken blijf *ik* meesteres! —

— Dat wil zooveel zeggen als bij mij is er receptie voor de soeur de charité! — zegt Alfred spotachtig.

— Juist; — antwoordt zijn zuster, — en belet voor iedereen, die er aanmerking op maakt, te beginnen met u.

Alfred springt op, rood van toorn.

Zijn ijdelheid is gekwetst — een zwak punt van zijn karakter, dat hij altijd met kracht verdedigt, en dat toch keer op keer zoo gevoelig wordt aangetast door zijn zuster.

Met de grootste minachting in gelaat en houding, wendt deze zich van hem af.

Catchinka staat op.

Waarschijnlijk begrijpt ze, dat de fluisterende woordenwisseling, die er in den hoek der kamer plaats had, haar betrof; althans voor het eerst ziet men iets dat naar een blos gelijkt op hare wangen. Ze schijnt er in de oogen van Boudewijn des te schooner door. Hij zou haar dit gaarne hebben gezegd, maar in het bijzijn zijner moeder en zuster ontbreekt het hem aan vrijmoedigheid.

— Ik ben gereed om naar de ziekenkamer te gaan; — zegt Catchinka.

Dat ze zoo vrij is om zichzelve als gereed aan te dienen, bevalt de barones maar half. Ze had behoorlijk kunnen wachten tot haar die vrijheid werd verleend. De barones komt tot de overtuiging, dat ze een meisje zonder de minste

opvoeding en manieren in haar huis heeft gehaald, en heeft er berouw over, vooral met het oog op Adeline.

— De jufvrouw kan nog wel eerst op haar kamer een weinig rust nemen! — zegt ze tot Adeline, — Gijs is nu toch bij papa. —

— Gijs? — vraagt Alfred verwonderd.

— En Marie, denk ik, die beiden houden elkander gaarne gezelschap, — zegt Boudewijn lagchend.

— Maar Gijs was aan de diligence en... —

— Gij vergist u Alfred! — dus valt de barones hem in de rede, — ik heb Gijs bevolen om bij den zieke te blijven. —

— Maar ik verzeker u, mama! dat ik hem heb gezien en gesproken. Het was mij te koud om lang op mijn goed te wachten en daarom liet ik de zorg daarvoor aan hem over. —

— En wie geleidde dan de jufvrouw hierheen? — vraagt Boudewijn.

Deze vraag brengt den jonker in verlegenheid.

Hij kleurt.

— Ik ben den jonker hierheen gevolgd! — zegt Catchinka.

Met vrouwelijken tact begrijpt ze, dat hij liever niet voor zijn hoffelijkheid wil uitkomen. Maar ook met vrouwelijken tact heeft Adeline de reden gevonden van den ongewonen afkeer haars broeders voor Catchinka.

— Hij heeft een nederlaag geleden! — denkt ze, — en nu wreekt hij zich door onbeschoft te zijn! —

Dit alléén zou genoeg zijn geweest om haar de partij van Catchinka te doen opnemen.

Intusschen schijnt mevrouw de barones onrustig.

— Alfred! in de duisternis zult ge u vergist hebben; niet Gijs maar Willem was aan de diligence.

— Neen, mama! ik verzeker u dat het Gijs was en daar hij nog niet te huis is gekomen, vermoed ik... —

— Maar bel dan toch, Boudewijn! hier moet een vergissing plaats gehad hebben; wij zullen Alfred overtuigen dat hij verkeerd heeft gezien.

Voordat Boudewijn aan het verzoek zijner moeder kan voldoen, hoort men een angstig gillen en om hulp roepen, gevolgd door een verward rumoer van voetstappen op den trap en in den gang.

De barones verbleekt; de jonkers staren elkander verbijsterd aan.

Adeline drukt krampachtig Alfred's arm.

— Wat zegt ge, Alfred! was Gijs aan de diligence? —

— Ja, ja!! —

— En Willem was beneden! wie is er dan bij papa? Spreek, in 's hemels naam, mama! Boudewijn! Spreek! wie is er dan bij papa? —

Niemand antwoordt; allen schijnen door den schrik als verplet, want boven het rumoer dat naderbij komt, dringt nu een welbekende stem tot hen door.

Adeline vliegt naar de deur, doch te laat!...

Want juist wordt die geopend en op den drempel vertoont zich — ontzettend schouwspel! — een uitgeteerde spookachtige gestalte, met holle, brandende oogen en grijnzenden lach.

Ademloos zijgt Adeline op een stoel neder.

— Mijn vader, mijn arme vader!.... — krijt ze, en bedekt zich het gelaat met beide handen.

Met trillende lippen en sidderend ligchaam, treedt een ongelukkige door de koorts ijlhoofdige grijsaard, de huiskamer binnen. Hoe wankelend ook zijn gang mogt zijn, uit zijn houding en gelaat leest men een tot waanzin gestegen hoogmoed.

— Mijn God! mijn God! — zucht de barones, en als door schuldbesef overmand zinkt ze terug in haar leuningstoel.

Ook de jonkers staan als verlamd van schrik.

Adeline heft het hoofd op; tranen vloeijen langs hare wangen.

— Mijn vader! mijn arme vader, — herhaalt ze op zóó droeven toon, dat Catchinka tot in de ziel geroerd wordt.

Nu staat ze op en omvat zachtkens zijn arm, als om zijne wankelende schreden te geleiden.

Maar de grijsaard stoot haar ongeduldig van zich af en heft zijn arm dreigend op.

— Weg slang! heb ik u niet gezegd, dat gij mij ontvlugten moet! — brult hij woest.

Adeline zinkt voor hem op de kniën.

— Sla mij! — snikt zij, — sla en mishandel mij zooveel als ge wilt, mijn vader! maar stoot mij niet van u — ik ben de éénige, die u lief heeft! —

Voor een oogenblik vestigen zich de brandende oogen met teederheid op het vóór hem geknielde meisje. 't Was of een vonk van bewustzijn hem door de hersens voer.

— Adeline, mijn lieve, schoone dochter! mijn prinses!.... —

Verrukt springt ze op, en wil de armen om zijn hals slaan, maar reeds is de vonk uitgedoofd; wederom weert hij haar van zich.

— Ik ben een God! — mompelt hij op doffen toon, — die mij aanraakt is verloren! —

— Hoe krijgen wij hem naar boven! — fluistert Alfred zijn moeder toe.

De eerste indruk is voorbij; hij begint dit voorval nog al kluchtig te vinden.

— Zuster Catchinka!.. — lispt de barones met bevende stem.

Catchinka treedt naderbij.

— Mij dunkt, gij moet aan dergelijke tooneelen meer gewoon zijn dan wij — zoudt gij.... —

— Zulke tooneelen komen zelden voor, mevrouw! — antwoordt het meisje, met iets dat naar een verwijt gelijkt in den toon harer stem.

De barones is veel te ontsteld om dit op te merken.

— Och ja! dat ons nu ook juist zoo iets moet treffen: 't brengt mijn zenuwgestel geheel in de war! Zoudt ge niet?.... —

— Met een zoet lijntje!... ge begrijpt mama wel... — En Alfred maakt een veelbeteekenende beweging naar de deur.

— Ik zal het beproeven, — antwoordt Catchinka.

Intusschen heeft de zieke op zijn gewonen zetel naast den haard plaats genomen en staart onafgebroken in den vuurgloed. Als een toonbeeld van ellende — zit hij daar — ongekleed, bibberend van koude; met een door pijn en smart gefolterd ligchaam en krankzinnig van hoogmoed.

Boudewijn heeft zich stil teruggetrokken en fluistert Adeline iets in.

— Ik ben een God!!! — klinkt des barons doffe stem; huiverend schuift hij nader bij het vuur.

Een akelige lach vertoont zich op zijn vervallen gelaat.

Adeline wendt het hoofd af; zij kan het niet aanzien.

Catchinka heeft de hand op zijn schouder gelegd; de ijlhoofdige voelt het niet. Ze aarzelt, welken weg moet ze met hem inslaan?

Maar al te duidelijk blijkt het hier, dat zijn hoofdzonde zich in zijn waanzin openbaart; die terstond den oorlog te verklaren, was olie op het vuur storten; wat dan te doen?

Haar besluit is spoedig genomen. De zieke zelf komt haar te hulp.

— Ziet ge 't niet? — dáár!... dáár!... die vlaggen en wimpels!... uit den weg! uit den weg! ik ben de baron van Solsenfeld!... —

Catchinka treedt voor hem, maar hij bespeurt het niet. Hij ziet alléén zichzelf en zijn eigen grootheid.

Zij vat hem bij de hand.

— Baron van Solsenfeld! laat *mij* u geleiden! — spreekt ze zacht, — gij komt anders de menigte niet door! —

Hij wendt het hoofd naar haar toe en staart haar verwonderd aan. —

— Ik ben sterk; — herneemt ze. — Neem er slechts de proef van. —

De zieke schudt ongeloovig het hoofd, maar gevoelt zich door die zielvolle oogen, wonderlijk aangetrokken.

— Zoudt gij dan denken, dat wij door de menigte kunnen komen? — vraagt hij zacht.

— Ja.

— Zonder letsel? —

— Ongetwijfeld. —

— Maar ik kan niet!... —

— Als ge op *mijn* arm wilt steunen zult ge kunnen. —

— Neen, neen, niemand mag mij aanraken! —

— Niemand, behalve ik! —

— Welaan!... maar als het mislukt.... —

Vreesselijk rollen zijne oogen. Moedig trotseert het meisje dien woedenden blik. Hij schijnt gerustgesteld. Met een uiterste inspanning wil hij zich oprigten — doch zijne krachten zijn uitgeput; bewusteloos zinkt hij inéén.

Boudewijn en Adeline snellen toe.

— De dokter! — de dokter!! — gilt de barones.

— Laten wij papa maar eerst naar boven brengen! — schreeuwt Alfred.

Met ontstelde nieuwsgierige blikken staan de dienstboden voor de geopende deur dit tooneel gade te slaan.

Niemand durft binnen treden. Eerst nadat hun door Catchinka de verzekering is gegeven, dat de baron bewusteloos ligt, naderen Gijs en Willem schoorvoetend, en in de diepste stilte wordt de treurige last naar boven gedragen.

Adeline en Catchinka gaan mede. Nog een uur van bedrijvigheid volgt; maar als de dokter vertrokken is en de zieke naar het schijnt in een rustigen slaap verzonken ligt — als het geschokte zenuwgestel der barones door de bemoeijingen van Boudewijn en Alfred tot bedaren is gebragt — als het gebleken is, dat Gijs door Marie werd uitgezonden om de jufvrouw van de diligence te halen — en tegelijkertijd een boodschap voor haar waar te nemen, en dat Marie daarop even naar beneden was gaan hooren of de jufvrouw al aangekomen was — en de zieke van die gelegenheid had gebruik gemaakt om te ontsnappen — waarom Gijs en

Maria voorloopig de dienst werden opgezegd — begeeft iedereen zich ter ruste.

Slechts één blijft waken.

Ze heeft de hulp van allen afgeslagen.

Ze zit alléén aan de ziekesponde.

Alléén? — neen! alleen is ze niet!

Dat leest men uit haar ten hemel geslagen blik.

IV.

Al wat goed, al wat groot en edel is in den mensch, verliest aan kracht en aan waarde, zoodra de hoogmoed het hart binnen sluipt. Geen deugd of ze wordt er door overschaduwd, geen talent óf het wordt er door ontheiligd! Met vriendelijke lonken en vleijende liefkozingen weet de hoogmoed zijn slagtoffer aan zich te boeijen; streeft de mensch naar roem en aanzien, nadert hij moedig en vastberaden zijn doel, — heeft hij den Parnassus bereikt, ook de hoogmoed is hem gevolgd, heeft zich vastgeklemd aan zijne schreden, houdt hem omstrengeld met zijne armen — hij vleit, hij liefkoost hem en — hij zegeviert! De hoogmoed verderft. Rijken en aanzienlijken weet hij minachting in te boezemen voor armen en geringen. Overal tracht hij invloed uit te oefenen, overal dringt hij binnen de woning der geringeren zoowel als der aanzienlijken. Hij kromt zich in alle bogten, hij plooit zich in iederen vorm. Nu eens doscht hij zich uit in purper, verblindt hij de oogen der geldzuchtigen — dan weder met lompen bedekt, tracht hij

den kunstenaar te verschalken. Onbespied tracht hij de harten te veroveren en het verderfelijke zaad dat hij uitstrooit, tiert en bloeit — maar brengt slechte vruchten voort, en onkruid, dat het goede zaad verstikt en den oogst schaadt.

— „Ik ben een God!" die woorden klinken Adeline onophoudelijk in de ooren. Te vergeefs tracht zij ze te vergeten; ze zijn met onuitwischbare letters in haar hart gegrift. Ze vermoeijen, ze verontrusten, ze beangstigen haar!

Uren lang kan ze zitten peinzen met het fraaije hoofd op de blanke hand geleund, onbewust van alles wat er om haar heen voorvalt en alléén vervuld met de gedachte aan dien onvergetelijken avond, toen haar ongelukkige vader — een toonbeeld van menschelijke zwakheid en ellende — in zijn hoogmoedigen waanzin zich een God noemde. Was dat niet de wrekende arm der geregtigheid? Was dàt niet de billijke straf voor zijn onbuigzamen trots? de vergelding voor zijn hoogmoed en een afschrikkend voorbeeld voor velen?

Adeline huivert. Ze blikt in zichzelve. Ja, ze is ook hoogmoedig, hoewel op een andere wijze! Ziet ze niet met minachting neder op allen die haar omringen? Is ze niet doordrongen van hun nietigheid, omdat het haar aan den lust of het vermogen ontbreekt om tot hen af te dalen? In dit opzigt althans betoont ze zich een waardig kind harer ouders. Niet op haar adel, niet op haar rijkdom, niet op haar schoonheid verhoovaardigt ze zich, maar op haar waarde, op hare schitterende talenten, op haar hoogere ontwikkeling.

Adeline is artiste in den volsten zin des woords. De natuur heeft haar ruim begiftigd. Ze bezit een rijke verbeelding, een smachtenden dorst naar kennis, een scheppenden geest. 't Is vooral in het rijk der toonen dat ze uitmunt. Ze heerscht er als koningin. Als hare sierlijke vingeren over de toetsen der piano zweven, en er melodiën aan ontlokken, nu eens wild en onstuimig, vol bruisenden hartstogt, dan weder zacht en gevoelvol, rein en verheven; — als de glans harer donkere oogen van de geestdrift getuigt, die in haar binnenste gloeit, en haar schoon en bewegelijk gelaat, de spiegel schijnt van de duizende en duizende gewaarwordingen, die haar ziel overstelpen, dan vooral is ze magtig en grootsch — dan zweeft ze in spheren van licht en zaligheid, waar de geest zoo gaarne vertoeft, als hem daartoe de magt wordt geschonken!

De kunst is Adeline's afgod. Ze is de ziel van haar bestaan, de zon van haar leven. Haar geest vindt geen vrede bij het alledaagsche. Losgerukt heeft ze zich van de slaafsche ketenen der étiquette; hoog verheft ze zich boven de vooroordeelen der wereld, die rang en rijkdom een beletsel wanen om zich aan de kunst te wijden. Daarom ook staat Adeline verlaten te midden eener talrijke omgeving. Berispt door hare moeder, bespot door hare broeders, onbegrepen door de wereld, strijdt ze den strijd, die iedere vrouw is opgelegd, als ze het waagt van het haar aangewezen pad af te wijken. Adeline is overtuigd dat de kunst zoowel voor haar als voor ieder man bereikbaar is. Zij voelt dat de kunst zich niet partijzuchtig, bevooroordeeld noch ondankbaar kan betoonen; dat ze zich geeft dáár waar ze wederliefde ontmoet en dat hare liefde rozen teelt.

Slechts één is er, die, zoo hij Adeline's streven al niet begrijpt, haar nogtans eerbiedigt. 't Is haar vader. Daarvoor schenkt ze hem hare genegenheid. De trotsche baron met al zijne feilen en gebreken, met zijn terugstootend karakter, die zich voor zijne vrouw een wreeden tyran, voor zijne zonen een streng regter betoont — is voor Adeline een beeld van zachtheid en toegevendheid. Hare wenschen zijn voor hem bevelen en moeten ook als zoodanig door de andere huisgenooten worden beschouwd. Al de liefde waarvoor de baron nog vatbaar is, heeft hij op zijn dochter overgebragt, en hare wederliefde is zijn geluk — ze was de zon in wier stralen hij zich koestert. Hare schoonheid, hare begaafdheid streelen zijn trots. Zijne zonen daarentegen, wijken in houding en gelaat zoo geheel af van het fiere geslacht der van Solsenfelds — ze maken zulk een droevig figuur naast de schitterende persoon zijner dochter — dat hij weldra een tegenzin voor hen opvat, en hen geheel aan de zorg en leiding zijner echtgenoote toevertrouwt. De barones kwijt zich zoo goed mogelijk van hare taak. Hun ligtzinnig gedrag ziet ze door de vingers, maar voor hun stand weet ze hun den noodigen eerbied in te boezemen, en dat is het voornaamste. Alfred is haar lieveling, misschien omdat ze groote plannen met hem vóór had, misschien omdat hij de jongste is. Boudewijn heeft ze nolens volens uitgehuwelijkt aan een nicht, toen hij verliefd was op een ander meisje, die, hoewel van adel, het gebrek bezat van arm te zijn.

Met zijn schoonvader kan Boudewijn het vrij wat beter vinden dan met zijn vrouw. Boudewijn en oom Frits hebben dezelfde behoeften, dezelfde kennissen en zoeken dezelfde genoegens.

In hoeverre nu die behoeften, die kennissen en die genoegens hun tot eer strekken, willen we liefst niet onderzoeken.

De partijdigheid van den baron voor Adeline, en van de barones voor Alfred, gaf aanleiding tot vele onaangenaamheden.

Het geluk van het adelijk gezin liet veel te wenschen over, en is vooral ver te zoeken, nu de barones in haar moederlijken ijver om haar kinderen goed te plaatsen, Adeline haar toekomstigen echtgenoot voorstelt. Adeline is omringd van aanbidders, maar slechts weinige begeeren haar tot vrouw. Ze is niet ijdel, ze is niet behaagziek, ze is niet ligtzinnig, maar ze is geniaal, en eene geniale vrouw is een geneesmiddel, zooal niet tegen de liefde, dan toch tegen het huwelijk. De mannen die met Adeline in aanraking komen, voelen hunne minderheid, doch erkennen dit niet openlijk. Ze bewonderen Adeline's schoonheid, maar worden door haar hoogere geestontwikkeling afgeschrikt.

Het standpunt dat zij inneemt is niet geschikt om de plannen harer moeder te bevorderen, en deze heeft dan ook reeds verscheidene jaren te vergeefs naar een echtgenoot voor haar uitgezien, voordat zij er in slaagt er een te vinden.

Het geluk heeft de barones gediend. Graaf Rozenstein is iemand van een innemend uiterlijk en beschaafde manieren. Hij bezit een groot vermogen en heeft genoeg sympathie voor wetenschap en kunst, om die zooveel mogelijk te beschermen en te waarderen, waar hij ze aantreft. Dat hij zich tot Adeline aangetrokken gevoelt is duidelijk, maar of hij haar, zonder de bemoeijingen der barones, voor wie zijn fortuin het grootste lokaas is, tot vrouw zou hebben gewenscht, blijft de vraag.

Adeline is echter verre van ingenomen met de lotsverwisseling, die haar wordt aangeboden. Ze blijft lang in haar weigering volharden; maar nu de ziekte des barons zich openbaart en deze op smeekenden toon bij haar aandringt, om aan het verlangen harer moeder — dat ook ditmaal het zijne is, te voldoen, geeft ze toe, alléén om zijnentwille.

Weldra begint ze behagen te scheppen in het gezelschap van den graaf. Als een ervaren hartenkenner heeft hij hare behoeften gepeild. Hij voedt die en streelt daardoor haar hoogmoed; ook is hij geen vreemdeling op het gebied der kunst en zoo er dus al tusschen hen geen liefde bestaat, op dát gebied verstaan ze elkander. Voor beiden was dit een groot punt van aanraking.

Door de ziekte van den baron, is, tot groote teleurstelling der barones, het huwelijk uitgesteld. Zij is beducht, zoowel voor het gebrek aan liefde bij den graaf, als voor de koelheid harer dochter. Als er slechts één vonk van liefde voor een ander in dit hartstogtelijk gemoed ontgloeit, dan vallen hare plannen in duigen. Ze weet niet, dat die vonk reeds gevallen was, en dat er in Adeline's hart een tweede strijd was aangevangen, nòg zwaarder, nòg bitterder dan die haar de kunst had opgelegd.

V.

Acht dagen zijn verloopen. In den toestand van den baron is weinig verandering gekomen. Nu en dan schijnt hij

tot bewustzijn terug te keeren; in die oogenblikken zoeken zijne oogen naar Adeline — de beminde dochter die hij in ijlenden toestand van zich stoot, en Catchinka, die reeds geleerd heeft zijne minste wenken te begrijpen, haast zich om aan zijn verzoek te voldoen. Doch niet zelden gebeurt het, dat hij reeds weder in zijn doffe onverschilligheid is teruggezonken, vóórdat Adeline, tot hare bittere droefheid, een woord van zijne lippen heeft kunnen opvangen.

De nachten zijn gewoonlijk minder rustig, maar nog nimmer heeft Catchinka bijstand van anderen verlangd. Hoe ook de zieke in dollen waanzin moge woeden — zij alléén bezit het vermogen om hem tot bedaren te brengen, zij alléén kan hem beheerschen. De welluidende klank harer stem, de zachte glans harer oogen — de zorg waarmede ze hem verpleegt, oefenen een wonderdadigen invloed op hem uit, en de woorden van deelneming en troost, die ze hem in rustige oogenblikken toevoegt, zijn balsem voor zijne smarten. Hij kan haar hulp zoo weinig ontberen, dat ze ook hare slaapuren in de ziekenkamer doorbrengt. Sinds dien tijd neemt Boudewijn, zonder weten zijner moeder, de plaats van Willem voor het ziekbed in, en Willem heeft zijn vrijheid veel te lief om de gedienstigheid van den jonker te verklappen. Maar dat jonker Boudewijn meer zijn aandacht vestigt op de van vermoeijenis ingesluimerde zuster Catchinka, dan wel op den zieke, dáárop zou Willem een eed durven doen.

Op zekeren avond deelt hij in de keuken daaromtrent zijn gevoelen mede en vooral Marie neemt dit zuster Catchinka hoogst kwalijk. Marie is even als de meeste kameniers, naijverig op heerengunst. Ze heeft een blozend rond gezigtje en een paar bruine kijkers, waarin Boudewijn vroeger gaarne plagt

te staren. Maar nu die „malle" soeur is gekomen, heeft hij alleen maar oogen voor deze. Marie houdt niet van die fijne gezigten, daar zit gewoonlijk ook fijnheid achter; fijnheid van allerlei soort en godsdienstige fijnheid niet 't minst. De bijbel speelt een hoofdrol op de ziekenkamer. De soeur heeft er zelve een meêgebragt.

— Wat blief je! — roept Willem uit.

— Zoo waar als ik Marie heet! —

— Ja, liegen doet Marie niet, dan voor de lui, — zegt Dien.

— Maar hoe ben je daar achter gekomen, Marie? —

— Wel, ik heb eens in haar koffer gesnuffeld. —

— En wat vondt je daar in? — vraagt het bodenkoor als uit één mond.

— Ja, daar zou je bij zitten huilen van het lagchen. Tien traktaatjes om te beginnen, je weet wel, van dat gesemel, daar de baron zoo'n hekel aan heeft; een dikken bijbel van voren tot achteren met potlood bekrabbeld; een gezangboek, en nog meer godsdienstige dingen, zooals bij voorbeeld, preken en stichtelijke uren, woorden aan het sterfbed, bekeeringsgeschiedenissen en — .....

— Hoû op, meid! ik begin al vroom te worden! —

— Ja, je bent een goeije dominé — maar buiten den preekstoel, hoor! —

— Maar hoe kon je zoolang in dat koffer liggen te rommelen? — vraagt Griet.

— Wel, de freule zat voor de piano en als ze daarop trommelt, dan scheidt ze er niet gemakkelijk uit; — de barones had lui bij zich om kaart te spelen, dat kan ze wel den ganschen nacht — geloof ik; en de soeur was aan 't preken voor de zieke. —

— Preken?!... —

— Ja, of bidden, dat zal wel hetzelfde zijn. —

— Bad jonker Boudewijn ook meê? —

Allen schateren van 't lagchen.

— Nou! — zegt Dien.

— Je bent er me een! — zegt Griet.

— Loop malle jongen! — antwoordt Marie.

— Zijn vrouw heeft er een lief presentje aan! — mompelt Gijs.

— Wat blief je!? — zegt Willem, en wederom begint het quintet te proesten van 't lagchen.

— Heel veel verstand heb ik niet — zegt Gijs, nu hij weêr spreken kan; — maar voor zoo'n domme geef ik me ook niet uit... —

— Ik wensch je goeden avond! — Gijs begint te philosopheren, — merkt Willem aan.

— Neen, waarachtig! zóó dom ben ik nog niet! —

— Nu, als jij je tremontanen dan nog hebt, Gijs! zeg dan maar wat je te zeggen hebt, en waauwel zoolang niet! —

— Zou ik niet gemerkt hebben, dat jonker Alfred een goed oogje op haar had toen ze haar kap liet vallen? Zeg! zou ik niet? —

— Wel waarom *zou* je niet! Maar je *zoudt* ook wel eens verkeerd kunnen gezien hebben, want nu maalt jonker Alfred niet om haar. —

— En dat jonker Alfred eerst het logement wilde ingaan en daarna als een schoothondje kwispelstaartend naar haar toedroop, zeg! heb ik dat ook mis, denk je? —

— Die malle soeur! — lispt Marie rood van ergernis.

— Wat verbeeldt ze zich wel! — zegt Dien met de grootste minachting in gelaat en stem.

— Maar waarom trekt hij dan nu zoo'n bulhondsgezigt, als hij haar op den trap converseert? —

— Rencontreert!! — verbetert Willem deftig. — Als je Fransch wilt spreken doe het dan goed. —

— Och wat, zoo'n letterknecht als jij, ben 'k niet!

— Neen, Dien! je bent altijd maar een keukenmeid! — Maar, Gijs! wat meen je dan eigenlijk? Zanik nu niet langer! —

Gijs buigt het bovenlijf voorover en fluistert geheimzinnig:

— Mijn bedoeling is, dat de jonker een neus heeft gehad, en dat hem dit dwars in de maag zit! Wel bekome het hem! —

— Ah bah! zou de soeur nog komplementen op haar lijf hebben! —

— Ik ben zoo dom niet — zegt Gijs.

— Dat weten we nu al — vertel nu maar voort. —

— Komplementen verkoopt *zij* niet, anders zou ze wel eens knipoogjes hebben gewisseld, met dien bleeken, jongen mijnheer... je weet wel.... eergisteren was hij met graaf Rozenstein hier. —

— Man! je bent de klus geheel kwijt — die snuiter kwam de boekenkamer van de freule in orde brengen — hij is zoo wat een geleerde — een arme sukkel, die door den graaf wordt voortgeholpen. —

— Ja, die boekwurmen zien er al even schraal uit als die muzijkmenschen, waar de freule zooveel meê opheeft — ze krijgen juist zooveel eten, dat ze er het leven bij houden.

Ik veramuseerde er mij meê, toen hij dat glas portwijn zoo gretig naar binnen werkte. En 't was goede ook — vóór de deur heb ik mijn lippen eens even aan 't glas gezet om er zeker van te zijn. —

— Ja, jij zet overal de lippen aan — zegt Marie lagchend. Je wordt van niemendal zoo dik niet! — .

— 't Liefste druk ik ze op je mond — meidlief! — Willem wil de daad bij het woord voegen, maar Marie duwt hem lagchend op zij. —

— Op de ziekenkamer is hij ook geweest! — vervolgt Gijs.

— Niet waar! —

— Wèl waar; ik heb hem daar binnen zien gaan — ik heb door het sleutelgat gekeken, hij was ontdaan, toen hij de soeur zag. —

— Malligheid! hij was ontdaan omdat hij bij den baron moest komen; van dat bezoekje wil iedereen wel af! —

— Ik ben zoo dom niet! — herhaalt Gijs, half ontevreden, dat hij zoo weinig geloof vindt. —

— Laat naar je kijken! — zegt Dien geërgerd over de aanhoudende herhaling van hetzelfde geklap.

— Hoû jij je mond, Dien! Als ik vertellen woû hoe of jij hier huis houdt, dan zou ik tot morgen ochtend kunnen doorpraten! —

— Je bent een oorworm! — mompelt Dien, — maar inpeperen zal ik het je! —

— Ei wat! geen rusie! — roept Willem, tusschen beiden tredende, dat is er binnen al genoeg over die soeur...., de barones kan haar niet zetten! —

— Ik wel; — roept Gijs driftig — ze is beter dan jij en ik, en dan wij allen te zamen! —

— Lieve tijd! wat mankeert je, Gijs? Ben je ook al aangeschoten? Laat me je pols eens voelen! —

— Legt ze ons dan iets in den weg? Is ze niet vriendelijk en gedienstig? Waakt ze niet alle nachten en ziet ze er daarom niet uit als een lijk? zeg! — zou jij dat willen doen? Ik niet! en jij ook niet! en daarom, zeg ik en houd ik vol, dat ze beter is dan wij allen te zamen! —

— Bravo! — schreeuwt Willem — geef me een potlood — ik zal het opschrijven, dat is zooveel als een toast — alleen de wijn ontbreekt. Kom, Dien! duik eens in den kelder; den sleutel zul je wel kunnen vinden! —

— Ik bedank voor de vriendelijkheid — dan krijg ik weêr zoo'n komplement van Gijs. —

— Kom, je weet wel dat Gijs het zoo kwaad niet meent — vooral niet als je hem een glas wijn inschenkt — doe je wel, Gijs? —

Gijs glimlacht verlegen. Hij heeft volgens zijn geweten gesproken, maar een glas wijn kan hij onmogelijk afslaan.

— Kom, geef mekaêr de hand — zie zoo, dáár heb je mijn zegen! — roef! naar den kelder, Dien! ik zal hier de wacht houden, en Gijs in den gang — toe gaauw maar! — geen parlementazie — ze zitten binnen nog aan tafel... —

De wijnflesch wordt gehaald en de dienstboden drinken in de beste verstandhouding op de gezondheid van alle huisgenooten — zuster Catchinka uitgezonderd — omdat Marie zoo'n ergen hekel aan die soeur heeft.

VI.

Ja, Marie heeft een ergen hekel aan die soeur! dàt ondervindt Catchinka.

Kameniers en koetsiers weten zich op een ongeloofelijke wijze in de gunst hunner meesters te dringen. Het valt niet te ontkennen, dat de kamenier in de kleedkamer en de koetsier in den stal personen zijn, die een belangrijke rol in de schitterende vertooning der hooge wereld spelen. De gunst waarin deze dienstboden spoedig geraken ontspruit uit zuiver égoïsme. Immers van een smaakvol toilet hangt evenveel af, als van een fraai gepoetst tuig. Het kapsel en de opzetteugel doen het hoofd fier opsteken — maar met de nachtmuts en den halster is vaak de illusie verdwenen. Overal vindt men boerenbedrog!!

Adeline is niet behaagziek; Marie heeft dit spoedig begrepen; ze ziet dat er van dien kant op geen invloed te hopen is. Maar nu laveert ze zoo behendig tusschen de luimen en nukken harer meesteres door, dat ze eindelijk de veilige haven bereikt, en haar vertrouwen wint. In gevolge het uitdrukkelijk verlangen der barones, wordt Catchinka niet meer in den huisselijken kring toegelaten; maar Adeline heeft er op aangedrongen, dat het meisje zich bij haar zou vervoegen, in geval ze iets voor haar zelve of voor den zieke mogt verlangen. Catchinka heeft aan dit verzoek gehoor gegeven, maar vindt in plaats van Adeline — hare kamenier, die naijverig op de gunst harer meesteres — zich zoo onbeschaamd aanstelt, dat Catchinka voor goed van deze bezoeken is genezen, en zich niet dan in den uitersten nood, wanneer de baron zijn dochter bij zich verlangt —

tot haar wendt. Eerst bevreemdt dit Adeline; ze is niet gewoon, dat men hare hartelijkheid met koelheid beantwoordt; maar als Marie haar als bij toeval eenige wenken heeft gegeven over de goede verstandhouding, die er tusschen jonker Boudewijn en de zuster schijnt te bestaan, wekt dit haar achterdocht en verliest ze meer en meer de belangstelling, die het meisje haar aanvankelijk heeft ingeboezemd. Toch wil ze het haar aan niets laten ontbreken; ze verpleegt immers haar vader naar wensch? Aan Marie wordt dus de zorg voor Catchinka opgedragen en Marie heeft zich over veel te wreken!...

Slechts één is er, die met de hem aangeboren goedhartigheid, zijne belangelooze diensten voor zuster Catchinka veil heeft. Gijs kan niet vergeten, hoe ze zijn voorspraak is geweest bij de freule — toen hij ten believe van Marie zijn post aan het ziekbed had verlaten — en hoe de freule, misschien ook wel omdat haar kamenier in het geval was betrokken — aan de barones verzocht heeft, om de zaak op haar beloop te laten.

Adeline vreest niet ten onregte, dat het wegzenden der twee dienstboden om zulk een reden, aanleiding kon geven tot praatjes, die niet zeer vleijend voor de baroniale familie zouden zijn. Hoe ook het pligtbesef zich naar gelang van verstand of vermogen moge wijzigen, een ernstigen zieke over te laten aan de zorg van wufte dienstboden, is een al te groote feil tegen de menschelijkheid, om haar te kunnen vergulden.

Gijs tracht Marie's kleingeestige plagerijen zooveel mogelijk te vergoeden en hij rekent zich beloond als Catchinka's vriendelijk „dankje" hem in de ooren klinkt. In hoeverre

zuster Catchinka zich Marie's onaangenaam gedrag aantrekt, valt moeijelijk te bepalen. Nimmer bespeurt deze een glimp van ontevredenheid op haar gelaat; nimmer hoort ze van haar een korzelig woord; nimmer beklaagt zich Catchinka over Marie en dat geeft aan Marie zooal geen zelfvoldoening, dan toch een groote gerustheid.

't Is Catchinka's negende nachtwaak. Alle huisgenooten hebben zich ter ruste begeven. Allen, met uitzondering van eene Adeline toch zoekt te vergeefs den slaap op hare legerstede, de grillige Morpheus ontwijkt haar; ze is opgesprongen, en heeft de lichten weêr ontstoken, om zich met dweependen kunstijver in hare Muze te verdiepen. Doch o wonder! ook deze voldoet haar niet. Lusteloos werpt ze pen en papier weg; rusteloos dwaalt haar blik van het eene voorwerp naar het andere. Die blik is mat en zielloos — 't is niet meer Adeline's blik, 't is die eener vrouw, des strijdens moede. Adeline lijdt. Adeline's hart is getroffen. Adeline bemint!....

Arme kunst!

Maar ze is geen jaloersche minnares, de kunst! Ze stort balsem in de wonde — ze geeft troost! Zelfs aan de overdrevene Adeline. Adeline's boezem zwoegt onder den last harer dwaze en ongeoorloofde liefde. Tranen vloeijen langs hare wangen; zuchten slaakt ze, zwaar en pijnlijk; — kreten uit ze, dof en klagend; met den zakdoek onderdrukt zij ze. Zal zij niet weêr sterk worden als te voren? Zal zij zich laten overheerschen door een onzinnige neiging? Neen, ze wil weêr krachtig zijn, ze tracht zich op te rigten — maar te vergeefs — 't is nog niet overwonnen! magteloos zinkt ze terug op haar stoel. Wederom vloeijen er tranen,

wederom smoort ze zuchten en kreten — wederom is er veel smart en veel lijden!... Maar eindelijk komt er kalmte en gelatenheid; ze is opgestaan. Vochtig zijn nog de wangen, maar de tranenvloed heeft opgehouden; onstuimig zwoegt nog de boezem, maar de borst is verruimd.

Nu vestigt zich haar blik op een schilderij die den wand versiert. Hoe schitteren haar oogen — hoe kleuren hare wangen! — Mozart! 't is *uw* geest die tot haar neêrdaalt in deze benaauwde ure! 't Is *uw* beeld waarop ze staart! Zie, uw ligchaam verstijft, uwe oogen breken, uw hoofd zinkt neêr, maar in uw laatsten snik offert ge nog een der schoonste vruchten van uw scheppend genie op het kunstaltaar. Jaren zijn verloopen sinds dien, op doek en papier vereeuwigden nacht; uw ligchaam is tot stof vergaan, maar uw geest leeft voort in uwe werken en nog altijd zijt ge de koning der toonen!

Aan die enkele vriendenstemmen, die met doffe, droeve, sombere klanken aan uw sterfbed, uw Requiem neuriedden, hebben zich millioenen stemmen gepaard. Ze weêrgalmen in de Godshuizen, ze ruischen in de Operazalen en de ontelbare herhaling en wederopvoering uwer kunstgewrochten, is wel de grootste hulde aan uwe nagedachtenis. Ook in dit nachtelijk uur ruischen de sombere, droefgeestige toonen van Mozart's Requiem. Nog altijd hangt Adeline's begeesterde blik aan de schilderij daar tegenover haar en ze speelt...

Maar zie, daar wordt achter haar de deur zachtkens geopend. 't Is Catchinka; zij heeft iets te vragen; dat ziet men aan hare half geopende lippen. Verrast blijft ze staan. Ze hoort en ze voelt — ze weet niet, wat haar zoo zon-

derling aangrijpt, zoo treft en zoo boeit!... Ze is zulk een vreemdeling op het gebied der kunst; ze is zoo bitter misdeeld door die Muze, ze is zoo doordrongen van haar eigen nietigheid; in Adeline meent ze een hooger wezen te aanschouwen en met eerbiedige bewondering blijft ze haar aanstaren.

De toonen verliezen zich meer en meer. Het Requiem is geëindigd, Adeline staat op. Beschroomd nadert Catchinka.

— Freule Adeline!... —

De toonkunstenares wendt verschrikt het hoofd om, en weder vangt zij den goeden indruk op, dien Catchinka's liefelijk uiterlijk op haar te weeg brengt. Maar indachtig aan Marie's wenken, onderdrukt ze dien en vraagt koel.

— Hebt ge mij iets te zeggen? —

— De baron verlangt naar u, — antwoordt Catchinka. — Ik heb niet dadelijk aan zijn verlangen toegegeven, omdat ik u in slaap waande, maar toen ik de piano hoorde... —

— Gij behoeft nooit te wachten tot ge mij wakker weet. Als papa mij roept, ben ik altijd tot zijn dienst, — herneemt Adeline stroef.

Catchinka meent, dat de freule vriendelijker kon zijn, maar ze herinnert zich dat groote lui luimen hebben en men nimmer op hun goed humeur moet rekenen.

— Als men op papa's kamer de piano kan hooren, dan hadt ge mij al vroeger moeten waarschuwen — vervolgt Adeline op denzelfden toon.

— Dat zou ik zeker hebben gedaan, als het den baron hinderde; — maar hij hoort het niet. Catchinka's stem beeft een weinig. Het spijt haar zoo erg, dat ze het Adeline ook al niet naar den zin kan maken! Zou 't ook aan *haar* liggen.

Groote lui zijn wel luimig, maar Adeline is zoo edel, zoo verheven boven al wat kleingeestig is; ze staat zoo hoog in Catchinka's achting. Catchinka voelt zich zoo klein, zoo nietig bij haar!... Adeline moet wel een goede reden hebben waarom ze ten haren opzigte zoo eensklaps is veranderd.

Ja, zeker, 't zal wel aan haar liggen, zeker!... Catchinka slaat bedrukt haar oogen neêr en gaat Adeline vóór, den langen gang door naar de ziekenkamer.

— Wat deert u? — vraagt Adeline verwonderd, nu ze het meisje ziet wankelen.

— Een duizeling! — stamelt Catchinka, en ze drukt de hand tegen het voorhoofd. — 't Is niets! — haast u, de baron wacht... —

Adeline snelt voort en bevindt zich spoedig aan de ziekesponde.

Catchinka staat op dezelfde plek, nog altijd houdt ze haar hand tegen het voorhoofd gedrukt.

— 't Is niets! — herhaalt ze droevig, — niets! maar o! 't is hier zoo koud! zoo koud!.... —

VII.

De dooi is ingevallen; zakte men vroeger tot over de enkels in de sneeuw, nu ziet men modder, overal modder, en niet het minst in de naauwe straten en stegen van het stadje N. De verstopte goten kunnen het water niet opne-

men — het stroomt beeksgewijze over de straten, tot groot vermaak der straatjongens, die er in dansen en plassen dat het een aard heeft, en tot wanhoop van al degenen, die evenmin in staat zijn om zich een pak nieuwe kleeren aan te schaffen, als om zich tot behoud van drooge voeten in een vigilante te laten rond rijden. Het is zoo de gewoonte in N. om dán eerst de goten en straten van het overvloedige ijs te bevrijden, als men volgens menschelijke berekening geen vorst meer verwachten kan. Vriest en dooit het nu minstens zes maal, dan kan men er zeker van zijn, dat minstens vijf keer de armen en beenen van de N... sche bevolking noodeloos in gevaar worden gebragt. Uit de statistiek van dergelijke ongelukken blijkt dit ten volle.

In de Smalle Hallstraat is de passage nagenoeg geheel gestremd, maar de Hallstraat is ook een zeer onaanzienlijk gedeelte der stad.

Het krioelt er van opkoopsters en vischvrouwen, die daags, in de voorname wijken der stad hare waar rondventen; van kleine winkeliers, wier verdiensten al even sober zijn als hun winkels aan koopwaren; van kroeghouders, die het voorregt genieten hun gelagkamer nimmer ledig te zien, en van havelooze kinderen, die, als het stof door den wind, uit de armoedige woningen opdwarrelen.

— Hier, zeg ik, jou bengel! — schreeuwt een dikke fruitverkoopster, — sta je daar nu weer met je nieuwe klompen in den modder te kletsen? In huis zeg ik je, toe gaauw of!!.... —

De dreigende hand valt neêr, en de bengel wordt met rukken en stooten medegesleurd.

— Je beult het kind, buurvrouw! sla er niet zoo op,

je zult nog een ongeluk begaan! zegt iemand, die onder den naam van Zwarte Bet zeer berucht is, en in de kroegen een hoofdrol speelt.

— Gaat het jou aan, deern? — krijt de vrouw vinnig, — is 't niet mijn eigen jongen? Kan ik er niet meê doen wat 'k wil? Zie maar liever naar je eigen gedoeite om; een heilig boontje ben je ook niet! —

— Daar zeg je waarheid! — herneemt Bet, — gisteren heb ik Jan nog afgeranseld, maar zoo'n stumpert van een kind!.. dat kan 'k niet, neen, dat kan 'k niet!... —

— Een lieve jongen is het, die de centen van zijn moeder steelt!.. zeg, doe je 't niet, hondsvot? zeg, heb je 't straks niet gedaan? zeg?! spreek! of... —

En weder stompt en trapt de wreede moeder het jankende kind, tot dat beiden in huis verdwijnen! Bet ziet het kind met medelijden na.

— Dat kan ik niet! neen, dat kan 'k niet! — prevelt ze, — als ik zoo'n kind had, dan zou ik, geloof ik.... maar neen, neen! ik zou ook al niet anders, want ze is nog beter dan ik... —

Stop, stop! — klinkt het nu achter Bet. Een livereiknecht springt vrij luchtig over plassen en modderhoopen en tracht haar op zijde te komen.

— Wel, ben jij het, Bet? Ik schijn je nog al eens tegen het lijf te moeten loopen! wil je mij wel eens een dienst bewijzen? Uit oude bekendschap, weet je? —

En de man geeft haar een veelbeteekenend knipoogje.

— Ook wel zonder dat, Willem! — antwoordt ze, — maar ben je nou warempel weer zoo'n livereiheer geworden? Wel nou komaan! dat pak staat je goed! —

— Jij bent alzoo hetzelfde gebleven, zie 'k wel! — zegt Willem, die eigenlijk weinig met deze ontmoeting is ingenomen.

— Wat er van mij geworden is dat heb jij en je 's gelijken op je rekening! — zegt Bet kwaadaardig.

— Nou meid! ik ben niet doof, je hoeft zoo'n keel niet op te zetten. Ik en mijns gelijken hebben je niet erger gemaakt dan je al waart, beken dat maar! —

— God vergeve het je, Willem! je weet wel dat ik vroeger niet slecht was, ik verdiende mijn brood eerlijk. —

— Och, laten we nu maar geen oude koeijen uit de sloot halen. Jelui slag van meisjes laat je altijd om den tuin leiden, door die hooge mijnheertjes. Waarom leg je het er meê aan? Een eerlijke kerel zou je wel getrouwd hebben; je zag er waarachtig goed uit — heel goed zelfs! —

— Dat was mijn ongeluk, herneemt Bet, — en daartoe heb jij bijgedragen. Hoeveel verdiende je er wel aan? zeg? Windeijeren heeft het je niet gelegd, zie ik wel! Dien je nu dat heerschap nog zoo goed, jou brave, eerlijke jongen?! —

En Bet lacht bitter.

Het woord „feeks!" zweeft Willem op de lippen, maar hij bedwingt zich. Hij heeft zijn goede redenen waarom hij niet in verdere bijzonderheden wil treden, en daarbij is hij een veel te fatsoenlijke knecht en dient hij bij te voorname lui, om stratenrumoer te wenschen.

— Kom, Bet! wees nu verstandig en maak je niet zoo driftig — spreekt hij vleijend, — ik was ook al omgekocht even als jij; we zijn allen zwak als het op geldverdienen aankomt. Maar als je geldgebrek hebt, dan zal ik wel een goed woordje voor je doen. Heb je? —

— Ik dank je!.. *zijn* geld heb ik niet noodig! Dàt brandt mij hier, hier!! —

En het ongelukkige schepsel drukt de hand op het hart.

— Da's gekheid! je ziet er niet naar uit, of je het niet noodig hebt; de tijden zijn slecht voor alle soort van bedrijf, wat?! —

— Ja, — antwoordt Bet op somberen toon, — dat is nog het minste! maar ik heb geen rust, nergens! nergens!! —

Een zweem van medelijden vertoont zich op Willem's gelaat. Hij begint te voelen, dat hij nog een hart bezit.

— Bet! ik heb waarachtig met je te doen — toe neem dit van mij aan — wil je? —

Hij duwt haar een gulden toe.

Ze stoot zijn hand woest weg. Hare oogen vlammen.

— 't Is ook al van *zijn* geld. Ik haat het! —

— Neen, Bet! ik heb het eerlijk verdiend, maar... als je niet wilt..... —

En de gulden verdwijnt weder in het scharlaken vestzakje, — ook al goed! —

— Heb je nog wat te zeggen? — vraagt Bet norsch.

— O dat is waar ook! Weet je ook waar die signeur Lamers woont? Hij moet hier ergens uithangen! wat?—

— Die bleeke knappe jongman? —

— Ja, ja! ik zie wel dat je al een oogje op hem hebt — doe je niet? —

— Die heeft met ons slag van menschen niets te maken — daar is hij te goed voor! Zie je dat huisje met het uithangbord „in den gouden Arend"? —

— Ja. —

— Daar boven. —

— Dank je. Nou Bet! denk er eens aan als je geen olie meer hebt in de lamp....

— Dag Willem! —

— Je moet altijd denken, dat ik een oude kennis ben, hoor? —

— Ik wou dat ik je nimmer gekend had! — mompelt Zwarte Bet, en langzaam verlaat ze de straat.

Willem is spoedig in *de gouden Arend* aangeland, waaruit hem een oorverdoovend kindergeschreeuw tegenklinkt. Hij ziet nog een weinig rood van die ontmoeting met Bet. — Wel drommels, wat is die meid veranderd, denkt hij, — daar zou je warempel kippenvel van krijgen; 'k wou dat 'k mij nimmer met die zaak had bemoeid, dat wou 'k! —

— Volk! —

Een vrouw snelt naar voren.

— Wat is er van mijnheers dienst? —

— Ben 'k hier teregt bij mijnheer Lamers? —

— Dan moet uwe den trap op en klop dan maar aan de regterdeur. —

— Wil je zoo goed zijn mij een half pond rozijnen af te wegen, dan kom ik ze straks halen. — Willem is altijd royaal als hij den grooten heer speelt.

— Met alle plezier! — antwoordt de vrouw vriendelijk. Willem volgt intusschen haar aanwijzing.

— Da's me hier ook een mierennest, een mooi verblijf voor een geleerde! — mompelt hij den trap opstijgend, — hooren en zien vergaat je hier! —

Na vooraf aangeklopt en het — binnen — afgewacht te hebben opent hij de deur. Hij bevindt zich in een klein, laag vertrek. Aan weelde of gemak, ja zelfs aan de minste

geriefelijkheid, schijnt de heer Lamers volstrekt niet gedacht te hebben, toen hij dat vertrek meubileerde, maar aan boeken des te meer. Ze staan in groote kasten gerangschikt; ze liggen overal over den grond verspreid, men ziet ze op tafels en stoelen. De wanden zijn met landkaarten behangen. Willem heeft al den tijd om deze opmerkingen te maken, want de heer Lamers schijnt nog in zijne studiën verdiept. Zijn bleek, maar belangwekkend gelaat, zijn hoog gewelfd voorhoofd, maar vooral zijne diepe, peinzende oogen, geven hem iets aantrekkelijks. Er is iets afgetrokkens in zijn geheele wezen — iets dat den man van wetenschap kenmerkt en dat in zijn natuur als ingeweven schijnt.

— Hm! hm! — Willem kucht eens; hij behoeft het met dien boekwurm zoo naauw niet te nemen.

De jongman slaat er geen acht op; hij schrijft ingespannen voort.

— Met uw welnemen, mijnheer! —

— Een oogenblikje. —

En voort schrijft de pen; het oogenblikje groeit aan tot een kwartier.

Willem wordt rood van ongeduld en zet zich vrij onbeschaamd op de punt van een stoel.

De schrijver werpt eindelijk de pen weg.

Willem springt op, maar niet spoedig genoeg; men heeft hem betrapt.

— Wat heb je mij te zeggen? — vraagt de jongman op hoogen toon.

— De freule stuurt mij hierheen, anders zou ik niet gekomen zijn! — antwoordt Willem even norsch.

— Uw boodschap? —

— Dit briefje en antwoord. —

Het bloed vliegt den schrijver naar het hoofd.

— Ga naar beneden! dáár zal ik u het antwoord laten brengen. —

Willem aarzelt; een onbeschoft antwoord zweeft hem op de lippen — wat verbeeldde zich die schrale jakhals wel! —

— Heb je mij niet gehoord? —

— Jawel, maar 'k heb niet veel tijd, hoor? —

't Is goed dat Willem de deur onder zijn bereik heeft. Als hij die achter zich digtslaat, hoort hij een doffen slag, alsof er met kracht een boek tegen wordt geslingerd.

— Ha! ha! — bulk maar! — lacht Willem. — Ben jij onbeschoft, dan ben ik onbeschoft terug! —

Lamers staat met opgeheven arm, bevend van drift, midden in het vertrek.

— Ellendige kerel! — mompelt hij — omdat ik arm ben, durft ge onbeschoft te zijn. Ik zal het niet dulden!... —

Opgewonden wandelt hij eenige keeren het vertrek op en neder; nu valt hem het beschreven blad papier in 't oog, waaraan hij zoo even de laatste hand heeft gelegd.

Een bittere lach plooit zich om zijn mond.

— Hij heeft gelijk, die oogendienaar! behoeftigen kan men tot alles gebruiken. Als men mij vroeger gezegd had, dat ik tot zulk een artikel mijn pen zou gebruiken! . . . —

Hij leest en herleest het geschrevene. Nu vouwt hij het in een couvert, verzegelt het en schrijft het adres:

„Aan de Redactie van het Handelsblad."

— 't Is een onbillijke recensie! — mompelt hij — ik versta niets van de schilderkunst; graaf Rozenstein kan niet verge-

ten, dat zijn vriend een streep door het gezigt krijgt. De graaf meent het goed, maar partijdig is iedereen! . . . —

Weder wordt er geklopt. De binnentredende schijnt den schrijver bijzonder welkom.

Als door een tooverslag verdwijnen de rimpels van zijn voorhoofd.

— Ha! graaf! zijt gij het? —

Graaf Rozenstein is een aristocraat van den ouden stempel, met een vernis van hedendaagsche beschaving en ontwikkeling. Zijn fraai en mannelijk gelaat, zijn krachtige gestalte, zijn open blik maken den gunstigsten indruk.

— Belet of geen belet, Henri? —

— Voor u ben ik altijd thuis, — antwoordt de schrijver vriendelijk. —

— Dat is al wat ik kan wenschen! —

En de graaf drukt hem hartelijk de hand.

— Maar in het beste humeur treft ge mij niet aan, — zegt de schrijver.

— Dat is geen wonder! Wie drommel kan hier in dezen atmospheer vrolijk blijven? Tabaksdamp, kaaslucht, modderstank, van alles een neus vol en om de twee sekonden opgesnoven; 't is om ziek te worden! . . —

En de graaf brengt lagchend een klein reukfleschje aan zijn neus.

— Ik heb een goede woning voor u uitgezocht, man! — morgen laat ik uwe boekenkasten halen. —

— Vergeef mij; ik kan van deze goedheid geen gebruik maken, — zegt Henri op vasten toon. — Uwe bemoeijingen om mij werk te verschaffen, neem ik dankbaar aan — ik schat ze op hoogen prijs. Ik moet leven en wil liefst mijne

studiën niet vaarwel zeggen, om iets anders bij de hand te nemen; maar dergelijke weldaden stuiten mij. Ik zou er u niet dankbaar voor kunnen zijn. —

— Als gij niet zulk een genialen knaap waart, dan zoudt ge voor uw hoogmoed boeten! — herneemt de graaf hem met welgevallen aanstarende — maar nu moet ik mij wel aan uwe grillen onderwerpen. Bedenk evenwel dat mijn aanbod niet vrij van egoïsme is. Ge gaat zoo zuinig met uw persoon te werk, ge verschijnt zoo zelden bij mij, dat ik wel gedwongen ben lijf en leden te wagen om u in dit vossenhol op te zoeken.

Schertsend toont de graaf zijne bemodderde verlakte laarzen en zijne bespatte kleeding.

Een hoogmoedige zelfvoldoening blinkt op des schrijvers gelaat. Zijne diepe blaauwe oogen schitteren.

— Als mijne vurigste wenschen bekroond worden, dan zult ge eer aan mij beleven; dat is de eenige voldoening, die ik u voor uw welwillendheid kan aanbieden. —

— Daar zal ik dubbel mede tevreden zijn; meer verlang ik niet, maar . . . . neem mij niet kwalijk, waar wacht Willem op? Ik ontmoette hem beneden. —

Henri's gelaat betrekt.

— O, dat is waar! —

Haastig zoekt hij tusschen de papieren naar het briefje, dat hem op zulk een onbeschaamde wijze is overgereikt. De graaf herkent Adeline's hand en schijnt verrast.

— Freule van Solsenfeld verzoekt mij bij haar te komen, — zegt de jongman.

— Is 't geoorloofd? . . . — vraagt de graaf; terwijl hij zijn hand uitsteekt.

Hij ontvangt het briefje en leest niet zonder nieuwsgierigheid het volgende:

„De heer Lamers wordt vriendelijk verzocht zich heden avond ten zeven ure bij mij te willen vervoegen. Redenen van het hoogste belang nopen mij hierop aan te dringen."

A. van Solsenfeld.

De graaf blijft eenige oogenblikken in gedachten verzonken, en werpt nu en dan een uitvorschenden blik op den schrijver, die bedaard voortgaat met zijne papieren in orde te brengen.

— Gij hebt mij niets van uw bezoek bij den baron verhaald! — zegt de graaf na eenige aarzeling.

— Daar valt ook niets van te zeggen! —

— Zoo! zoo! Is uw artikel gereed? —

— Hier is het. —

— Hebt ge uw antipathie overwonnen? —

— Neen; ik lever het geheel tegen mijn zin. —

— Kom, een wandeling zal u goed doen, dan zullen wij er onderweg eens over spreken. —

Ofschoon in 't eerst onwillig, zoo laat de jongman zich nogtans overhalen. Beneden in het winkeltje ontmoet hij Willem, die nu ten toppunt van ongeduld en woede vuurrood ziet, maar zich in tegenwoordigheid van den graaf als een nederigen dienstknecht aanstelt.

— Zeg aan de freule, dat ik aan haar verzoek zal voldoen! — klinkt des schrijvers stem in het voorbijgaan, en zonder Willem met een blik te verwaardigen, volgt hij den graaf.

VII.

Over ijsklompen, modderhoopen en plassen banen zich graaf Rozenstein en zijn medgezel een weg naar de Hallstraat. De eerste doet dit al schertsende, met de opgeruimdheid hem eigen; de tweede met de koelbloedige onverschilligheid van een philosoof.

— Zie eens wat een droevig gelaat! — zegt de graaf, en hij toont den jongman een vrouw, die in lompen gehuld, op den hoek der straat, tegen een muur leunt.

Henri's afgetrokken blik ontmoet het somber oog van Zwarte Bet; maar minder onderhevig aan indrukken, en ook te veel vervuld met zijne eigene gedachten, slaat hij ter naauwernood acht op haar.

— Zulk een ellende trekt mij aan! — vervolgt de graaf als bij zich zelf. — Als ik aan een eeuwigheid twijfelde, dan zou mij het verschil van toestand hier op de wereld er aan doen gelooven. —

Hij duwt het ongelukkige tschepsel een zilverstuk in de hand.

Zonder in 't minst erkentelijk te schijnen voor deze ongewone gift, blijft Zwarte Bet met nieuwsgierige belangstelling den schrijver nastaren.

— Gij schijnt niet zeer gevoelig van aard, Lamers! Zijt gij ook zoo crimineel in 't veroordeelen van gevallenen, als wij aristocraten er den naam van hebben? —

— Ik veroordeel niemand! — antwoordt zijn medgezel droogjes, — maar ik bestrijd mijne indrukken, omdat ik er mij niet door wil laten beheerschen. —

— Gij meent dus, dat ik in dit oogenblik door mijn gevoel wordt overmeesterd? —

— Zonder twijfel. Uw verstand zou u zeggen dat de zonde zichzelve straft, en dat dit wijsselijk door God zóó is beschikt, om den zondaar tot Hem terug te brengen.—

— Dat is mij een al te flegmatique redenering! Mogelijk speelt het gevoelsleven bij mij een al te groote rol, maar dezen keer weet ik mij van den weemoedigen indruk, dien dat armoedig vrouwspersoon op mij te weeg brengt, volkomen rekenschap te geven, zonder in uwe diepzinnige, maar koude beschouwing van haar toestand te vervallen. —

— En dat is? —

— Zij heeft berouw! —

— Dat is de weg tot bekeering. Maar ik hecht niet veel waarde aan het berouw van iemand, die dagelijks in dezelfde zonde vervalt. Ook las ik geen berouw op haar gelaat, maar wel verbeten kwaadaardigheid, trouwens de gelaatkunde is mijn fort niet. —

— Ook ik ben weinig met Lavater's wetenschap ingenomen. Een spitse neus en dikke lippen, zijn voor mij geen uithangborden van spitsvondigheid en sensualiteit. Lavater zelf, hoewel hij ieder gelaatsdeel op zich zelf bestudeerde, eindigde met zijn besluit op te maken uit den indruk van het geheele gelaat; iets, dat het gevoel reeds vóór hem deed, want gewoonlijk heeft het gelaat reeds een gunstigen of ongunstigen indruk te weeg gebragt, vóór dat nog de wetenschap heeft gesproken. —

— Het gevoel kan vaak misleiden, ik weet mij gaarne rekenschap te geven van alles — de wetenschap alléén geeft zekerheid. Zoo min ik vermag te gelooven op gezag, zoo

slecht kan ik mij onderwerpen aan de gevoelstheorie; alléén de overtuiging dat het gevoel uit het physiek zijn oorsprong ontleent, zou er mij tegen maken. —

— Ons physiek staat in te naauw verband met ons moreel, om het daarvan te kunnen afscheiden. Als beide zamenwerken tot één doel, dan alléén zullen wij beantwoorden aan onze bestemming. Ik heb allen eerbied voor de wetenschap en bovenal voor den zoekenden geest, die door haar tot de kennis der waarheid tracht te geraken. Maar dor en leeg moet het er in het hart van den geleerde uitzien, al is zijn geest overkropt met kennis, wanneer hij uit vrees van een gevoelsman te worden, het gevoel geheel en al aan den kapstok heeft gehangen. Een gevoelloos hart, al is het ook boordevol van pligtbesef en deugd — is gelijk aan een fraaijen tuin zonder bloemen. —

Dus sprekende hebben beiden het einde der straat bereikt. Henri wendt het hoofd om. In de verte kan hij nog de vrouw onderscheiden, die het onderwerp van hun gesprek uitmaakt. Ze staat nog op dezelfde plaats met het gelaat naar hem toegekeerd.

— Indrukken zijn gevaarlijk! . . mompelt hij. — De indruk wekt neiging, de neiging teelt hartstogt en deze den dood! Maar ze heeft het niet geweten. Er zijn er die het weten en nogtans bezwijken! . . —

— Gij oordeelt verkeerd, Lamers! dat een indruk ook ten goede kan werken, weet ge even goed als ik. Dergelijke sophismen moeten in uw brein geen plaats vinden, ze hooren er niet thuis. Beheersch uw gevoel, maar ontken het niet. Het is u tot iets beters geschonken, dan tot het aankweeken van louter kwade neigingen. —

— Mijn moeder bezat een rijken geest en een gevoelig hart . . — zegt de schrijver op droeven toon. — De tuin — om bij uw vergelijking te blijven, was niet alléén fraai aangelegd, maar ook met de welriekendste bloemen versierd. Daar kwam een worm — een afzigtelijke elft, en hij kroop naar de bloemperken, en hij doorwroette de aarde en hij doorknaagde de wortels . . . Weldra was de tuin verwoest en men durfde het niet meer wagen om er in te zaaijen of te planten, omdat er zulk een afzigtelijke worm rondkroop !....

Henri's hoofd is op zijn borst gezonken; hij schijnt diep bewogen. De graaf staart hem met verbazing aan. 't Is de eerste maal, dat hij hem een toespeling op zijne moeder hoort maken. Het spijt hem, dat hij pijnlijke gedachten bij hem heeft opgewekt; hij begrijpt, dat Henri's afkeer van indrukken minder het gevolg is van koele redenering, dan wel betrekking heeft op het verleden zijner moeder, daarom laat hij het onderwerp varen.

Een oogenblik wandelen zij zwijgend voort. De schrijver heeft weldra zijne gewone houding weêr aangenomen. Getrouw aan zijn principe onderdrukt hij het gevoel, dat de herinnering aan zijne moeder bij hem schijnt op te wekken.

— Als gij het goedvindt, dan zal ik dit pakket hier in de bus werpen, — spreekt hij op onverschilligen toon.

— Neen, wacht nog een oogenblik. Wat hebt gij tegen dat artikel? —

— Dat meen ik u reeds gezegd te hebben. Van astronomie en geologie weet ik iets mede te spreken, omdat ik van die vakken mijn hoofdstudie heb gemaakt, maar alle andere wetenschappen beschouw ik voor alsnog buiten mijn bestek. —

— Waarom? Ze zijn u immers niet vreemd! —

— Om het gevoelen van anderen te kunnen bestrijden, moet men een bevoegd beoordeelaar zijn. Ik behoor niet tot degenen, die den geheelen weg reeds meenen te hebben afgelegd, omdat ze er den voet opzetten. Het is onbillijk en voor het minst belagchelijk, dat een oningewijde, op welk gebied dan ook, het anathema durft uitspreken over de productie van iemand, die op een veel hooger standpunt staat dan hij zelf. —

— Maar mijn waarde Lamers! gij zijt toch geen oningewijde in de kunst? —

— Als wetenschap weet ik er over mede te spreken; haar wezen en roeping begrijp ik; maar in haar productiven aard, is zij mij vreemd. Ik kan wel zeggen, welk een indruk, dit of dat toonstuk op mijn gehoor te weeg brengt, maar ik beschouw mij in geenendeel als een bevoegd regter, om te beslissen of het aan de vereischten eener goede compositie voldoet. Met de schilderkunst is het eveneens gelegen. Een schilderij te beoordeelen naar eigen overtuiging, gaat gemakkelijk; maar haar naar waarde te schatten, moet men aan een bekwaam schilder overlaten. —

— Met uw verlof, ik zal u op ieder schoon toonstuk en op iedere fraaije schilderij opmerkzaam maken — wat meer is — ik zal u in beide de schoone punten en ook de feilen aanwijzen, nogtans ben ik geen musicus en ook geen schilder. —

— Maar ge zijt een deskundige. Wat aanleg en gevoel betreft, zijt ge reeds half een geboren kunstenaar. Ge hebt u eenige goede opmerkingen en aanwijzingen van bekwame kunstenaars te nutte gemaakt, en weet zonder zelf executant

te zijn, meer van de theorie af, dan menig technicus. Opvatting en uitvoering gaan niet altijd zamen, daarom behoeft men de eerste niet afhankelijk te stellen van de laatste, maar er zijn er, die het aan beide ontbreekt en daar behoor *ik* onder! —

— Waaruit maakt ge dat op? —

— Mijn leven lang zal ik musiceren of schilderen — wat ge verkiest — en altijd zal ik een kruk blijven; mij ontbreekt zoowel wat de Franschen noemen la bosse musicale — als de vereischten, die een schilder vormen; gij daarentegen, zoudt met weinig moeite en inspanning, een goede musicus of een verdienstelijk schilder zijn geworden. —

De graaf glimlacht.

— Dat zijn slechts hypothesen, — zegt hij, — laten wij er de proef eens van nemen. —

— Als ik aan het rentenieren ga, ben ik tot uw dienst, — antwoordt Lamers eveneens schertsend, — maar tot zóólang moet ge geduld hebben, want de kunst mag rozen telen, percenten opleveren doet ze niet. Op finantieel gebied is ze een dood kapitaal. —

— Mijn aanstaande zou u zeggen, dat er een hooger gebied is dan het finantieel, waarop ze zegeviert. —

— Ik heb te veel achting voor de verheven kunstopvatting van freule Adeline — om daarop iets te willen afdingen. Alleen is in onzen tijd de kunst niet bij magte om in ons levensonderhoud te voorzien en dat is haar groote schaduwzijde; maar freule Adeline behoeft zich evenwel daarover niet bezwaard te gevoelen; ze heeft vermogen genoeg om er een dood kapitaal op na te houden. — Dit bij wijze van paranthèse; laat ons tot ons onderwerp terugkeeren. —

— Gesteld eens dat ik uwe betuigingen van onkunde aanneem, en dat ik u onbevoegd verklaar om een schilderij te beoordeelen; zou ik daarom geen gebruik mogen maken van uwe begaafde pen, om een hoogmoedigen gek op zijn plaats te zetten? — Hoor en oordeel zelf. Sardens schildert een keurige schilderij; op mijn aanraden plaatst hij het stuk op de tentoonstelling, ik bezorg het een goede plaats en hij oogst er roem mede in, niet alleen bij kunstliefhebbers, maar ook bij kunstkenners. Nu sluipt een afgunstige vijand uit den hoek; hij schrijft een artikel tegen „de partijdige loftuitingen, die geheel ten onregte door een hoog geplaatst persoon aan Sardens' schilderij zijn toegekend." Hij weet op een handige wijze de kleine feilen in het schilderstuk aan te wijzen en te vergrooten, tot dat de schilderij in de oogen van het publiek een onding is geworden, van alle waarde ontbloot.

Niemand is edelmoedig genoeg om de partij van den gehavenden kunstenaar op te nemen. De kunstliefhebbers beginnen te twijfelen aan de waarde van het stuk, nu ze er toch duidelijk feilen in aangewezen zien, en de kunstenaars rekenen zich gelukkig, dat ze den roem van een hunner knnstbroeders zien tanen, zonder dat zij zelven daartoe pogingen in het werk stellen. Op kameraadschap tusschen kunstbroeders moet men niet rekenen. Het ergste van alles is, dat de venijnige recensent een kladschilder is, bij Sardens vergeleken. Welnu, Lamers! maakt ge u nog bezwaard over uw anti-critique? —

— Minder, wat de aanranding van den persoon betreft; maar de zaak blijft de zelfde, let wel op, ik herhaal uw eigen woorden. „Het ergste van alles is, dat de venijnige

recensent een kladschilder blijkt te zijn bij Sardens vergeleken." Hij is dus, volgens u, niet geregtigd om Sardens' werk te beoordeelen, daar hij op een veel lager standpunt staat. —

— Juist; en daarop heb ik hem door uw pen laten dienen. —

— Maar *ik* ben nog minder dan een kladschilder. Ik heb de schilderij verheven tot in de wolken, zonder het stuk gezien te hebben; is dat geen comediespel? —

— Gij zijt mijn orgaan, dat is alles! —

— Neen, neen; eerlijk is het niet, dat van een onkundige het al of niet slagen eens kunstenaars wordt afhankelijk gemaakt. Hoevelen zijn er wier vlugt werd gekortwiekt door een even nietigen als boozen recensent. Is het niet ongehoord dat men daaraan genie en talent waagt? —

— Genie en talent zullen zich altijd een weg banen naar roem en eer, al wilde ook een legio nijdige recensenten zich hiertegen verzetten! —

— Dan schijnt ge niet veel vertrouwen in Sardens' talent te hebben! —

— Hij is arm, en er behoort tijd toe om zich een weg te banen. —

— Zoo gaat het de meesten; daarenboven ontbreekt het hun doorgaans aan een beschermer, zooals Sardens het geluk heeft gehad er een in u aan te treffen. Inmiddels worden ze mishandeld door broodschrijvers, zooals ik — en het publiek, dat niet oordeelen kàn, en de deskundigen, die geen concurrent dulden, spreken met welgevallen het anathema uit over iemand, in wiens schaduw ze zich niet kunnen plaatsen! —

— Geef hier, Lamers! — ongeduldig steekt de graaf zijn hand naar het paket uit, — tegen uw zin behoeft ge mij niet te dienen! —

Vóórdat hem de jongman van zijn voornemen kan terughouden, ligt de anticritique in snippers verscheurd op de straat.

— Zijt ge nu tevreden? —

Lamers glimlacht verlegen. Hij denkt aan het honorarium, waarover hij reeds ten behoeve van zijn ongeduldigen huisbaas heeft beschikt.

— Ik zelf zal nu aan het pennen gaan, maar ik reken op uw correctie, — zegt de graaf lagchend.

— Daarop kunt ge staat maken! Tusschen beoordeelen en corrigeren is een groot verschil. —

— En tusschen een broodschrijver en een eerlijk man ook — denkt de graaf, — maar hier vind ik ze toch beiden vereenigd. O wonder! —

IX.

Wij treffen de barones weder in de huiskamer aan. Zij is en tête à tête met haar broeder. Oom Frits — de baron van Seelze — is, even als zijn zuster, klein en tenger van gestalte. Het weinige hoofdhaar, dat hij bezit, is blond; boven zijne flaauwe en waterachtige oogen, zoekt men te vergeefs naar wenkbraauwen, daarentegen prijkt

de spitse kin met een langen baard. Een vooroverhangende neus en een vooruitstekende mond, geven hem eenige gelijkenis met een roofvogel.

Behalve deze karakteristieke kenteekenen zijn er nog meer punten van aanraking tusschen oom Frits en dit roofdier. Ook oom Frits houdt veel van rooven. Het goed van zijn naaste niet te begeeren, is hem onmogelijk. Hij maakt er zich meester van, waar en wanneer hij kan. Oom Frits heeft vroeger een aardig vermogen gehad, maar hij heeft het verkwist. Hij huwde een rijke freule, die leelijk was en dwaas genoeg om hem te koopen. Ze schonk hem een dochter. Dat beviel hem maar half, want daar hij na den dood zijner vrouw, niet schroomde, om het vermogen van dat kind aan te tasten, zoo werd hij door haar familie van zijn voogdijschap ontzet. Zonder deze gebeurtenis zou Mina van Seelze nimmer Boudewijn's gade zijn geworden. Oom Frits speelde een groote rol in de intrigues der barones. In al hare ondernemingen was hij haar van onberekenbaar veel nut, en als ze goed uitvielen, dan kon oom Frits op een ruime belooning staat maken. Het vooruitzigt hierop oefende altijd een tooverkracht uit op de hulpvaardigheid van den broeder. In de achting van den baron van Solsenfeld stond oom Frits bitter laag. Zijn intieme omgang met lieden beneden zijn stand en zijn al te goede verstandhouding met tooneelspeelsters en paardenrijdsters van het minste gehalte, waarvan hij volstrekt geen geheim maakte, hield de baron voor een al te grove zonde tegen de vormen, om er genoegen mede te nemen. In principe zijn het de adelijke zwagers vrij wel eens, maar de baron heeft te veel achting voor zijn stand, om zijne neigingen openlijk te

vertoonen; hij houdt van de coulissen, en hij eischt dit coulissenspel ook van zijn zwager.

Oom Frits was te zeer boven de vooroordeelen der wereld verheven, om zich aan de bezwaren van den baron te storen. Hij ging voort met het publiek te ergeren en won daardoor de achting van eenige jonge lieden, waarbij Boudewijn en Alfred zich spoedig schaarden. Dit veroorzaakte hevige twisten tusschen den baron en zijne zonen, waarvan het einde was, dat oom Frits het huis werd ontzegd. Daarna verhuisde oom Frits naar A. De barones toonde zich zeer geraakt over deze grievende beleediging haar broeder aangedaan, maar het strekt haar tot troost, dat ze in hare zonen het middel vindt, om haar goede verstandhouding met oom Frits te bevestigen.

Sinds de baron bedlegerig is geworden ziet men hem dagelijks het huis zijner zuster bezoeken. Toch neemt de barones voor Adeline nog eenige geheimhouding in acht, en bepaalt veelal het uur der zamenkomst op een tijd, dat ze Adeline bezig weet met hare studiën. De barones ontziet zich niet, om Willem als wachter aan te stellen, ten einde haar bij tijds te waarschuwen, als de freule het in haar hoofd mogt krijgen om naar beneden te gaan, voordat het bezoek van oom Frits is afgeloopen. Willem kwijt zich gewoonlijk van zijn taak, door met het oor aan het sleutelgat, een onzigtbaar getuige te zijn van de geheimzinnige gesprekken zijner meesteres.

Hij heeft nog een oud zwak op oom Frits, dien hij vroeger als koetsier heeft gediend, en 't is dus natuurlijk dat hij belang in den man stelt.

Op dit oogenblik schijnt Willem meer dan gewoonlijk

ingespannen te luisteren. Hij wenkt Dien met de hand, om haar het zwijgen op te leggen, en deze, die maar eens even voor de keukendeur verscheen, om hem toe te fluisteren dat jonker Boudewijn weêr op de ziekenkamer is, trekt zich dadelijk terug.

Groote parels zweet staan op Willem's voorhoofd; zijn ademhaling is beklemd, zijn hart bonst zóó hevig en zóó snel, dat het hoofd er hem van duizelt.

— Dien! —

Zóó heesch en zóó akelig klinkt zijn stem, dat Dien met één sprong aan de keukendeur staat.

— Wat heb je, Willem! je ziet warempel zoo bleek als een lijk! —

— Een glas water! spoedig!.. —

— Toen je de karaf voor binnen moest vullen, heb je een kliekje portwijn voor je in de flesch gelaten, wil je dat hebben? —

Willem knikt toestemmend, en Dien haast zich om aan zijn verlangen te voldoen. Willem's hand beeft als hij Dien het ledige glas terug geeft.

— Je hoeft niet zoo mal te schrikken en je ligchaam van streek te maken voor niets, Willem! Ik heb je immers gezegd, dat ik precies kan hooren wanneer de freule de kamerdeur digt slaat? —

Willem glimlacht omdat Dien zijn ontsteltenis zoo verkeerd uitlegt, maar hij laat haar in dien waan.

— Blijf dan goed op je qui vive, — zegt hij, — ik zou m'er een ongeluk van zetten als de freule onverwacht op mijn dak kwam! —

— Ja, ja; verinkjeteer je dáár niet over; ik zal wel

op mijn kiewiet blijven! daar kun je van op aan! —

Dien sluipt naar de keuken terug en Willem's oor is weêr tegen het sleutelgat gedrukt.

— Nu deze zaak is afgedaan, kunnen we tot de tweede overgaan! — zegt oom Frits, — maar haast u, ik moet nog potspelen. — Oom Frits slaat een glas portwijn in één teug naar binnen, kruist de beenen over elkaâr en beziet met welgevallen zijn gespoorde laarzen.

— Het betreft Alfred! —

— Ah, zoo! Een charmante jongen, die Alfred! een jongen, die ridderlijk voor zijn karakter uitkomt, en zijne liefhebberijen niet onder stoelen of banken steekt. Daarbij een knap ruiter, een goed jager en een flink drinker! Ge moet bekennen, dat hij mijn opvoeding eer aandoet.

— Wat dat betreft zou ik hem gaarne wat huiselijker wenschen, en daarom heb ik er aan gedacht om hem uit te huwelijken. —

— Sapperment! 't is geen jongen om te trouwen! Wat zal hij met een vrouw op sleeptouw doen? —

— Hij zal er huiselijk door worden. Maar we moeten hem zóó zien te vestigen, als ten naastenbij met zijn vermogen overeenkomt. —

— Ah ha! Ik moet er weêr op uit, om een rijke vrouw voor hem op te sporen, is niet? —

— Wat dunkt u van mijnheer Bulk's nicht? —

— Zoo kwaad niet! waarachtig zoo kwaad niet! — En oom Frits slaat met de vuist op de tafel, dat de glazen er van rinkelen, — ze heeft haar vermogen in handen, circa twintig duizend te verteren; daarbij maakt de oude Bulk haar tot zijn erfgename; hij is gek op de meid! —

— Hoe kunnen we met haar in kennis komen? Alfred is volstrekt niet geschikt om zijn hof te maken — het is dus noodig dat ik mij met de zaak bemoei. —

— Wel zeker; gij hebt slag van koppelen; maar ik moet u zeggen, dat Constance Bulk alles behalve gemakkelijk is. —

— Mij dunkt het aanzoek van een baron kan niet anders dan vereerend voor haar zijn. —

— Jawel, zoo dacht men er vroeger over, maar tegenwoordig oefent een adelijk kroontje boven het wapen, slechts een geringen invloed uit op die geldnufjes. Ze slaan weinig acht meer op verschil van ras; een jonker staat in hare schatting al niet veel hooger dan een fatsoenlijk burger, en als hij een doorwaaijer is zooals Alfred, dan trekken ze er háar neusje voor op. Zie maar eens toe. —

— Er bestaat verschil tusschen nieuwen adel en ouden adel. De naam Solsenfeld van Saksenweerdt, zal een overwegenden invloed uitoefenen. Niemand is zoo dwaas om zulk een naam af te wijzen. —

— Reken er niet te veel op. Ik zou Alfred niet gaarne een blaauwtje zien loopen. —

Bij die onderstelling alléén, werd de barones rood van toorn.

— Daarvoor zullen we hem behoeden. —

— Goed; lees mij nu de les maar eens op, gij zult die wel in uw hoofd hebben. —

— Gij zijt bekend met dien mijnheer Bulk. —

— Ja; hij is een liefhebber van paarden. Ik heb hem door Voortman een vos laten aansmeren. — Een lief beestje, maar veertien jaar oud. De sukkel verkeert in den waan, dat het dier niet meer telt dan zeven jaar. Hij heeft er

negenhonderd gulden voor betaald, en meent, zijne deugden in aanmerking genomen, dat hij er nog een koopje aan heeft. We zijn dus beste vrienden. Wil ik Alfred eens meênemen, om te zien of we de nicht ook in 't vizier kunnen krijgen? —

— Neen, neen! dat zou de zaak geheel bederven. Uw tegenwoordigheid zou Alfred geen goed doen; bij fatsoenlijke dames staat ge niet hoog aangeschreven. Wandelt of rijdt ze nooit alléén? —

— Dat weet ik niet. —

— Dan kon Alfred haar zoo eens bij toeval ontmoeten en aanspreken. Zie, wij behoeven met zulke lieden niet zooveel omslag te maken, als met onze gelijken. —

— Vergis u daar niet mede; het dametje moet niet gemakkelijk zijn zooals ik u zeide en nog al veel inbeelding hebben. Ge weet, ze is van goede familie; haar vader bekleedde een hooge betrekking. Ze heeft reeds veel aanzoek gehad, maar is verstandig genoeg om te begrijpen, waarom ze zoovele harten verovert. 't Beste zou zijn, als ge haar een bezoek bragt. —

— Zijt gij dwaas! Zou ik mij zóó vernederen! —

— Maar wat drommel! als ge van haar toch uw schoondochter wilt maken, dan dient ge uw trots een weinig te onderdrukken! —

— Eerst moet ik zeker zijn van mijn zaak. Als bij toeval wil ik met haar in aanraking komen, maar hoe? —

— Wacht eens.... die schrijver.... hoe heet hij ook weêr.?.. die arme drommel.... graaf Rozenstein heeft hem onder zijn bescherming genomen. —

— Lamers. —

— Juist; zoo heet hij. Welnu die Lamers geeft les aan Constance. —

— Dan is ons spel al half verloren. —

— Geen nood; de man denkt er niet aan om haar het hof te maken. Daarbij draagt hij het hart veel te hoog; hij zal zich niet opdringen aan een rijk meisje. Hij wil alles aan zichzelf te danken hebben. Hij is even trotsch op zijn kunde als uw echtgenoot op zijn adel. Omdat hij een goed hoofd heeft, meent hij dat bewondering, hulde en liefde hem als van zelf moeten toestroomen, maar dat gaat zoo gemakkelijk niet! —

— 't Zijn juist de hoogmoedige armen, waardoor rijke meisjes zich vaak laten verschalken. Een eerste vereischte is om te weten of wij werkelijk van zijn kant geen tegenwerking hebben te wachten. —

— Laat dat aan mij over. Ik zal hem wel polsen. Maar als hij hier aan huis komt, dan zal het u gemakkelijk vallen om hem zelf onder handen te nemen. —

— Neen; dat gaat niet. Gij vergeet wat ik aan mijn stand verpligt ben: ik mag mij met zulke lieden niet in vertrouwelijke gesprekken wikkelen. Het hindert mij genoeg, dat graaf Rozenstein hem tot bibliothekaris van Adeline heeft aangesteld. —

— Bekommer u daar niet over; hij zal uw huis niet overloopen. Maar als ge *mij* liever de kastanjes uit het vuur laat halen, dan is het mij ook wel. Dat blijft dus afgesproken.

Oom Frits staat op; de karaf is leeg en de zaken zijn afgedaan.

Willem haast zich om de hem aangewezen plaats op den

trap in te nemen. Nu hij de kamerdeur hoort open gaan ijlt hij naar beneden, om zijn vroegeren meester uitgeleide te doen.

— Zoo, jongen! gaat het je goed? — vraagt baron van Seelze hem vriendelijk op den schouder tikkende.

— Opperbest, heer baron! ik blijf den baron altijd dankbaar voor de goede dienst, die de baron mij hier heeft bezorgd. —

— Nu, nu; bij mij hadt je 't ook zoo kwaad niet, hadt je wel? maar je werdt me te duur, daarom moest ik je van de hand doen, begrijp je? —

De baron is op de stoep; Willem keert zijn hoofd naar binnen, om te zien of Dien hem ook beluistert, maar van dien kant gerustgesteld buigt hij zich geheimzinnig naar den baron toe en fluistert:

— Ik heb ze weêr gezien; maar ze ziet er meer dan miserabel uit!

— Wie, kerel? —

— Dat meisje van den Doornkamp. —

— Ik wensch je er geluk meê. —

— Als de baron eens een duitje te missen heeft, dan moet de baron eens aan haar denken. —

Oom Frits lacht luidkeels.

— Aan oude liefjes zou ik nog al wat geld kunnen kwijtraken, gek!. —

— Ze woont in de Hallstraat en ze heet Zwarte Bet! —

Voordat de baron kan antwoorden is de voordeur reeds digtgeslagen.

— Die brutale alias! — mompelt de baron, en een weinig uit het humeur over deze onbeschaamdheid van zijn ex-bediende, spoedt hij zich heen.

Willem's onbeschaamdheid heeft een goede reden.

— Daar komt ze! — hoorde hij Dien om den hoek der deur hem toefluisteren, en in één oogwenk is hij den langen gang door en uit het gezigt.

Adeline komt den trap af.

Ze ziet bleek; die bleekheid doet den donkeren gloed harer oogen nog meer uitkomen; ze is betooverend schoon en zóó indrukwekkend, dat Dien eens even het hoofd om den hoek der keukendeur steekt, om haar na te oogen.

— Precies een koningin! — mompelt Dien, — als ik toch eens zóó mooi was, dan . . . . ja dan kon ik krijgen wien ik maar hebben wou! . . . . —

En Dien zucht op haar keukenmeidsmanier zóó zwaar, dat de suiker, die in een diep bord op de tafel staat, er van rondstuift.

Adeline treedt de huiskamer binnen.

Mevrouw de barones schrikt op uit hare overpeinzing.

— Mama! ik moet u spreken! —

— Ga zitten, kind! gij ziet bleek en ontdaan; wat deert u?

— Niets. Papa heeft mij van nacht bij zich laten roepen.

— Zoo? —

De barones staart haar dochter vragend aan.

— Papa was goed bij kennis; hij vroeg ook naar u. —

— Waarom hebt ge mij niet gewaarschuwd? We moeten de minste wenschen van den zieke inwilligen. —

Er ligt iets gejaagds in de stem der barones.

— Men behoeft mij niet te leeren wat den zieke toekomt, — antwoordt Adeline koel, — papa sprak slechts over u; zien wilde hij u niet. —

— Wat vroeg hij dan, mijn kind? — de stem klinkt

nu zóó streelend, en de blik is zóó valsch, dat Adeline ongeduldig het hoofd afwendt en naar buiten staart.

— Welnu ? —

— Het schijnt, dat gij niet in gemeenschap van goederen zijt getrouwd. —

De barones moet zich geweld aandoen om haar brandende nieuwsgierigheid te onderdrukken. Ze speelt achteloos met hare vingers.

— Verder. —

— Papa wil zijn testament overmaken. —

— Zóó ! —

— Hij wil den notaris ontbieden. —

De barones haalt diep adem.

— En weet ge ook, melieve ! wat papa's plannen zijn ? —

— Papa wilde mij bevoordeelen, maar dat heb ik geweigerd. —

— Dat is braaf, dat is edel, mijn kind ! —

De barones steekt haar hand uit, maar Adeline slaat er geen acht op.

— Verder. —

— Nu is hij besloten, om mij het landgoed Saksenweerdt te vermaken.

— Dat mag, dat kan niet. Saksenweerdt moet aan een Solsenfeld blijven; uwe broeders hebben er meer regt op. —

— Ik heb het aangenomen op de volgende voorwaarden. Jaarlijks zal ik eene uitkeering doen aan mijne broeders, om hunne inkomsten gelijk te maken aan de mijne. Als er kinderen uit mijn echt voortkomen, dan zullen zij den naam hunner moeder voegen bij dien van hun vader. Blijft mijn echt kinderloos, dan zal ik het regt blijven behou-

den om Saksenweerdt te vermaken aan wie ik wil. —

— Schandelijk! ongehoord! — schreeuwt de barones buiten zichzelve van woede. —

— Mits ik vóór mijn dood aan mijne broeders het kapitaal restitueer — dus vervolgt Adeline bedaard — waarvan ze tot zoolang de interest genieten, en dat hun bij een dadelijke verdeeling van den boedel van regtswege toekomt.—

— Onmogelijk! zulk een onregt zal in mijn huis niet geschieden! — gilt de barones en vliegt op van haar stoel.

— Maar in papa's woning zal het met uw welnemen plaats hebben, mama! —

— Maar heeft de man dan geen begrip meer van de pligten, die hij omtrent zijne zonen heeft te vervullen? Hecht hij dan geen waarde meer aan dat landgoed. —

— Hij neemt in aanmerking wat zijne zonen voor hèm zijn geweest, en hoe weinig sympathie zij altijd voor het buitenleven hebben getoond. —

— Een bezitting die van geslacht tot geslacht op den stamhouder overging, zal dan nu aan vreemden toebehooren! . . . —

— Niet aan vreemden; maar aan zijne dochter! —

— Die weldra haar naam zal verwisselen.

— Ik heb u gezegd onder welke voorwaarden, maar hieraan heeft papa niet eens gedacht. Hij verliest meer en meer zijn hoogmoed, naarmate hij het graf nadert. Voor u en voor mij hoop ik, dat die wegzinkende hoogmoed — ook den schok aan den onze zal geven. —

— Adeline! gij raaskalt! . . . Er wordt hier een onregtvaardigheid bedreven! Uw vader is krankzinnig of . . —

— Of?

— Of *gij* hebt hem tot dien stap bewogen. —

Adeline's oogen fonkelen. Zij ziet doodsbleek. Een oogenblik schijnt het alsof zij wil spreken, nu keert ze langzaam naar de deur en zonder haar moeder eenig antwoord te geven verlaat ze het vertrek.

X.

Wie Willem kon gadeslaan, zooals hij daar in den tuin rondwandelt, nu eens stilstaande met den wijsvinger tegen het hoofd gedrukt, om zijne gedachten te verzamelen, dan weêr zich vergenoegd in de handen wrijvende, alsof hij behoefte heeft om op deze wijze zijne innerlijke tevredenheid te kennen te geven, — zou meenen, dat de man een van zijne zinnen heeft verloren. Willem heeft een ontdekking gedaan, — een ontdekking, die hem plotseling van een nederigen dienstknecht in een gezagvoerend meester heeft herschapen. Nu en dan werpt hij het hoofd achterover; dan ziet hij vol overmoed naar het groote en deftige gebouw daar vóór hem, alsof hij er reeds als heer en meester in kon gebieden. Een koning acht Willem gering bij hem vergeleken; een koning moet zich nog ontzien voor zijne onderdanen; een koning kan van den troon worden gestooten; maar Willem behoeft nu niemand meer te ontzien; niemand kan hem het geheim ontnemen, waarvan hij zich op zulk een toevallige wijze heeft meester gemaakt. Als Willem

dááraan denkt, begint hij weer te schudden van 't lagchen.

„Die ezels!" mompelt hij, „ze denken er nooit aan dat ze dienstboden hebben. Ze maken het er wel naar om ons te vriend te houden — met hun hooge fratsen; alsof wij van mindere makelij zijn! Als ze nog maar een beter hart in hun lijf ronddroegen, maar jawel; waar ik en een ander mij voor zouden schamen, daar spreken ze precies zoo gerust over als over koetjes en kalfjes. En dan voelen ze nog bezwaar om met dien bok van een schrijver in parlementasie te treden alsof ze daar der eigen mede zouden bezondigen! Ik heb er nu spijt van, dat ik dien bullebak zoo heb laten voelen waar ik diende. Hij heeft zeker ál genoeg komplementen om zijn armoê moeten slikken, dat hij zoo kwaadaardig werd. Maar ik zal het vergoeden — ruim vergoeden!"

En Willem smaakt weder een oogenblik van onbegrijpelijk genot.

— Wat een feeks!" — dus vervolgt hij zijn gedachtenreeks met haar lijmige stem en hare kattenoogen. Wat een gespeculeer gaat er in dat adelijk zieltje om; daar zou de zieke baron van opfrisschen als hij het wist! Aan oom Frits wist ik al ten naastenbij wat ik had, maar voor zoo'n bedriegerij zag ik hem nog te goed aan. Ze had dan ook moeite om er hem toe over te halen. Tòch hapte hij toe voor een hoop rijksdaalders! Laat mij nu eens goed bedenken hoe ik er meê aan moet. 'k Heb wel lust om freule Adeline eens een woordje in het oor te fluisteren, maar dat durf ik niet. Ze zou mij dadelijk laten opbiechten hoe ik daar achter kwam, en dan kreeg ik nog een rapplement toe.

Dankje. Daarbij zou ik tegenover haar altijd knecht blij-

ven, en daar voel ik mij op dit oogenblik al te kolossaal voor. Neen, neen; daar komt niets van in, ze moet Saksenweerth er maar aan geven. Graaf Rozenstein zal haar wel een ander landgoed present doen. 't Spijt me anders wel! 'k had het haar wel gegund; ze is een rejaal mensch, dàt is ze.... maar de barones... —

— Willem! Willem! — klinkt een stem in den tuin. En Willem spoedt zich naar huis.

't Is Gijs die hem zoekt.

— Willem! er is haverij binnen! —

— Niets vreemds. —

— Eerst is er een gesiekeneur geweest tusschen mevrouw en de freule. Dien heeft mevrouw hooren gillen van kwaadaardigheid.

— Had ze geen lief stemmetje? —

— Toen is de freule naar boven gezeild, statig en permantig als altijd, maar zoo wit als marmer en met oogen als gloeijende kolen. —

— Dan ben ik blij dat ik uit haar radius was. —

— Toen is er gebeld en die bleeke boekwurm is bij de freule gebragt. —

— Welnu komaan! —

— Toen is er nog eens gebeld en jonker Alfred stoof binnen als een bezetene. —

— Had hij weêr te diep in 't glaasje gekeken? —

— Juistement; hij kwam van een heerendinéetje, en hij zong en hij maakte zulk een misbaar, dat jonker Boudewijn uit de ziekenkamer, freule Adeline uit de boekerij en mevrouw uit de huiskamer stoven. —

— Dat was me dan een gestuif van belang — moest Griet niet dadelijk aan 't stof afnemen? —

— Scheî nu eens uit met die gekheid! Mevrouw heeft u laten roepen, om met den jonker een beetje mooi weêr te spelen. —

— Da's al heel plezierig, vooral als het bij hem leelijk weêr is! —

— De freule heeft verzocht om den jonker zonder komplementen naar zijn kamer te brengen of het huis uit te zenden — 't eerste kan ze niet gedaan krijgen en in het laatste heeft ze niet veel zin. Maar jonker Boudewijn is op de hand van de freule, omdat hij voor zuster Catchinka den mooijen mijnheer wil spelen. Ga nu spoedig, anders krijg je een standje!

En Gijs duwt Willem het huis in.

— Is de freule ook binnen? dan ga ik liever niet. —

— Neen; ze heeft haar tronie maar even boven de leuning van den trap gestoken, daarna heeft ze weer regts om keert gemaakt, ik denk — naar de boekerij. Maar ga nu toch, Willem! —

Willem luistert nog een oogenblik. Een verward geluid van stemmen klinkt hem uit de huiskamer tegen. Boven uit hoorde men jonker Alfred's stem.

— Wat geef ik om papa en Adeline!... 't Begint me nu eindelijk te vervelen, om als een dief op de teenen in huis rond te sluipen. Is papa iets beter geworden? Niemendal! zeg ik je!.... niemendal!.... we moeten het nu maar eens op een andere wijze proberen. De man is ook jong geweest. Hij weet wel dat men jonge lieden geen slot op den mond kan hangen... Dat heb ik hem wel getoond... en als Boudewijn mij nu wil loslaten dan... dan zal ik het hem nog eens aan 't verstand gaan brengen. Ik heb nu juist genoeg

champagne gedronken om een mooije speech te houden; Boudewijn... keel mij niet... die hand weg...

— Om 's hemelswil Boudewijn! — gilt de barones, — bedaar! gij zult hem doen stikken!

— Laat hij dan zijn verwenschten mond houden, of in zijn kamer gaan schreeuwen, daar zal hij niemand hinderen. Ik geef u mijn woord van eer, mama! dat papa van dat leven is wakker geworden. Alfred zal den man nog dood maken!...

— Ah bah! heeft de lieve soeur u dat wijs gemaakt, broêrtje? — stottert Alfred. — Kom, kom, gij waart anders ook zoo papa's gezind niet... maar de hekkens zijn verhangen, sinds er een paar blaauwe oogen in het spel zijn.... wanneer wordt ge nu predikant van de uitverkorenen, zeg?... waarschuw me bij tijds, uw eerste preek kom ik bijwonen met oom Frits... Boudewijn!... ik stik!!...

Alfred's stem stokt: men hoort een worsteling en daartusschen het gejammer der barones.

Willem oordeelt het nu tijd om binnen te treden. Reeds heeft hij de kruk van de deur in de hand, als hij voetstappen achter zich hoort.

't Is Adeline.

Eerbiedig wijkt Willem op zijde. Ze gaat hem voorbij en opent de deur.

Diepe weemoed teekent zich op haar schoon gelaat, als zij de worsteling der broeders gewaar wordt, en de beklagenswaardige moeder te vergeefs pogingen in het werk ziet stellen om hen te scheiden. Niets geeft haar pijnlijker indruk dan dit aanhoudend gekrakeel en die vernederende tooneelen van ruwe ongebondenheid, waarvan ze in haar

ouderlijke woning zoo vaak getuige moet zijn. 't Is een bitter kruis haar opgelegd, dat zwaarder op hare schouders drukt, naarmate zij er het onbetamelijke en verlagende van leert beseffen.

Adeline stelt prijs op haar hooge geboorte. Zij beschouwt het als een werkelijk voorregt, van een oud adelijk geslacht af te stammen, al is ze er niet hoogmoedig op. Zij wil zich die afkomst waardig toonen; zij wil dat de adel zich niet alleen in haar naam, maar ook in haar gansche wezen zal openbaren; dat die zal doorstralen in al hare handelingen, en zij eischt dat ook van hare familie; maar daarin ziet ze zich bitter teleurgesteld.

Een oogenblik blijft Adeline bewegenloos staan. Zij heeft er niet aan gedacht om de deur te sluiten en hiervan maken de dienstboden gebruik, om met nieuwsgierige belangstelling naar binnen te turen. Over de leuning van den trap vertoont zich het blozend gelaat der kamenier.

— Boudewijn! klinkt Adeline's stem, — kunt ge niets door zachtheid van hem gedaan krijgen? —

Boudewijn laat zijn broeder los. Alfred valt ademloos op een stoel neder.

— Naar boven moet en zal ik!.. — schreeuwt hij, — juist omdat die gek van een Boudewijn het mij wil beletten. —

Adeline staart hem met medelijden aan; hij ziet bloedrood.

— Ik wil ook dat soeurtje eens een bezoek brengen. Ik heb haar in lang niet gezien; mogelijk is mijn duifje wel wat tammer geworden! ha! ha! —

Hij tracht op te staan; de barones weêrhoudt hem.

— Neen, Alfred! dat zal niet gebeuren! op de zieken-

kamer komt ge niet voordat ge bedaard zijt geworden. —

— Ik wil naar boven!.. — stamelt Alfred. Hij rukt zich los en wankelt naar de deur. Adeline treedt voor hem.

— Ha! zusje! bonheur de se revoir!... — Laat mij eens passeren als gij wilt. —

— Waar wilt gij heen, Alfred? —

— Naar boven! —

— Naar uw kamer? —

— Naar papa. Ik heb met hem een appeltje te schillen over... Saksenweerdt... begrijp je?.. —

— Dat zal niet gebeuren! —

— Nu geen fratsen meer!... Dat kommanderen begint mij te vervelen... *Ik* zal nu hier het kommando over nemen en *gij*.... gij hebt maar te gehoorzamen.... uit den weg!

— Niemand zal in dit huis bevelen dan papa! —

— Maar daar papa... ziek is... en niet kan... —

— Zoo zal *ik* het doen! —

— Dat zou *mij* dan toch in ieder geval beter passen, denk ik, Adeline! — zegt de barones geërgerd.

— Als gij u wist te laten gehoorzamen, mama, dan zou ik mij niet tusschen u en papa plaatsen. Maar uw zwakheid voor Alfred heeft u uw moederlijk gezag ontnomen. Willem! — Gijs! brengt den jonker naar zijn kamer. Op uwe verantwoording als hij die verlaat, voordat het u gelast wordt. — Adeline schijnt geboren om te bevelen.

Onmiddellijk treden de bedienden toe; Alfred schreeuwt, vloekt en worstelt, maar bezwijkt eindelijk voor de overmagt.

Intusschen wacht Lamers geduldig in de bibliotheek

Adeline's terugkomst af. Hij hoort wat er beneden gaande is en glimlacht verachtelijk.

— Er zijn er nog, die hen benijden! — mompelt hij, — en die het zich tot een eer rekenen om met hen in aanraking te komen. Zal er ooit een tijd komen, dat alleen verlichting en beschaving den waren adel uitmaken? Hoeveel onheil stichten die ongelukkigen in het volste vertrouwen van hun onfeilbaarheid, omdat ze van adel zijn. Zij gelijken de priesters, die het altaar waarvoor ze den leek eerbied en ontzag weten in te boezemen, zelf ontheiligen. Ik ben niet dwaas genoeg, om het verschil van stand af te keuren. Gelijkheid en broederschap is een hersenschim, die hier op aarde nooit zal worden verwezenlijkt. Ik acht den adel, als deze zich door edele handelingen kenmerkt. Graaf Rozenstein is een type, die toont wat de adel vermag, wanneer deze zich tot principe stelt, om zijn invloed tot welzijn van anderen aan te wenden. Hoe zouden ze ons aan zich kunnen verbinden, die bevoorregten, indien ze zich voor ons niet in het slijk wentelden, als ze zich niet verheven waanden boven onze minachting en niet, als louter zinnenvergoders, den spot dreven met al wat goed en edel en heilig is!... Arme slagtoffers van wereldsche grootheid! eigenlijk zijt ge nog te beklagen! —

De schrijver haalt werktuigelijk een boek van een der planken, om zijne gedachten af te leiden. Hij heeft Adeline's naam niet uitgesproken bij dien van graaf Rozenstein, ofschoon ze hem op de lippen zweeft. Hij wil haar al te indrukwekkend beeld liever uit zijn geest verbannen; hij weet niet waarom; hij geeft er zich geen rekenschap van,

maar hij schroomt om haar dáár den vrijen toegang te verleenen. Hij doorbladert het boek, maar kan er zijn zinnen niet bij bepalen. Het wachten wordt hem ondragelijk. Liever wil hij heengaan en de vrije lucht inademen, want hij voelt zich beklemd — hier, waar alles van haar tegenwoordigheid spreekt. Reeds heeft hij den voet op den drempel, als hij het ruischen van een zijden kleed hoort. IJlings trekt hij zich in de kamer terug, en weldra staat Adeline vóór hem.

— Vergeef mij, mijnheer Lamers! Ik heb u lang laten wachten en ik weet dat ge uw tijd beter kunt besteden. —

Adeline's gelaat en stem zijn even vriendelijk; tòch antwoordt de jongman slechts met een stijve hoofdbuiging.

— Ook zou ik niet zoo onbescheiden zijn geweest u van uwe studiën te roepen, als ik daartoe niet een gegronde reden meende te hebben, — vervolgt het meisje, en wijst hem een stoel aan.

— Gij kunt over mijne diensten beschikken, freule! —

— Eenige dagen geleden liet de baron u bij zich roepen, omdat ik toevallig uw naam had geuit. Was dat een ziekengril? —

Ze ziet hem strak aan, maar op zijn gelaat is niet de minste aandoening te bespeuren.

— Ik denk het. —

— Mag ik weten wat mijn vader tegen u gezegd heeft? —

— Hij sprak slechts één woord. —

— En dat was? —

— Zwijgen. —

Adeline schijnt getroffen.

— Ik zal u zeggen waarom ik u dit vraag, mijnheer! —

— Gij zult er wel een goede reden voor hebben, freule! —

— Zuster Catchinka heeft opgemerkt, dat mijn vader u scherp aanstaarde. —

— Dat heb ik ook opgemerkt. —

— Met de hand wenkte hij haar om het lamplicht op uw gelaat te laten schijnen. —

— Dat is waar. —

— Hij scheen te willen spreken. —

— Ja; maar hij kon niet. Na veel inspanning gelukte het hem dit enkele woord „zwijgen" te uiten. —

— Wat denkt ge van dit alles, mijnheer? —

— Niets, freule. —

— Ik had meer opregtheid van u verwacht. —

— Vergeef mij, freule! het zou een dwaasheid zijn om mij hierover in gissingen te verdiepen. Wat zou het mij helpen? Ik mis den sleutel. —

— Mogelijk kunnen wij dien vinden. —

— Mij ontbreekt de tijd om er naar te zoeken; daarbij is de zieke te zwak van hoofd om veel gewigt aan deze zaak te kunnen hechten. —

— Het is u dus onverschillig of dit raadsel wordt opgelost, ja dan neen? —

— Dat is betrekkelijk.

— Maar mij is het niet onverschillig, mijnheer! —

— Dat is voor mij al een voldoende reden om er meer gewigt aan te hechten, dan ik aanvankelijk plan had.

Voor het eerst ontmoeten hunne blikken elkander.

Adeline siddert, als ze die diepe, zwaarmoedige oogen met een niet te miskennen bewondering op haar gevestigd ziet.

— Ik zal u zeggen, waarom de oplossing van dit raadsel mij niet onverschillig is, mijnheer! — zegt ze zacht. — Sinds uw vertrek is mijn ongelukkige vader bij zijn volle kennis gebleven; ook de dokter heeft mij dit verzekerd. Altijd wil hij spreken; er schijnt een last op zijn geweten te drukken, en het gemis van zijn spraakvermogen belet hem, zich van dien last te bevrijden. —

De schrijver schijnt verrast. Wonderlijke gedachten doorkruissen zijn brein.

— Als er onregt is bedreven door mijn vader, hetgeen niet onmogelijk is, dan wil hij dit trachten te vergoeden, hiervan ben ik zeker. Het eenige wat ik van u verlang, is, dat ge dadelijk verschijnt, wanneer ik het noodig oordeel om u te laten ontbieden. —

— Die dienst zal mij niet moeijelijk vallen, freule! —

— En daar ik u volkomen ons vertrouwen waardig keur, zoo zal het mij een gerustheid zijn, wanneer mijn vader op uw hulp mag rekenen, in geval hij die mogt behoeven.

— Dit vertrouwen is te vereerend om het mij niet ten volle waardig te betoonen. Ik zal niet vergeten, wie mij in zulk een gunstig daglicht bij u heeft gesteld.

Adeline kleurt; ze staat op.

— Graaf Rozenstein is uwe erkentelijkheid overwaard, hij bezit een edel en grootmoedig hart en een ruimen geest. Het verheugt mij, dat gij vrienden zijt. Waar zoovele punten van aanraking zijn, mag men een duurzame vriendschap verwachten. Ik zal hem ons gesprek mededeelen, mogelijk kan zijn raad ons voorlichten. —

— Daar twijfel ik niet aan; waarschijnlijk zal zijne tusschenkomst mijne diensten overbodig maken. —

— 't Kan u niet bevreemden, mijnheer! — zegt Adeline koel, — dat ik uwe diensten heb ingeroepen, in een zaak waarin ge betrokken schijnt. Ware dit niet het geval, dan zou ik mijzelve moeten aanklagen van den graaf te hebben miskend, die toch wel in de eerste plaats aanspraak op mijn vertrouwen heeft. —

— Ik begrijp dit volkomen en heb mij ook niets anders voorgesteld. —

Met een koele buiging wil de schrijver zich verwijderen, doch de binnenkomst van den graaf belet het hem. —

— Een oogenblikje, Lamers! Ik ben het nog niet eens over dat artikel en wensch in uw bijzijn het advies van mijn aanstaande in te winnen; mogelijk oefent dit een overwegenden invloed uit op mijn overtuiging. De vrouwen weten vaak zonder logische redenering een gezond oordeel uit te spreken. Dat hebben we al meer ondervonden, niet waar, Adeline?

De graaf drukt haar hartelijk de hand, en deelt haar in korte woorden zijn gesprek met Lamers mede. Zij luistert met belangstelling, en staart daarbij den jongman met welgevallen aan.

— Nu, ik zie het al aan uw blik, Adeline! gij kiest de partij van Lamers durf ik wedden! —

— La critique est aisée — antwoordt ze glimlagchend, — dat is een waar woord. Iedereen kan criticeren, zelfs de domste. 't Is natuurlijk; wat de mensch produceert, is altijd onvolmaakt. Feilen zijn er gemakkelijk te vinden. Alléén zij, die de moeijelijkheden hebben bekampt om op een hooger standpunt te geraken, zijn humaan in 't criticeren. De onkundigen zijn veelal scherp en wreed, en

daarom verklaar ik mij tegen de kritiek van *niet* deskundigen. —

— Mijns inziens heeft de freule volkomen gelijk, — zegt Lamers — en om u daarvan het bewijs te leveren, zal ik u het klad mijner anti-critique voorlezen. —

Dit zeggende haalt hij een beschreven blad papier te voorschijn, maar de graaf trekt het hem uit de handen en werpt het in den haard, waar het weldra een prooi der vlammen wordt.

— Wij kennen uw pen, Lamers! scherp als een lancet. Ik ben genezen — gij zult geen kunstproducten meer recenseren. 't Is jammer, den kunstenaars ontbreekt het meestal aan litterarische ontwikkeling. —

— Er behoort niet veel litterarische ontwikkeling toe, om volgens overtuiging zijn gedachten te uiten, als ze zich enkel bepalen tot een kritiek — antwoordt Lamers.

— 't Gaat toch zoo gemakkelijk niet om zijne gedachten in woorden uit te drukken, als men er de gewoonte niet van heeft, — zegt Adeline, — ik spreek bij ondervinding. —

— Gij spreekt in toonen, mijn waardste! dat is ook een taal, en voor velen een zeer verstaanbare taal. —

— Verstaat gij die taal, mijnheer Lamers? — vraagt Adeline niet zonder blozen.

— Ik versta ze op mijne wijze, freule! —

— Dat wil zeggen? —

— Ik beschouw de muzijk als de taal van het gevoel; ze wekt gevoel en ze uit gevoel, maar het verstand heeft er niets aan. —

— Welnu? —

— Ik versta gaarne het gevoel, dat in mij wordt opgewekt; ik houd er van, om het terug te brengen tot zijnen oorsprong. — In het onbestemde rond te waren, valt niet in mijn smaak. Ik weet gaarne waar ik mij bevind. Maar als ik muzijk hoor, dan word ik ondanks mijzelf medegesleept naar een oord, waar alles mij vreemd is. Ik tast in het duistere rond en ik weet niet waar ik ben; ik luister naar stemmen, maar hoor niet, wat ze mij toefluisteren. Ik bevind mij als in een doolhof van raadselachtigheden, waaruit eindelijk het slotakkoord mij verlost. —

— Waaraan wijt gij dat, mijnheer? —

— Al mijne gedachten worden geabsorbeerd door mijn gevoel. Voelen, voelen en nog eens voelen, om ten slotte tot de bekentenis te geraken, dat men niet eens weet wat of men gevoelt. Ziedaar waarom de muzijk mij niet voldoet, waarom ze mij . . . —

— Ga voort. —

— Waarom ze mij verveelt, freule! —

Adeline's wenkbraauwen fronsen zich; ook de graaf schijnt ontevreden.

— 't Is goed, mijnheer! dat ge u een oningewijde in de kunst noemt. Uwe opvatting der muzijk getuigt van uw weinige bevoegdheid om die kunst te beoordeelen, — zegt Adeline.

— Gij hebt mij gevraagd op welke wijze *ik* de taal der toonen versta. Mijne beschouwing is dus geheel individueel. Alléén zou ik van u willen leeren, of de muzijk werkelijk meer is dan een gevoelssprake. Ik vrees, dat ge mij hierop geen toestemmend antwoord kunt geven. —

— Neen, mijnheer! dat kan ik niet! — antwoordt Ade-

line levendig. Maar of het gevoel ook niet met het weten in verband kan staan, is een andere vraag. Men moet een taal verstaan om ze te begrijpen. 't Zal wel aan uw geringen muzijkalen aanleg te wijten zijn, dat ge niet ziet en niet hoort, wat ik het vermogen heb om te zien en te hooren, dat gij u geen rekenschap kunt geven van die wonderlijke werking der toonen, waarin toch zulk een schat van weten verborgen ligt. —

— Van weten? — roept de schrijver uit.

— Ja; van weten, mijnheer! Of meent ge dat Beethoven niet wist wat hij uitdrukte, toen hij zijn Heroica componeerde? En dat Mozart niet zou gedacht hebben aan een lijkzang, toen hij zijn Requiem dichtte? En is het dan geen weten om uit de toonenrei juist die toonen te kiezen, die ziel en leven en waarheid aan de idée geven? —

— Ge verdedigt uwe Muze trouw; ik bejammer het nu meer dan immer, dat ik haar niet beter begrijp. —

— Wij hebben hier met een dorren geleerde te doen, — zegt de graaf lagchend. — Hij wil met alle geweld het gevoel den weg naar het verstand betwisten, maar dat zal hem nog eens duur te staan komen. Iedereen heeft zoo zijn stokpaardje. —

— Neen, neen; maar ik begeer te weten wat ik gevoel en als mij dit onmogelijk schijnt, dan bestrijd ik liever die zenuwachtige opwelling.

— Alsof dit altijd mogelijk ware! — mompelt Adeline.

— Oordeelt gij ook zoo ongevoelig over de schilderkunst, Lamers? —

— Neen; ik beschouw ze als redelijker. Bij schilderen

is weten een eerste vereischte; bij muzijk kan het gemist worden. —

— Weten is uw leus; bedenk evenwel, dat er veel is, wat ge hier nooit zult weten, en wat ge toch bij ingeving gevoelt, dat eens zal zijn. Hoe maakt ge het met die zaken? —

— Ik streef er naar om ze te weten; gij bemerkt dus dat ik in plaats van het gevoel den weg naar het verstand te willen betwisten, het integendeel den weg daarheen zoek te banen. —

— Mijn waarde! gij zult met al uw weten de eeuwigheid niet onthullen; ik houd het daarom voor beter, om het gevoel wat meer te laten spreken, daar waar het verstand in gebreke blijkt, en naar alle waarschijnlijkheid is het ons ook daarvoor geschonken. —

— Het streven naar kennis is pligt, graaf! —

— Gij weet dat ik dit niet ontken, maar de kennis, ze moge werken op beschaving en verlichting — tot 's menschen veredeling en verbetering behoort nog meer; daartoe moeten alle middelen zamenwerken, het gevoel niet uitgezonderd. Het komt er hier niet alleen op aan om zich kennis te verzamelen, de behoeften van den menschelijken geest worden niet door kennis alleen bevredigd, wat zegt gij, Adeline? —

Het meisje reikt hem hare hand. Zij voelt dat er geesteseenheid tusschen hen bestaat, toch blijft haar fonkelend oog vol teederheid op den jongman rusten.

— Welnu, Adeline! hebt gij daarop niets te antwoorden? — herhaalt de graaf.

— Kennis en kunst zullen ons, hoop ik, volkomen bevrediging schenken. —

— En de liefde dan? — fluistert de graaf — komt ze in 't geheel niet bij u in aanmerking? — Maar hij ontstelt, als zij plotseling haar hand terugtrekt en hij haar doodelijk bleek ziet worden.

XI.

Op de ziekenkamer heerscht een doodelijke stilte. Tòch ligt de baron met wijdgeopende oogen, en aan de zenuwachtige beweging zijner vingers en de trilling zijner lippen en neusvleugels, kan men bemerken, dat het leven nog niet is uitgedoofd, al hebben de ligchamelijke smarten opgehouden.

Catchinka ligt op de kanapé; ze sluimert, ze is afgemat van het waken, en de natuur heeft zich over haar ontfermd. Het zwartfluweelen kussen waarop haar hoofd rust, doet de bleekheid harer zachte trekken nog meer uitkomen. Nacht op nacht heeft ze gewaakt, en daarvoor in eenige uren slapens overdag, een geringe vergoeding gevonden. Maar ze is het gewoon; ze kan er tegen. Wèl vormen zich blaauwe kringen om hare oogen, wel wordt ze met iederen dag magerder, maar wie let daar op? Zij zelve denkt er niet aan. Altijd opgeruimd, altijd vriendelijk, altijd gedienstig en hulpvaardig schijnt zij zelve zich wel het allerminst bewust van de reuzentaak, die ze op zich heeft genomen. En komt de gedachte daaraan, als een onwelkome gast al eens in haar op, dan onderdrukt ze die zoo spoe-

dig mogelijk, als een grove zonde tegen de liefde, die ze der menschheid moet toedragen. Liefde!... ja, *zij* begrijpt er den omvang van. Ze voelt, hoe ze er nog in te kort schiet ondanks haar zelve. Ze begrijpt, hoe ze nog krachtiger, nog inniger, nog heiligender zou kunnen werken op allen die haar naderen, als ze zich van Christus een waardiger leerlinge betoonde!

Catchinka sluimert. Welk een zoete slaap! Engelen schijnen haar te omzweven. Hemelsche rust troont op dat fijne gelaat; reine, zuivere, onbaatzuchtige liefde!

Catchinka sluimert!...

Zóó daalt de slaap niet neder op Adeline's legerstede! Bazuingeklank, snarenspel, paukengetrom en trompetgeschal voert hij met zich mede; geesten uit het rijk der kunst, blinkend als het zonnelicht, schitterend als de sterrenglans, dwarrelen om haar heen. „Voort, voort!" fluisteren ze haar toe, „de kunstladder op! Wilt ge blinken en schitteren zooals wij, bewierook haar dan, die gevierde! kniel voor haar altaar neder, offer *haar* alleen uwe gaven, uw denken en uw werken; uw liefde en uw leven. Voort, voort! de kunstladder op, daarboven ligt de hemel!"...

Leugen!... waar de hemel is daar is rust, en Adeline vindt geen rust! Waar de hemel is daar is Liefde, en Adeline kent de liefde niet! Waar de hemel is daar is geluk, en Adeline is niet gelukkig! En ze weet het niet, en ze voelt het niet en ze begrijpt het niet, dat er Één is die meer aanspraak heeft op hare toewijding, dat er Één is, door wiens geest alle gaven moeten geheiligd worden!

Catchinka sluimert!...

Zie den lieftalligen lach, die om hare lippen speelt. Ze is den hemel binnengetreden — den hemel waar Adeline naar zoekt — Engelenmelodiën ruischen haar tegen; ze gewagen van Gods onuitsprekelijke liefde en Catchinka begrijpt ze, want o! ze voelt het zoo goed, dat ze lief moet hebben om door God geliefd te zijn!

Catchinka sluimert!...

Zóó verkwikkend zinkt de slaap niet neder op de oogleden van den uitgeputten zieke. Wanstaltige figuren schrikken hem op! Hij wil ze ontvlugten, maar zijne voeten zijn als vastgeschroefd; ze naderen.... Het angstzweet breekt hem uit.... Ze grijpen hem aan, ze sleuren hem mede, en hij is magteloos.

„Wraak! wraak!" gillen ze hem toe, „ons hebt ge van „u gestooten, ons hebt ge tot een vloek gemaakt, ons hebt „ge uw medelijden ontzegd! nu uwe beurt! lijd! lijd! wat „ge ons hebt laten lijden. Voort! voor u geen rust!...."

Catchinka sluimert! . . .

Welk een hemelsche glans straalt van haar gelaat. Stil! ze bidt! . . . . Zij zelve heeft den hemel gevonden, maar zie, er zijn er nog zoo veel, zoo heel veel, die den weg niet kunnen vinden, afgeleid als ze worden door al de dwarspaden van wereldliefde en werelddienst! „Och vader! help ze toch zoeken en laat de liefde van Christus, die ze tot u moet brengen, niet verloren gaan! Geef, dat er nog zijn, die haar heiligenden invloed op hen weten aan te wenden, tot eer van U en van Uw zoon! . . ."

Catchinka sluimert !...

Het oog van den zieke slaat haar gade. Wat gaat er in zijn ziel om, dat hij zoo geboeid schijnt door dien rustigen slaap? Weet hij het hoe die slaap verschilt van den zijne?

Erkent hij de klove die er tusschen hen bestaat? Ja, hij heeft den eersten stap gedaan, hij voelt zijn minderheid. De trotsche baron staart met eerbied op het zwakke wezen, dat hij in zijn gezonde dagen met geen blik zou verwaardigd hebben. De hoogmoed ligt gefnuikt, de liefde heeft overwonnen. Nog heeft Christus niet te vergeefs geleefd!..

Wat heeft Catchinka gesproken om die omkeering in zijn ziel te weeg te brengen?

Niets. Spraakzaam is ze niet. Maar als de zieke uit zijn benaauwde droomen ontwaakte, dan wischte ze hem het angstzweet van het gelaat, dan laafde ze zijn brandende lippen met een frissche teug, dan was ze altijd nabij om zijn geringste behoeften te voorkomen. En als hij uitgeput van 't lijden en toch huiverig voor die Eeuwigheid, waaraan hij zoo weinig had gedacht, in klagten uitbarstte, dan las ze hem voor van Gods liefde en van zijn vergevensgezindheid voor den boetvaardigen zondaar, en dan voelde hij het maar al te duidelijk hoe groot die liefde moet zijn, die zóóveel ondank en zóóveel afval kan gedoogen, als het hart slechts eenmaal tot de erkenning van die liefde komt, en de geest de vonk weet op te vangen, die zijn vernedering in 't licht stelt! Dan begreep hij het maar al te goed, hoe nietig menschengunst en menscheneer zijn bij die liefde vergeleken, en hoe onbaatzuchtig, hoe krachtig die liefde zich uitsprak

in dat tengere wezen, dat uit zuivere menschenmin hare onberekenbare diensten voor hem veil had.

Zóó zwoegde Catchinka voor zijn ligchaam, zóó ijverde ze voor zijn geest. Het ligchaam ontzonk haar, maar de geest zou eenmaal voor haar getuigen!

De zieke vouwt de handen. Zijne oogen staren naar boven, zijne lippen prevelen.

Hij bidt; hij bidt lang en vurig, en de zegen blijft niet weg. Zie, hij is kalm, zeer kalm geworden; nogtans weet en gevoelt hij dat zijn einde nabij is, maar —

— God is Liefde

Geduldig wacht hij Catchinka's ontwaken af.

Plotseling dringt een rumoer van stemmen tot hem door. Hij luistert.... diepe weemoed teekent zich op zijn gelaat; hij tracht te spreken, maar brengt slechts onverstaanbare klanken voort. Ze zijn voldoende om Catchinka uit haar ligten slaap te wekken. Daar staat ze weêr naast zijn sponde. Ze is nog wel wat moe, nog wel wat zwak, ze had nog gaarne een uurtje zoo heerlijk doorgeslapen, maar ze is nu toch maar blij dat ze wakker werd; die arme zieke! Had hij lang op haar gewacht? Ze meende dat jonker Boudewijn... „Wat? Schrijven?"

— Ja! ja! ze heeft de vraag begrepen.

Spoedig haalt ze papier en potlood te voorschijn. Met bevende handen vat de baron het potlood aan. Ze legt het papier op een boek en plaatst dit zoo gemakkelijk mogelijk vóór hem.

De eerste poging van den zieke mislukt. Zijn hand is terug gegleden. O! welk een angst, welk een vertwijfeling leest men op zijn gelaat. Zou hij er de kracht toe missen?

Nogmaals klemt hij het potlood tusschen de vingers. Hij wil — hij moet !.. Ja, het gaat !

— Lezen? — vraagt Catchinka.

— Ja. —

— In die secretaire — mijn testament verscheuren — notaris komen. —

Catchinka aarzelt.

— Zal ik freule Adeline roepen? Of de barones? —

— Neen; neen. — Hij schrijft verder en Catchinka leest:

— De barones en Adeline straks. Iets op het hart. Een last. — Een zonde.

— Eindelijk! — lispt Catchinka.

— Die mijnheer Lamers — die schrijver, leeft zijn moeder nog? —

— Lamers! roept Catchinka verrast uit, heet hij Lamers? en is hij schrijver? dan ... dan is zij gestorven, baron! —

— Nog een zuster? —

Catchinka ontstelt. Ze staart den baron verbaasd aan.

— Neen, ik geloof het niet... ik weet het niet.. —

Verwonderlijk! dezelfde geschiedenis zal ze nu mogelijk voor de tweede maal van de lippen eens stervenden vernemen.

— Den heer Lamers hier ontbieden.... schrijft de baron verder.

— Nu? Dadelijk? —

— Ja, ja! —

Tegen haar gewoonte voldoet Catchinka niet oogenblikkelijk aan dit uitdrukkelijk verlangen. Zij drukt de hand tegen het voorhoofd, als om hare gedachten te verzamelen. De zieke wordt ongeduldig; zijne krachten ontzinken hem. Hij vermag het potlood niet meer op het papier te drukken, om haar tot haast aan te manen.

Helderder en helderder wordt het Catchinka; een blijde glimlach zweeft op haar gelaat.

— Vergeef mij, — zegt zij, — 't is geen onbescheidenheid; de heer Lamers gelijkt op iemand met wie gij in naauwe betrekking hebt gestaan, niet waar? —

— Ja. —

— Ook op mij heeft hij dien indruk gemaakt, daarom verwondert het mij minder, dat hij juist de persoon is, dien ik zoek. —

Met een krampachtige inspanning rigt zich de baron overeind en staart haar angstig vragend aan. O welk een ondragelijke beproeving dat hij niet spreken kan!

— Wacht een oogenblik! — zegt Catchinka, — dan zal ik papieren uit mijn koffer halen, die mij door de moeder van den heer Lamers zijn ter hand gesteld.... voor haar zoon. Ik heb haar in haar stervensuur bijgestaan. —

Met zijn hand drijft de zieke haar tot spoed aan. Catchinka ijlt naar haar kamer. Ze opent haar koffer en werpt het goed haastig dooreen, om des te eer de papieren magtig te worden. Ze zoekt, ze zoekt!... maar vindt niets! Wat is dat? Ze weet toch zeker dat ze de papieren in een bundeltje heeft meêgenomen. Ze heeft ze dáár in dat hoekje bij haar dagboek gelegd. Voor weinige dagen heeft ze haar dagboek bijgeschreven, en het dagboek ziet ze ook niet. Het moet er toch zijn; ze heeft zeker niet goed gezocht. Weder verlegt ze stuk voor stuk alles wat het koffer bevat. Ze schudt het uit, ze betast het, ze doorsnuffelt alle hoeken, maar te vergeefs.... papieren en dagboek vindt ze niet.

Op deze teleurstelling heeft Catchinka niet gerekend. Een kreet van smart ontglipt haar. Ze is bestolen!.. Hare innigste gedachten, hare zielsgeheimen en het geheim van een ander zijn prijs gegeven aan wie weet welk een onbescheiden blik!

Door dien slag als verpletterd, zinkt ze voorover op hare knieën neder, verbergt het hoofd in hare handen en barst in tranen uit.

XII.

't Is reeds laat op den avond.

De zware torenklok van het groote kerkgebouw heeft elf uur geslagen. 't Wordt leeg en stil in de straten. Men sluit de winkels, men bluscht de lichten uit en begeeft zich ter ruste.

Somtijds wordt de stilte afgebroken nu eens, door het eentoonig geroep van den klepperman, die daarmede den dief het sein geeft, dat hij in aantogt is, dan weder door een woest getier van dronken lieden.

Hun vervaarlijk gebrul doet eerder denken aan een troep wilde dieren dan aan menschenstemmen. Redelijk? neen, redelijk zijn ze niet meer! Die verhitte gezigten, die wezenlooze blikken, die wankelende gang, getuigen maar al te zeer, hoe de hartstogt woelt en de rede van haar troon

werd verstooten. Zijn dat menschen? Hoor, hoe ze vloeken en schelden, die ongelukkigen. Ze kennen geen grooter genot dan dronkenschap. Ze hebben nimmer iets beter gevonden; men heeft ze zelden iets hoogers geschonken!

De drank, hoeveel onheil sticht hij in onze maatschappij! Hoe ontzenuwt hij de krachten van ons volk! Hoe verzwakt hij hun geestvermogens! Vraag het aan ouders, wat de drank van hunne kinderen heeft gemaakt. Vraag het aan vrouwen, wat de drank op hunne mannen heeft uitgewerkt. Lijden, verval, armoede in duizend schakeringen; zedeloosheid, bandeloosheid, ontucht in alle vormen! Ziedaar, de vruchten van den nectar geoogst door de kern der natie, door de arbeidende klasse (*).

Matigheidsgenootschappen rigt men op, liefdadige inrigtingen sticht men in menigte, aan scholen ontbreekt het niet, evenmin aan godsdienstig onderwijs, maar de oorzaak van de volkskwaal wordt er niet door weggenomen. Wat het volk behoeft, is uitspanning. Als het zich door vermoeijenden handenarbeid heeft ingespannen en afgemat om in zijne dagelijksche behoeften te voorzien, dan heeft het regt op eenige uren van ontspanning; waar zal het die vinden? Daar alléén waar deze voor den arme is verkrijgbaar gesteld, in de drankhuizen. Omdat het volk nog niet vatbaar is voor kunstgenot, geeft men al dadelijk den moed op om het er vatbaar voor te maken, weert men het, door

(*) Ik spreek hier bij voorkeur van de heillooze gevolgen der geneverdronkenschap bij de arbeidende klasse. Dat de dronkenschap op zich zelf altijd even laakbaar blijft, behoeft wel geen betoog. De behoefte naar bedwelming en verdooving door het bovenmatig gebruik van wijn of sterken drank, spreekt zich uit in alle standen der maatschappij.

hooge entréegelden uit zalen en tuinen waar de hoogere standen zich tot dat doel vereenigen; omdat het volk nog ruw en onbeschaafd is, omdat het misbruik maakt van genoegens, die het nog niet kan waarderen, acht men het al dadelijk ongeschikt tot het genieten van betamelijke uitspanning. En waar zijn hiervoor de bewijzen? Leert het buitenland ons integendeel niet, wat men op de intellectuele ontwikkeling vermag van het volk, als men het met milde hand de gelegenheid aanbiedt, niet enkel om den honger te stillen, maar ook om den geest te spijzigen door het opwekken van kunstzin? Wanneer zal de tijd voor Nederland aanbreken dat het walgelijk stratenrumoer, in ons land eenig in zijn soort, een einde zal nemen, en ons volk beter genot zal zoeken, dan het onmatig gebruik van sterken drank, waarvan hun verdierlijking het gevolg is?

Lamers doorkruist met haastigen stap de stille, morsige straten. Met gebogen hoofd en neêrgeslagen blik schijnt hij onkundig van alles wat er om hem heen gebeurt. Hij heeft het uur van elf niet gehoord, noch gelet op het sluiten der winkels en het uitdooven der lichten. Als een gejaagd hert, rent hij de eene straat in, de andere uit, maar te vergeefs....

Hij kan het noodlottig beeld niet ontvlugten, dat zijn geest verontrust en hem op al zijne wegen hardnekkig blijft achtervolgen. —Adeline! — prevelt hij angstig,— Adeline —! waarom hebt ge u op mijn weg geplaatst? Stand en vermogen, eergevoel en vriendschap, alles, alles scheidt mij van u, en toch heb ik u lief, vurig, hartstogtelijk lief! O graaf Rozenstein! Had ik ongelijk toen ik het gevoel een

gevaarlijken mededinger van eer, pligt en deugd noemde? Zie, hoe het mij kwelt en beangst, hoe het mij meêsleept ondanks mijzelf; ik kàn, ik kàn niet langer strijden!...

Uitgeput leunt hij tegen een muur. Drie uur heeft hij op die wijze doorgebragt. 't Is een bange avond voor den armen Lamers, die avond van zijn onderhoud met Adeline; een avond waarop het moest blijken of hij zijn principe zou getrouw blijven.

— Als ik nog maar geen wederliefde in die fraaije oogen had gelezen, — vervolgt hij zwaar ademhalend, — maar de liefde is welsprekend, met al haar koelheid en fierheid is mij haar teedere belangstelling niet ontgaan. Te vergeefs heb ik, even wreed als onbillijk, hare Muze trachten te ontwijden. Koel en koud heb ik mij betoond voor al hare neigingen en gevoelens. Ik heb mij evenmin gestoord aan de ontevreden blikken van den graaf, als aan den toorn, die telkens in haar hartstogtelijk gemoed opwelde, want het was mij te doen, om haar hart van mij af te keeren, om haar liefde, zoo ze mij die toedraagt, te dooden. O graaf Rozenstein! dit offer mijner erkentelijkheid is meer dan jaren van toewijding; met mijn zielebloed heb ik uwe goedheden betaald, met mijn zielebloed, o Adeline! —

Op dit oogenblik rent een dolle troep beschonkenen, wier geschreeuw men bij tusschenpoozen in de verte hoorde, de straat in. Henri vermant zich en vervolgt schijnbaar bedaard zijn weg. Spoedig wordt hij ingehaald. Het getier en geraas werkt pijnlijk op zijn gehoor. Hij staart ze met medelijden aan, die ongelukkige slagtoffers der armoede, wier onbeschaamde zedeloosheid van hun diepen val getuigt. Plotseling blijft een vrouw staan, bij het licht der gaslan-

taarn heeft ze den schrijver herkend, en zijn bleek en vervallen gelaat schijnt haar te treffen.

— Waar blijf je, Bet? krijscht een vrouwenstem uit den hoop. — Toe gaauw, kom maar meê, dien mijnheer kun jij toch niet krijgen, dien ken ik wel! — Henri tracht zich dat donkere gelaat in het geheugen terug te roepen. Spoedig herinnert hij zich, dat die vrouw 's morgens de aandacht van den graaf heeft getrokken. Hij wil weten of de graaf haar gemoedstoestand heeft gepeild. Een zonderling gevoel dringt hem om haar toe te spreken.

— Ben jij Bet? —

— Ja, Zwarte Bet. —

— Heb ik je van morgen ook gezien? —

— Wel mogelijk. Ik heb je wel vaker gezien. —

— Doe mij een plezier. —

— Nou wat dan? —

— Ga naar huis, dat stratengegil walgt me. —

— Mij ook! —

— Waarom doe je dan meê? —

— Eerst anders kunnen! —

— Hier heb je een kleinigheid. —

— Dank je, rijk ben 'k niet, anders.... —

— Bet! Bet! — klinken nu verscheidene stemmen uit de verte.

Bet ijlt de straat uit om hare kameraden te ontvlugten. Henri's belangstelling en medegevoel zijn opgewekt; hij volgt haar.

— Anders wat anders? — roept hij haar na.

— Anders, mijnheer, was ik Zwarte Bet niet! — schreeuwt ze woest, en voort ijlt ze de straat uit, de kleine Hall-

straat in, tot dat ze haar woning heeft bereikt. Lamers glimlacht. Deze ontmoeting heeft een gezegende afleiding aan zijne gedachten gegeven. Hij is kalm en rustig geworden.

Hij zal Adeline trachten te vergeten en beginnen met haar gezelschap te ontvlieden. Met dit voornemen bezield, treedt hij zijn woning binnen. Tot zijn verwondering bespeurt hij licht op zijn kamer. Een weelde die zijn zuinigheidstelsel niet meêbrengt, als hij van huis is.

— Er is een heer boven, daarom heb ik de lamp opgestoken, — antwoordt de jufvrouw op zijn vragenden blik.

Die heer is niemand anders dan oom Frits.

De schrijver is bijzonder weinig ingenomen met dit bezoek. Stroef en onvriendelijk bejegent hij den bezoeker, maar oom Frits laat zich zoo gemakkelijk niet afschrikken.

— Wel, oude jongen! hoe heb je het? — vraagt hij met luide stem, en zonder van zijn stoel op te rijzen strekt hij zijn hand uit; maar hij ziet zich genoodzaakt die hand weder terug te trekken, daar de gastheer geen plan schijnt te hebben om die aan te vatten.

— Je bent een nachtvogel, Lamers! — vervolgt oom Frits, — ik dacht dat je 's avonds altijd thuis waart. —

— Meestal. —

— Nu heb ik minstens twee uur op je gewacht. —

— Altijd uit eigen verkiezing. —

— Wel zeker; ik had behoefte om je eens te zien. —

— Zeer verpligt, mijnheer! —

— En waar drommel! hebben ze je zoolang kunnen vasthouden? want daar behoort kracht toe, dat beloof ik je! —

— Nergens. —

— Nergens; kom, kom! daar zal wel een meisjesoog toe bijgedragen hebben, biecht maar op! —

— Ik heb niets te biechten en zou met uw verlof, in ieder geval een ander tot biechtvader kiezen. —

Oom Frits werpt zich achterover in den stoel, en barst uit in een schaterend gelach.

— Wel! wel! complimenten... maak je ook niet!.. maar je doet toch verkeerd, jongen! Op het punt van vrouwen, zou ik je nog een lesje kunnen geven. —

— Ik begeer die lesjes niet, mijnheer. —

— Dan ben je al zeker van je zaak, of ik heb het mis! —

— Wel mogelijk. —

— Een vrouw moet behandeld worden als een paard, begrijp je? —

— Neen. —

— Veel geven en nemen, vat je? —

— Niet goed. —

— Als men haar goed behandelt, dan kan men ook veel van haar gedaan krijgen. —

— Ik wensch er u geluk meê. —

— Dank je; van 't zelfde. Hoor eens; òf je zit al stevig in den zadel, òf je bent zandruiter geworden. —

— Ik begrijp u niet, mijnheer! —

— Constance Bulk is een goede vrouw voor je, op mijn woord. —

— Waarlijk? —

— Nu ja — dat zul je zelf ook wel weten; er zijn er genoeg, die er over gedacht hebben. —

— Dan zal ik er mijn hoofd maar niet mede vermoeijen. —

— Omdat je al eens gehengeld hebt, en het hartje ophaalde, jou oôlijkert! —

— Van hengelen heb ik evenmin verstand als van paarden, dat zijn uwe vakken, mijnheer! —

Hoe onbeschaamd oom Frits ook was, zoo kwetste hem toch deze toespeling.

— In beleefdheid heb je het ook al niet ver gebragt, man! waar drommel ben je dan in thuis? —

— Ik ben thuis op mijn kamer, mijnheer, en verzoek u daarom mij alléén te laten; ik heb nog veel te werken. —

Oom Frits kleurt.

— Holà jongenlief! ik wil gaarne je avond betalen, als je mij nog maar een oogenblikje hier houdt. —

— Ik eisch alléén betaling voor mijn werk. —

— Zoo; dan kom ik er goedkoop af. Maar Constance Bulk zal de verloren avonden wel op hare rekening nemen; ze kan ze betalen — 't is een knappe meid! —

— Vindt ge? —

— Kom, je zult ook wel eens uit je oogen gekeken hebben, dat les geven.... —

— Baron, mijn tijd is kostbaar. —

— Denk er eens over na, man! ik zou u gaarne de veilige haven zien binnen stevenen. Zij heeft een aardig inkomen, twintig duizend te verteren. —

— Gij schijnt goed onderrigt. —

— Uit belang voor u, anders niet. —

— Gij zijt wel goed; maar met minder belangstelling van uwe zijde ben ik ook tevreden. —

De baron staat op.

— Gij zijt een onbeschofte lummel! — zegt hij onverstaanbaar, — en geslepener dan ik dacht; nu, zooals ik gezegd hebt, jongenlief! denk er eens over na. —

Lamers blijft het antwoord schuldig.

— Ik wensch je een goeden avond, au revoir! —

Zwijgend opent Lamers de deur om het vertrek van oom Frits te bespoedigen.

— De barones heeft Constance voor jonker Alfred bestemd! — denkt Lamers — waarlijk! ze kiest niet kwaad, dat moet er van gezegd worden! —

XIII.

Marie heeft het druk gehad van daag, zeer druk. De freule is niet gemakkelijk geweest, lang niet. Marie kon het haar maar niet naar den zin maken. Maar nu is de freule uit met graaf Rozenstein. Ze zijn de parrementazie gaan opzoeken, denkt Marie. Hé wat een rust! wat een rust! Drie uitgerekte geeuwen van Marie geven te kennen, dat ze die rust hoog noodig heeft, en het er nu eens goed van zal nemen. Ze werpt nog een paar blokken op den haard; schuift de kanapé naderbij, en strekt zich daarop zoo gemakkelijk mogelijk uit, zooals ze het de freule wel eens heeft zien doen.

— 'k Zou nu wel naar de keuken kunnen gaan —

vervolgt Marie, — om Willem plezier te doen, maar ik moet toch eerst eens neuzen in dat gekrabbel van die malle soeur. Daarin zullen haar streekjes wel aan 't licht komen. Als ik er maar eerst zekerheid van heb! 't Schijnt dat ze van jonker Boudewijn ook al niet gediend wil zijn, of ze houdt zich zoo om de freule te believen, die ze dan ook weêr aardig op haar hand krijgt. Dat gevleem en gevlei is onuitstaanbaar. Met het zoetsappigste gezigt van de wereld bedriegt ze iedereen. 't Is onmogelijk om altijd tegen iedereen die je den voet op den nek zet, aap wat heb je mooije jongen, te spelen! En dat doet ze. Ik heb haar gesard zooveel ik maar kon; ik heb haar getoond dat ik een duchtigen hekel aan haar heb, en wat doet ze? Ze verandert geen zier. Ze is tegen mij juist zooals tegen Gijs, die haar het hof maakt. Dank je voor en dank je na! Dat is dan toch een miserable karaktertrek! Ik toon mij liever zooals ik ben. Heb ik een hekel dan toon ik een hekel — heb ik een oogje dan toon ik een oogje; dat is beter dan altijd lieve gezigten te trekken, waar je zelve niets van meent! —

Aldus peinzende doorbladert Marie Catchinka's dagboek. Ze houdt niet veel van lezen: haar hart is in de keuken, maar nieuwsgierigheid is een sterke prikkel.

— Hoe mal om daarin zóó maar je eigen gedachten op te teekenen, — vervolgt ze, — 'k zou er wel hartelijk voor bedanken — ik toon mij zooals ik ben, maar niemand behoeft te weten, wat ik er nog bij denk. Dat is me een gezanik: Laat mij eens zien.

„De zon is het oog van den dag.

„Ze verlicht, ze verwarmt. Als het oog beneveld is, „dan treurt de gansche natuur. Die de zon lief heeft, heeft „het licht lief, en hij treurt met de natuur mede, omdat „hij de zon niet ziet. Maar die de zon schuwt omdat ze „licht geeft, is een voorstander van de duisternis. En wat „zal uw arbeid zijn als het duister is om u heen, en gij „niet zien kunt wat gij arbeidt? werken der duisternis; an- „ders niet! Daarom zoekt het licht, want de nacht is duister „en de duisternis zal uw arbeid schade zijn."

— Juist zooals ik dacht — zegt Marie, — mooije praatjes, anders niet! Als ze dan zooveel van den dag houdt, waarom waakt ze dan 's nachts? Ze voert zeker ook niet veel goeds uit, als ze zoo'n ergen hekel aan den nacht heeft! Laat ik eens zien wat ze er nog meer over waauwelt. —

„Overal waar de zon niet doordringt, is het koud en „donker. De zon verkwikt, ze geeft gloed en warmte, bloei „en leven. De zon bezielt de natuur. Het zuiver bezielend „beginsel van den mensch is liefde, en waar dit bezielend „beginsel zich openbaart, is Christus. Christus is dus voor „den mensch wat de zon voor de natuur is."

— Heb ik nu ooit zoo'n gezanik meer gehoord? Den Heere Jezus en de zon met mekaêr te vergelijken! 't Is zonde en schande! Dat komt nu van al dat gefemel. Ik heb het wel anders van dominé Havekink gehoord. Jezus niet de zon, maar Jezus aan het kruis, waar Hij door zijn bloed onze zonden afwascht. Dat begrijp ik beter; met al die liefde komt men niet ver. Ik geloof dat Willem mij

„ken die ons zoekt, dat we niet alléén liefhebben die ons „liefheeft, maar dat we ons geven aan allen, zooals Chris- „tus zich gaf aan allen. Welke waarde toch hebben onze „daden, wanneer ze niet uit liefde voortspruiten? De „zonde te haten is goed, maar den zondaar te ontvlugten, „verraadt gebrek aan liefde!"

— Een mooije grap! dan zouden we verpligt zijn, om met dieven en moordenaars mooi weêr te spelen — vriendelijk bedankt, hoor! —

Marie werpt het hoofd achterover, de gedachte aan Willem wijkt op den achtergrond. Ze overdenkt het gelezene en vervolgt haar lectuur.

„We meenen het regt te hebben om den banvloek uit te „spreken over een gevallene. Dat is eigenwaan. Die valt, „handelt verkeerd, maar die weigert den gevallene de hand „toe te steken, handelt slechter. Of wie zijn wij, dat we „ons beter zouden wanen dan een ander? Er zijn kleine „en groote zonden, maar zij spruiten allen uit een begin- „sel voort — gebrek aan liefde tot God. Die de kleine „zonden bedrijft is een zondaar, even goed een zondaar „als die zich aan grover zonden schuldig maakt. Zal „dan de zondaar den zondaar veroordeelen? Neen; als „hij liefheeft, zal hij naar hem toegaan, om hem van „den dwaalweg terug te brengen. En als de zondaar wei- „gert dien weg te verlaten, dan zal hij hem nog in liefde „blijven dragen en aan God het oordeel overlaten.

„Ik geloof het — de liefde is de éénige weg om tot God

„te geraken, en die weg is door Christus bewandeld. De „zuivere uiting van die liefde is, dat we niet alléén zoe- „ken die ons zoeken, dat we niet alleen liefhebben die ons „liefhebben, maar dat we ons geven aan allen, zooals Chris- „tus zich gaf aan allen!

„Vader! verleen mij daartoe de kracht, en deel mij van „Uwe liefde mede; want ik weet dat de liefde alle dingen „vermag!"

— Liefde! liefde! liefde!... — mompelt Marie, dat is dan nog een andere liefde, zou ik denken! — en als verbaasd blijft ze een wijl in 't vuur staren.

— Zou Catchinka... ja, dat is waar ook! zóó heb ik er nog nimmer over gedacht!... nimmer!... en Griet en Dien ook niet, durf ik wedden... maar... —

Marie raakt den draad kwijt. Zij is niet gewoon om na te denken en zij vindt het maar half aangenaam, omdat ze tegen wil en dank tot nadenken wordt gedrongen.

Na een oogenblik peinzens gaat ze verder voort.

„Toen ik een kind was, mogt ik gaarne in de zon turen. „Vaak wenschte ik dood te zijn, want kinderen worden „immers engelen, en engelen hebben vleugelen, en dan „kon ik naar die lieve zon toevliegen, waar ik zooveel van „hield. Wat moet het er licht en helder zijn, wat moesten „er fraaije bloemen groeijen, als de lieve bloempjes in on- „zen tuin reeds door hare stralen zoozeer worden verkwikt!

„Maar hoe treurig werd ik te moede, toen mijn goede moe- „der mij verhaalde, dat de zon een donkere bol is, en slechts „een krans van licht haar omgeeft.

„Welk een onttoovering! ik weende.

„Kind! sprak mijn moeder vertroostend, acht er de zon „niet minder om. Wat doet het er toe of haar warmte van „den bol zelf, dan wel van den stralenkrans naar u toe-„vloeit. Is die warmte daarom minder verkwikkend? Groei-„jen de boomen en planten en tieren er de bloemen minder „door? De stralenkrans is onafscheidbaar van den bol. Laat „ze in uw verbeelding tot één worden, wat doet het er toe?

„Later toen men mij de zon met Christus leerde verge-„lijken, herinnerde ik mij met weemoed moeders woorden. „Ach! hoe vaak ontbreekt juist dáár het Christelijk begin-„sel, waar men den persoon van Christus meent te veree-„ren. Scheid den stralenkrans niet van den bol, gij dwee-„per met den naam van Christus! Als er geen licht en „geen warmte van u uitgaat, dan miskent gij zijn geest, „dan is 't nog nacht in uwe ziel."

— Als ik wil hooren preken, dan ga ik naar de kerk, — zegt Marie, — de dominès zullen het wel beter kunnen dan zij, denk ik. —

Eenigzins ongeduldig begint zij nu vóór in het dagboek te bladeren en leest weldra met meer belangstelling het volgende:

„15 Junij. Reizen? Andere landen zien, andere vol-„ken leeren kennen, welzeker, dat is mij niet onverschillig.

„Mijn goede ouders verkeeren in het denkbeeld dat reizen „een andere rigting aan mijne gedachten zal geven. Zij zijn „maar half tevreden over de wending, die mijn karakter „neemt. Een natuurlijke aandrift dringt mij tot het kiezen „eener loopbaan, die niet met hunne wenschen strookt. In

„mij leeft het verlangen om nuttig werkzaam te zijn. Maar „hoe? Sinds ik het Diakonessenhuis heb bezocht, bepaalt zich „mijne keuze meer en meer tot het zieken verplegen. Te „leven om anderen te dienen; zulk een ideaal trekt mij aan. „Mijne ouders bestrijden deze begeerte. Een instinctmatige „afkeer grijpt hen aan, wanneer ze zich de weemoedige „tooneelen voor oogen stellen, waarvan ik, als ziekenoppas-„ster dagelijks getuige zou zijn. Het ontbreekt hun niet aan „Christelijke liefde, o neen! ze deelen rijkelijk van hun „overvloed mede, en betoonen de meeste deelneming in het „lijden van anderen. Zij voelen welken pligt op den rijke rust „en blijven niet in gebreke hem te betrachten. Mij is dit „niet genoeg. Als men overvloedig heeft, dan valt het ge-„ven gemakkelijk. Een milde gift en een woord van troost, „wie zal er de waarde van betwisten? Maar wat zonder „de minste opoffering geschiedt, is niet bij magte om het „hart te roeren. De mensch is van nature ondankbaar. „De arme in het bijzonder. Hij ontvangt gaarne, maar blijft „den rijke benijden terwijl hij ontvangt. Hij weet, dat den „rijke het geven niets kost, dat hij door zijn gift niets „armer zal worden, en dat het *kunnen* geven nog een voor-„regt te meer is, waarvan deze geniet. De ondervinding „leert mij dit dagelijks. Op deze wijze kan ik onmogelijk „het nut stichten waarnaar ik streef. Om mij de harten „te openen moet ik meer geven dan geld en goede woor-„den; ik moet toonen dat ik met opoffering van een ge-„makkelijk en onbezorgd leven, voor iedereen mijne diensten „veil heb, dat ik uit liefde, uit zuivere onbaatzuchtige „liefde, het leed van anderen wil verzachten, ... ”

20 Junij. „Neen, mijne ouders! vreest niet, dat ik u ooit „zal verlaten. Zoolang God u beiden het leven spaart is „mijn plaats bij u. 't Is vreemd, 't is berispelijk, dat „zij, die uit een principe van Christelijke liefde werkzaam „zijn, vaak hunne naaste betrekkingen verwaarloozen. Met „zulk een offer bevredigt men God niet. Familiebanden los „te scheuren lag niet in de bedoeling van Christus. Hoe „jammer dat ook hier de dwaling het principe onregt doet."

. . . .

Daarin heeft zij nu juist geen ongelijk! — spreekt Marie. — Als de huismoeders en dochters zustertje van liefdadigheid gingen spelen, dan zouden de mannen en kinderen er bij te kort schieten. Laat me nu eens zien, waar ze al zoo is heengereisd . . . . eerst naar . . Engeland, een half jaar . . . dat kan gaan dunkt me, toen naar Duitschland en Frankrijk . . . een jaar . . . . zou ze al die talen kennen? zoo goed als de freule? Dat zal de freule ook niet raden . . . . nog al aardig, dat ik juist dat dagboek in handen kreeg . . . . en eindelijk naar Italië, „dat land van belofte voor kunstenaars . . . ." nu ja, ik weet niets van de kunst af, dat kan mij dus minder schelen. „Italië met zijn blaauwen hemel . . . . ." Och wat, als 't niet regent is de lucht hier ook blaauw, daarvoor behoeft men niet naar Italië te gaan. Wacht eens, een avontuurtje, dát moet ik eens lezen:

17 Jan. „Ontzettende gebeurtenis! Het hart klopt mij van „angst. Gisteren avond brak een geweldig onweder los. „Donder en bliksem wisselden elkander gestadig af. De „regen viel in stroomen neder; de wind gierde onheilspellend

„door den schoorsteen, alle elementen schenen in oproer.

„Plotseling wordt er hevig op de deur gebonsd. Het is „een reiziger, die ten gevolge van het slechte weder onze „gastvrijheid voor den nacht inroept. Hij maakt zich bekend „als de pastoor van een dorp in de nabuurschap. Wij ont-„vangen hem zoo goed mogelijk en brengen een aangenamen „avond met hem door. Van ochtend laat de gast op zich „wachten. Wij schrijven dit aan vermoeidheid van gisteren „avond toe. Inmiddels wordt het tien uur en de reiziger „verschijnt nog niet aan het ontbijt. Mijn vader zendt den „knecht naar boven; weldra komt deze ontsteld terug.

„Hoe is het Alfred ?" — vraagt mijn vader.

„Ik heb driemaal aan de deur geklopt, mijnheer! maar „ontving geen antwoord."

„Welnu, de pastoor zal mogelijk reeds vroeg vertrokken „zijn, wij kunnen dus ontbijten."

„Neen, mijnheer! zijn laarzen, die ik van ochtend vroeg „heb gepoetst staan nog voor de deur."

„Dat is vreemd!" zegt mijn vader.

„Hij spoedt zich naar boven. Ik volg hem. Mijn vader „opent de kamer. De kleederen van den reiziger lagen alle „op den stoel. Een oogenblik luistert mijn vader met inge-„houden adem voor het bed, toen rukt hij de gordijn open! „maar laat die even spoedig weêr zakken. Terug, Catchinka, „roept hij bleek als een doode.

„Te laat! Ik heb het gezien, dat akelig opgezwollen hoofd „met verglaasde, uitpuilende oogen!...."

— Hé! dat is akelig! — lispt Marie; zij kijkt angstig de kamer rond, strooit een weinig eau de cologne uit het flesch-je van de freule over haar zakdoek en leest ingespannen verder.

„Ja, hij is dood, die gezellige gast van gisteren avond! „een beroerte heeft hem getroffen. Mijn vader is, vergezeld „van den dokter, naar het naburig district gereden om de „overheid kennis te geven van deze treurige gebeurtenis. „De afgezonderde villa, die wij bewonen, gevoegd bij den „afkeer, dien wij als protestanten inboezemen, in dit land „van priesters vol dweependen godsdienstijver, maken onzen „toestand zeer hagchelijk.

„Ik wenschte wel, dat dit ongeluk niet in ons huis had „plaats gehad! hoorde ik mijn vader zeggen, wij zijn in „een Katholiek land, men zou ons protestanten van ketterij „kunnen verdenken. De gevolgen zijn niet te overzien.

„Hoe zal dit afloopen?

. . . .

. . . .

„Ik ben kalmer gestemd.

„Straks bezielde mij een vurige begeerte om mij met „den aanblik des dooden te verzoenen. Moet ik niet alle „weekheid en angst leeren overwinnen, als ik eenmaal, met „Gods wil, menschelijke smart en ellende wil lenigen? On„gemerkt ben ik naar boven geslopen. Een onuitsprekelijke „angst bezielde mij, toen ik de kamerdeur opende; hoor„baar bonsde mij het hart. Al mijn wilskracht had ik noodig „om niet ijlings de vlugt te nemen."

— Hoe durfde zij het te wagen! — zegt Marie doodsbleek.

„Eenige oogenblikken sta ik bewegeloos, ik nader schoor„voetend het bed en schuif met bevende hand de gor„dijn op zijde.... Vreesselijk schouwspel! Schier is mij de „moed ontzonken. Daar lag de eerste doode, waarop mijn

„blik rustte; en welk een doode! Die strakke oogen, die „open mond, dat verwrongen gelaat, die vastgeknepen han- „den.... ze getuigen van den strijd, dien het krachtige, ge- „zonde ligchaam streed vóórdat het verslagen werd. Won- „derlijke gedachten doorkruisen mijn brein! Is dat dezelfde „man, die gisteren avond door zijn vrolijk en aangenaam „gezelschap ons zoozeer heeft ingenomen? Is dit lijkkleurig „en van benaauwdheid opgezwollen gelaat, hetzelfde waarop „ik toen met zooveel welgevallen staarde?

„Zijn deze wezenlooze strakke oogen dezelfde, waaruit „kortelings nog zooveel goedhartige vrolijkheid blonk? Lang „heb ik bij het lijk getoefd; meer en meer is mijn vrees „op den achtergrond geraakt, kalme weemoed beving mij „bij het aanraken der ijskoude hand, arme man! was hij „gereed om te sterven?...."

„18 Januarij. De uitspraak van den dokter is beslissend „geweest. De bemoeijingen mijns vaders voor de begrafenis „van zijn gast, worden met de meeste dankbaarheid erkend. „Goddank! de vrees mijns vaders wordt dus niet verwe- „zenlijkt."

. . . .

— Het mankeerde er nog aan, dat men hem van moord beschuldigd had — lispt Marie, verder bladend.

„20 Maart. Ach, mijn vader! mogt gij voor ons gespaard „blijven!... Met angstige bekommering zie ik iederen och- „tend te gemoet. Zullen dan die woedende koortsen niet „ophouden?...."

„21 Maart. Drie weken lang dobberen wij tusschen hoop

„en vrees. Eindelijk is de koorts geweken. Maar ach, het „ligchaam is te zeer geteisterd om weêr tot kracht te kunnen „komen. Door verdubbelde zorgen pogen mijn moeder en ik „zijn dierbaar leven te rekken.... Liefderijke God! O kan „het zijn, spaar hem! spaar hem!!...."

„28 Maart. De slag is gevallen. Mijn moeder is doo- „delijk getroffen. Nooit zal ik de ellende der laatste da- „gen vergeten. Men heeft ons een graf geweigerd voor mijn „vader!... O ongelukkige godsdiensthaat waaruit reeds zoo- „veel jammeren zijn voortgevloeid! wanneer zal de eenige ware „godsdienst, de godsdienst des harten, uw magt verbreken!

„10 April. Ongehoorde wreedheid, gruwelijke godsdienst- „ijver!

„Drie weken lang hebben wij met het lijk mijns vaders „rond gereisd, zonder voor geld of goede woorden een „begraafplaats te bekomen. Met den meesten spoed reizen „wij voort om de grenzen te bereiken.

„De warmte bevordert de ontbinding van het lijk mijns „vaders. Met iederen dag, met ieder uur wordt onze toe- „stand ondragelijker. Arme, arme moeder!"

„14 April. Eindelijk heeft het medelijden de steenen har- „ten vermurwd.

„Voor een verbazende som geld, is ons een plekje af- „gestaan op een klein kerkhof te S. twee dagreizen van „Milaan verwijderd. Uw ligchaam ruste daar in vrede, „mijn veelbeminde vader! Op de smadelijkste wijze heeft „men het die rust betwist!...

„Mijn moeder is verzwakt. Haar verlangen naar Holland „wordt met iederen dag levendiger.

„Wij reizen met den meesten spoed.”

. . . .

. . . .

— Al dat gekrabbel te lezen kost te veel tijd, mompelt Marie. — Nu zal de moeder ook wel sterven... als ik zoo maar wat den gang weet.... juist! daar heb je het al.

„21 Junij. Sta ik dan werkelijk alléén op de wereld? „O mijn God! waar zal ik moed en kracht vinden om de„ze ramp te dragen? Hoe heeft zij geleden, die beste moeder!

„Neen, ik mag haar niet terugwenschen daar ik de over„tuiging heb, dat Gij haar tot U hebt geroepen, Gij mijn „God! die beter weet wat haar goed is! . . . Een half „jaar lang heb ik haar verpleegd, toen was ik uitgeput.

„Deelnemende vrienden drongen er op aan, dat ik om „een pleegzuster zou schrijven. Mijn moeder was er zeer „tegen, maar toen zij er voor mij de noodzakelijkheid van inzag „overwon ze haar tegenzin. De zuster verscheen. Nog geen „uur had zij in onze woning doorgebragt of mijn moeder „was reeds met haar tegenwoordigheid verzoend. Zij moest „erkennen, dat ik als ziekenverpleegster, met al mijn hulp„vaardigheid en goeden wil, niet in de schaduw kon staan „van de nieuw aangekomene, die de behoeften mijner „moeder raadde, voordat zij nog gesproken had. Zuster „Agnes is een toonbeeld van zachtheid. Zij is niet jong „meer, maar toch wordt haar gelaat door geen rimpel „ontsierd, ofschoon er een waas van droefgeestigheid „over verspreid ligt. Die droefgeestigheid is de stempel

„van het leed, dat ze heeft bijgewoond, van de jaren vol „opoffering, die ze uit vrije keuze heeft doorleefd. De eenvoud „van haar wezen, haar beminnelijk karakter en haar verheven levensdoel trekken mij aan. In haar zie ik mijn „ideaal verwezenlijkt . . . . . .

„O moeder! lieve moeder! hoe zeer beween ik u! Hoe heb ik „mij herhaaldelijk op uw ontzield ligchaam geworpen en u „gesmeekt en gebeden, om mij toch niet zoo alleen te la„ten! . . .

„In één jaar tijds beide mijne ouders te verliezen, 't is „een beproeving die mij bijna tot wanhoop brengt! . . . "

— Dat is zeker erg genoeg, — zegt Marie aangedaan — nu zal ze zeker wel soeur worden, wed ik.

„23 Junij. Mijn toekomst is beslist. Ik treed in de „voetstappen van zuster Agnes. Op haar aanraden geef ik „voorloopig gehoor aan het verzoek mijner tante, om te „Amsterdam bij haar mijn intrek te nemen, zuster Agnes „reist met mij mede. Het zal mij daar niet aan bezoeken en „afleiding ontbreken en mijn tante zal geene middelen onbe„proefd laten om er mij smaak voor in te boezemen. Zij „weet niet tot welk een taak ik mij voorbereid." . . . .
. . . .
. . . .

„1 April. De teerling is geworpen. Ik heb het huis „mijner tante verlaten en het Diakonessenhuis betrokken. Mijn „tante en hare kennissen verklaren mij voor krankzinnig. „Ik ben één-en-twintig jaar oud, bezit een aanzienlijk ver„mogen, 't hangt slechts van mij af om een geschikt hu„welijk aan te gaan. Men kan zich dus van zulk een dwazen „stap geen denkbeeld maken. Moeijelijk en gevaarlijk is die

„stap, maar dwaas.... Een] ieder legge de hand op het „hart; heeft hij de zelfzucht en de werelddienst daaruit „verbannen, dan beoordeele hij het beginsel, dat mij tot „dien stap beweegt. Neen, neen, mijne vrienden! dwaas „is het om in het vergankelijke uw hoogste geluk te zoeken; „dwaas is het om in het najagen van nietige en vaak zondige „genoegens, een tijd te verbeuzelen, die u tot redelijke ont- „wikkeling is geschonken; dwaas is het om uw geest tot „het stof te bepalen, als God hem de kracht heeft ver- „leend, om zich boven het stof te verheffen! Men vindt den „stap dien ik waag beneden mij? Ik oordeel, dat dáár „waar het Christelijk beginsel — liefde tot den evenmensch „zegeviert, geen verlaging mogelijk is. Men noemt mij „overdreven, omdat ik mijne beste krachten aan de mensch- „heid wil wijden, men beschouwt mijn streven beneden mijn „stand en vermogen? Ik oordeel de wereld en levensbe- „schouwing in disharmonie met de pligten, die op den „mensch rusten. Wat ter wereld kan hem regt geven, om „stand en vermogen hinderpalen te achten voor de uitoe- „fening van een liefdewerk? Is dat niet ijveren tegen „Christus? Ik weet zeer goed, dat slechts weinige de ge- „schiktheid bezitten, om de taak van pleegzuster op zich „te nemen, maar ik begeer vrijheid van handelen voor ie- „dereen, die volgens innerlijke overtuiging werkzaam is. „Ik begeer toegevendheid, goedkeuring en medewerking „voor degenen, die uit zuiveren lust om nuttig te zijn, zich „een nederigen werkkring kiezen. Zoolang men het goede „beginsel niet wil erkennen, dat de drijfveer van mijn stre- „ven is, kan ik geen prijs stellen op 's menschen toegenegen- „heid, kan ik het niet betreuren, dat men zich van mij

„afkeert, alsof ik mij werkelijk aan eenig misdrijf schuldig „maak. Ik kan alleen bidden, dat God hen die mij laken, „nog ten eenigen tijd van hun onchristelijk vooroordeel mo„ge genezen; minder om mijnentwille dan om het goede „beginsel, dat veeleer achting dan minachting verdient.

„Wonderlijke tegenstrijdigheid in den mensch! Men ont„kent wel niet regtstreeks het goede, maar men huivert er „van terug, als het zich uit in een nederige betrekking. „Men aanbidt Christus, maar als het er op aan komt, om „zijn kruis te dragen, dan keert men zich af en blijft op „een afstand staan. 't Is ook zoo zwaar, dat houten kruis, „zoo onaanzienlijk! De schitterende deugd alleen trekt „aan. Een man die zijn land verlost van de heerschappij „eens dwingelands, wordt niet alleen door zijn tijdgenooten, „maar ook door het nageslacht in eere gehouden. Hij, die „door dagelijksche zelfverloochening zijn evenmensch liefde „bewijst, leeft vergeten.

„O als de mensch moest rigten op den dag des oordeels, „hoe onbillijk zou dan zijn uitspraak zijn!" . . . . .

. . . .

. . . .

„15 April. Ieder zuster heeft een jaar proeftijd.

„Velen zijn er, die reeds na verloop van een half jaar „zich terug trekken. Voor mij bestaat die kans niet. Sinds „vijf jaar heb ik mij voorbereid op de taak die ik wensch „te aanvaarden. Ik zal niet terug treden. Ik zal die taak „volbrengen naar mijn beste overtuiging; niet met die een„zijdigheid, die de diakonessen overal kenmerkt, en die „onze zaak benadeelt, niet met die zucht om prozelieten „te maken, die onze ziekenverpleging den schijn geeft van

„een missionaire zending, maar uit waarachtige behoefte om „wel te doen en op die wijze mijn geloof voor te staan en „ingang te doen vinden."

„17 April. Heden verpleeg ik mijn eerste zieke. Ze is „afschrikkend genoeg, en ik moet mij geweld aandoen, om „mijn tegenzin te overwinnen. Onze hulp werd ingeroepen „bij iemand die tot den laagsten trap van zedeloosheid en „jammer is vervallen. Moedig aanvaardde ik den togt daar-„heen. Ik doorkruiste de morsigste buurten van Amsterdam „en kwam eindelijk in een naauwe steeg, waar nimmer een „zonnestraal doordringt. Na een kwartier zoeken, bemerkte „ik tot mijn niet geringe ontsteltenis, dat zij, die ik „moest verplegen, in een kelder woonde. Op den steenen „trap stond een oude vrouw in lompen gekleed. Haar ge-„laat was vuil en stug, haar blik onbeschaamd. „Zijt gij „vrouw van Salingen?" vroeg ik zoo vriendelijk mogelijk. „De vrouw knikte toestemmend. „Is uw dochter ziek?"

„Ben je de juffer van het gesticht? kom dan maar „meê!" antwoordt ze. Zij daalde den trap af: ik volg-„de. De flaauwe schemering, die door het kelderluik „naar binnen drong, verlichtte slechts het voorgedeelte „van den kelder: dieper in was alles in het duister gehuld. „Ik bleef staan. Nou, kom je niet! schreeuwde de vrouw. „Op het geluid harer stem afgaande trad ik naderbij en „stootte een stoel omver. „Ik kan niet zien! waarom steekt „ge geen licht aan?" riep ik. „Licht?! jawel.... waarom „niet? Wacht nog maar een oogenblik, je zult wel aan „de duisternis wennen. Hierheen, regts! daar is de bed-„steê." Een zacht kreunen trof mijn gehoor. Spoedig waren

„mijne oogen aan de duisternis gewend. Ik kon de vrouw „onderscheiden, die met een knorrig gelaat naast de bed- „steê stond, en het mij zeer euvel duidde, dat ik zoolang „talmde. „Wat scheelt haar?" vroeg ik naderbij tredende. „Och! wat zou haar schelen! Armoede, ongemak, anders „niet!" Armoede, ongemak? Neen dat is niet alles! De „zonde straft vreesselijk!!

„De moeder had haar kind verkocht. Nu ligt het krank „aan de gevolgen van een ontuchtige levenswijze en niet de „minste wroeging verscheurde het hart dier onnatuurlijke moe- „der; geen vonk van medelijden bezielde haar, bij het zien „wegkwijnen van haar dochter, die haar diepen val, rampzalig „lijden en vroegen dood, alléén aan haar had te wijten. „Norsch en onvriendelijk waren de antwoorden van die vrouw; „niet de minste hulp verleende ze mij. Er was gebrek aan „het noodige. Wat wonder? Mijn welgevulde beurs diende tot „aanschaffing van alles waaraan het de zestienjarige zieke „ontbrak."

„20 April. Zij is heen gegaan. God heeft haar tot zich „geroepen. Ik verheug mij in haar afsterven. Zij heeft geen „klagt geuit. Geen verwijt is over hare lippen gekomen. „Ze heeft haar ziekte gedragen als een billijke straf voor „haar slechte levenswijze, in de hoop dat God haar tot een „beter leven zou doen ontwaken. Ik dacht dat de aanblik „van het gestorvene kind ten minste eenigen indruk zou maken „op het verstokte gemoed der moeder, maar ook daarin zie „ik mij teleurgesteld. Onverschillig trok ze het laken over „het gelaat der doode.

„'k Ben nu niet alleen pleegzuster, maar ook pleegmoe-

„der geworden, door het aannemen van twee stumperts van „kinderen. Toen ik na het afsterven mijner zieke naar het „Diakonessenhuis terug wilde keeren, hield de buurvrouw „van vrouw van Salingen mij aan. „Jufvrouw als u het kunt „schikken!... Ik weet dat de jufvrouw een gevoelig hart „bezit. Daar in dat kamertje, ze wees naar boven, zijn twee „stumperts van kinderen opgesloten; 'ze worden erger behan-„deld dan beesten. De moeder is alle dag aan het pleizie-„ren, en dan laat ze de kinderen maar zitten, 't is meer dan schande!" — „Maar wat kan ik daaraan doen, goede vrouw?" „vroeg ik verlegen. „De moeder is immers meesteres over „hare kinderen?" — „Dat is het juist, jufvrouw? — zegt ze. „ze is de moeder niet. De eigenlijke moeder heeft hen ver-„laten omdat..... omdat... ja, 't is al te schandelijk om „het de jufvrouw te vertellen, maar dat schepsel heeft met „den vader geleefd en de vader zit in de gevangenis. Nu „weet ze niet wat ze met de kinderen zal aanvangen en zij „heeft er geen hart voor; maar de kinderen hadden nog een „stuivertje van hun vader, en dat weet die vrouw voor der „eigen wel zoek te maken." Ik voelde mij zeer verlegen. „Blijkbaar was die verlegenheid op mijn gelaat zigtbaar. „De „jufvrouw moet er maar eens onderzoek naar doen, dan zal „ze wel zien, dat het meer dan erg is zooals die stumperts „van kinderen worden behandeld," hernam de vrouw. „Kan „ik in dat kamertje komen?" vraag ik. „Sine heeft den sleu-„tel als ze dien wil afgeven. Sine! Sine!" roept ze met ver-„heffing van stem. Uit een der naburige kelders komt nu „een lange opgeschoten meid te voorschijn; ruw en lomp „maar met een goedig gelaat. „Sine! de jufvrouw zou de „kinderen wel eens willen zien," — zegt de vrouw, „voor een

„stuiver geef je zeker den sleutel wel af, niet waar?" — „Als „het te doen is om ze eten te geven vraag ik er geen cent „voor," antwoordt Sine. „Voor mijn plezier houd ik die wor- „men niet achter het slot. Wil de jufvrouw maar meêgaan?" „Zij gaat mij voor in een langen donkeren gang. „Dat „is de kroeg van Jan Berend!" zegt Sien en ze wijst op een „deur ter regterzijde, — „nu moeten wij hier dien smallen „trap op. Daar — zijn we er." De sleutel wordt in het „sleutelgat gestoken, het slot omgedraaid, en ik bevind mij „in een klein onrein vertrek, waarvan eenige matten stoelen en „een houten tafel het voornaamste ameublement uitmaken. Ik „zie geen kinderen, maar Sine ontsluit eene bedstee en twee „magere bleeke gezigtjes wijken angstig achteruit. „Nou „kom maar voor den dag, 't is moeder niet!" spreekt Sien „op goedigen toon. „Zij zijn bang voor slaag, jufvrouw! dat „krijgen zij zoo gewoonlijk tweemaal daags en ongemakke- „lijk ook! Kom, Hein! kruip maar uit den hoek, dan krijg „je een stuk brood van de jufvrouw! Je hebt toch wel „honger, denk ik." Begeerig steken de kinderen hunne hand- „jes naar mij uit. Zij zijn te naauwernood gekleed en zoo „onrein, dat ik op een afstand blijf staan. „Neem hen er uit, „Sien!" roep ik uit. „Ik zal kleeren koopen, in dien tusschen- „tijd zult gij hen wasschen en kammen. Er moge van „komen wat er wil!" — „Best!" zegt Dien uit het volle van „haar hart en zij knikt mij vriendelijk toe. Ik ga heen, „koop kleêren en eeten en ben een half uur later weder „op het zolderkamertje. Sien heeft intusschen bezoek ge- „kregen. Twee soldaten zien met welgevallen naar de rei- „niging van de kinderen.

„Met uw verlof, dame," spreekt de een,— zijn hand bij wijze

„van een militairen groet aan het hoofd brengend — „het „wijf is een onmensch!" — Daarop gaat hij weêr zitten, „alsof hij nu duidelijk genoeg heeft te kennen gegeven, „hoezeer hij instemt met mijn eigendunkelijke handelwijze.

„Met, uw verlof, dame!" — spreekt de andere opstaande „en eveneens aanslaande — 't is .... 't is een beest!

„Ook hij schijnt door deze ontboezeming te willen „aantoonen, dat ik gerust mijn gang kan gaan en er van „zijn zijde althans geen tegenstand te vreezen is. De mis„handelde kinderen, een jongen van vijf en een van drie „jaar, staren ons schuchter aan. —

„Geen opgetogenheid over hunne nieuwe kleêrtjes, geen „vreugde over hun verlossing, niets dan wezenloosheid „openbaart zich in hunne trekken. Gebrek aan lucht en „aan het noodige voedsel, dagelijksche mishandeling, hebben „hunne geestvermogens verstompt. Zij begrijpen niets; zij „toonen verwondering noch belangstelling. Plotseling wordt „de stilte verbroken door een schrille vrouwenstem. De „kinderen kruipen inéén van schrik en staren angstig „naar de deur. — „Stil, sta maar stil, Heintje! Jantje, „moeder zal het nu wel laten om je kwaad te doen," — zegt „Siene. Een van de soldaten opent de deur. „Kom maar „op, Door! als je er het hart toe hebt!" — schreeuwt hij. — „Je „streken zijn nu aan het licht gekomen. Die dame zal het „er niet bij laten zitten. Zij neemt de kinderen meê!" — „De vrouw die binnentreedt, is door mijn onverwachte te„genwoordigheid niet weinig uit het veld geslagen. Zij „weet dat zij, regtens, geen magt over de kinderen bezit, „en acht het dus geraden om een zenuwtoeval te krijgen. „Daarmeê denkt ze ons medelijden in te boezemen en te-

„vens alle verdere navraag betreffende het door haar ver-
„kwiste geld der kinderen, te voorkomen. Zij begint te „gillen en te schreeuwen, slaat met armen en beenen van zich „af en werpt zich snikkend op den grond. Mij boezemt „ze te veel afkeer in om haar bij te staan. De soldaten „vermaken zich met het misbaar dat zij maakt. Een van „hen stort een emmer met water over haar uit. — „Daar „poesje! neem dat slokje om je te bedaren!" — spreekt hij „spotachtig. — „Als je niet zwijgt, haal ik er nog een!" — „Deze bedreiging werkt heilzaam. Het schepsel kruipt hui-„verend in een hoek, en houdt zich verder doodstil. In-„tusschen zijn de kinderen gereed; ik neem ze mede. De „gansche buurt wacht mij op voor den gang. Sommige „vrouwen drukken mij de hand, met een opgetogenheid „die haar gevoelig hart eer aan doet. — Dat is een goed „werk, juffer! dat je daar doet! — roept er een. — Ik „was met die kinderen begaan alsof het mijn eigen vleesch „en bloed was! — getuigt een ander. — Pak hen maar „meê, juffer! niemand kan ze je afnemen! — schreeuwt „een derde. Dergelijke ontboezemingen vergezellen mij tot „aan het einde der steeg. Mijn uittogt kreeg er een triom-„faal aanzien door.

„In de buurt van ons huis heb ik de kinderen besteed „bij een kruidenier; ik zal hen dagelijks bezoeken, die on-„gelukkige kleinen!"

— Dat noem ik een goed hart bezitten! — denkt Marie. Zeker zal ik die soeur niets meer in den weg leggen; 'k zou meenen.... 'k zou meenen...

„15 Maart. Wat heeft ze zich gehaat gemaakt, die be-„klagenswaardige zieke. Niemand wil haar naderen, niemand

„haar oppassen. Zij heeft hare bloedverwanten onbillijk be„handeld, voor de dienstboden betoont ze zich een plaag, „zich zelven is zij tot last. Maar haar kwaal boezemt mij „genoeg medelijden in om haar zoo zorgvuldig mogelijk te „verplegen en mij aan al hare grillen te onderwerpen. Zij „heeft de kanker aan de borst! Welk een lijden! Soms ont„zinkt mij de moed om haar kermen aan te hooren. En niets „geen aanspraak.... de bloedverwanten schuwen de zieken„kamer. De lijderes is te eigenzinnig om de oorzaak in haar „zelve te zoeken. Zij is ten hoogste verontwaardigd over „die veronachtzaming en heeft daarom haar testament geheel „ten mijnen voordeele gemaakt! 'k Heb er mij zooveel mo„gelijk tegen verzet, maar het baatte niet."

. . . .

„20 April. Heden brak haar stervensuur aan. Zij voelde „het. — Zal er dan niemand van mijn familie komen, om mij „een laatst vaarwel toe te roepen? jammerde ze... Ik was er „meê begaan en beijverde mij om hare neven en nichten bij haar „te ontbieden; maar niemand gaf er gehoor aan. Men weet „zeker reeds dat er geen hoop op eene erfenis is. — Zuster „Catchinka! — lispte de ongelukkige, zend mij Caro! — „Caro is haar hond; de eenige die hare luimen goedsmoeds „heeft verdragen. Een hond blijft ons alleen het goede toe„rekenen, als hem na de mishandeling maar nu en dan een „liefkozing ten deel valt. Caro kwam. Het dier staarde haar „vragend aan. Zij streelde het liefkozend over den kop; „het drukte zich tegen haar aan. — Gij zijt beter dan de „menschen! — fluisterde zij; zich daarop herinnerende, dat „ik niet in den kring van haar haters thuis hoorde, stak „zij mij haastig haar hand toe.

— „Ik dank u, zuster Catchinka! God zegene u!” Dat „waren hare laatste woorden. Eenige minuten later gaf zij „den geest. Natuurlijk maak ik geen aanspraak op haar „nalatenschap. Ik zal die afstaan aan de natuurlijke erf- „genamen.........”

Marie houdt op met lezen.

Het heeft haar bevreemding gewekt, dat een rijk meisje van goeden stand, uit loutere zucht om anderen van dienst te zijn, ziekenverpleegster was geworden. Maar zij kan zich in het geheel geen denkbeeld maken, van de verregaande belangeloosheid, die haar een erfenis deed afslaan, waarop zij voor haar liefderijke verpleging van een algemeen gehaat persoon, volgens Marie, volkomen regt had. Marie komt tot de overtuiging, dat Catchinka een buitengewoon mensch is.

Ten minste, zij heeft nog nimmer van een gewoon mensch gehoord, dat hij geld afsloeg, als het hem op die wijze werd aangeboden. Hoeveel leed gevoelt zij nu dat zij zuster Catchinka zoozeer heeft miskend! O als zij het maar geweten had!

Wat? Dat zij rijk was? Neen, wel oefent geld haar gewonen invloed uit ook op Marie, maar ditmaal voelt zij zich toch bijzonder aangetrokken tot de persoon, meer dan tot haar geld.

Marie is getroffen door Catchinka's edelmoedig karakter, door haar groote menschenliefde, die haar tot zulke buitengewone opofferingen in staat stelt. Zij heeft het nimmer gedacht! neen nimmer!

Werktuigelijk bladert zij nogmaals in het dagboek. Nu en dan leest zij eenige zinnen, maar hare gedachten dwalen telkens naar de schrijfster van het dagboek terug.

„De armen hebben een bitter kruis te dragen in deze „wereld. Wee hen die het verzwaart!"

. . . .

. . . .

„Die een ver gezigt zoekt, beklimt een berg."

. . . .

. . . .

„*Ver* zien is nog niet altijd *goed* zien.

„Er bloeijen bloempjes op de groene weide, maar van „den top des bergs ziet men ze niet. De dartele jeugd „plukt ze af, vlecht er kransen van en bekroont er zich „mede, maar die op den berg staat weet het niet. Hij „vangt den indruk op van het groote geheel en de bijzon-„derheden ontgaan hem."

. . . .

„Vele denkers bouwen voort op hypothesen, maar als „het gebouw is opgetrokken valt het als een kaartenhuis „inéén."

. . . .

„Dikwijls komt de denkende mensch langs kronkelwegen „tot God. De regte weg ligt voor de hand — Christus."

. . . .

. . . .

„Wat is schoon? De natuur; omdat God ze heeft ge-„schapen. Wat is groot? De geest des menschen, omdat „ze een sprank is van den Almagtige. Wat is edel? een „groote daad van zelfopoffering. Wat is Christelijk? Da-„gelijksche zelfverloochening in kleinigheden."

. . . .

. . . .

„Zelfzucht is veelal de drijfveer van onze handelingen."

. . . .

„Het leven van velen is comediespel, maar op het sterf-
„bed komt de ware mensch voor den dag.

„Men gelooft aan de eeuwigheid en leeft voor de wereld.
„Toch sterven er ieder dag menschen.

„Als de dood in aantogt is, dan zwijgen de driften. De
„hardnekkigste drift is de gierigheid. Ze houdt den geest
„nog in kluisters gekneld, als reeds het ligchaam verstijft.
„Rachel is gestorven met wee in 't hart, omdat ze afstand
„moest doen van hare parelen en juweelen.

„Beter is het te hechten aan het onvergankelijke.

„Alles vergaat, maar de liefde blijft."

. . . .

. . . .

„Onder de verschillende krachten, waarvan ik mij geen
„rekenschap kan geven, is er één die mijne verwondering en
„belangstelling in de hoogste mate opwekt. 't Is de aan-
„trekkingskracht. Van waar, die onwillekeurige toenadering
„van twee wezens, die elkander vreemd zijn?

„Spruit ze voort uit de overeenkomst tusschen denken en
„willen. Is het een onzigtbare werking des geestes of des
„gevoels? Ontstaat ze bij wijze van overplanting, is het ze-
„nuwstelsel haar wegwijzer? Is het dierlijk magnetisme?

„'t Is ontegenzeggelijk, dat dezelfde aantrekkingskracht,
„die er in de natuur werkzaam is, ook tusschen menschen
„bestaat. Het magnetisme strekt daarvoor ten bewijze.
„Laatst was ik bij een ruggekwaallijder. Op zijn uitdrukke-
„lijk verlangen, werd er een magnetiseur ontboden. Naau-
„welijks was deze de kamer binnen getreden, of de zieke

„lag in een diepen slaap verzonken, en dit gebeurde tel-
„kens als de magnetiseur in aantogt was. Blijkbaar is dus
„het magnetisme een werking van het eene zenuwgestel op
„het andere. Ik heb wel eens gelezen van een vloeistof
„die men Othe heet. Die *Othe* nu zou van den wil uit-
„gaan en krachtiger werken naarmate de wil sterker is
„dan die van het sujet. Nogtans kan niet iedereen mag-
„netiseren, die een vasten wil bezit. Dit vermogen hangt af
„van het min of meer bewegelijk zenuwgestel. Ik vooron-
„derstel daarom dat het magnétisme louter een physieke kracht
„is. Maar de overeenkomst tusschen denken en willen wijst
„toch op iets geestelijks, en als men van deze overeenkomst
„bij een eerste ontmoeting den indruk ontvangt, is het dan
„de geest, die zich uitspreekt door het ligchaam, of enkel
„de geest, die een eigen taal voert waarvan wij de beteekenis
„nog niet kennen?
„Ik begrijp er niets van...."

Ik ook niet! — zucht Marie. — Die geleerdheid begint mij te vervelen, maar het is ook niet voor mij geschreven. Ik wil nu alléén nog maar eens zien wat zij van de jonkers zegt en dan zal ik het boek eerlijk terug brengen!

„23 Dec. Heden ochtend ontving ik van de directrice
„van ons gesticht, het verzoek om mij naar N. te begeven.
„'t Spijt me Catchinka," sprak ze, „dat ik u daarheen
„moet sturen; ge zijt slechts twee dagen thuis en had nog
„wel eenige dagen noodig om weêr tot rust te komen,
„maar op dit oogenblik hebben we niemand beschikbaar.
„Gevoelt ge u sterk?" — „Wel zeker!" antwoordde ik, —
„mijn laatste zieke heeft mij waarlijk niet vermoeid. Ik

„kwam daar, zooals gij weet, toen de crisis voorbij was, „en die dame werd weldra zulk een aangenaam gezelschap „voor mij, dat ik haar oppassing als een ware uitspanning „beschouwde." — „Ik geloof dat de zieke waarheen ge „u nu moet begeven een bittere tegenstelling zal vormen „met uw vorige" — antwoordde de directrice. — „Hij moet „aan een smartelijke en ongeneeslijke kwaal lijden; maar „als de taak u te zwaar valt, dan kunt ge, hoop ik, af„gelost worden." —

„Aldus voorbereid reisde ik naar N. Het toeval wilde, dat „ik onderweg met één der leden van het adelijk gezin, „waar heen ik mij begaf, in kennis kwam. 't Is een van „die menschen, die gewoonlijk meer medelijden dan afkeer „inboezemen.

„Jonker Alfred bezit niets dan zijn naam en zijn vermo„gen, waarmede hij zich een weg door de wereld baant.

„Als men hem aanziet, dan begrijpt men al dadelijk dat „hij van adel is. Hij is met opzet onbeleefd, omdat hij „niemand behoeft te ontzien, en dit zooveel mogelijk te „kennen wil geven; hij is bijzonder onbeschoft in zijne uit„drukkingen en ruw in zijne manieren, omdat men zal vragen, „wie hij is, die zich zóóveel boven een ander durft veroorloven. „Geestelijke behoeften kent hij niet, maar zingenot des te beter. „Hij jaagt het na met een ijver, die een betere zaak waardig „is. Hij maakt geen moordkuil van zijn hart en geen geheim „van zijne brasserijen. Hij strekt de maatschappij tot oneer „en de losse gezelschappen tot sieraad; maar niemand neemt „het hem kwalijk, omdat hij van adel is; en dringt er nu „en dan al een kreet van verontwaardiging uit de menigte „tot hem door, dan glimlacht hij over zulk een ongehoorde

„stoutmoedigheid. De adel is het schild, waarmede hij „ieder aanval op zijn handel en wandel meent te kunnen „afweren.

„Deze persoon was het, die mij naar zijns vaders wo- „ning geleidde. Ik merkte toen dat hij beleefd kon zijn, „als het hem te doen was, om door zijn persoon een gun- „stigen indruk te maken; toch voelde ik mij beleedigd „over zijn luchthartigheid, en ik berispte hem daarover. „Hij scheen geraakt..."

— Ei! Ei! dan heeft Gijs toch goed uit zijn oogen gekeken, — mompelt Marie.

„Het verheugde mij op deze manier zoo gemakkelijk van „hem ontslagen te worden.

„Jonker Alfred verliet mij in den gang alsof hij mij zelfs „geen groet meer waardig keurde.

„Ik was bitter koud, ongelukkig scheen ik geen goeden „indruk op den bediende te maken, die mij langer op de „mat liet staan, dan ik welvoegelijkheidshalve behoefde te ver- „wachten. Over 't algemeen zijn de dienstboden onze ergste „vijanden. Zij hebben geen begrip van de belangeloosheid „waarmede wij onze taak aanvaarden, en zijn waarschijnlijk „bevreesd dat we hen zullen benadeelen — of jaloersch „over de welwillendheid, die men ons bewijst..."

Marie kleurt.

„Ik duid het hun niet ten kwade. Hun ondergeschikte „betrekking is ver van benijdenswaardig. De gunst hunner „meesters is de prijs waarnaar ze dingen, hun dienst is er

„mede gemoeid. Wat wonder dat ze ieder die naar die „gunst mededingt den oorlog verklaren! Wat wonder?

„Maar toch als de dienstboden hun pligt deden, als ze „voor God en hun geweten eerlijk wandelden, zouden ze „zich van die gunst beter verzekeren, dan door al de kuipe„rijen waarvan ze zich bedienen, om anderen te verdringen?"

Marie aarzelt om verder voort te lezen. Dat was zoo op den man af op haar gemunt, alsof zuster Catchinka had geweten, wie nog eens het oog in haar dagboek zou slaan. Maar beneden aan het blad ziet ze Adeline's naam, en ze wil toch gaarne weten, hoe de zuster over Adeline denkt.

„Freule Adeline oefent op mij die aantrekkingskracht uit, „waarover ik vroeger iets nederschreef. 't Is niet haar schoon„heid, die mij treft, maar de kracht die er uit haar gansche „wezen spreekt. Ik weet niet wat ze wil, ik begrijp niet wat „ze zoekt, maar duidelijk is het, dat ze een andere roeping „volgt, dan werelddienst. Dit is naar alle waarschijnlijkheid „het groote punt van aanraking tusschen ons beiden.

. . . .

„Nu weet ik het doel van Adeline's leven — 't is de kunst.

„De kunst is een fraaije bloem, die ons levenspad versiert, „als hare welriekende geuren ons niet bedwelmen.

„Freule Adeline bezit een grooten geest en een helderen „blik, maar de kunst bedwelmt haar. Ze oordeelt niet wat „de kunst moet zijn voor de menschheid, maar voelt slechts, „hoe ze haar verheft boven anderen en — ze is er hoogmoe„dig op.

„De nederigheid tiert niet in de kunstwereld; ze ontkiemt „in Gods nabijheid.

„Waarom?

„Nederigheid is besef van eigen onvermogen, van eigen „nietigheid, uit overtuiging, dat alle gaven van God afkom- „stig zijn en tot Hem moeten teruggebragt worden, of beter „tot zijne verheerlijking moeten dienen.

„Freule Adeline gaat mank aan hetzelfde euvel waaraan hare „geestverwanten lijden; ze zoekt in de kunst bevrediging van „haar aangeboren neiging — eer voor, en verheffing van zich „zelve. —

„Ziedaar haar fout.

„Zoodra de kunst ophoudt aan hare roeping te voldoen, „toont ze haar onmagt om den mensch te veredelen en te „verbeteren. Men kan de kunst zoo hoog stellen als men maar „wil — het helpt niet. — Men kan haar tot een afgod ma- „ken — het baat niet. Veel groote kunstenaars stonden „als menschen op een zeer laag standpunt. De kunst wordt „dikwijls niet geheiligd, en de kunst zonder hoogere wijding, „even onvruchtbaar als het verstand.

„Men kan veel schoonheidsgevoel bezitten, men kan veel „weten, en nogtans veel zondigen.

„Freule Adeline bezit een edel karakter. Al wat laag en „klein is, wekt haar afkeer, al wat groot en verheven is „trekt haar aan. Ze vereert het goddelijke, maar God zelf „heeft ze nog niet gevonden. Toch is God overal...."

Marie houdt eensklaps op. Ze hoort beweging en verbleekt.

Freule Adeline treedt haar kamer binnen. Marie heeft zich vergist, de freule is niet uitgegaan; ze heeft een geruimen tijd op de ziekenkamer doorgebragt. In haar verwarring werpt ze het dagboek achter haar op de divan en spoedt zich weg.

Adeline neemt den schijn aan alsof ze hare kamenier niet heeft opgemerkt, maar ze glimlacht in zich zelve, nu ze haar als een betrapte zondares de vlugt ziet nemen.

Ze neemt de plaats in, die haar kamenier heeft verlaten. Zij denkt aan den zieke. Zoo even heeft de barones aan zijn verlangen voldaan en het testament verscheurd. Dit was een bitter oogenblik voor haar geweest, het testament was geheel ten haren voordeele en nu werd er van haar geëischt om het te vernietigen en de notaris moest komen om een nieuw te maken; Adeline zou daarin tot erfgename van Saksenweerdt benoemd worden! Welk een ergernis! Adeline had medelijden met haar gevoeld en ze is edel genoeg, om den baron zooveel mogelijk ten hare gunste te stemmen. Adeline is treurig, ze denkt aan het naderend uiteinde haars vaders en aan de verandering die zijn dood in haar lot zal te weeg brengen.

Terwijl ze zich verplaatst om een gemakkelijker houding aan te nemen, valt haar oog op een pakje, dat vóór haar op den grond ligt. Ze bukt zich om het op te rapen. Meenende dat het van hare kamenier afkomstig is, wil ze het op zijde leggen, doch het couvert gaat los, en de papieren vallen verstrooid dooreen. Juist wil Adeline haar kamenier schellen, om ze weg te halen, toen ze den naam Solsenfeld op een der papieren leest.

Hierover verrast, bukt ze zich nogmaals, zoekt de verstrooide papieren bijéén, rangschikt ze tot één geheel, en is weldra in het lezen verdiept.

Het opschrift luidt aldus:

MONDELINGE
MEDEDEELING VAN EEN STERVENDE

OPGETEEKEND DOOR

CATCHINKA

Ik ben een gevallene. Neen, mijn kind! wend u niet van mij af, mijn dierbare zoon! schaam u uwe moeder niet. Als God wil dat ge eenmaal uwe oogen op dit papier zult slaan, zult ge mij, hoop ik, minder zwaar veroordeelen. Gij kunt, gij moogt uwe moeder niet vloeken; wijd daarom een traan aan hare nagedachtenis, als een blijk van medegevoel voor haar diepen rouw.

Ik was jong; nog maar zeventien jaar. Mijn vader stierf; hij was niet meer dan 1ste luitenant en gij begrijpt dus van welk een gering pensioen mijn arme moeder en ik moesten leven; ik wilde haar niet langer bezwaren en zocht een plaats als gouvernante. Dank zij de zorgen mijns vaders, was een uitmuntende opvoeding mijn deel geworden; ik kon nu woekeren met de gaven die ik had verkregen. Van een goede opvoeding, mijn kind! hangt veelal onze toekomst af; ook gij zult dit ondervinden; maar vergeet niet, wat ik u zoo dikwijls heb voorgehouden. Een rijk begaafde geest is niet voldoende om ons op het pad van eer en pligt te houden; daartoe behoort een eerlijk hart, een hart dat zijne neigingen kan bedwingen, een verstand dat het gevoelsleven in toom houdt. Uw moeder heeft dit helaas te laat bedacht!

Ik werd gouvernante bij graaf Rozenstein. De vader van uw tegenwoordigen beschermer.

Adeline houdt een oogenblik op, haalt zwaar adem en gaat toen voort.

De graaf en de gravin waren beide zeer beminnelijke menschen. Hun echt was gezegend met twee kinderen; een knaap van zeven en een meisje van acht jaar, wier leiding aan mij werd toevertrouwd. Eén dag in dit gezin doorgebragt, gaf mij de overtuiging, dat ik er mij gelukkig kon gevoelen.

Ik had een vooroordeel tegen den adel.

Mijn vader had mij zoo dikwijls onderhouden over den opgeblazen hoogmoed en den verregaanden trots van adelijke personen, dat ik met een benaauwd hart mijn nieuwe woning binnen was getreden.

Hoe verrast, hoe dankbaar gevoelde ik mij dus, toen ik er deelneming en liefde vond. Er verliep een half jaar in het ongestoorde genot van vrede en rust. Nu werd het winter en met den winter brak de jagttijd aan. De graaf was een liefhebber van jagen. Het buitenverblijf was weldra vol gasten. Een van die gasten was de baron van Solsenfeld. Zijn krachtige, mannelijke gestalte, zijn fraai gelaat, maakten indruk op mij. Ik was nog op dien leeftijd dat ik meer op het uiterlijk dan op het innerlijk acht sloeg. Ik ontweek den baron zooveel mogelijk; ik begreep dat zijn nabijheid gevaarlijk voor mij kon worden. Toen ik dit begreep, was het reeds te laat. De liefde beheerschte mijn verstand. Spoedig bemerkte ik dat de jongman mij even ijverig zocht, als ik hem trachtte te ontwijken. Dit streelde mijn ijdelheid. Ik wil niet uitwijden over den strijd mijner liefde. Ze was even pijnlijk als wanhopig, daar de kwaal mij reeds meester was geworden, voordat ik ze ontdekte.

Soms stond ik op het punt om de gravin over mijn gevaarlijken toestand in te lichten; schaamtegevoel hield er mij van terug. Dan dacht ik er aan om mijn moeder tot vertrouwelinge te kiezen, toen haar onverwachte dood mij dit belette. Zóó verliepen er drie weken. Nu verliet de baron onze woning, doch niet vóórdat het tusschen ons tot een verklaring was gekomen.

De baron hoopte het hart zijner ouders te vermurwen, om de toestemming tot ons huwelijk te verkrijgen, en ik wachtte met angstig ongeduld naar den uitslag zijner pogingen. Had ik mijn verstand geraadpleegd, dan zou ik het ongerijmde van die hoop hebben ingezien; de trotschheid van de familie van Solsenfeld was algemeen bekend, maar zooals ik reeds vroeger zeide, ik bezat geen verstand meer, het was reeds lang verduisterd door mijn gevoel.

Ik gaf slechts gehoor aan de fluisteringen van mijn hart, en deze waren al te verleidelijk om ze weerstand te kunnen bieden.

De brieven van den baron ademden de vurigste genegenheid; ik las en herlas ze met de grootste vreugde en stelde het volste vertrouwen in zijn opregtheid.

Op zekeren dag stelde hij mij een bijeenkomst voor in het bosch dat in de nabijheid lag. De vrijheid die ik genoot, maakte het mij gemakkelijk om aan zijn verlangen te voldoen. Op deze ontmoeting volgden er meerdere en weldra was ik zwak genoeg om mij tot een geheim huwelijk te laten overhalen. Ik ontvlugtte het huis waarin ik niets dan weldaden had ontvangen, en liet eenige regelen achter, waarin ik verschooning vroeg voor mijn overhaast vertrek, daar ik plotseling bij een zieke vriendin in Frankrijk was ontboden.

In een onaanzienlijk dorp over de grenzen, gaf de baron aan mijn uitdrukkelijk verlangen toe. Ons huwelijk werd ingezegend, maar het was slechts comediespel — men bedroog mij. Een maand later wist ik dat het huwelijk onwettig was, de baron had mij verlaten.....

Ik ging naar Parijs en nam den naam aan van jufvrouw Stols. Dáár schonk ik het leven aan een dochter. Voor dat kind ontzag ik moeite noch zorgen, aan verdienste ontbrak het mij niet, dank zij mijne talenten. Zóó verliepen er vier jaren. Mijne Henriette groeide op als een liefelijke bloem wier aanblik mij verkwikte. Jaarlijks ontving ik een toelage van haar vader, die daardoor bewees, dat hij mij niet uit het oog verloor. Dit gaf mij hoop voor de toekomst. Ik begon weêr te gelooven aan geluk. Ik telde naauwelijks vier-en-twintig jaren. Eens wandelde ik met Henriette in den tuin der Tuilerien. Een dame bij wie ik les gaf, sprak mij aan; ik lette niet op het kind, toen ik omzag, was het verdwenen. Half krankzinnig van angst en smart, zocht ik het den ganschen dag en den daarop volgenden nacht. Ik liet er overal navraag naar doen; ik gaf het aan, maar te vergeefs.... Henriette vond ik niet terug.

Den volgenden ochtend ontving ik deze regelen:

„Het kind is goed bezorgd door haar vader. Hiernevens de laatste toelage."

Ik heb nog maar weinig hier bij te voegen. De tijd stort balsem in de diepste wonde. De mijne genas echter nimmer. Ik zond brief op brief naar den baron, maar ontving nimmer antwoord. Weldra hoorde ik dat hij zich in den

echt had begeven, en ik begreep dat hij het kind uit den weg had geruimd, om mijn aanspraak op hem minder geldig te maken. Daarvoor had hij niet behoeven te vreezen, als hij mij mijn kind slechts had gelaten, zou ik getroost zijn geweest. Ik verhuisde naar een andere wijk der stad, hernam mijn waren naam — Henriette Burgers, en torschte het leven als een ondragelijken last. Vijf jaar later geraakte ik in kennis met een Hollandsch geneesheer, Jan Lamers heette hij. Hij werd uw vader, Henri!

Het papier glijdt Adeline uit de handen. Eenige keeren strijkt ze zich over het voorhoofd om hare gedachten te verzamelen; toen leest ze verder:

Het ontbrak mij aan moed, om Lamers mijn fout mede te deelen. Ik huwde hem en dacht er niet aan, dat ik bedrog pleegde. Maar met iederen dag werd het mij duidelijker hoe ik mij schuldig gemaakt had aan gebrek van vertrouwen, hoezeer ik hem misleid had.

Lamers bezat vele goede eigenschappen, maar weinig vermogen. Het pleitte voor zijn onbaatzuchtige liefde, dat hij mij tot echtgenoote koos. 't Hing slechts van hem af om een rijk huwelijk aan te gaan. Zijn innemend uiterlijk maakte overal den gunstigsten indruk en zijn kunde werd algemeen geroemd. Als hij gewild had zou hij in den kring zijner Parijsche vrienden en kennissen genoeg praktijk hebben gekregen, maar hij was te eerzuchtig om daarmede genoegen te nemen. Hij wenschte zijn kennis zooveel mogelijk uit te breiden en zich daarna in Holland te vestigen. Hij weigerde dus alle praktijk, en vertrok met mij naar Weenen. Ik zou mij met hem gelukkig hebben gevoeld, als er niet een worm aan mijn hart knaagde. De noodlottige gebeur-

tenis die mijn jeugd had verwoest, was de klove, die mij van Lamers scheidde, en ik was te zwak om er hem deelgenoot van te maken. Lamers was zacht en gevoelig van aard, maar onverbiddelijk streng op het punt van eer. Strikt zedelijk van gedrag, eischte hij dit van iedereen waarmede hij in aanraking kwam, en zoo was, vooral in Weenen, waar de zedeloosheid algemeen is, de kring onzer bekenden uiterst beperkt. Mijn leven was daardoor eentoonig; 's ochtends bezocht Lamers de hospitalen, 's avonds was hij in de boeken verdiept. Veelal aan mij zelve overgelaten, zocht ik zoo goed mogelijk verstrooijing, en vond die gedeeltelijk in het vooruitzigt van weldra moeder te zullen worden, maar tevens werd daardoor de herinnering aan het verledene levendiger opgewekt. Ik treurde over Henriette en moest mijn droefheid in mijn hart opsluiten. Wat was er van haar geworden? Zou ik haar ooit wederzien? Zou ik ooit in dit geval, den moed bezitten om Lamers mede te deelen dat ik haar moeder was? Vaak staarde Lamers mij bedenkelijk aan. Mijn toenemende bleekheid en afgetrokkenheid wekten zijn aandacht, maar dan deed ik mij geweld aan om weêr vrolijk te schijnen en zocht daardoor zijn bezorgdheid af te leiden. Een ander denkbeeld joeg mij nog meer schrik aan.

Als men eens in Holland mijn vroegere geschiedenis te weten kwam! Als deze of gene gedienstige bekende de achterdocht van Lamers eens opwekte!...

Bij deze gedachte kromp ik inéén van schrik.

Ach! mijn bang voorgevoel bevestigde zich maar al te spoedig.

Op zekeren dag noodigde Lamers mij uit tot een wandeling.

Hij was bijzonder teeder en spraakzaam en deelde mij mede, dat wij na de geboorte van ons kind, naar Holland zouden terug keeren om ons in Amsterdam te vestigen.

Met geveinsde vreugde hoorde ik dit aan, ofschoon het vooruitzigt mij een huivering door de leden joeg.

Eensklaps werd mijn naam genoemd. De naam dien ik te Parijs had aangenomen, toen ik daar met Henriette de wijk nam.

— Jufvrouw Stols! —

Twee dames bij wie ik toen les gaf, hielden mij vriendelijk staande en drukten mij hartelijk de hand. Ik kromp inéén van schrik; mijn keel weigerde geluid te geven. Ik zag de verbazing op het gelaat van Lamers, en zijn ontsteltenis, toen men naar Henriette navraag deed.

— Wat is er van dat lieve engeltje geworden? Gij hebt haar toch terug gevonden, niet waar? —

Ik weet niet meer wat ik antwoordde. Lamers die mijn verwarring opmerkte, maakte spoedig een einde aan het gesprek, en voerde mij weder naar huis.

Op onze kamer gekomen, sloot hij de deur, en plaatste zich toen met de armen over elkander gekruist vóór mij, als wachtte hij een nadere verklaring af. Zijn gefronsd voorhoofd en verwrongen trekken deden mij pijnlijk aan.

Het gevreesde oogenblik was daar. Ik moest spreken. God verleende mij kracht naar kruis; met een bedaardheid, die mijzelve verwonderde, deed ik mijn verhaal. Bleek als een doode hoorde Lamers mij aan. Wat hij onder deze bekentenis leed, getuigde zijn beklemde ademhaling. Toen ik geëindigd had, wachtte ik gelaten mijn vonnis af.

Lamers zweeg. Langzaam keerde hij zich naar de deur, en dien dag zag ik hem niet weder. Zijn levensgeluk was

verwoest. De smartelijke aandoeningen, die mij bestormden, bespoedigden mijn bevalling; den volgenden dag, Henri! werdt gij geboren. Lamers stond mij bij, maar geen woord van deelneming ontving ik van hem. Koud en strak alsof ik een vreemde was, bleef hij tot het laatste. Uw geboorte, waarnaar hij zoo zielsverlangend had uitgezien, schonk hem niet de minste vreugde.

Ik herstelde langzaam. Mij was een last van het hart genomen, nu ik mijn geheim niet meer alléén behoefde te dragen, maar mijn echtgenoot had ik verloren. Spoedig na mijn herstel maakte Lamers mij bekend, dat hij alléén naar Holland terugkeerde. Hij maakte geen toespeling op de beweegreden, ik begreep die. Hij schaamde zich voor mij. Hij begeerde niet met den vinger te worden nagewezen. Hij was niet zoo wreed om mij van u te scheiden, Henri! Voor de tweede maal wilde hij mijn moederhart niet verscheuren. Om de drie maanden kwam hij u bezoeken. Ondanks zichzelf scheen hij u lief te hebben, Henri! Ieder keer zag hij er slechter uit. Hij was ongelukkig en ik droeg er de schuld van. Na verloop van een jaar kwam Lamers voor de laatste maal terug en bleef... om bij ons te sterven!..

Toen hij voelde, dat zijn einde nabij was, smolt de ijskorst om zijn hart. Ik had hem verpleegd met opoffering van mijn eigen gezondheid.

— Henriette! sprak hij treurig, — vergeef het mij, maar ik kon het niet dragen! —

Snikkend wierp ik mij aan zijn hals.

— Zeg mij, hebt gij *hem* nòg lief? —

— Neen, Henri! — antwoordde ik, — sinds hij mijn

kind van mij wegnam, werd de laatste vonk van liefde in mijn hart uitgebluscht. Ik heb geen verraad jegens u gepleegd; mijn hart was vrij, toen ik u mijn hand schonk. —

— Ik dank u! — zeide hij.

Sinds dien dag was hij weder even teeder voor mij als in het begin van ons huwelijk. Gedurig wilde hij u zien.

— Breng hem goed op, dien jongen! — zeide hij dan, — hij zal u eenmaal tot steun zijn. —

Zijn voorspelling is uitgekomen.

De geringe som, die Lamers naliet, heb ik aan uw opvoeding besteed, mijn zoon! daarna hebt gij in de behoeften van uw oude moeder voorzien. God zegene u er voor! Maar de wroeging heeft mij nimmer verlaten. Ik heb mijn echtgenoot in het ongeluk gestort; ik heb zijn vroegen dood op mijn geweten. Tot den bodem ledigde ik den beker der smart, daarom, mijn kind! zaagt gij mij nimmer vrolijk.

Mijn zoon! als er nog iets was, dat mij aan het leven hechtte, dan waart gij het. Gij weet hoezeer ik u heb lief gehad. Ik bezweer u bij die liefde, vergeef even als ik den baron van Solsenfeld het leed, dat hij mij heeft berokkend, maar rust niet vóórdat ge uw zuster hebt teruggevonden. Een bang voorgevoel zegt mij, dat men haar hulpeloos en verlaten heeft voortgestuwd in den oceaan des levens. Henri! vergeet niet dat het uwe zuster is, die ge zoekt, en dat ik, haar moeder, geen dag voorbij heb laten gaan, zonder God op mijne knieën te bidden voor haar behoud. Henri! ik sterf! ik heb u niet laten roepen om mij in mijn stervensuur bij te staan. Ik wilde niet van u scheiden met een geheim op de lippen, en had de kracht niet, om het u mondeling mede te deelen. Zij, die mij heeft opgepast

als een dochter, zal u dit geschrift ter hand stellen. God zij met u, mijn kind! Hij geleide u op al uwe wegen, en neige uw hart tot het vervullen van den laatsten wensch uwer stervende moeder.

22 Aug. 1832. Henriette Burgers,
Weduwe Lamers.

Als een beeld der wanhoop zit Adeline dáár, tot laat in den nacht.

Dienzelfden avond zag men oom Frits met een klein onoogelijk manspersoon de woning van den baron van Solsenfeld binnen gaan.

't Was de notaris, dien de barones had ontboden.

XIV.

Onder velerlei aandoeningen heeft Catchinka den nacht doorgebragt. De zieke is rustig. Hij slaapt niet, maar wacht geduldig den doodslaap af, en schijnt met ieder oogenblik helderder van geest te worden. Catchinka ziet met ongeduldig verlangen den ochtend te gemoet.

't Is nog vroeg als de deur der ziekenkamer zachtkens wordt geopend en Marie haar hoofd naar binnen steekt. Catchinka verstaat haar stilzwijgende uitnoodiging om op den gang te komen en voldoet hieraan.

— Jufvrouw Catchinka, ik.... —

Marie blijft steken en slaat verlegen haar oogen neder. Eén blik van Catchinka is genoeg om in haar de ont-

vreemdster van haar dagboek te herkennen. Zij onderdrukt haar ongenoegen en vraagt met bevende stem:

— Marie! waar is het? Ik bid u, geef mij ten minste het pakje terug. 't Is het geheim van een ander, waarmede men mij belast heeft. —

Dit smeekende verzoek in plaats van de scherpe teregtwijzing, die ze heeft verwacht, oefent een weldadigen invloed uit op het hart der kamenier. Ze smelt weg in tranen.

— Vergeef het mij, jufvrouw Catchinka! ik... ik... heb er een erge spijt van, een erge spijt..... —

— Ik dank u! — antwoordt Catchinka, — en ik geloof u. Hebt gij alles weêr op mijn kamer gebragt? —

— Neen; 't is erg genoeg. Gisteren avond dacht ik, dat de freule uit was, en ik ging op haar kamer zitten om eens in dat boek te lezen. Wat hebt u daar veel mooi's in geschreven, jufvrouw Catchinka! en zoo maar op den man af, de waarheid voor iedereen. —

— Ga voort, bid ik u. —

— Nu; op eens komt de freule binnen. Ik voel mij zelve niet meer van outsteltenis, want ik dacht, dat ze naar de familie van graaf Rozenstein was. Ik werp het boek achter mij op de kanapé en vlieg de deur uit. —

— En het pakje? —

— 't Moet zeker van mijn schoot zijn gevallen. Van nacht, toen ik de freule moest uitkleeden, zocht ik er naar, maar dagboek en pakje waren gevlogen. —

— En zoudt ge denken, dat de freule er zich van heeft meester gemaakt? — vraagt Catchinka schijnbaar bedaard.

— Zeker; niemand komt 's avonds meer in hare vertrekken. —

— Dan zal ze het mij wel terug geven. —

— O ja, maar verraadt mij niet, jufvrouw Catchinka! dan ben ik mijn dienst kwijt. De freule is niet gemakkelijk als ze begint, zij zal mij zeker wegsturen. O! ik heb er zoo'n spijt van .... —

— De freule zal mij vragen, hoe of dat dagboek in haar kamer komt. —

— Ik weet het wel; maar ge zult mij toch niet ongelukkig maken. Ik heb hier zoo'n goede dienst en Willem... —

Weder barst Marie in tranen uit.

— Neen; ik zal u niet verraden! — spreekt Catchinka zacht, — 't is moeijelijk, maar... God zal er in voorzien. —

En met een vriendelijk hoofdknikje verdwijnt ze weder in het ziekenvertrek.

De strengste verwijtingen zouden Marie minder getroffen hebben, dan deze vergevensgezindheid.

Eenige oogenblikken blijft ze voortweenen; nu haast ze zich naar de keuken, om Dien en Griet te vertellen, dat Gijs nog zoo dom niet was, toen hij oordeelde, dat zuster Catchinka beter was dan zij allen te zamen, de freule er bij gerekend.

Naauwelijks heeft Catchinka op een stoel naast het ledikant plaats genomen, of andermaal gaat de deur open, en een gebiedende wenk van Adeline roept haar in den gang. De freule ziet er koeler en trotscher uit dan immer te voren.

— Met uwe zielsgeheimen heb ik niet te maken — spreekt ze op ijskouden toon, Catchinka het dagboek overreikend, — ik wil wel gelooven, dat ge uwe gedachten goed kunt inkleeden, maar ik heb er u niet naar gevraagd. Gaarne

zou ik echter van u vernemen, hoe gij aan deze papieren komt? —

Het bloed vliegt Catchinka naar de wangen. Ze staat op het punt om tot haar eigen verdediging Marie's onbescheiden diefstal te verraden, maar de gedachte aan hare belofte en ook, verontwaardiging over Adeline's veronderstelling, dat ze met opzet haar dagboek bij haar zou gebragt hebben, houden haar hiervan terug. Ze bedwingt zich met kracht en zwijgt.

— Wie heeft dat geschreven? — vraagt Adeline met van toorn fonkelende oogen, — en wat hebt ge er meê voor, om mij met de zonde mijns vaders op zulk een wijze bekend te maken. Neem u in acht voor onwaarheid! Spreek!

— Neen; — zegt Catchinka met kalme waardigheid, — op deze wijze laat ik mij niet tot spreken dwingen. Hoe of deze papieren op uw kamer komen, zal ik zoo vrij zijn om u te verzwijgen; maar aan het ziekbed uws vaders, zal ik vrijwillig iedere verklaring afleggen, die hij van mij zal eischen. Volg mij slechts. —

— Femelaarster! — mompelt Adeline bleek van drift, — gij wilt een rol spelen in dit treurspel, maar ik doorgrond u. —

Plotseling staat Catchinka stil. Het is haar ingevallen, hoe ze in haar dagboek den indruk heeft geboekt, dien de heer Lamers bij zijn verschijning op de ziekenkamer op haar te weeg bragt, en hoe ze ook meende opgemerkt te hebben, dat freule Adeline den zelfden indruk ontving; zij begrijpt welk een verwoesting de jaloezie in dit hartstogtelijk gemoed moest aanbrengen en voelt een bittere smart, dat zij

hiervan de onwillekeurige oorzaak is; ze slaat haar helderen en open blik naar Adeline op.

— Sta mij een vraag toe, freule! —

— Wat begeert ge? —

— Hebt ge iets uit mijn dagboek gelezen? en zoo ja, over welk onderwerp? —

— Ik heb het gelezen daar waar het mij open in handen viel, en begrepen, dat het u te doen was, om mij een lesje te geven over mijn verkeerde kunstopvatting. Ik dank u voor de moeite, maar als gij werkelijk levenswijsheid hadt opgedaan, dan moest ge begrijpen, dat men zich nooit ongevraagd met iemand's zaken behoort te bemoeijen. Het opdringen van uw zieleleven is al even onmenschkundig. In mijn schatting zijt ge er waarlijk niet door gerezen. —

Catchinka glimlacht droevig. Ze heeft er waarlijk weinig aan gedacht om in Adeline's schatting te rijzen. Ze dingt niet naar menschengunst.

Dat Adeline haar hiervan beschuldigt, moet men haar vergeven. Van haar jeugd af aan stond ze ten prooi aan bedriegerijen en intrigues van allerlei aard, en haar vertrouwen op de menschen is er door geschokt. Waarom zou ze van Catchinka meer verwachten dan van anderen?

Ze heeft een schoone roeping gekozen, dat heeft Adeline in den beginne aangetrokken; maar welke drijfveer beweegt haar daartoe? 't Kon spijt zijn over deze of gene teleurstelling of hoop om op deze wijze in intime aanraking te komen met lieden boven haar stand, en daarvan op de een of andere wijze partij te trekken. Heeft ze niet van haar kamenier en later ook van haar moeder vernomen, hoe ze

Boudewijn's ongeoorloofde liefde aanwakkert? Ziet ze niet in het achterlaten van het dagboek op haar kamer, de zucht om zich in het voordeeligst licht te plaatsen en daardoor Adeline's hart te winnen? Neen; Catchinka is een intrigante, en Adeline wantrouwt haar nu in al haar doen en laten.

Catchinka haalt weêr ruim adem, nu ze bemerkt dat haar vrees ongegrond is, en Adeline's lectuur zich slechts heeft bepaald tot hetgeen hare kunstbespiegeling betreft. Ze begrijpt dat Adeline's trots daardoor gevoelig gekwetst moet zijn. De waarheid is niet altijd aangenaam, vooral wanneer ze op zulk een onbescheiden wijze wordt voorgehouden, als Adeline veronderstelt.

Een glans van genoegen verlicht het uitgeteerde gelaat van den baron als hij zijn dochter ziet naderen, maar hij zoekt te vergeefs naar de gewone teedere uitdrukking in haar blik. Zóó koel, zóó terugstootend is ze hem nog nimmer voorgekomen. Vragend staart hij Catchinka aan, om van haar de oplossing van dit vreemd verschijnsel te vragen.

— Door een ongelukkig toeval, dus begint Catchinka, — zijn de papieren, die ik gisteren avond vermiste, in handen uwer dochter geraakt. —

Een raauwe kreet van den baron is al wat zij tot antwoord verkrijgt. Catchinka's hart breekt, nu zij een doffe onverschilligheid op Adeline's gelaat waarneemt.

— Uw misdrijf is mij bekend, papa! — spreekt ze langzaam, — het ongelijk herstellen is niet meer mogelijk, de bedrogene rust in het graf; ze is u voorgegaan om u aan te klagen voor den regterstoel des Allerhoogsten! —

— Houd op! — roept Catchinka verontwaardigd. — Er is

vergeving bij God meer dan bij de menschen. Wat vermeet gij u om als regter voor uw vader te staan? — gij die zelve vergeving behoeft!

De zieke strekt zijn hand naar Catchinka uit en spreekt duidelijk de volgende woorden: — Catchinka, ik wist het wel hoe ze over mij zou denken als het haar bekend werd, daarom droeg ik u geheimhouding op — maar God heeft het anders gewild; dit is mijn billijke straf! Ga voort, Adeline! —

— Ik heb niets te zeggen, papa! — antwoordt Adeline, ondanks zichzelven getroffen over Catchinka's berisping, — van u moet de vergoeding uitgaan als er ten minste nog iets te vergoeden valt. Wie is de bedrogene? —

— Ze huwde later met Henri Lamers, een oppassend jong mensch, die als dokter in de medicijnen een reis naar Parijs deed en daar met haar in kennis kwam.

— En hij wist niet, zooals ge wel zult gelezen hebben, wat er met haar gebeurd was, — vervolgt Catchinka, die ziet hoeveel inspanning het den zieke kostte om hierover te spreken. — Schaamtegevoel belette haar om tot bekentenis te komen; dat geheim was de worm die aan haar leven knaagde. God schonk haar een zoon, die haar later tot steun en tot troost werd. Hij zag den kommer, die het hart zijner moeder verteerde, maar wist de oorzaak niet. Zij leefden langen tijd in den vreemde, maar leden gebrek.

— Ik wist het niet, — zucht de zieke, — toen ik vernam dat ze zich in A. gevestigd hadden, stuurde ik geld, maar dit werd geweigerd. —

— Door een artikel in een der tijdschriften, waardoor de zoon zich een naam maakte, — dus vervolgt Catchinka; —

geraakte graaf Rozenstein met hem in kennis. Een wonderlijke lotsbeschikking! Hij trad als zijn beschermer op, even als zijne ouders de bescherming zijner moeder op zich hadden genomen, en voerde hem eenige maanden geleden hier heen. De moeder weigerde om hem te volgen. Ze huiverde terug voor de nabijheid van den baron van Solsenfeld. Ze was reeds zwak van gezondheid en werd weldra bedlegerig, maar ze hield er haar zoon onkundig van. Ze wilde hem niet hinderlijk zijn in zijn loopbaan. Als een gunst, verzocht ze om in ons gesticht te worden verpleegd. Ik heb haar opgepast en uit haren mond de mededeeling ontvangen, die gij nog in uw bezit hebt, freule! —

Adeline zinkt op een stoel neder. Ze schijnt haar zelfbeheersching te verliezen.

— Ik heb het gevreesd, — mompelt ze, — maar ik klemde mij vast aan een strohalm. —

De zieke verliest haar niet uit het oog.

— Adeline, mijn dochter! de bedrogene heeft het mij vergeven, — stamelt hij met moeite.

— Haar laatste bede heb ik opgevangen, — spreekt Catchinka, — haar laatste bede, freule Adeline, waarin ze uw vader en hare kinderen onder Gods hoede stelde. —

Adeline tracht op te staan. Ze heeft Catchinka's steun noodig, om den zieke te naderen.

Snikkend valt ze hem om den hals.

— Ik wil wel! ik wil wel! — roept ze op hartverscheurenden toon, — maar o! het maakt mij zoo ongelukkig, zoo diep ongelukkig! —

Catchinka begrijpt maar al te wel waarom het haar zoo radeloos ongelukkig maakt.

— Aan den zoon zal ik vergoeden, wat ik der moeder te kort deed, Adeline! hij zal geen gebrek meer lijden. —

— 't Is de schrijver, dien gij laatst wenschtet te zien? — fluistert Adeline.

— Ja, mijn kind! zijn naam trof mij het eerst; daarna de gelijkenis met zijne ongelukkige moeder. —

— En uw dochter, uw dochter, wat is er van haar geworden? — vraagt Adeline hare tranen afdroogend.

De baron zucht diep.

— Ik zal haar aannemen als mijn zuster, ik beloof het u, papa! zeg mij slechts waar zij is. —

— Kind! ik weet het niet; ach, die gedachte pijnigt mij meer... dan ik u kan zeggen... —

— Gij hebt haar ontroofd aan de moeder, toen ze vier jaar oud was, waar hebt gij haar heen gebragt? —

De baron wil antwoorden, maar vermoeidheid belet het hem; hij wijst naar Catchinka.

— Stel u gerust, freule! alle inlichtingen daaromtrent heb ik bekomen, antwoordt deze, wij zullen trachten haar op te sporen. —

— Wilt gij haar erkennen als uw kind, papa? —

De zieke knikt toestemmend.

— Onder alle omstandigheden? —

— Ja, ja! — stamelt de zieke met inspanning.

— Het zal geschieden, — antwoordt Adeline, — maar ik voorzie een zwaren strijd met de overige familie. —

XV.

't Is acht uur. Catchinka slaat haar mantel om en sluipt op de teenen den trap af. In den gang vindt ze Gijs, die op haar schijnt te wachten.

— De baan is zuiver, — jufvrouw! — fluistert hij haar toe, — niemand is nog op en de meiden zullen u niet verklappen. —

— Zijn ze in de keuken? —

— Allen, uitgezonderd Willem, die het er van neemt. —

Voor het eerst sinds ze onder het baroniale dak heeft gehuist, verschijnt Catchinka in de keuken. 't Is opmerkelijk, hoe in korte dagen de geest van tegenstand, dien ze aanvankelijk de dienstboden inboezemde, voor ongeveinsde welwillendheid heeft plaats gemaakt. Griet en Dien mokken nog wel een weinig, maar ze doen het meer voor 't oog, dan ze het wel werkelijk meenen.

— Zoudt ge mij een groot genoegen willen doen? — vraagt Catchinka vriendelijk.

— Met alle plezier! — antwoorden Gijs en Marie als uit één mond.

— Och jawel! — zegt Griet.

— Weet ge mij ook precies te zeggen hoe laat of de notaris gisteren avond hier is geweest? —

— Om negen uur. —

— Precies weet ik het niet. —

— 't Zal er om te doen zijn. —

— Ik zou dus kunnen aannemen dat het tusschen negen en tien is geweest? —

— Ja, dan kun je niet mistasten, jufvrouw? —

— En als het eens te pas kwam, zoudt ge dat dan durven beëedigen? —

— Dat het negen uur was? wel zeker. —

— Dat het Donderdagavond tusschen negen en tien uur was, toen de notaris hier kwam? —

— Zonder mankeren. —

— Goed; doe mij dan het genoegen en onthoudt dag en uur. —

— Heeft de jufvrouw ook nog iets te vragen? —

— Ik dank u vriendelijk. —

— Niet te danken. —

Gijs laat Catchinka de voordeur uit en blijft geduldig in den gang op haar terugkomst wachten. Marie plaatst zich boven aan den trap, om in geval van onraad, Gijs te kunnen waarschuwen.

Adeline heeft Catchinka afgelost.

Sinds de baron tot bewustzijn is teruggekeerd, tracht Adeline zooveel mogelijk Catchinka's taak te verligten. Zij verijdelt daardoor Boudewijn's tête à têtes met Catchinka, en daar het hem voornamelijk om deze tête à têtes te doen is, zoo verflaauwt zijn ziekenoppassers-ijver aanmerkelijk.

Terwijl Adeline meent, dat Catchinka zich ter rust heeft begeven, snelt deze de straten door, nu en dan eens stilstaande om deze of gene naar den weg te vragen.

Eindelijk wijst men haar een fraai huis aan, dat op het groote plein in een tuin staat. Catchinka belt aan. Ze is vermoeid van 't loopen, en geheel buiten adem.

— Is graaf Rozenstein te spreken? — vraagt ze aan den knecht, die de deur opent.

— Nog niet bij de hand.

— Zeg aan den graaf, dat ik met een boodschap van freule van Solsenfeld belast ben en hem noodzakelijk moet spreken.

— Is de baron eindelijk dood? — vraagt de knecht onverschillig.

— Neen; maar haast u.... —

— Je bent toch de kamenier niet, ben je wel? —

— De ziekenoppasster. —

— Ah zoo! ben jij de soeur de sarrité! nu, dan heb je ook een lekker baantje bij dien knorrepot; je zult wel naar zijn dood verlangen, doe je niet? —

— Vriend! ik verlang, den graaf onmiddellijk te spreken! Als ge mij langer ophoudt, zullen de gevolgen voor uwe rekening zijn. —

Deze bedreiging drijft den knecht tot spoed aan. Hij verwijdert zich om den graaf van Catchinka's bezoek kennis te geven. Eenige minuten later wordt zij boven ontboden. Ze vindt den graaf half gekleed, in zijn zitkamer. Hij ontvangt haar met de meeste vriendelijkheid, en biedt haar een stoel aan.

— Ik hoop niet, dat gij mij slechte tijding brengt, zuster! ofschoon uwe verschijning op zulk een ongewoon uur mij weinig goeds voorspelt. —

— Graaf Rozenstein! ik heb den naam van de freule tot introductie gebruikt, ofschoon ze niets van dit bezoek weet. Ze meent, dat ik mij ter rust heb begeven en heeft zoolang mijn taak op zich genomen.

— Ei, ei! Mag ik weten...? —

— Ik ben bezwaard met een zaak, die geheel ten na-

deele van de freule zal uitloopen, als mij niet onmiddellijk de behulpzame hand wordt gereikt, om die weêr in orde te brengen. —

— Gij maakt mij nieuwsgierig, — zegt de graaf glimlagchend.

— 't Is helaas erger dan gij denkt, mijnheer! er is een groot bedrog gepleegd; er is gespeeld met den laatsten wil van een stervende. —

— Wat meent ge? —

— Baron van Solsenfeld heeft gisteren avond zijn testament laten verscheuren, omdat het ten voordeele der barones was gemaakt. Op zijn verzoek heeft de barones een notaris laten komen. De baron heeft gedicteerd; de notaris heeft schijnbaar opgeschreven, maar 't was slechts comediespel. —

— Waaruit besluit ge dat? Wees voorzigtig, dat is een gevaarlijke beschuldiging! —

— Toen de notaris kwam, wilde ik mij verwijderen; maar de baron verzette er zich tegen. Het uiterlijk van den notaris boezemde mij wantrouwen in. Ik plaatste mij bij het ziekbed, en zag duidelijk, dat hij de woorden niet opschreef, die de baron hem dicteerde. —

— Gij moet u vergist hebben.. —

— Hoor mij ten einde toe, bid ik u. Er is haast bij, de baron kan niet lang meer leven. — Toen het testament gereed was, eischte de baron van mij, dat ik het over zou lezen, maar de notaris maakte bezwaar over zijn slecht schrift, en las het daarom zelf voor. Toen kwam de barones. Zij scheen gejaagd en geraakt over mijn tegenwoordigheid. De blikken van verstandhouding die zij met den

notaris wisselde, toen ze het testament in de secretaire wegsloot, versterkten mij in mijn wantrouwen. —

— Maar mijn kind! Dat zijn niets dan veronderstellingen! 't Is onmogelijk... —

— Nog een oogenblik, mijnheer! Vóór de komst van den notaris, verscheurde de barones het oude testament in het bijzijn van de freule. Ze wierp de stukken op het vuur, maar niet allen. Hier zijn ze; heeft dit iets van een testament? —

De graaf beziet naauwkeurig eenige verscheurde stukken papier, die Catchinka hem voorhoudt.

Hij verbleekt.

— Oude rekeningen! mompelt hij. — Ze heeft gelijk, dat heeft weinig van een testament — welk een schande! —

— Naar alle waarschijnlijkheid bestaat het oude testament nog en is het nieuwe niet gemaakt, of zoo dit al geschiedde, dan is het geschreven in den geest van het oude. —

— Hoe heet de notaris? —

— Van Vreeswijk. —

De graaf springt op.

— Die schurk! geen twijfel meer, er is bedrog gepleegd. Voor een handvol guldens laat die man zich vinden. 't Is een vriendje van oom Frits. —

— Mijnheer! is het niet te verhelpen? De baron leeft nog!—

— Juist; er is geen tijd meer te verliezen, wilt ge zeggen. Weet ge nog de bedoeling van den baron? —

— Ja. —

— Zoudt ge zijn testament kunnen dicteren?

— Ongetwijfeld. —

— Wacht een oogenblik. Dan hebben we slechts zijn onderteekening noodig. Ik ben dadelijk terug. —

De graaf snelt de kamer uit om zich aan te kleeden. Bij de deur keert hij zich om. De blijde glans in Catchinka's zachte oogen treft hem.

— Gij moet wel veel van de freule houden om zoo warm hare belangen voor te staan! — zegt hij.

— Ik houd veel van regt en billijkheid, — antwoordt Catchinka, terwijl een ligte blos hare wangen kleurt. De wil eens stervenden is mij heilig. Daarbij is er een legaat van den heer Lamers mede gemoeid; de baron had er zijn goede reden voor, waarom hij hem die aanzienlijke som legateerde.

Gedurende een seconde vliegt er een donkere wolk over het gelaat van den graaf. Hij buigt het hoofd. Doch spoedig vermant hij zich en spoedt zich naar zijn slaapvertrek.

Een uur later treedt Catchinka even geheimzinnig de baroniale woning weder binnen, als ze die had verlaten. Niemand heeft haar gemist; alléén de dienstboden weten dat ze is uitgegaan, en verdiepen zich daarover in gissingen.

— Nu onze beurt! — denkt Willem, toen hij aan de deur der huiskamer aantikt. De barones is alléén. Willem heeft dit oogenblik afgewacht. In 't eerst ziet de barones niet van haar boek op, maar als Willem met vertreding van alle vormen, die hij tot nu toe had moeten in acht nemen, digter dan gewoonlijk naar haar toetreedt, voelt ze zich gedrongen om op te zien en hem een verpletterenden blik toe te werpen. Maar ze verstomt van verbazing over zijn onbeschaamde houding en zijn spotachtigen lach.

— Zooals het nu is, kan het niet langer gaan, mevrouw! Ik maak aanspraak op hooger huur — de barones zal hier

wel niets tegen hebben, ik ben zoo goed als onmisbaar. —

— Is het u in het hoofd geslagen, Willem? —

— Ja, mevrouw de barones! Er is mij iets in het hoofd geslagen. En in uw belang is het, om het er door een verhoogde huur maar in te laten. Met het geregt zal de barones liever niet van doen willen hebben, wat blief je? —

De barones moet zich aan de leuning van den stoel vasthouden. Ze siddert.

— De muren hebben dikwijls ooren, moet de barones weten, en door het sleutelgat kan men met alle gemak ieder woord opvangen. Dat is buiten mijn schuld. Als de barones met oom Frits over de nieuwtjes van den dag keuvelt, en testamenten uit de oude doos voor nieuw wil laten doorgaan, dan is de kelder nog niet secuur genoeg als er dienstboden in huis zijn; laat staan dan de huiskamer, die in den gang over de keuken uitkomt. —

— Onbeschaamde schurk! — prevelt de barones woedend.

— Kom, kom! schurken zijn er overal, maar de barones zal dat wel geen scheldnaam meer noemen, sinds er nog grooter schurken in de huiskamer zijn.

Meer dood dan levend tracht de barones het schellekoord te bereiken.

— Voorzigtig! voorzigtig! — schreeuwt Willem, die met ieder oogenblik overmoediger wordt, — als de barones het sein tot den oorlog geeft en mij zonder complimenten de deur uitjaagt, dan komen de politiebeambten er in, dat spreekt van zelf. —

De vrede is gemakkelijk te maken. Met tien duizend gulden, kunt ge mijn stilzwijgen koopen, en verder vrij

wijn en vrij suiker in de keuken. Verder voor mijn kameraden eenige fooitjes in de hand als er meer dan gewoonlijk te doen valt. Tweemaal 's weeks 's avonds vrij af, — dat is alles. Hoe denkt de barones er over? —

Met verglaasde oogen staart de barones haar bediende aan. Haat en afkeer, angst en vertwijfeling, wisselen zich af op haar verwrongen gelaat. Ze zou iedereen medelijden ingeboezemd hebben, zooals ze daar staat, dobberend tusschen de begeerte om zich van dien onbeschaamden spion te ontslaan, en de vrees van haar bedrog aan het licht te zien brengen. Maar Willem voelt het overwigt, dat hij heeft verkregen op de vrouw, die hem nu een jaar lang als slaaf heeft behandeld; hij wijkt niet in het minst af van zijn voorgenomen gedragslijn.

— Welnu, uw antwoord? zooals de dominé zegt als hij een paar trouwt. Oorlog of vrede? Tienduizend gulden of politiebeambten? Mij dunkt, ik kan niet vriendschappelijker wezen. —

— Laat mij den tijd tot van avond! — stamelt de barones. —

— Neen, om de weergaê niet. Baron Frits komt niet binnen, voordat de baron den aftogt heeft geblazen. De notaris wordt niet meer gehaald, om het kromme weêr regt te maken. Als er iemand hier in huis dringt, zonder mijn permissie, dan geef ik dadelijk het geknoei aan. Ik zal zoo gek niet zijn om mij knollen voor citroenen te laten verkoopen, wat blief je? —

— Alfred! Alfred! — krijt de barones.

— Jawel; Alfred kan Saksenweerth bekomen, als de barones afscheid neemt van het publiek — wat gaat het mij

aan? Roep liever de freule, die door de barones in den nood werd geholpen, dan kan ze er de barones weêr uithalen. Complement thuis. Dat gaat mij allemaal niets aan. Ik wil tienduizend gulden hebben, ja of neen? —

— Gij zult ze hebben — fluistert de barones bijkans ademloos.

— En wijn en suiker in de keuken? —

— Ook. —

— En twee avonden in de week vrij af? —

— Goed; ga nu. —

— Ja, maar eerst ƒ 500 handgeld. —

Waggelend gaat de barones naar de secretaire, neemt eenige bankbilletten en stelt ze Willem ter hand.

— Ik blijf de eerbiedige dienaar van de barones. —

Met belagchelijke deftigheid verwijdert zich Willem, nadat hij aan de deur, volgens gewoonte, zijn groet op het eerbiedigst heeft herhaald.

De kreet van spijt en wanhoop die hem naklinkt is zijn triomf.

— Oef! — denkt hij, — ik heb mij daar kranig gehouden, al zeg ik het zelf. Maar toch zou ik in haar plaats liever mijn eigen uit de deur hebben laten gooijen dan af te schuiven — dat zou ik! —

XVI.

Weder vriest het dien nacht hard.

Zwarte Bet heeft het koud, zeer koud, op hare armzalige legerstede. Ze werpt al wat ze aan lompen bezit over

zich heen, maar het baat niet. De wind blaast door de gebroken glasruiten, die met papier beplakt, een geringen tegenstand bieden; de vorst dringt in het met steen bevloerde kleine woonvertrek, alsof ze er thuis hoort. Ze bevriest het water in den emmer, ze spot met de glimmende kool, die in den schoorsteen rookt, ze verstijft de vochtige lompen, die tot Bet's verwarming moeten dienen, en Bet vindt het koud, zeer koud! Ze beeft er van. Hoe is ze ook zoo gek geweest om hare kameraden in den steek te laten? Als ze meê had rondgezwierd, dan zou ze hier en daar een borrel hebben gekregen. Genever verwarmt. Die heer had mooi praten. Hij moest maar eens weten wat gebrek was! Hij zelf heeft het ook niet ruim, dat weet ze wel; maar toch zou ze meenen rijk te zijn, als ze koude noch honger meer leed, en daar heeft hij niet over te klagen... Hoe komt het toch, dat ze zoo op eenmaal naar huis is geloopen om koû te lijden? Bet's hersenen schijnen ook te bevriezen; ze weet het niet meer. Ze kan zich ook niet langer daarover in gissingen verdiepen. Het vermoeit haar. O dat de dag toch maar aanbrak! de dag? Wat zou ze met den dag doen? Haar slag van menschen leeft 's nachts. Zedeloosheid schuwt het licht. Die heer had mooi praten. Moest ze zich des nachts dood laten vriezen? Ze is er nu eenmaal in, 't spijt haar wel. Als hij haar weêr eens tegen komt, misschien nog later in den nacht, als haar door drank benevelde blik, hem mogelijk niet meer herkent, dan zal ze zich toch... wat? — schamen! — schamen!!.. ha! ha! — een zenuwachtige lach speelt om hare lippen. Zwarte Bet zich schamen! 't is goed dat niemand het hoort! En toch.... er was eens een tijd... dat het

schaamtegevoel haar niet zoo vreemd, zoo wonderlijk toescheen. „Och wat?... geen oude koeijen uit de sloot.. daarin heeft Willem gelijk... dan had ik niet naar die mooije praatjes moeten luisteren... Ik had het zoo kwaad niet. Ik verdiende eerlijk den kost, dat deed ik!..." En met dit zelfverwijt in het hart, tracht Bet het onaangenaam verleden uit haar geest te verbannen en den slaap te vatten. Te vergeefs!.. Met ieder oogenblik staat het helderder vóór haar; de herinnering daaraan werkt al even pijnlijk als de koude. Ze rigt zich op; het is buiten nog tastbaar donker. Turven zijn er niet meer; aan de lamp ontbreekt olie. Een vreemde huivering overvalt haar; een rilling van het hoofd tot de voeten. Zou ze opstaan en hare versteende voeten eens warmen boven die half uitgebrande kool? Neen; wacht! daar slaat het reeds zes uur.

Nog een uur en dan breekt de schemering door. Maar wat zal ze op doen?

Bedelen? daar heeft ze een vreeselijken tegenzin in. Werken? Wie zal haar werk geven? Rijke lui willen haar niet, en arme lui kunnen haar werk niet betalen.

— Ik zal het hem zeggen! — zegt ze, — en dan zal hij wel zien dat ik niet anders kan! —

Nu wacht ze schijnbaar rustig de schemering af. Ze staat op; hare leden zijn stram; ze waggelt op hare beenen. Duizeling op duizeling overvalt haar. Eindelijk is ze gekleed. 't Is acht uur geworden. Ze zal bij de buurvrouw een kopje koffij vragen. Ze heeft nog centen. De buurvrouw vraagt wat of haar scheelt? — Waarom? — Wel, Bet ziet zoo geel, zoo lijkerig, zoo miserabel!... —

— Koud!! — Ja, ja! hard gevroren! — De buurvrouw

zal een lekker vuurtje in Bet's kamertje aanleggen, en dan moet Bet maar weêr onder de dekens kruipen; de buurvrouw gelooft dat de kou haar heeft bevangen! Wat? — Bet moest eerst nog... — Wat? — Ze moet eerst nog in den Gouden Arend wezen, koffij..—

— O zoo! — In dien tijd zal de buurvrouw alles wel in orde brengen, toe maar! —

Bet sukkelt voort. Met de grootste inspanning beklimt zij den trap, die naar des schrijvers kamer geleidt.

— Hei wat! waar moet gij heen? — roept een stem van beneden.

— 't Gaat je niet aan! — stamelt Bet en met bevende handen opent ze, zonder aan te kloppen, de deur.

Lamers is reeds weder aan den arbeid. Hij moet den verloren tijd inhalen. Zijne wangen gloeijen koortsachtig; hij meent, dat zijn ontbijt wordt aangebragt en ziet niet op.

— Hier ben ik, mijnheer? — zegt Bet.

Zij vangt des schrijvers verbaasden blik op en glimlacht.

— Dat had mijnheer niet gedacht, wel? Maar mijnheer behoeft niet bang te zijn voor bedelarij. Ik wou mijnheer maar eens aan het verstand brengen, dat ik niet anders kan. —

De koortsachtige gloed in Bet's donkere oogen, de pijnlijke trek op haar vervallen gelaat, bezielen Henri met het diepste medelijden.

— Arm schepsel! — spreekt hij, — wat kan ik voor u doen? —

— Dat is goed voor rijken om te zeggen, schreeuw niet langs de straat, of lig niet in de kroegen, en verkoop je ligchaam niet voor een cent of wat! — spreekt Bet woest, —

maar als je eerst in 't ongeluk bent gebragt, en als niemand meer met je van doen wil hebben; en als je bevriest van koû en je maag rammelt van den honger, wat dan? —

— Arm, arm schepsel!

— Zou je dan ook niet zeggen, hoepel op met je praatjes van eer en deugd. Leg niet te malen over zonde en dood. Ik heb honger, geef me eten! Ik ben koud, geef me kleeren, of geef me werk! ja mijnheer! geef me werk, eerlijk goed werk! en zoo waarachtig als God leeft, je zult me 's avonds niet meer op straat zien!.. —

Henri staat op. Hij ziet haar wankelen en een steun tegen den muur zoeken.

— Wil je werken, Bet! dat is braaf van je! — zegt hij op zachten gevoelvollen toon, en hij neemt haar bij de hand en zet haar op een stoel neder. Die gloeijende hand beeft in de zijne. Ze verkeert als in een droom. Ze ziet niet meer, ze hoort alleen die zoete woorden. „Wil je werken, Bet! Dat is braaf van je! — Braaf? Zou ze nog braaf kunnen worden? Zij, de diep gevallene; zij, de verachte, de verstootene? Verwezen staart ze den schrijver aan.

— 't Is braaf van me dat ik wil werken? Waarom hebben ze mij dan geen werk gegeven, zeg? Waarom hebben ze mij dan de dienst uitgejaagd, toen ze hoorden wie ik was? zeg! mijnheer! waarom? —

Lamers wil antwoorden, maar hij hoort voetstappen op den trap. Graaf Rozenstein treedt binnen. Een kreet van verbazing ontsnapt deze, nu hij Lamers gewaar wordt, hand in hand met het in lompen gehulde schepsel, wier

jammerlijke aanblik hem gisteren zoozeer heeft getroffen.

Bet schijnt hem niet op te merken. Hare oogleden zinken neêr, hare blaauwe lippen trillen.

— Kan ik nog braaf worden? — prevelt ze, bijkans onverstaanbaar. — Och, mijnheer! ik wil zoo graag, zoo graag.... toe laat mij nog braaf worden!... —

— Wat zullen wij met haar aanvangen! — zegt Henri diep ontroerd, — ze komt bij mij om uitkomst en ik.. ik kan haar niet helpen — ik ben arm! —

— Ziet ge niet, Lamers! dat ze door een zware koorts is aangetast? We moeten haar zoo spoedig mogelijk naar huis bezorgen en onder dokters handen stellen. —

De graaf wil hulp halen, maar wordt den pas afgesneden door een tweeden bezoeker. Oom Frits snelt haastig den trap op.

— Graaf Rozenstein! Ik zoek u overal. De barones heeft mij laten weten, dat de baron op zijn uiterste ligt. Mijnheer de schrijver, ook uw tegenwoordigheid wordt vereischt. De baron wil u zien — haast u! haast u, heeren! Wat is dat?! —

De toon dezer stem schijnt een vreeselijke uitwerking op Zwarte Bet te hebben.

Ze slaat haar zwarte oogen wijd open, rukt hare hand los en barst uit in een akeligen lach.

— Wel, Frits! — spreekt zij schamper — kom je mij eindelijk eens opzoeken? dat is lief van je! Nu ben ik niet mooi meer, ben 'k wel? Kom, zie mij maar eens aan, de heeren zullen je niet verklappen! Op de Doornkamp dorst je het beter, wat?... —

Nu staat ze op, balt de vuist en ziedende van toorn gaat ze met wankelenden tred naar hem toe.

— Ellendeling, durf je nog in mijn buurt te komen? Durf je nog met fatsoenlijke lui te verkeeren? Weren ze jou dan niet even goed als mij? Smalen ze dan niet op jou gedrag zooals op het mijne? Zeg! Ben je een haar beter? Ben je niet een even verachtelijke worm, die in het slijk thuis hoort; zeg, waarom is er zooveel onregtvaardigheid, zeg! waarom ben je niet verstooten en vertrapt zooals ik, zeg! ? —

Uitgeput, ademloos zinkt ze in elkander. De graaf vangt haar op.

— Wel Lamers! Ik dacht niet zulk fijn gezelschap op uw kamer te vinden! — zegt oom Frits, die zijn best doet om even luchtig en ongedwongen te schijnen als gewoonlijk. Maar het gaat hem slecht af. Toen het arme schepsel op hem afkwam getuigde zijn afwisselende gelaatskleur, dat hij zich lang niet op zijn gemak gevoelde. Nu hij haar bewusteloos ziet, krijgt hij weer moed.

— Ik zie wel kans om ze bedaard te krijgen, als ze maar eerst weet, dat ik zoo kwaad niet ben, vervolgt hij lagchend. — Ze is er slecht aan toe en dat heeft haar een beetje uit het humeur gebragt. —

Graaf Rozenstein keert hem den rug toe.

— Vrouwen moet men behandelen als paarden, niet waar? — zegt Henri smalend. — Geven en nemen, dat wil zeggen, ze vieren zoo lang ze ons voldoen en ze dan verkoopen aan den meestbiedende, totdat ze lager en lager zinken, beneden het peil van 't redeloos gedierte. Ga heen, mijnheer! Zij heeft gelijk. Gij moogt op niet meer onderscheiding aanspraak maken dan zij. Het is onbillijk, dat ieder fatsoenlijke kring voor u open staat en men haar niet eens waar-

dig keurt om in den dienstbaren stand te worden opgenomen. Het is ongehoord, dat men u vergeeft wat haar als misdaad wordt toegerekend. Het is een jammerlijk verschijnsel in een Christenmaatschappij, dat men de zonde van den sterke verontschuldigt om ze met woeker te wreken op den zwakke. Zij heeft gelijk, mijnheer! Haar verbittering, haar ellende, haar vloek schreeuwen ten hemel, haar verstooting, haar vertrapping zijn een schandvlek voor de menschheid, die de fraaiste begrippen van eer en deugd, de verhevenste Christelijke instellingen niet kunnen afwasschen! Ga heen, mijnheer! van af dit oogenblik verbied ik u mijn kamer. —

— Een mooije kamer op mijn eer! — antwoordt oom Frits bleek van kwaadheid. — Ik zal er het gemis niet van betreuren. Boekwurmen hebben zoo iets mufs in hunne redeneringen, dat hun hersens door de boekenlucht schijnen te worden aangedaan. Als ik daar niet van overtuigd was, dan zou ik zoo vrij zijn om u een kogel door uwe geletterde hersenen te jagen! —

— Ik ben tot uwe beschikking, mijnheer! waar en wanneer ge verkiest! — antwoordt Henri even driftig. Mijne woorden trek ik niet in, evenmin mijn bevel om van uwe bezoeken voortaan bevrijd te blijven. —

— Graaf Rozenstein! ik verzoek u om mijn secondant te willen zijn.

— Baron! het spijt mij. Ik behoor tot uw tegenpartij en stel mij tot mijnheer Lamers beschikking, — antwoordt de graaf bedaard.

— Vervloekt! — spreekt oom Frits woedend, — en dat zal nog wel mijn neef worden! —

— Ik zal die bloedverwantschap nooit erkennen, naak daar staat op, baron! — antwoordt de graaf terw l hij op ieder woord drukt.

— Graaf Rozenstein, met welk regt...

— Baron, ik hoop u weldra duidelijk te toonen, welk regt ik heb om u een schelm te noemen. —

De ontsteltenis zigtbaar op het gelaat van oom Frits, toont aan dat hij op dezen uitval van den graaf volstrekt niet heeft gerekend.

Hij herstelt zich evenwel spoedig.

— 'tZal mij aangenaam zijn, u dan te overtuigen dat gij dwaaldet; 't schijnt dat ge door den invloed van dien broodschrijver niet gunstig ten mijnen opzigte gestemd zijt. Laat mij nogmaals zoo vrij zijn u te herinneren, dat ge bij een stervende wordt verwacht. —

Met een beleefden groet aan den graaf verwijdert zich oom Frits.

Hij heeft aan Lamers getoond, dat hij tegen zijns gelijken beschaafd kan zijn in toon en manieren, maar dat hij zich met Lamers die moeite niet geeft.

XVII.

Het stervensuur van den baron van Solsenfeld nadert met rassche schreden. Zijn gefolterd ligchaam ligt bewegeloos. De ziekte heeft uitgewoed, het lijden opgehouden, maar de geest is nog aan het ligchaam gekluisterd, hij wacht op den laatsten polsslag, om van die kluisters te wor-

den ontslagen. De baron heeft afscheid genomen van zijn vrouw en van zijne zonen. Of zij werkelijk aangedaan waren weet Catchinka niet met zekerheid te bepalen, maar dat zij aarzelend den stervende naderden en zich huiverig uit de kamer hebben terug getrokken, om geen getuige te zijn van den doodstrijd die nu zou volgen, dat is haar opgevallen. Ook de stervende heeft het begrepen; zijne brekende oogen blijven op Adeline staren, die aan het hoofdeinde van het ledikant zit en door verdubbelde teederheid de koelheid der overigen tracht te vergoeden. Nu en dan buigt Adeline het hoofd voorover, als wil zij nog een laatst vaarwel van die lippen opvangen, maar zij wacht te vergeefs. Sinds een uur heeft de baron de spraak verloren. Met zijn hand in de hare geklemd en haar gelaat naar het zijne gewend, zit Adeline daar, een standbeeld gelijk; alleen het zwoegen van haar boezem verraadt de aandoeningen, waarmede zij heeft te kampen.

Catchinka staat aan het voeteinde.

Getrouw aan de voorschriften van den dokter, heeft zij den zieke tot op dit oogenblik zorgvuldig zijne medicijnen toegediend, maar zij ziet nu dat het uurwerk afloopt, zij oordeelt het dus onnoodig om hem verder te kwellen. Dikwijls bevochtigt zij zijne drooge lippen en dit schijnt hem te verkwikken. Nog altijd hopen Adeline en Catchinka op de komst van Lamers. Toen hij nog spreken kon, had de baron zijn vurig verlangen te kennen gegeven, om Lamers bij hem te ontbieden, voor dat het te laat was. De baron heeft dit aan de barones opgedragen, en de barones heeft, in plaats van Lamers, den graaf laten roepen. Zij begint eenigen achterdocht te koesteren omtrent dien Lamers;

niet ten onregte vreest zij, dat zoo de baron eenige betrekking op hem heeft, hij ongepast genoeg zou handelen om den jongman hiervan kennis te geven; iets waarvan de barones volstrekt de noodzakelijkheid niet inziet; vooral als de baron nog de kracht mogt hebben om zijne handteekening te schrijven voor een legaat ten zijnen behoeve. Zij heeft dus aan oom Frits opgedragen om den graaf op te zoeken, en hiermede is veel tijd verloren gegaan. Bij het minste geridsel wenden Adeline en Catchinka het hoofd naar de deur, in de hoop van den gewenschten persoon te zien binnen treden, en bij iedere teleurstelling worden zij treuriger te moede. Eindelijk hooren zij werkelijk haastige voetstappen op den trap, Catchinka snelt naar de deur om die te openen. Graaf Rozenstein en Lamers treden binnen.

Een diepe zucht verruimt de borst des stervenden. Adeline staat op. Zij tracht te spreken, maar haar stem smelt weg in tranen. De graaf nadert haar aangedaan. Lamers blijft staan.

— Mijnheer Lamers! — zegt Catchinka zacht; — men heeft u hier ontboden om een pijnlijke bekentenis van de lippen eens stervenden te vernemen, doch gij zijt te laat gekomen, de baron is reeds zonder spraak. Ik bid u beheersch uw gevoel en wees liefderijk genoeg om een misdrijf jegens uw moeder gepleegd te vergeven. —

— Jegens mijn moeder! — roept Lamers opstuivend, — ha! zal ik dan eindelijk te weten komen, wie haar leven heeft vergiftigd!

Er ligt zoo weinig vergevingsgezindheid op zijn verbitterd gelaat, dat Catchinka's hart inéénkrimpt van vrees.

De stervende maakt een onrustige beweging; zijn oogle-

den trillen. Adeline duwt den graaf zachtkens van haar af, en treedt naar Lamers toe.

— Wilt gij mij aanhooren? Er is geen tijd te verliezen! — brengt zij met moeite uit.

— Ja! — antwoordt Lamers kortaf.

Weder drijft een beweging van den zieke Adeline naar het ledikant. Haar angst en vertwijfeling zijn zielroerend, maar Lamers is te zeer vervuld met de gedachte aan zijne moeder, om er acht op te slaan.

Adeline buigt zich vol deelneming over haar vader heen.

— Kunt gij mij verstaan, papa? —

De baron opent langzaam de oogen.

Ja, hij hoort en begrijpt alles.

— Mijnheer Lamers! — zegt Adeline onstuimig en half van hem afgekeerd, — *mijn* vader bedroog *uw* moeder, zij huwden zamen, maar hun huwelijk was onwettig. — Mijn vader verliet haar..... God schonk uw moeder een dochter. Om hare regten op hem te verkrachten, ontroofde mijn vader haar dat kind.... —

— Dat was een snooddaad! dat was.... —

— Bedaar Lamers! — zegt graaf Rozenstein op smeekenden toon. Catchinka drukt haar kleine hand krampachtig op den arm van den opgewonden jongman, die zich geheel en al door zijn liefde en vereering voor zijn moeder laat beheerschen.

— Mijnheer Lamers! uw moeder heeft het den baron vergeven; zij heeft den wensch geuit, dat ook gij geen wrok over het gebeurde zoudt koesteren — zegt zij ontroerd.

— Hoe weet gij dat, jufvrouw! gij, die mijn moeder niet hebt gekend? —

— Ik heb haar gekend, want ik verpleegde haar. —

— Gij?! —

— Ik. Hier is het bewijs. —

Catchinka reikt hem de papieren over die de bekentenis zijner moeder bevatten.

Met bevende handen opent Lamers ze.

De graaf wil hem van de lezing terug houden en wijst naar Adeline die snikkend voor het ledikant op de knieën is gezonken, maar Lamers slaat daar geen acht op.

— Lees dit! — voegt Catchinka hem toe en zij toont hem de laatst geschreven bladzijden — als gij werkelijk uw moeder lief hebt, zijt ge verpligt om u met den berouwhebbenden stervende te verzoenen. —

Lamers' oogen verslinden de volgende regels:

„Mijn zoon! als er nog iets is, dat mij aan het leven hecht, dan zijt gij het. Gij weet hoezeer ik u lief heb. Ik bezweer u bij die liefde, *vergeef den baron van Solsenfeld het leed, dat hij mij berokkende*, maar rust niet voor dat ge uw zuster hebt terug gevonden. Een bang voorgevoel zegt mij, dat men haar hulpeloos en verlaten heeft voortgestuwd in den Oceaan des levens. Henri! vergeet niet, dat het uwe zuster is die gij zoekt, en dat ik, haar moeder, geen dag voorbij heb laten gaan, zonder God op mijne knieën te bidden voor haar behoud. Henri! ik sterf! Ik heb u niet laten roepen om mij in mijn stervensuur bij te staan. Ik wil niet van u scheiden met een geheim op de lippen, en heb de kracht niet, om het u mondeling mede te deelen. Zij, die mij heeft opgepast als een dochter zal u dit geschrift ter hand stellen. God zij met u, mijn kind! Hij geleide u op al uwe wegen, en neige uw hart tot

het vervullen van den laatsten wensch uwer stervende moeder.

Door mij onderteekend.

Henriette Burgers.
Weduwe Lamers."

Diep ontroerd treedt Henri naar het ledikant toe.

— Baron van Solsenfeld! waar is mijn zuster? — vraagt hij op heeschen toon.

Weder opent de zieke de oogen; zijn blik zoekt Catchinka.

— Vraag het *haar!* — zegt Adeline, haar betraande oogen naar Catchinka opslaande, — papa heeft aan haar alles medegedeeld wat hij er van weet. —

— Het kind werd besteed te D. drie uur van Utrecht bij een predikant! — antwoordt Catchinka gejaagd, — maar mijnheer Lamers! — vervolgt zij fluisterend — ik bid u, laat dien koelen toon varen! De stervende vraagt u vergiffenis; laat hem zóó niet van u scheiden, ziet gij dan niet, hoe gij freule Adeline martelt? —

Geheel vervuld met de gedachte aan zijn aangebeden moeder, heeft Lamers ter naauwernood acht geslagen op Adeline's smart. Nu eerst valt hem die in het oog.

De strenge uitdrukking wijkt van zijn gelaat. Zijn hart klopt sneller. Hij ziet met hoeveel teedere oplettendheid zij het doodzweet van het voorhoofd haars vaders wischt, hoe zij zijn koude hand in de hare poogt te verwarmen en hoe zij, als hij zijn oogen wijd openslaat, de laatste levensvonk daaruit zoekt op te vangen; zij heeft haar vader lief, dat is maar al te duidelijk en Lamers is onpartijdig genoeg, om haar dit tot eer te rekenen.

Plotseling rukt de baron met een kracht, waarvoor men hem niet in staat zou achten, zijn hand uit die van Adeline en steekt die den schrijver toe.

Lamers aarzelt.

— Uw hand! uw hand! — fluistert Catchinka. — 't Is de laatste levensopflikkering! —

Lamers grijpt toe.

Is het toeval dat de stervende zijn hand met die van Adeline zamenvat?

Bij die aanraking vliegt den bleeken jongman eensklaps het bloed naar de wangen.

't Is of de laatste siddering van den baron zich mededeelt aan al de aanwezenden.

Catchinka wendt het gelaat af — graaf Rozenstein verbleekt.

Voor hen is het maar al te duidelijk: Lamers en Adeline beminnen elkander!

Een uur nadat de baron van Solsenfeld den geest heeft gegeven, verlaten graaf Rozenstein en Lamers te zamen het sterfhuis. Beiden wandelen stil en afgetrokken voort. Ondanks zich zelf volgt de graaf zijn jongen vriend naar diens kamer.

Lamers is weldra in de lectuur, hem door Catchinka ter hand gesteld, verdiept. De graaf staart in gedachten uit het raam.

Een diepe zucht door Lamers geslaakt, treft hem. Des schrijvers hoofd is op zijn borst gezonken; tranen vloeijen langs zijne wangen. Vol deelneming zet de graaf zich naast hem neder en legt de hand op zijn schouder. De schrijver staart verschrikt op.

— Mijn jonge vriend! — zegt de graaf op vriendschappelijken toon, — dat is een treurige geschiedenis; maar ze is voorbij; de schuldige en de verongelijkte zijn ontwaakt tot een nieuw leven. Wij willen hopen dat zonde en leed klanken zijn, die dáár ginds niet doordringen. —

— Dat was dus de worm die aan haar hart knaagde! — zucht Lamers.

— Uw moeder heeft een zwaar leed gedragen en 't moet u pijnlijk zijn dit te herdenken, dat besef ik volkomen. Toch oordeel ik het een zegen, dat de oorzaak harer smart aan het licht is gebragt; en dat niet alleen door hare mededeeling, maar ook door de bekentenis van den baron. 't Is hoogst waarschijnlijk, dat hij zijn, aan uw moeder ontroofde dochter in zijn testament heeft bedacht. Als gij uw zuster op het spoor kunt komen, kunnen er nog schoone dagen voor u aanbreken, schep moed! —

— Schoone dagen!... — zucht Lamers, — voor mijn zuster hoop ik het van harte! maar voor mij is er geen kans op! —

De graaf glimlacht droevig.

— Meent ge dat werkelijk, Henri? —

— Ja, graaf! —

— Ook als Adeline uw gade werd? —

Lamers springt op. Verbijsterd staart hij den graaf aan.

— Ik weet niet... ik begrijp niet... ik... —

— Voor mij behoeft ge geen geheimhouding meer in acht te nemen. Ik heb uw hartsgeheim ontdekt. Ik ken de beweegredenen, die u dat gevoel doen bestrijden en waardeer die ten volle. —

— Graaf Rozenstein! ik... —

— Geene verontschuldiging bid ik u; de liefde verstrikt ons in hare netten voordat wij het weten. Ondanks de verpligting, die gij aan mij verschuldigd meent te zijn, doet gij mij niet het minste onregt. Maar u zou ik onregt doen, als ik, in geval Adeline u wederliefde toedraagt, haar echtgenoot werd. 't Zal dus van haar afhangen, wie van ons beiden de bevoorregte is, en ik geloof dat mijn kans gering is, maar... — en de graaf steekt hem zijn hand toe — als eerlijke strijders moeten wij het lot laten beslissen en niettemin vrienden blijven, wilt ge? —

't Is Henri alsof hij droomt. Verschillende aandoeningen bezielen hem. Vurige liefde voor Adeline, warme vriendschap voor den edelen vriend, schaamte over zijn zwakheid wisselen elkander af.

Een geruimen tijd blijft hij den graaf het antwoord schuldig.

— Graaf! — zegt hij nu, — ik zou mij zelf verachten als ik mijn hartstogt niet beter leerde beheerschen dan tot nu toe. Op dit oogenblik maak ik nevens u een treurig figuur. Gij staat daar groot en krachtig, meester van uw gevoel — ik, klein en nietig, niet eens bij magte om u onkundig te laten van iets, dat u grieven moet. 't Was het gevoel van onvermogen, dat mij zoo vijandig stemde tegen het gevoel, toen wij dat punt onlangs aanroerden? Ik kan het u niet kwalijk nemen, als gij nu mogelijk die gevolgtrekking maakt! maar ik zou het mij aantrekken als gij niet iets beter van mij verwachttet, dan zulk een misbruik maken van uw vriendschap. Heden nog zal ik de stad verlaten. Ik zal, ik wil haar niet meer terugzien vóór mijn genezing. Het opsporen mijner zuster en de gedachte

aan mijn moeder, zullen mij hoop ik een gewenschte afleiding geven! —

— Maar als Adeline u bemint? —

— Onmogelijk — Ik heb het eerst gedacht, maar... —

— En als dit toch eens het geval ware, Henri! —

— Ik bid u kwel mij niet langer, graaf! Ik bezit rang noch vermogen om haar aan te bieden. Vergeet ook niet dat gij met haar verloofd zijt! Adeline is de vrouw niet om zich te verloven zonder lief te hebben! —

— En toch deed zij het! — spreekt de graaf in zich zelven. — Hoor eens, Henri! — dus wendt hij zich tot dezen, — laat ons verstandig spreken. Of Adeline verkiest mij, en dan zal ik zoo dwaas niet zijn om haar aan u af te staan, — trouwens dat zou mij ook weinig helpen — of zij beantwoordt uwe neiging, en wenscht mogelijk uit een verkeerd gevoel van pligtbesef, haar woord aan mij gestand te blijven; in dit geval zal ik mij terug trekken. Ik zou geen aangenaam oogenblik meer in mijn leven hebben, als ik u beiden ongelukkig wist. Gij zult mij moeten toestemmen, dat het even onredelijk is als dwaas, om een vrouw te huwen die een ander lief heeft. —

— Gij bemint Adeline niet, graaf! —

— Ei! en waarom niet als ik vragen mag? —

— Daarvoor beredeneert ge veel te bedaard en verstandig een zaak waarvan uw levensgeluk afhangt! —

— Juist, omdat er mijn levensgeluk van afhangt, kan ik die zaak mijns inziens, niet verstandig genoeg beredeneren.—

— De liefde redeneert niet; zij voelt alleen. —

— Als zij een onberedeneerde hartstogt is, ja! maar ik vooronderstel dat ge voor Adeline iets beter gevoelt. —

— Och vooronderstel niets .... ik... Graaf ! gij hebt volkomen gelijk, maar sinds ik Adeline heden ochtend zoo treurig heb gezien, — ben ik... op mijn woord krankzinnig! Gij zult geen verstandig woord uit mij krijgen!.. roept de jongman half wanhopig uit.

— Dat bemerk ik, — antwoordt de graaf bedaard, — gij zijt in een verkeerde gemoedsstemming. Die tijd van opgewondenheid is voor mij reeds lang vervlogen. Als gij de vier kruisjes achter den rug hebt, zal u het bloed ook wel wat trager door de aderen vloeijen. De jeugd is onstuimig. Laat ons over iets anders spreken. Het beste is om uwe gedachten een andere wending te geven, maar beloof mij, dat ge heden niet zult vertrekken. —

— Dat is mij op de pijnbank houden !

— Neen, gij behoeft Adeline niet te zien en buitendien zult gij binnen weinige dagen uw vonnis vernemen. In onzen toestand is zekerheid het heilzaamste. Laat ons nu eens naar die arme zieke Bet gaan zien. Zij is in een slechten toestand. Ik heb haar mijn dokter gezonden en hem opgedragen om het haar aan niets te laten ontbreken, maar hij heeft weinig hoop. —

— Zal zij sterven ? —

— Denkelijk. —

— Maar mijn zuster, graaf! ik kan niet langer wachten, ik moet... —

— Welnu, laten wij dan morgen zamen naar D. vertrekken. Van daar uit kunnen wij beter onderzoek naar haar doen. Volgens de mededeeling van zuster Catchinka is uwe zuster daar bij een predikant besteed geweest, maar toen de predikant is gestorven, heeft de baron haar uit het oog ver-

loren. Waarschijnlijk heeft hij zich niet veel moeite gegeven om haar in het oog te houden, en toen hij berouw hierover kreeg, was hij reeds aan het ziekbed gekluisterd. Keurt gij mijn plan goed? —

— Wij zullen niet veel tijd overhouden, als gij ten minste voor de begrafenis van den baron weêr terug moet zijn. —

— In drie dagen kan men veel afdoen, en als wij Henriette's spoor dan nog niet gevonden hebben, zullen wij daarna weder op nieuw beginnen. —

— Best, maar weet gij dat de baron van Seelse mij heeft uitgedaagd? —

— Zoo? tegen wanneer? —

— Na de begrafenis van den baron. —

— Ei! dat spijt me! —

— Waarom? —

— Ik houd niet van duels. Op die wijze elkanders leven in de waagschaal te stellen, houd ik voor ongeoorloofd. —

— Gij hebt volkomen gelijk, maar ik kan niet terug treden. —

— Moeijelijk; als het een ander was..... enfin, ik zal uw secondant zijn. —

— Dan ben ik gerust. Ik heb hier weinig kennissen en geen enkelen vriend. —

De graaf peinst op middelen om dit duel te verhoeden, maar vindt er geen.

— Spoedig Henri! Ik heb heden nog veel te doen en morgen ook; á propos, ik kan morgen niet vóór vier uur vertrekken, reken daar op! —

Voor dat zij weg gaan, voelt Lamers zich gedwongen om

de hand van den graaf nog eens hartelijk te drukken.

Een half uur later is Lamers terug op zijn kamer. Aan werken denkt hij niet. Rusteloos loopt hij op en neder, onophoudelijk vervuld met het beeld van Adeline.

— Neen, neen! — dat kan, dat mag niet zijn! Ik mag den graaf den schat niet ontrooven, waarop hij zoo trotsch is. Maar als hem werkelijk die schat eens ontroofd ware, als zij mij bemint, zooals ik mij onlangs verbeeldde! Zou zij dan haar familietrots kunnen verzaken, zou zij haar hand willen schenken aan een armen schrijver? Zou zij de afkeuring harer kennissen, den tegenstand harer familie durven trotseren? —

Een geheim voorgevoel, gegrond op de kennis van haar karakter, fluisterde den jongman toe, dat Adeline het zou *kunnen*, als haar hart hem toebehoorde.

De liefde toch maakt geen berekeningen; in haar oog verliezen rang en vermogen hun aantrekkelijkheid als zij de vereeniging met het beminde voorwerp in den weg staan. De liefde betoont zich in alles onbaatzuchtig, behalve in het eischen van wederliefde.

De gedachte dat Adeline hem werkelijk bemint en de zekerheid dat zij, in dit geval, karakter genoeg bezit om alle zwarigheden, te overkomen, werken zóó betooverend op den jongman, dat hij zich voor een oogenblik geheel door zijn hartstogt laat medeslepen en zich onuitsprekelijk gelukkig gevoelt. Plotseling blijft hij staan, een nieuwe hinderpaal doet zich op.

— Haar vader bedroog mijn moeder! — mompelt hij, neen — dat zal ik niet kunnen vergeten! —

XVIII.

't Is Nieuwjaarsdag.

Een ware feestdag in een kleine stad.

Halve kennissen drukken elkander onder het gewone formulier „veel heil en zegen!" hartelijk de hand. Fatsoenlijke burgers loopen het vuur uit de steenen om hunne formaliteitsbezoeken af te leggen. Gegoede winkeliers zijn kwistig met het kaartjes rondbrengen.

Winkelbedienden bellen vrijmoedig overal aan, om hun onbaatzuchtigen wensch aan de klanten te laten overbrengen, en wachten dan rustig aan de deur de uitwerking daarvan af. Schijnarmen trekken met zwermen de straten door; waar zij centen magtig worden, keeren ze tot driemaal toe terug, zoo dankbaar zijn ze er voor! Waar zij met broodjes worden bedeeld, verdringen ze spoedig den heilgroet door een verwensching. Hier en daar wordt, ter eere van den feestdag, steelsgewijze een zwermer afgestoken. De policiedienaar schiet toe, maar te laat! Hij komt juist bij tijds om den rook nog te zien optrekken en de ontstelde gezigten van eenige jonge dames waar te nemen, die ook al met zegenwenschen gewapend, hunne lieve kennissen gaan opzoeken, waar ze in het afgeloopen jaar zoo dikwijls op partijen werden genoodigd.

Er is ook kerk gehouden. Op den eersten dag van het jaar vergeet men de uitoefening van zijn godsdienst niet. Foei neen! dat geeft gewetensbezwaar!....

Dominé Uilkens heeft gepreêkt over de matigheid en over het afdwalen zijner kudde in kroegen. De kudde heeft eer-

biedig toegeluisterd hoe de dominé het vieren van den nieuwjaarsdag verstaat, en vindt dat de dominé zeer waar en zeer mooi heeft gepreêkt.

Maar de kroegen geraken niettemin spoedig weder vol en het gejoel der beschonkenen neemt op nieuw een aanvang.

Dominé Havekink heeft het gehad over de zelfzucht.

„De zelfzucht, mijne hoorders!" heeft hij uitgeroepen — de zelfzucht is een wegvretende kanker! Ze steekt de beste deelen aan en verteert weldra het geheele ligchaam; tracht ze te dooden, nog is het tijd! Pijnlijk moge het zijn als het mes in de wonde steekt, bedenkt dat het u nut is! — Een iegelijk dan van u leve niet zichzelf maar den naaste .... —

Ook deze kudde heeft zeer gesticht het kerkgebouw verlaten, maar geen één van hen ging tot de operatie over. Het mes bleef in de scheede.

Voor een groot huis op de markt, staat nu en dan een troepje nieuwjaarswenschers te fluisteren. Dat huis ziet er zoo doodsch uit zonder gordijnen en met die gesloten blinden.

De baron van Solsenfeld is gestorven. Die groote mijnheer moest toch ook sterven!

Zouden ze aanbellen? Wel zeker, waarom niet! Men kan wel een gelukzalig nieuwjaar wenschen aan de overige familie, al is de baron dood.

— Toe maar, Doris! bel aan! —

Willem opent de deur. Hij draagt een rouwstrik om den arm. Wat ziet hij er heerachtig uit!

— Veel heil en zegen..... —

— De baron is gestorven! — antwoordt Willem met gepaste deftigheid.

Een van dominé Havckink's toehoorders tracht binnen te dringen.

— Nou, de barones is er toch ook nog, zou ik denken? Zeg maar dat Albert de smidsknecht er is... —

— En de knecht van den bakker. —

— En de knecht van den loodgieter. —

— En de knecht van den metselaar. —

— En... —

— Komplement thuis! — antwoordt Willem; met een forschen stoot werpt hij de voordeur digt.

— Nou, meer dan een sjouwer was je vroeger ook niet! — schreeuwt Albert uit al zijn magt. —

— Ha! ha! baron van Haberniks waar zijn je duiten? —

— Pluis is het ook niet met je, niemand weet waar je van daan komt. —

— Och wat! eerst is hij een handlanger van den baron van Seelse geweest — ook een lieve jongen, dat beloof ik je... —

Dus sprekende verwijdert zich het troepje.

In het statige huis is het al even somber als daarbuiten. 't Is geen droefheid, die er heerscht, maar een zekere gedruktheid, even als de onheilspellende stilte in de natuur die een naderend onweder voorafgaat.

De dienstboden zitten fluisterend bij elkander in de keuken. De barones toeft met Alfred in de receptiezaal. Ze verwacht om twee uur den notaris voor de opening van het testament. Adeline is op haar kamer. Ze is de éénige die den baron beweent. Nu en dan sluipt ze naar het vertrek haars vaders en blijft dan een wijle ontroerd op zijn stoffelijk overschot staren. Wat ligt hij daar kalm als in een diepen slaap verzonken. Koud als ijs, maar rustig, o

zoo rustig! Adeline herinnert zich op dit oogenblik niet, dat hij nog kort voor zijn dood van die pijnlijke gewetenswroeging, die zijn gelaat zoò afzigtelijk maakte, werd genezen. Ze denkt er niet over na wie den stervende lafenis heeft aangebragt naar ligchaam en naar ziel. Ze ziet alléén de zalige rust, waarvan ze zich geen begrip kan maken en waarvoor ze gaarne haar leven zou veil hebben.

Met de schaar knipt ze een vlok van het vergrijsde haar des dooden af en keert toen met gebogen hoofd naar haar kamer terug. Terwijl alle huisgenooten dus vervuld zijn met hun eigen gedachten, pakt Catchinka met een opgeruimd hart haar koffer. Ze is niet blijde omdat haar taak hier ten einde is, och neen! voor haar is het einde van iedere taak tevens het begin van een nieuwe; — maar ze is blijde omdat ze zegen op haar arbeid heeft geoogst. Zacht is hij ingeslapen, de zondaar, die met zoovele lasten op zijn geweten, naauwelijks op vergeving durfde hopen. Zooveel in zijn vermogen was heeft hij op zijn sterfbed trachten goed te maken, wat hij misdeed; hij heeft zijn hoogmoed verzaakt en is hoopvol de eeuwigheid ingegaan. Gods liefde heeft zijn steenen hart gebroken.

Die arme mijnheer Lamers! wat was hij geschokt! Een traan verduistert Catchinka's blik. Ze stelt zich weêr het gansche tooneel van gisteren voor oogen.

Terwijl ze aldus het gebeurde herdenkt, wordt zachtkens de deur geopend en jonker Boudewijn verschijnt op den drempel. Als een dief is hij den trap opgeslopen, maar toch is hij bespied geworden. Marie volgt hem op de hielen en nu ze zijn bedoeling raadt, verschuilt ze zich op haar kamertje naast dat van Catchinka.

Boudewijn laat zich niet afschrikken door Catchinka's ontevreden blik; hij nadert onbedeesd.

— Zult ge ons werkelijk verlaten, lieve Catchinka? — spreekt hij half ernstig, half lagchend, — en begrijpt ge niet hoeveel leed mij dat veroorzaakt? —

— Ik denk, dat ge uw leed wel zult overkomen, jonker! —

— Neen, waarlijk, Catchinka! Ge moogt mij niet tot het laatste toe wantrouwen! Ik heb u genoeg getoond, hoe ik mij tot u voel aangetrokken. —

— En ik jonker! heb u meen ik niet minder getoond, hoe ongepast ik dit van u vind. Ik hoop dat ge mij de laatste oogenblikken, die ik in uws vaders huis doorbreng, niet zult verbitteren. —

— Lieve Catchinka! wees toch zoo ongevoelig niet. Het is immers buiten mijne schuld, dat ik u lief heb? Kan ik het helpen dat men mij aan een vrouw heeft gekoppeld, die ik nimmer liefde toedroeg? Zou ik daarom gedoemd zijn, om geen enkele bloem op mijn levenspad te plukken? —

— Jonker! ik zal niet meer trachten om u het onwelvoegelijke van uw gedrag onder het oog te brengen. Ik oefen helaas! geen anderen invloed op u uit, dan die uw zinnelijkheid prikkelt. 't Is mijne schuld niet; maar mijne schuld zou het worden, wanneer ik u langer te woord stond. Wees zoo goed om mij alléén te laten. —

— Neen, Catchinka! zóó zult ge mij niet laten. Koel zijt ge niet, dat heb ik gemerkt toen die schrijver binnen kwam, waarmeê papa een appeltje had te schillen. Ik zag het bloed u naar de wangen vliegen, even als nu. Denkt ge, dat ik mij door dien boekwurm wil laten overschaduwen?

Wees zoo mal niet; hij ziet niet naar u om, en ik, ik denk slechts aan u; als ge mij een weinig lief kunt hebben, dan ben ik dubbel tevreden. Kom, Catchinka stel mij eens op de proef! Waarmeê kan ik u genoegen doen? —

Werkelijk is het bloed naar Catchinka's wangen gestegen. Zulk een onbescheidenheid, zulk een verregaande onbeschaamdheid, kwetsen haar onbeschrijfelijk. Ze gevoelt zich uiterst beleedigd.

— Gij hadt mij genoegen kunnen doen met heen te gaan, jonker! — zegt ze bevend. — Maar gij hebt verkozen mij te beleedigen, dat is laag en onedel van u. Ik zal u de gelegenheid besparen om uw schandelijk spel voort te zetten. Laat mij voorbij gaan, bid ik u. —

— Neen, lieve Catchinka! Dat kan ik niet toestaan — antwoordt Boudewijn haar hand vattend. — Ik heb u gezegd dat ik zoo niet van u wil scheiden. Als een tijger heb ik op de loer gelegen om u alléén aan te treffen; meent ge.. —

— Laat mij los, jonker! — roept Catchinka ten hoogste verontwaardigd. — Schaamt ge u niet? Is dit een gedrag op eenige passen van het lijk uws vaders? Weet ge niet dat er een God is die alles ziet? En dat ook gij onverwacht kunt worden opgeroepen, om rekenschap te geven van uwe daden? Laat mij los, zeg ik u? Ik ijs van zulk een slechtheid; ik huiver over zulk een ongevoeligheid! Gij zijt zoozeer slaaf van uwe zinnen, dat zelfs de dood u geen ontzag meer inboezemt! —

Boudewijn aarzelt. Er is zooveel afgrijzen in Catchinka's blik en houding, dat hij er ondanks zichzelf door wordt getroffen. Nog houdt hij haar hand in de zijne. Maar plot-

seling stoot hij haar terug; somber en toornig klinkt Adeline's stem achter hem.

— Boudewijn, Boudewijn! uw papa wordt gekist! — Ontsteld verlaat Boudewijn de kamer.

— Mejufvrouw Catchinka! — spreekt Adeline met de diepste minachting in gelaat en stem. — Mijn voorgevoel heeft mij niet bedrogen; gij zijt een onbeschaamde intrigante. Dit neemt niet weg, dat ge mijn vader goed hebt opgepast. Hier is iets voor uw moeite, doe mij het genoegen en verlaat zoo spoedig mogelijk deze woning. Ik wensch verdere schandalen te voorkomen! — Zij werpt eenige banknoten voor Catchinka's voeten.

Dat is te veel. Catchinka's gemoed schiet vol; ze wil spreken, maar kan geen geluid voortbrengen.

— Vooraf zult ge mij wel de inlichting geven, die mij in de gelegenheid moet stellen om de dochter mijns vaders op te sporen, — vervolgt Adeline. — Ik weet dat hij u den weg heeft gewezen; het is mijn innige wensch om daarna alle betrekking met u af te breken. —

— O mijn God! kom mij te hulp! — bidt Catchinka, haar betraanden blik ten hemel slaande.

Adeline ziet er slechts een nieuw bewijs van huichelarij in.

— Spoedig, jufvrouw Catchinka! ik heb geen tijd te verliezen. Ik zocht u omdat graaf Rozenstein u verlangt te spreken. Ik ontsla u van dat gesprek. Ik wil niet dat ook anderen door u om den tuin worden geleid. —

— Heb nog één oogenblik geduld... ik kan niet!... — stamelt het meisje te vergeefs moeite doende om hare bedaardheid te herwinnen, en weder slaat ze den blik ten hemel alsof ze om uitkomst smeekt.

— Gij doet haar onregt, freule! ze is niet slecht!.. ik zal het overal uitschreeuwen als men het niet gelooven wil! — met deze woorden snelt Marie te voorschijn. — Ze heeft jonker Boudewijn niet aangehaald, dat heeft ze niet! Ze hield hem altijd van haar af, dat deed ze! en ze ontzag zich niet voor hem, omdat hij een jonker is, maar keerde hem vaak genoeg ten binnenste buiten, om hem van zijn eigen liefheid eens een kijkje te laten nemen. Ik kan, ik wil het niet langer aanhooren, dat het beste mensch van de wereld zoo maar wordt behandeld, alsof ze een onmensch was — er mag dan van komen wat er van wil! — Tranen stroomen langs Marie's purperen wangen; snikkend plaatst ze zich naast Catchinka, als om haar voor ieder verderen aanval te behoeden.

Twijfel en verwondering wisselen zich op Adeline's trotsch gelaat af.

— Marie, gij raaskalt! waarom hebt ge mij dan zoo verkeerd ingelicht? —

— Omdat ik jaloersch was, daar! omdat ik valsch was, daar! omdat ik niet kon dulden, dat ze als een jufvrouw moest worden behandeld, daar! daar!! nu weet de freule alles! Jaag me nu de dienst maar uit, zet me op straat. Ik weet wel dat het er van komen moest, maar ik weet ook, dat ik het liever heb, dan de jufvrouw te zien weggaan, zonder dat iemand weet wat ze waard is?..—

— Bedaar, Marie! ik houd niet van schreeuwen. Is het waar, wat ze vertelt, jufvrouw Catchinka? —

— Freule! ik weet niet waarom ge thans meer vertrouwen in mij zoudt stellen, dan vroeger. Gij hebt mij nimmer de gelegenheid geschonken om mij te verdedigen. Gij

hebt mij verdacht op inblazingen van anderen, zonder immer de mogelijkheid te stellen dat men zich kan vergissen. Dit heeft mij allen lust benomen om mij ook nu vrij te pleiten. —

Adeline gevoelt het billijke van dit verwijt, en staart strak voor zich.

— Ik weet niet meer wie ik vertrouwen moet! — spreekt ze treurig, — ze hebben mij altijd bedrogen; altijd! —

— 't Berouwt mij genoeg! — zucht Marie en begint op nieuw te snikken, — ge waart altijd zoo goed voor mij, freule! nu eerst heb ik er weet van. Och jufvrouw Catchinka! van dat dagboek heb ik ook nog zoo'n spijt; ik weet dat het u in ongelegenheid bragt! —

— Wat? het dagboek? Wat is er van het dagboek? — vraagt Adeline driftig.

— Wel, dat ik uit jufvrouw Catchinka's koffer stal met het pakje papieren, en toen kwijt raakte, omdat de freule mij onverhoeds op het lijf viel! Uit angst om weggejaagd te worden, smeekte ik de jufvrouw om mij niet aan de freule te verklappen, en ze deed het ook niet!... Neen, dat deed ze niet!.... Maar ik kon het toch niet langer kroppen; alle nachten droomde ik benaauwd en dan zag ik den baron voor mij staan, O zoo akelig, zoo akelig!!. En dan was het alsof ik het zeggen moest om weêr tot rust te komen... —

— Waarom hebt ge mij dat niet verteld? — zegt Adeline zich nogmaals tot Catchinka wendende, gij hebt uw zelfverloochening te ver gedreven. Was 't niet uw pligt om mij te waarschuwen voor mijn kamenier? —

— Ik hoopte dat zij zelve er voor zou uitkomen. Als ze 't niet gedaan had, zou ik mijn pligt jegens u niet heb-

ben verzaakt; ik zou dan de overtuiging hebben gekregen dat ze een strenger les moest ontvangen om tot inkeer te komen. Thans blijkt het dat ik niet te vergeefs uw afkeer gedragen heb. Uw kamenier heeft geleerd, dat een kwaad geweten meer pijn doet, dan de vrees om een goede dienst te verliezen.

In gemoede kan ik nu nog een goed woord voor haar doen. Haar vrijwillige terugkeer op den goeden weg is meer waard, dan een streng vonnis. Houd haar in uw dienst, bid ik u. Als gij meent mij eenige vergoeding schuldig te zijn voor uwe ongegronde verdenkingen, verstoot haar dan niet. —

Adeline schijnt geroerd.

— Ga! zegt ze tegen Marie, — gij hebt een voorspraak waartegen ik mij niet kan noch wil verzetten — gij kunt blijven! — Verplet verlaat Marie de kamer.

Blijven! ze had het niet kunnen denken!.... —

De kamenier verdwijnt. Schichtig sluipt ze de kamerdeur voorbij waar de doode ligt, alsof ze vreest, dat hij onverwacht te voorschijn zal treden, om haar den doortogt te beletten. Met een paar sprongen is ze den trap af.

Adeline en Catchinka staan zwijgend tegenover elkander.

Adeline's hoogmoed heeft een zware strijd.

Als Adeline wèl wil handelen, dan moet ze zich vernederen. Zij de baronsdochter moet vergiffenis vragen aan de geringe ziekenoppasster.

— Ik heb u zwaar beleedigd, Catchinka! kunt ge 't mij vergeven? — uit ze met moeite.

— Maak u daar niet moeijelijk over, freule! — antwoordt Catchinka vrolijk, — in uw plaats zou ik mogelijk hetzelfde

hebben gedacht — gij kendet mij niet. Laat er ons niet meer over denken of spreken. Het had zijn goede zijde. Wat de inlichting betreft die ge van mij vraagt, ik weet u niets meer te zeggen, dan ik reeds aan den heer Lamers heb medegedeeld. Henriette werd door den baron besteed te D.. bij den ouden predikant... —

— Zijn naam, hoe is zijn naam? —

— Dien wist de baron niet meer. Gij begrijpt, 't is een gebeurtenis die sinds vijfentwintig jaar in het verleden ligt. —

Er wordt aan de deur geklopt.

— Men verwacht de freule in de receptiezaal, — klinkt Willem's stem, — de notaris is gekomen. —

— Aanstonds! — antwoordt Adeline. — Catchinka doe mij 't genoegen en stel uw vertrek nog eenige dagen uit. Ik heb behoefte om u een weinig meer hartelijkheid te betoonen dan ik tot nu toe deed, voor uw trouwe hulp in deze benaauwde dagen! —

Adeline strekt haar hand uit.

— Graaf Rosenstein wacht u in de huiskamer. Ik ben niet jaloersch, — voegt ze er treurig glimlagchend bij, — hij kon zich geen betere vertrouwelinge kiezen. —

Catchinka drukt de haar aangeboden hand hartelijk. Ze heeft zich in lang zóó gelukkig niet gevoeld....

Beiden gaan naar beneden.

XIX.

In den gang ziet Adeline oom Frits in druk gesprek met Willem. Dit wekt haar achterdocht; in Willem stelt ze

niet veel vertrouwen. Een smartelijk gevoel bekruipt haar, nu zij reeds zoo spoedig na het verscheiden haars vaders moet ondervinden, wie in zijne plaats het bewind heeft aanvaard.

Onder den indruk van haar schoonheid, buigt oom zich hoffelijk, maar hij ontvangt slechts een blik vol minachting.

— Verwenschte nuf! — gromt hij beleedigd.

Willem glimlacht; het doet hem goed, als hij zijn meerdere ziet vernederen. Adeline's onpartijdigheid, die nimmer iemands rang, maar altijd zijn persoon in aanmerking neemt, is niet zonder uitwerking op hem gebleven. Het spijt hem dat hij hare gunst niet heeft kunnen verwerven en het kwelt hem heimelijk, als hij er aan denkt, hoe hij met een kleine waarschuwing hare belangen zou hebben voorgestaan.

Nu is het te laat!

Adeline verschijnt in de receptiezaal.

Buiten hare moeder en hare broeders vindt ze er niemand anders dan den notaris; zijn geel bleek en mager gelaat, zijn gluiperige blik en wanstaltig figuur, boezemen haar tegenzin in. Zij wendt den blik vol afkeer van hem af, en ziet tot haar niet geringe verwondering oom Frits binnentreden. Vragend staart ze de barones aan.

— Lieve! uw papa is op zijn sterfbed van vele dwalingen terug gekomen. Hij is tot de overtuiging geraakt, dat hij zijn zwager heeft beleedigd; om dit eenigermate te vergoeden heeft hij hem, benevens den notaris, tot executeur in den boedel benoemd.

Adeline siddert. Is het mogelijk? Zou de baron werkelijk hebben toegegeven aan de bede harer moeder, en op haar verzoek daarover het stilzwijgen hebben bewaard? Ze kan het naauwelijks gelooven.

— Als mijnheer de notaris zoo goed wil zijn tot de opening van het testament over te gaan, dan zal het mijn nicht duidelijk worden, — zegt oom Frits.

Terwijl de notaris het paket ontzegelt, werpt hij nu en dan steelsgewijze een blik naar Adeline. Zij zit roerloos en houdt de hand voor de oogen; zij weent.

Met gemaakte droefheid zinkt de barones achterover in haar leuningstoel. Alfred is te opregt om droefheid te veinzen en Boudewijn nog te zeer uit het veld geslagen over Adeline's tusschenkomst toen hij Catchinka's gunst zocht, om comedie te kunnen spelen.

„Ik ondergeteekende Baron B. L. van Solsenfeld tot Sak-„senweerdt, Ridder van de Militaire Willemsorde, van den „Nederlandschen Leeuw en van verschillende buitenlandsche „orden, wonende te N., — leest de notaris, — verklaar bij „dezen te maken mijn testament en uitersten wil als volgt:

„Ik herroep en vernietig bij deze alle beschikkingen ter „zake des doods voor dato dezes gemaakt en gepasseerd, „willende dat dezelve zullen gehouden worden als niet te „zijn geschreven of verleden, en alsnu van nieuw te maken „en te disponeren, hetgeen hiervan beschreven staat..."

Alfred geeuwt; hij vindt het nog al langdradig.

„*Eerstelijk* legateer ik vooraf aan mijn naamgenoot, mijn „oudsten zoon Boudewijn, al mijne kleeren, lijfsbehooren, „lijfsieraden en bibliotheek, benevens de boerderij de Groote „Doornkamp, gelegen in de provincie Utrecht aan den grooten „straatweg van A. naar U.

„*Ten tweede* is mijn verlangen, dat al mijn administrative „boeken, afrekeningen en administratiën, voorts kwitan-„tiën van huisselijke zaken, ten minste van vijf jaren voor

„mijn overlijden worden verzameld en door een van mij ge-
„stelde erfgenamen in een kistje of koffer een tijd lang be-
„waard, voor het geval dat over het een of ander eenige
„aanvraag mogt geschieden.

„*Ten derde* legateer ik aan mijn zwager Frederik Wil-
„helm, baron van Seelse, wonende te N. eene som van
„tien duizend gulden."

— Ei, ei! — mompelt Alfred.

Boudewijn ziet verrast op.

„*Ten vierde* legateer ik een gift van vijf honderd gulden
„aan het Amsterdamsche gesticht der zusters van Liefdadig-
„heid, ten bewijze mijner tevredenheid over de zorgvuldige
„verpleging, die mij door een der zusters is verleend ge-
„worden."

— Dat doet mij genoegen! — spreekt de barones met het oog op Adeline. Deze verroert zich niet.

„Op last der uitkeering van de voorschreven legaten en
„der jaarlijksche lijfrente of uitkeering en na aftrek, stel
„en benoem ik tot mijn eenige en algeheele erfgename in
„al hetgeen ik verder en meerder zal komen na te laten,
„mijn echtgenoote, Henriette Gustave, baronesse van Seelse,
„evenwel onder deze expresse verpligting en met uitdruk-
„kelijken last, om één kwart van het zuiver actief mijner
„nalatenschap, zooals dezelve ook na aftrek der verschul-
„digde regten van successie opgemaakt en beëedigd ter
„voldoening aan de wet, onmiddellijk uit te keeren aan
„onze meerderjarige kinderen Boudewijn en Adeline.

„Eindelijk benoem ik tot verzorgers mijner begrafenis,
„redderaars mijns boedels en uitvoerders van zoodanige be-
„schikkingen van uitersten wil, als bevonden zal worden

„door mij te zijn gemaakt, den heer van Vreeswijk, notaris, „en baron Frederik Wilhelm van Seelse, beiden woonachtig „te N., te zamen en ieder van hen in het bijzonder met al „zoodanige magt en authoriteit, als aan executeuren vol„gens de wet kan worden verleend.

„Aldus deze gedicteerd en onderteekend te N. op heden „den 30sten December 1864.

Baron B. L. van Solsenfeld
tot Saksenweerdt."

Boudewijn en Alfred staren elkander verbaasd aan. De barones houdt den zakdoek voor de oogen.

Baron van Seelse bekijkt zijne sporen en de notaris vouwt bedaard het papier weder digt.

— Is er geen nadere beschikking? Is er geen codicil? — vraagt Adeline zacht.

— Neen, freule! —

— Is papa dan ook van zijn dwaling terug gekomen om mij Saksenweerdt te vermaken, mama? —

— Ja, dat is waar ook! — zegt Alfred lagchend, — dat heeft mama je aardig voor den neus weggekaapt; 't spijt me, zusje! met al je voorname manieren had ik het je toch wel gegund! —

— Ik begrijp niet, waarom mij, als oudste zoon, dat landgoed niet is vermaakt, — spreekt Boudewijn.

— Gij zult het later wel krijgen. —

— Of gij! —

— Adeline! — dus neemt de barones het woord op — uw papa heeft wijsselijk begrepen, dat het een dwaze verhouding voor de wereld zou zijn, wanneer Saksenweerdt in andere handen over ging, zoolang ik nog leefde! —

— Ah bah! — fluistert Alfred tot Boudewijn, — mama wil zich de baan zuiver vegen, dat is maar malligheid. Adeline heeft gelijk. Papa heeft sinds lang Saksenweerdt voor haar bestemd, van af den dag waarop wij dat hevige standje met hem hadden.

Boudewijn staart ontevreden voor zich.

— Mag ik vragen, mama! wanneer gij papa tot andere gedachten hebt gebragt? Twee uur voor de komst van den notaris, heeft hij mij nagenoeg zijn testament gedicteerd en dat luidde geheel anders. —

— Toen gij naar uw kamer zijt gegaan, ben ik bij papa gebleven. —

— En toen hebt gij hem aangespoord . . . —

— Toen heb ik het mij ten pligt gesteld om hem ernstig te onderhouden over zijn partijdige liefde voor u. Uwe broeders mogen vaak ligtzinnig zijn geweest, grond voor een vernedering als uw papa van voornemen was hun aan te doen, bestond er niet. —

— Mama is niet zoo onpartijdig als zij zelve in het spel is, — fluistert Alfred Boudewijn toe, — de zoons worden tot dekmantel gebruikt. —

Boudewijn zwijgt. Adeline heeft niet het minste vermoeden, dat zij bedrogen wordt, maar ze begrijpt niet, hoe haar vader zoo plotseling van een besluit is teruggekomen, waarmede hij zóó vervuld scheen, dat hij niet rustte voordat er een nieuw testament bestond. Ze verdiept zich in gissingen waarom hij de legaten aan Lamers en aan diens zuster, als men haar op kon sporen, zou hebben ingetrokken, daar hij toch zooveel behoefte scheen te gevoelen om zijn schuld jegens hunne moeder op die wijze eenigzins te ver-

goeden. 't Kon evenwel mogelijk zijn, dat hij ter wille van de barones daaromtrent geheimhouding in acht nam en aan haar de vervulling van dezen wensch had opgedragen.

Ze zou het haar moeder vragen zoodra ze zich alléén met haar bevond, en als werkelijk de barones op zulk een laakbare wijze haar invloed op den baron had uitgeoefend ten nadeele van deze twee, dan zou zij als beschermster optreden van zijn verlaten kind.

De notaris maakt zich gereed om te vertrekken

— Ik begrijp niet, mama! waarom het maken van een nieuw testament noodig was; het oude luidde, meen ik, ten uwen voordeele zooals dit, papa liet het door u vernietigen. —

— Juist, kind! die moeite had ik mij kunnen besparen; maar toch, er waren nog eenige kleinigheden, zooals het legaat aan het gesticht, en de benoeming van oom Frits, die in het vorige ontbraken. —

— Een wonderlijke geschiedenis! — mompelt Boudewijn.

— Waar de dames ons gelukkig hebben buiten gelaten, — antwoordt Alfred. —

— Vrouwen intrigeren gaarne, ik vertrouw het niet. —

— Ik vertrouw Adeline. Als er geknoeid is, dan... — en Alfred maakt een knipoogje naar de zijde van de barones.

— Dat is nog al lief van je! — fluistert Boudewijn, — maar van je lievelingen moet je 't hebben. —

— Ik hoû er niet van om de zaken onder stoelen of banken te schuiven, zooals jij, Boudewijn! Als mama tegen Adeline had gezegd, ik wil Saksenweerdt, en ik zal alle zeilen bijzetten om het te krijgen, dan had Adeline geweten waar ze aan toe was, en dan hadden ze beiden met open

vizier gestreden; nu geloof ik, dat het nog al gluiperig is toegegaan, adres aan mama. Ik ben blij, dat ik er buiten ben. —

Boudewijn denkt er anders over. Hij zou gaarne meê hebben geïntrigeerd, als er voor hem kans was geweest om er erfgenaam van Saksenweerdt door te worden.

— Is er nog iets van uw dienst, mevrouw de barones? — vraagt de notaris blijkbaar verlegen.

— Dank u voor het oogenblik. —

Met een scheeve buiging wil hij zich verwijderen, maar tot ieders verbazing treedt nu Catchinka onaangediend de receptiezaal binnen.

— Wat moet dit beteekenen? — vraagt de barones hare wenkbraauwen frousend.

Catchinka laat zich volstrekt niet afschrikken.

— Freule Adeline! Ik moet ditmaal onbescheiden zijn. Ik heb uw stervenden vader beloofd, om voor uwe belangen, alsook voor die van den heer Lamers en diens zuster, te waken. Met een zeker voorgevoel, aan zieken somtijds eigen, vreesde hij bedrogen te worden. Vergeef mij, mijnheer de notaris! hij stelde weinig vertrouwen in uw uiterlijk en dit vertrouwen nam niet toe, toen ik hem de opmerking maakte, dat het mij had toegeschenen, alsof ge niet de juiste woorden had geschreven, die de baron u dicteerde. —

— Schandelijk! — schreeuwt de barones, die in haar woede, geheel en al haar droefheid vergeet. — Ik verzoek u, jufvrouw! om onmiddellijk onze woning te verlaten. Niemand heeft u geroepen, om u met onze zaken te bemoeijen. Dit is een verregaande vrijpostigheid waarvan ik nog nimmer een voorbeeld zag! —

Oom Frits opent de deur, en geeft daarmeê niet onduidelijk aan Catchinka te kennen, dat hij zich met het bevel der barones volkomen vereenigt. Adeline staat op, gaat naar de deur en trekt die weêr digt.

Alfred lacht hartelijk.

— Daar hebt ge gelijk in, zusje! laat de jufvrouw eerst zeggen wat ze te zeggen heeft, dan is het altijd nog tijd genoeg om haar te laten opmarcheren. Dezen keer ben ik het volmaakt met u eens. —

— Ga voort, Catchinka! — beveelt Adeline.

— Neen, neen! — roept de barones opgewonden uit. — Wij hebben niets met zulk een brutale indringster te maken. Laat ze heengaan, Adeline! zij zal mijne zenuwen nog meer in de war brengen. —

— Ga voort, Catchinka! — herhaalt Adeline met verheffing van stem, — ik geloof alles, wat ge zult zeggen. De zaak begint mij duidelijk te worden.

— Dan blijft het nog de vraag of *wij* het als waarheid zullen erkennen, mijn waarde nicht! —

Adeline verwaardigt haar oom met woord noch blik.

— Laat haar heengaan, Adeline! Ik ben toch meesteres in mijn huis zou ik denken, en ik beveel het nu! —

— Mevrouw! — spreekt Catchinka op vasten toon, — als gij mij noodzaakt om schandaal te maken, dan zal weldra de gansche stad vervuld zijn, met het door u gepleegde bedrog, wenscht ge dat; liever? —

Een vale doodskleur verspreidt zich over het gelaat der barones.

Oom Frits glimlacht. De notaris wischt zich het zweet van het voorhoofd.

— Ah bah! — fluistert Alfred, — dat is hier een vreemde geschiedenis, wat denkt ge er van, Boudewijn? —

— Zij kan wel met Adeline heulen, ik heb niet veel vertrouwen in dat schijnheilig gezigtje. —

— Dat had ik ook niet, toen ik voor drie weken een afjakker van haar kreeg! — fluistert Alfred hem lagchend in 't oor.

Boudewijn kleurt en duwt zijn broeder ongeduldig op zijde.

— Het was mij opgevallen, freule! — dus vervolgt Catchinka, — dat het door de barones schijnbaar verscheurde testament niets anders dan een paar oude rekeningen waren, waarvan ik u eenige fragmenten ter hand zal stellen. Ook dit deelde ik uw vader mede; hoe hij geschokt was, behoef ik u niet te zeggen. —

— Leugen! leugen! — kermt de barones.

— Ik stelde hem zooveel mogelijk gerust en beloofde hem, alles in het werk te stellen om de zaak in het reine te brengen, daar hij zijn einde voelde naderen. Vroeg in den ochtend kwaamt gij mij aflossen, freule! —

— Ik herinner het mij — antwoordt Adeline. Ze herinnerde zich ook hoe ze Catchinka toen had gegriefd en beleedigd.

— In plaats van mij ter rust te begeven, zooals gij dacht, verliet ik onopgemerkt het huis en begaf mij naar graaf Rozenstein. —

— Ei, ei, — mompelt Alfred.

Oom Frits ziet verlangend naar de deur, alsof hij wenscht er met fatsoen uit te zijn.

— Ik deelde den graaf mijn vermoeden mede. Hij zocht

onmiddellijk een anderen notaris op, die als eerlijk man bekend staat, en kwam daarmeê terug. Ik dicteerde het testament, zooals de baron het u had gedicteerd, mijnheer de notaris! en spoedde mij naar huis. Gelukkig had de baron nog de kracht om het eigenhandig te onderteekenen en.... —

— Dat beteekent altemaal niets! — zegt oom Frits weêr moed vattend. — Wij houden u voor een leugenaarster en daarmeê de deur uit! —

— Dat zal niet gebeuren! — spreekt Adeline toornig. Er zullen bewijzen genoeg te vinden zijn, om aan te toonen dat men mijn stervenden vader heeft bedrogen. Nu ik weet, dat men tot zulk een laagheid in staat was, zal ik niets, niets onbeproefd laten om mijne regten te handhaven. —

— Freule! — dus klinkt nu de pieperige stem van den notaris. Meent ge dat het ongerijmde vermoeden van deze jufvrouw bij magte is om een door mij eigenhandig geschreven testament te vernietigen. De jufvrouw heeft slaap gehad, anders niet.

Als gij deze zaak in proces wilt gooijen, zal men u die met een medelijdend schouderophalen doen verliezen. Ik neem het de jufvrouw niets kwalijk, dat ze niet meer of minder dan vervalsching van een testament aan mij toeschrijft. Men wordt zenuwachtig van al dat waken, en als men van verveling of vermoeidheid eens indommelt en dan weêr verschrikt opziet, gebeurt het ligt, dat men de woorden averegts verkeerd leest, en dien ten gevolge een roman verzint, waarvan men zelve de heldin is, — dat kan al zoo eens gebeuren! ha! ha! —

— Ik heb gezegd, wat ik te zeggen had! — spreekt

Catchinka kalm. — Aan anderen laat ik over om u tot verantwoording te roepen. — En zij toont graaf Rozenstein op den voet gevolgd door een deftig persoon, die haastig de zaal binnen snellen.

— Ik heb het genoegen u den notaris van Bardes voor te stellen, — spreekt de graaf.

De genoemde heer buigt vrij koeltjes, Alfred herkent tot zijn niet geringe verwondering in hem den deftigen grijsaard waarover hij zich in de diligence zoo vrolijk heeft gemaakt.

— Uit naam van wijlen den baron van Solsenfeld, treed ik op als bewaarder van zijn testament en uitersten wil. Mag ik zoo vrij zijn tot de voorlezing daarvan over te gaan? — spreekt de deftige notaris.

— Mijnheer, het laatste testament is reeds geopend. Mij dunkt, gij kunt u die moeite besparen! — antwoordt notaris van Vreeswijk. —

— Het laatste? ei! ei! Wanneer geschreven? —

— Kort voor het overlijden van den baron. —

— Juist zooals dit. Wij hebben dus slechts de datums te confronteren.

De notaris aarzelt.

— Als ge genoegen neemt met de verklaring, dat ik dit testament heb ontvangen door graaf Rozenstein, twee uur vóór den dood van den baron, en dat dit dus het eenige echte is, dan zal ik, om de eer der familie te redden, geen verder gevolg aan de zaak geven. —

— Wel zeker; wel zeker! — antwoordt notaris van Vreeswijk haastig. — Dit testament is van den 30sten; gij zijt dus volkomen meester van het terrein — volkomen! Uw dienaar heeren —! uw dienaar dames! —

In een oogwenk is de notaris verdwenen.

Alfred lacht hartelijk.

— Vergeet het testament niet! — roept hij hem na.

— Heeft mevrouw de barones ook nog iets in te brengen tegen de echtheid van dit testament? — vraagt de oude notaris haar scherp aanstarende.

Beschaamd, teleurgesteld en vernederd buigt de barones het hoofd.

— Wel, als onze notaris het strijdperk verlaat, blijft ons niets anders over dan in een minnelijke schikking te treden! — dus neemt oom Frits voor de barones het woord op.

— Hoe meent ge? — vraagt de notaris.

— Wel, mij is toegekend een legaat van tien duizend gulden — met vijf duizend neem ik genoegen.

— Baron! Uw genoegen nemen al of niet, doet weinig af — spreekt graaf Rozenstein. Als de notaris het testament wil voorlezen, dan zal het blijken waaraan de erfgenamen zich ten uwen opzigte hebben te houden. —

Baron van Seelse verlaat geërgerd de zaal.

— Jeu perdu! — mompelt hij, — en dat door die verwenschte soeur! —

Ook Catchinka wil zich bescheiden terugtrekken maar Adeline weerhoudt haar.

— Blijf, spreekt ze ontroerd. — Als iemand regt heeft om hierbij tegenwoordig te zijn, dan zijt gij het, die papa's sterfbed hebt verzacht en zijn uitersten wil voor vervalsching behoedde! —

— Ik ben het ook nu volmaakt met Adeline eens! — zegt Alfred ditmaal zonder lagchen.

Onder een diepe stilte wordt nu ten tweedenmale het

testament van den baron van Solsenfeld voorgelezen; de vorm is gelijk aan het vorige, maar Adeline wordt erfgename van Saksenweerdt, Boudewijn krijgt de Doornkamp en Alfred komt als minderjarige, onder de voogdijschap van zijn moeder en graaf Rozenstein. De naam van oom Frits staat nergens vermeld. 't Is dus duidelijk, dat de aan hem in het vervalscht testament gelegateerde tien duizend gulden, een belooning moeten zijn voor zijn medewerking in dit bedrog. Als de notaris Bardes de legaten van Lamers en diens zuster voorleest (dertig duizend gulden aan ieder) kan de barones een kreet van spijt niet bedwingen. De notaris staakt zijn lezing en vraagt koel:

— Heeft mevrouw de barones hierop iets aan te merken? —

— O neen, niets! — antwoordt ze rood van toorn, — alleen beweer ik dat hier misbruik is gemaakt van den toestand eens stervenden. —

— Dat schijnt zoo! — zegt Adeline bedaard, — gelukkig dat er iemand was, die list tegenover list stelde en op die wijze alle bedrog verijdelde. — Zij werpt een dankbaren blik op Catchinka.

— Een romaneske scène op mijn woord! — prevelt Alfred.

— Als mevrouw de barones de echtheid van dit testament in twijfel trekt, staat het haar vrij om te procederen, — herneemt de notaris met iets spotachtigs in den toon zijner stem.

— Ik weet waartoe ik het regt bezit, — antwoordt de barones met geweld haar woede onderdrukkend, — maar tegen mijne kinderen zal ik nooit procederen. —

De notaris leest voort.

Uit het vervolg van het testament blijkt, dat graaf Rozenstein en notaris Bardes tot executeuren in den boedel zijn benoemd.

Bij het verlaten van de zaal kan de notaris niet nalaten om Catchinka de hand toe te reiken en eenige vriendelijke woorden toe te voegen. Daarna heerscht er weder een oogenblik van diepe stilte, alleen afgebroken door de zware ademhaling der barones. Nu staat ze op. Ze wil zich wreken.

— Mejufvrouw Catchinka, wees zoo goed de zaal te verlaten; als uw koffer gepakt is, dan zal Gijs het op de diligence bezorgen! —

Catchinka kleurt en gaat heen, maar de scherpe woordenwisseling, die tot haar doordringt, strekt ten bewijze, dat men haar partij kiest.

XX.

't Is avond geworden.

Van de huisgenooten bemerkt men niets. 't Schijnt wel, dat de jonkers er op uit zijn; de huiskamer is ten minste ledig.

— Toe, Willem! er wordt boven gebeld! — zegt Dien en ze duwt hem vrij onzacht met haar elleboog.

— Niet zoo familiaar, Dien! ellebogen thuis, asjeblief! —

— Och wat! je hebt tegenwoordig ook zooveel complementen op je lijf! —

— Nou, dat staat hem vrij. Is 't niet door zijn toedoen, dat we tegenwoordig wijn en suiker in de keuken krijgen? 't Is zoo rejaal als het maar kan. —

— Ja, hoe komt de barones zoo rejaal? Dat ben ik van het mensch niet gewoon. Hoe heb je dat toch gedaan gekregen, Willem? —

Willem lacht geheimzinnig en strekt zich met veel zelfbehagen op twee stoelen uit.

— Wil je er ook nog een? — vraagt Gijs.

— Dank je, aan twee heb ik genoeg! maar vertel nou verder, Gijs! reden de barones en jonker Alfred toen naar de Bulken? —

— Juist, en ik moest vragen of er ook een oogenblikje belet was, om die mooije piano te zien, die de jufvrouw uit de fabriek van Nérard had laten komen. —

— En toen? —

— De meid ging naar boven en kwam terug met het komplement, dat de barones met alle plezier de piano kon bekijken. —

— En toen? —

— Toen werden ze binnen gelaten en ik wachtte in den gang, maar ik hoorde duidelijk, dat de barones aan de meid vroeg, of de jufvrouw niet eens beneden kon komen, want dat ze zoo gaarne met haar kennis woû maken, begrijp je? —

— En de jufvrouw lachte er wat in, denk ik. —

— Precies. De meid kwam terug zoo rood als een kalkoensche haan — de jufvrouw was nog niet bij de hand, heette het. —

— Een mooije piano — zegt de barones, en ze tikt er eens even op, toen bestelt ze aan de meid of ze eens aan de jufvrouw wil vragen, waar of de piano van daan komt, van Brussel of van Parijs. —

Weêr moest de sukkel naar boven; in den gang haalt ze den schouder tegen mij op, alsof ze wil zeggen, 't helpt allemaal niemendal, afkomen doet ze toch niet. Toen ze weêromkwam scheen ze wel een rapplement te hebben opgeloopen, ze mompelde ten minste zoo iets van „gekke kunsten!"

— De naam staat op den deksel, als de barones dat soms niet gezien heeft, spreekt ze verlegen.

— Ei zoo! daar heb ik niet op gelet — zegt de barones; maar ik hoorde heel goed aan haar stem hoe laat het was. Wilt gij de jufvrouw wel hartelijk bedanken voor de verleende permissie? —

De meid kreeg een fooi voor de moeite, en beiden stegen weêr in 't rijtuig. Ik kon den jonker hooren lagchen, hoewel ik op den bok zat; maar de barones had, geloof ik, gaarne de jufvrouw willen overrijden, als ze er maar kans toe had gezien. —

— Ha! ha! dat is mis voor jonker Alfred, — lacht Willem, — de barones had het anders slim genoeg aangelegd; wat zeg jij, Marie? Of doe je van avond den mond niet open? —

— De doode baron geeft haar de nachtmerrie, — zegt Griet, — ze heeft er den schrik van beet gekregen. —

— Och wat! de dooden komen niet terug! — spreekt Willem, — met hem hebben we afgedaan? —

— Dat geloof ik niet! — zegt Marie, — we zullen nog wel eens met hem te doen krijgen voor onze oneerlijkheid. —

Allen lagchen behalve Gijs.

— Ben je gek, Marie? hoe kom je van avond zóó sentimenteel? Heeft de soeur je eindelijk bekeerd? —

— Ja, juist! en omdat jij met alles den spot drijft en om God noch gebod je verinquieteert, wil ik van je af. Je kunt nu Dien zooveel naloopen als je wilt, ik geef er geen cent om! —

— Wie heeft dan gezegd dat ik om jou wat gaf? Je hebt me overal als een hondje nageloopen; ik moest je wel vrijen of ik wou of niet. —

Marie ziet rood van kwaadaardigheid.

— Je bent een groote lafferik om je voor de anderen zoo groot te houden. Je mooije praatjes ben je zeker al lang vergeten: daar kan Dien op afgaan wat ze van jou te wachten heeft. — Nu ik zal er geen kwaad bloed meer over zetten, ga je gang maar! je rijk hier zal spoedig uit zijn. Let maar eens op, wat ik je zeg! —

— Kom, drink eens meidlief! je mond zal wel droog zijn geworden van al dat babbelguizen. —

Schertsend wil Willem haar het glas aan de lippen brengen. Vrij onzacht duwt ze hem op zijde; het glas valt op den grond in stukken.

— Dat komt nu van al die gekke kunsten! — gromt de keukenmeid, — noû kan ik weer aan 't vegen gaan. Stil! .... Willem! warempel er wordt boven gebeld, ga toch! 't is de tweede maal al! Ben je dan niet bang voor een savonade? —

— Ik krijg geen savonades meer! daar ben ik boven verheven! — antwoordt Willem zich weder neêrzettend, — kom Gijs, ga jij maar! Als er gebromd wordt, krijg jij het toch op je rekening voor mij. —

— Dat zou ik wel eens willen zien! Dat groote mijnheeren van jou begint me te vervelen. Als ze mij in plaats van jou standjes maken, dan pak ik hoe eer hoe liever mijn biezen. 't Is mijn werk niet om in huis te dienen. Als er aan de voordeur wordt gebeld, sta ik op en anders niet. —

— Daar heeft Gijs gelijk in! — roepen de meiden als om strijd. — Ieder voor zijn werk. Voor je plezier dien je hier ook niet. —

— Is de barones boven? — vraagt Willem.

— Ja; op haar kamer. —

— Kom Dien, ga jij eens kijken; 't zal wel weêr voor zoo'n wissewasje zijn dat ze ons stoort. —

— Ga jij zelf, Willem! —

— Is dat nu de dank voor alles wat ik voor jelui gedaan heb om het je aangenaam te maken? —

Dien aarzelt.

— Ik zou wel willen, Willem! maar ik ga liever niet die kamer voorbij, begrijp je? Zoo in den donker! .. een mensch is schrikachtig! —

— Ik ook niet, — zegt Griet, — als ik er dan voor uit moet komen, ik heb er een pertinenten hekel aan! —

— Ik zou het in ieder geval niet willen doen, omdat Willem zich zijn werk niet hoeft te schamen; maar op de kamer heb ik het ook niet voorzien. —

— Och wat, Gijs! ben je ook al bang? — zegt Willem.

— Nou Willem! toon jij dan je moed maar eens! —

Daar heeft Willem nu juist zooveel zin niet in, maar hij wil er den schijn niet van aannemen en staat langzaam op.

— 'k Zal het onthouden! — gromt hij, ondank! niets dan ondank! —

In den gang bedenkt hij zich nog een oogenblik, en bestijgt aarzelend den trap. Bij ieder trede wordt het hem angstiger om het hart.

Boven op den gang meent hij iets wits te zien. In twee sprongen is hij weêr beneden.

— Hoe is het, Willem! zit de baron je op de hielen?— schreeuwt Gijs hem toe.

— Verwenschte slungel! — bromt Willem, en zich schamende over zijn vrees, stuift hij weder den trap op, daartoe aangespoord door een hevigen ruk aan de bel.

Reeds is hij de gevreesde kamerdeur genaderd, toen hij werkelijk aan het einde van den gang een figuur meent te onderscheiden. Het zweet breekt hem uit, de haren rijzen hem te berge.

— Ik vervloek het! — mompelt hij — en ademloos komt hij weêr in de keuken teregt, waar hij met een algemeen gelach wordt begroet.

— Wat is er? wat is er? — vragen de meiden half onthutst over Willem's ontsteld gelaat.

— Ik ga niet; het is er niet pluis, — spreekt Willem hijgend. — Ga jij maar Gijs, als je durft. —

— Bedankt. Voor dieven kan je nog iets doen, maar voor spoken... bedankt! —

— Maar lieve Sinte Peet! er moet toch iemand naar bo-

ven, de barones belt zich een ongeluk! toe Marie — de baron mogt jou nog wel lijden... —

— Neen, ook bedankt; bij dag vlieg ik als een bezetene zijn deur voorbij, 's avonds zou ik er een toeval van zetten! —

— Ik woû dat dat akelige lijk maar weggehaald werd. Wanneer is de begrafenis? —

— Morgen. Goddank! dat we dat presentje nog maar één nacht in huis hebben. —

— 't Is zonde, Griet! een presentje.... St! hoor je niets? —

Allen luisteren maar er is niets.

— Kom, naar boven moeten we. Als niemand alléén durft, laten we dan maar allemaal te zamen gaan voor de gezelligheid, zegt Willem. Gijs en de overigen nemen er genoegen mede, want Marie wil liever niet alleen achter blijven. Half schertsend, half angstig, stoeijen ze beneden in den gang wie het eerst zal gaan. Eindelijk neemt Gijs het op zich. Bevend staan ze boven aan den trap, nu komt eerst het ergste aan.

— Laten we een zetje nemen! — zegt Gijs bleek als een doode.

— Goed! goed! —

— Één — twee....... drie! Voort vliegen allen den gang door, maar met een kreet van schrik, nemen ze gelijktijdig weêr den terugtogt aan en snellen holder den bolder den trap af; werkelijk hebben ze een figuur op hen zien afkomen.

— Wat blief je? — zegt Willem.

— Niet pluis! — zegt Griet.

— Ik ben absent! — zegt Dien.

Marie schenkt met bevende hand een glas wijn in en drinkt het in één teug leeg.

— Gcheel en al van streek! — zucht ze.

Het spook verschijnt in de gedaante van Catchinka.

— 't Is de jufvrouw maar! 't is de jufvrouw maar! — roepen Gijs en Marie van een zwaren last ontheven. — Hoe kunnen we ook zoo dol zijn? —

— Gijs! zoudt ge zoo goed willen zijn om mij naar de kleine Hallstraat te geleiden? —

— Naar de kleine Hallstraat! vraagt Gijs verwonderd, — moet de jufvrouw naar die sante boutiek? —

— Ah ha! — denkt Willem en hij neuriet „dat gaat naar den Bosch toe," 't geen zoo veel moet beteekenen als: „dat gaat naar den schrijver toe, lieve, lieve zusterke!"

— Graaf Rozenstein heeft mij een zieke aan de hand gedaan, ze heet Zwarte Bet, kent ge haar Gijs? Weet ge waar zij woont? —

— Zwarte Bet!! — herhaalt Willem! Catchinka met groote oogen aanstarende, — moet de jufvrouw naar Zwarte Bet!! maar dat is zoo waar geen gezelschap voor de jufvrouw, dat is... —

— Ik weet wat ge zeggen wilt, Willem! maar ze is ziek en heeft hulp noodig. Wij gaan dáár waar onze hulp wordt vereischt, kom Gijs! —

— Met uw verlof, jufvrouw! gaat de jufvrouw ons verlaten? — vraagt Willem eenigzins bedremmeld.

— Ja Willem! en ik wensch u allen van harte het beste toe! —

— Ik ook de jufvrouw! —

— En ik niet minder! de jufvrouw heeft hier een zware post gehad. —

— Met uw verlof, jufvrouw, komt de jufvrouw van de barones? Geef ze het bellen er aan, dat de jufvrouw weet? —

— Ik weet er niets van, Willem! maar waarom gaat ge niet naar boven? Ik heb verscheidene malen hooren bellen. —

De dienstboden staren elkander verlegen aan.

— Willen we er maar voor uitkomen? —

— We durven de kamer van den dooden baron niet voorbij! —

— En waarom niet? —

— Ja waarom niet! dat weten we zelven niet. De akeligheid zit er in en ze komt er uit, als we de deur voorbij moeten. —

— Wil ik u er heen brengen, Willem! durft ge dan? —

Willem is beschaamd. De meiden staren met eerbied op het tengere wezen, dat daar zoo kalm en rustig voor hen staat. Waarom is zij niet bang?

— Nu als de jufvrouw dan de vriendelijkheid wil hebben, — zegt Willem, — dan zal ik er maar gebruik van maken.

Catchinka glimlacht en voldoet aan zijn verlangen.

Een oogenblik later, verlaat ze met Gijs het huis.

Willem komt ontstemd terug in de keuken De barones heeft hem de dienst opgezegd, maar hij zal zich wreken!

— Wist ge daar iets van, Marie? — fluistert Dien.

— Neen; maar ik ben er blij om. Hij hoeft ons allemaal slecht gemaakt, anders zouden we niet zoo bang zijn voor den baron. —

— Da's waar! — zucht Dien, — maar ik dacht... —

— Wat?.. —

— Dat je hem aan mij hadt overgedaan, omdat je wel wist hoe of het met hem stond. —

XXI.

Het verlies van Saksenweerdt, op welk een onbeschaamde wijze de barones zich ook daarvan in het bezit had willen stellen, kon zij dragen; 't was in ieder geval haar dochter, die er eigenarcs van werd. Maar twee vreemde en onaanzienlijke personen een som van zestig duizend gulden te moeten uitkeeren zonder er ooit voor haar of voor de haren iets van terug te zien, daardoor een sprekend bewijs te leveren van de naauwe betrekking waarin de baron ván Solsenfeld tot die lieden had gestaan, dat was meer dan de barones kón dulden. Zij sluit zich op in haar kamer en barst in jammerklagten uit.

Ook Boudewijn voelt zich geërgerd. De erfenis waarnaar hij zoo reikhalzend heeft uitgezien, valt hem zeer tegen; zijn beklagenswaardige vrouw zou de gevolgen van die teleurstelling ondervinden. Boudewijn is een jaar lang korrelig van humeur, en zoekt zijn troost bij oom Frits, die hem veel afleiding maar weinig eer bezorgt.

Alfred trekt zich de zaak minder zwaar aan. Daar hij geld genoeg bezit om op dezelfde wijze te kunnen voortleven, bekommert hij zich weinig om de legaten, en daar hij nimmer op het bezit van Saksenweerdt heeft gerekend, valt het hem volstrekt niet tegen, dat Adeline dit fraaije en uitgestrekte landgoed ten deel valt. Hij kan er haar dus opregt geluk meê wenschen en vindt zelfs de gedachte zeer geruststellend, dat nu althans een gedeelte van zijn kapitaal bij Adeline vast staat.

Na de opening van het testament spoedt zich graaf Rozenstein naar Lamers om hem met de beide legaten geluk te wenschen. Henri hoort dit berigt vrij koel aan. In iedere andere omstandigheid zou hij over zulk een onverwacht geluk buiten zich zelf van vreugde zijn geweest; nu beschouwt hij dit legaat meer als de losprijs waarmede de baron zijn wroeging afkocht. Het aan zijn moeder gepleegde onregt, maakt hem onbillijk. Lamers' legaat was enkel een belooning voor de pogingen, die hij in het werk zou stellen, om des barons verongelijkte dochter op te sporen.

De beide vrienden brengen een kort bezoek bij Zwarte Bet en begeven zich daarna op reis naar D.

Over Adeline wordt geen woord gewisseld.

De graaf wil liever dit onderwerp niet aanroeren, en Lamers bepaalt zijne gedachten tot het doel waarvoor hij op reis is. De reizigers overnachten in U. en den volgenden ochtend vertrekken zij vroegtijdig met extra rijtuig naar D., een onaanzienlijk dorp. Buiten de woningen van den burgemeester en den predikant treft men er slechts boerenhoeven aan, die hier en daar verstrooid liggen.

Een fatsoenlijk logement zoekt men er te vergeefs; slechts een kleine herberg dient tot aanlegplaats van kooplieden en van wandelaars, die deze schoone dreven doorkruisen.

Voor deze herberg laat de graaf halt houden, en beiden stappen uit het rijtuig. Eenige boerenknapen staren met open mond naar het fraaije rijtuig en rennen zoo spoedig mogelijk heen, om deze ongewone verschijning aan hunne ouders en kameraden mede te deelen.

— Wat dunkt u, Henri! zal het niet het beste zijn om het eerst naar den predikant te gaan? —

— Laat ons vooraf hier eenige navraag doen. Waarschijnlijk is deze herberg van vader op zoon over gegaan, in dit geval zullen wij wel iets van den vorigen predikant te weten komen. —

— Goed, laat ons dan naar binnen gaan.

De onoogelijke gelagkamer valt niet bijzonder in den smaak van den graaf. Hij maakt al spoedig gebruik van zijn reukfleschje, waarvan hij onafscheidelijk is.

Een oud man haast zich naar voren.

— Waar kan ik de heeren meê dienen? —

— Met een kruik goed bier, als gij dat hebt. —

— Dat beloof ik u! Mooi weertje van daag. Een beetje koud, maar dat brengt het jaargetijde zoo al mede. Komen de heeren van U.? Zeker wel; een fraaije stad, jammer dat die hier zoo ver van daan ligt. Als men loopen moet, komt men niet gemakkelijk tot zulk een wandeling. Mijn zoon, dien eigenlijk de herberg aangaat, is er juist van daag met de kar van Hendriks van den Doornkamp naar toe. —

Aldus sprekende schuift de man een tafeltje voor het raam, plaatst er twee glazen op, draagt een paar stoelen aan en haast zich nu om een kruik bier af te tappen uit een vaatje, dat in den hoek van het vertrek staat.

Bij het woord „Doornkamp” voelen graaf Rozenstein en Lamers een onaangename gewaarwording. Zij wisselen een vlugtigen blik. Beide herinneren zich Zwarte Bet's uitbarsting tegen den baron van Seelse.

— De Doornkamp is dat niet een boerenplaats van den baron van Solsenfeld? — vraagt de graaf.

— Ja, juist; en een mooije plaats ook. De Hendrik-

sen hebben die plaats al wel dertig jaar in pacht. Maar weten de heeren ook bij geval hoe of het met den baron is? De man moet dan al bitter lijden naar ik hoor. —

— De baron is gisteren overleden. —

— Och kom! wel, wel! Nu daar zal wel wat te grabbelen vallen. Er zit veel rijkdom, heel veel, maar deugd ...— De oude houdt eensklaps verschrikt stil. Hij weet niet of het vrienden of vijanden van den baron zijn waartegen hij zich aldus uitlaat. De graaf raadt zijne gedachten. Het komt er op aan om den man vertrouwen in te boezemen; hij oordeelt het dus beter om met hem in te stemmen.

— Ja, er viel nog al wat op den baron aan te merken! —

— Dat beloof ik u, mijnheer! In vroegere jaren kwam de baron hier nog wel eens jagen met zijn zwager den baron van Seelse, maar in den laatsten tijd gebeurde dit niet meer. De baronnen zijn toen in onmin geraakt over een geschiedenis, die op den Doornkamp moet gebeurd zijn, meen ik. Daar weten de Hendriksen alles van, maar klappen doen ze niet. Als ik vragen mag aan wie komt nu de Doornkamp? Zij hebben wel eens gezegd, dat de freule die plaats zou krijgen, omdat de baron haar zoo gaarne mogt lijden. —

— Jonker Boudewijn heeft den Doornkamp geërfd. —

— Wel, wel! dat zal de Hendriksen maar half plezier doen. Jonker Boudewijn is ook al zoo best niet. Ze zeggen wel eens een appel valt niet ver van den boom. En jonker Alfred is dus heer van Saksenweerdt, maar is jonker Alfred niet de jongste? —

— Ja, dat is wel mogelijk, gij begrijpt die zaken zijn mij niet bekend. —

— Juist, dat zal allemaal wel voor den dag komen. —

— Welke predikant staat hier? — vraagt Lamers, die zijn ongeduld niet langer meester is.

— Dominé Leuterdijk, mijnheer! —

— Staat hij hier al lang? —

— Neen, hij is hier eerst den vorigen zomer beroepen. —

— Is de vorige predikant overleden? —

— Neen, hij werd beroepen naar.... —

— Hoe heet zijn voorganger? —

— Dat weet ik niet. —

— Hebt ge hier dan niet lang gewoond? —

— Slechts twee jaar; mijn zoon nam dit gedoeite over van Reindert van den Heuvel, die hier van daan wilde, omdat hij een ongelukkige liefde had, zegt men. —

Lamers stond op; de graaf volgde zijn voorbeeld.

— Wij zullen uw dorp eens doorkruisen, — zegt hij, — wat zijn hier zoo al de voornaamste huizen? —

— Er zijn maar twee heerenhuizen — daar regts achter dat boschje denneboomen woont de dominé en links.. —

— Tot straks! — roept Lamers hem toe. Hij is reeds den weg op naar de predikantswoning. De graaf heeft moeite om hem in te halen.

— De jeugd is voortvarend! — denkt de oude waard terwijl hij hen nastaart. — Toon kan ook nooit wachten tot ik heb uitgesproken. — Een paar knappe heeren, op mijn woord! —

— Gij zijt te driftig, Henri! wij komen op die manier niet achter de waarheid, zonder ons zelven te verraden. —

— Ik weet niet wat mij bezielt, Rozenstein! maar ik ben angstig te moede. Nu wij ons doel naderen, huiver ik

er van terug. Ik zou op staanden voet kunnen omkeeren, als de wensch mijner moeder mij niet heilig ware. —

— Welk een ongerijmdheid, Lamers! Uw liefde voor Adeline mag uw arme zuster niet benadeelen, dat zou niet edel van u zijn. —

— Neen, neen! Zoo moet gij het niet opnemen, graaf! God weet hoe vurig ik verlang om mijn zuster aan het hart te drukken, al ware het alleen omdat dezelfde schoot ons gedragen en dezelfde borst ons gevoed heeft, maar... wat kan er al niet met haar gebeurd zijn! —

Zonder dat hij het wil bekennen heeft ook de graaf zich reeds in dergelijke gedachten verdiept, maar hij wil Lamers geen ongegronde vrees aanjagen, daarom zwijgt hij.

Weldra zijn zij de pastorij genaderd. De predikant, een jong mensch met een vol en blozend gelaat, houdt zich onledig met tuinieren.

— Wij zijn zoo vrij om u een oogenblik op te houden, — dus spreekt de graaf hem aan. — Om verschillende redenen wenschten wij den naam te weten van een uwer collega's, die ook hier heeft gestaan. —

— 't Zal mij niet moeijelijk vallen u hierin van dienst te zijn, als gij ten minste mijn collega niet te diep uit het verledene oprakelt, — antwoordt de aangesprokene beleefd.

— 't Zal er van afhangen wat ge diep noemt. Ik reken ten naastenbij een dertig jaar terug. —

De predikant lacht luidkeels.

— In dien tusschentijd hebben hier zeker twintig predikanten gestaan, waarvan ik slechts de vijf laatste bij name ken. —

— Dat spijt mij. —

— De boeren zullen u mogelijk beter kunnen teregt helpen. Daar zijn bij voorbeeld de Hendriksen van den Doornkamp, die hier sinds een aantal jaren gevestigd zijn; wil ik er eens voor u naar toegaan? —

— O neen, ik dank u, zóóveel komt het er ook niet op aan. —

— Bewijs mij dan ten minste de vriendelijkheid om een oogenblik binnen te komen uitrusten. —

— Zeer verpligt, dominé; wij hebben naauwelijks honderd passen geloopen en zijn dus niet vermoeid. —

Teleurgesteld wandelen de graaf en Lamers verder.

— Naar den Doornkamp! — zucht Lamers.

Het kost niet weinig moeite om die boerenhoeve uit te vinden; er verloopen bijna twee uur voordat de togt daarheen is volbragt.

Als de wandelaars de woning binnen treden, vinden zij alléén een oude vrouw, die ijverig zit te spinnen.

— Wel vrouwtje! kunnen wij hier een weinig uitrusten? — vraagt de graaf zich neêrzettend.

— Ga je gang maar, mijnheer! de stoelen zijn er nu eenmaal voor. De heeren zijn zeker aan 't dwalen geweest? —

Het spinnewiel snort lustig voort.

— Ja, ik wilde deze streek nog eens bezoeken. —

— Zoo, is mijnheer al vroeger hier geweest? —

— Ja, maar dat is al jaren geleden. —

— Mijnheer is toch nog zoo oud niet? —

— Ruim veertig jaar. —

— Dat is ten minste te oud om aan het wiegtouw te zitten, maar mijnheer heeft zeker al groote kinderen. Is dat een zoon van mijnheer? —

De graaf begint het gesprek minder aangenaam te vinden. —

— Neen, dat is een vriend. Maar om weêr op den ouden tijd terug te komen, toen stond hier nog die oude predikant... die... och, hoe heet hij ook weêr? —

— Die hier gestorven is meent mijnheer? —

— Juist. —

— O wacht eens; dat was dominé Oudenzee — een brave man! een best mensch! —

— Een echt Christen. Wat was hij lief voor dat meisje ofschoon het zijn dochter niet was. —

Het spinnewiel snort minder snel. De vrouw schudt bedenkelijk het hoofd.

— Men wist toen niet wat er met haar zou gebeuren. —

— Neen, God wist dit alléén, mijnheer! wij hebben er leed genoeg over gehad. —

De graaf aarzelt om verder te gaan; hij beeft voor zijn jongen vriend.

— Hebt gij nimmer meer iets van haar gehoord? — vraagt Lamers aarzelend.

— Neen, mijnheer, nimmer! —

— Is zij dan alléén verdwenen? —

— Alléén! was dat maar waar. —

Weder schudt de oude bedenkelijk het hoofd.

— Om iets anders te veronderstellen moet ge goede reden hebben. De predikant kon haar wel naar zijn familie hebben gezonden. —

De oude vrouw ziet Lamers verbaasd aan, en begint weêr ijverig te spinnen. Uit die vraag blijkt het duidelijk, dat haar bezoekers niets van de zaak afweten, en er slechts den

schijn van aannemen om achter de waarheid te komen. Zij schijnt verstoord.

— Gij hebt alles bedorven! — fluistert de graaf, — uw ongeduld brengt ons niets verder. —

— Zoudt gij ons niet kunnen zeggen, wat er van dat kind geworden is? — vraagt Lamers met bevende stem.

— Ja, dat zou ik wel. —

— Er is ons veel aan gelegen. —

— Zoo, dat is treurig genoeg, want ik mag er niet over spreken. —

— Wie heeft u dat verboden? —

— Dat komt er niet op aan. —

— Maar als de baron van Solsenfeld u nu liet gelasten om te spreken! — valt de graaf in.

Ontsteld schuift nu de vrouw haar spinnewiel op zijde en strompelt zoo spoedig als zij kan de deur uit.

— Dat is niet om uit te houden! — roept Lamers buiten zichzelf van ongeduld en gejaagdheid. — Op deze wijze kunnen wij niets wijzer worden! —

Naauwelijks heeft hij deze woorden geuit of de oude vrouw treedt weer binnen, gevolgd door haar man, landman Hendriks.

— Komen de heeren hier uit naam van den baron van Solsenfeld? — vraagt hij.

De graaf en Lamers buigen toestemmend.

— Dat maakt een verschil. De baron zelf wilde niet, dat er over dat meisje gesproken werd: hij meende dat zij mijn dochter was, daarom is hij met den baron van Seelse in onmin geraakt. —

— Ik begrijp er niets van! — zegt Lamers.

— Wij wenschen eenvoudig de geschiedenis te vernemen van het kind, dat bij den ouden predikant Oudenzee is besteed, voor zoover gij daar ten minste mede bekend zijt. —

— Met alle plezier, mijnheer! De oude predikant stierf en liet niets na. Er kwam een neef over, dien dat bitter tegen viel, want hij vond in de lade van een secretaire in plaats van effecten slechts twee brieven, wilt gij die lezen? —

— Gaarne. —

De boer opent een kastje en haalt twee brieven te voorschijn.

— Zie zoo, — zegt hij, — dan komen ze toch eindelijk te pas, ik heb die papieren altijd zorgvuldig bewaard, in geval men navraag deed naar dit kind. Want ik heb altijd wel gedacht dat ze bij de hooge lui thuis hoorde. Daar heeren, ga je gang maar. —

De eerste brief dien Lamers in handen krijgt, is van den volgenden inhoud:

Wel Eerwaarde en zeer geleerde Heer!

Wilt gij een weldaad doen, neem dan dit kind tot u. Jaarlijks zult gij een voldoende som ontvangen, om in hare behoeften te voorzien.

Gewigtige redenen maken het mij onmogelijk, om haar bij mij te houden; dezelfde redenen nopen mij tot het verzwijgen van mijn naam. Het kind heet Henriette.

— Herkent gij uit het geschrevene de hand van den baron? — vraagt Lamers fluisterend.

— Neen, zegt de graaf, — waarschijnlijk heeft hij het besteden

van zijn kind aan een ander opgedragen, en daar hij zich verder niet met deze zaak bemoeide, bleef haar verblijfplaats hem onbekend. Toen zijn geweten begon te knagen, liet hij onderzoek in het werk stellen, maar te laat! De predikant was gestorven en de geheele zaak reeds lang vergeten. Zoo verklaar ik mij ten minste de geschiedenis. —

— Meent gij dan... —

— Laat ons vervolgen, Henri! hier is de tweede brief. — Deze luidde aldus:

Ik ondergeteekende beken bij dezen in vijf jaar tijds geen andere toelage voor het bij mij bestede kind Henriette te hebben ontvangen, dan de vier honderd gulden, die mij in het eerste jaar werd toegezonden. Ik betuig tevens, dat het mij moeijelijk viel haar geheel ten mijnen laste te houden, maar dat ik mij dit uit nood, uit liefde en ook uit pligtbesef getroostte. De gedachte van haar alléén achter te laten bezwaart en bedroeft mij, maar op Hem die een beschermer is van weduwen en weezen, stel ik mijn vertrouwen.

Willem Oudenzee, predikant te D..
1832. 17 Julij.

— Hoe komt gij aan die brieven? — vraagt de graaf.

— Wel, ik had nog het een en ander aan den dominé te goed en ik ging naar den neef om te zeggen dat ik het den dominé kwijt schold. Toen bood hij mij lagchend het kind aan met de brieven, en zeide, dat er anders niets te halen was. Ik had medelijden met het lieve kind — het schreide zoo bitter. Ik had het altijd wel mogen lijden en de vrouw ook wel en ik dacht zoo bij mij zelf, wat dominé heeft gedaan, kan ik ook wel, misschien nog beter; want dominé had het

niet breed — maar scheelt den jongen mijnheer iets? —

— Niets, ga voort. —

— Zoo nam ik dan het kind met mij naar huis. Dat was juist in den tijd, dat de baron van Solsenfeld den Doornkamp had gekocht, en ik mij als pachter bij hem had aangediend. —

— Zag hij het kind? —

— Ja, toen hij de pachthoeve kwam bezigtigen, en toen zeide hij, dat ik eenmaal een mooije dochter zou hebben; ik had hem niet verteld, waar zij eigenlijk van daan kwam. Het kind groeide op dat het een lust was en langzamerhand wist men niet beter of het was onze dochter. Wij zagen al heel spoedig hoe weinig of zij voor het boerenwerk deugde, en lieten dan ook alleen maar de melkerij voor hare rekening. Wij waren allen even gek op haar en menige boerenjongen wenschte haar tot vrouw, maar daar wilde zij niets van weten. —

— Ach, zuchtte de oude vrouw. — Had zij Reindert van den Heuvel maar getrouwd, dan was ze nog een eerlijke vrouw geworden! —

— Nu, — dus vervolgde de boer aangedaan, — dat wilde zij niet. Een jaar later kwam de baron hier jagen en hij bragt den baron van Seelse mede. De knecht van den baron van Seelse liep hier al zeer spoedig het huis af, maar wij hadden nergens erg in; toen wij echter den baron van Seelse nu en dan als een hoenderdief om het huis zagen sluipen, om een groetje van ons meisje op te vangen, toen begonnen wij op te passen en hielden haar goed in 't oog. Acht dagen daarna vertrok de baron van Solsenfeld naar Saksenweerdt; wij meenden dat de baron van Seelse ook mede was gegaan

en bewaakten ons meisje minder zorgvuldig. Op een goeden ochtend was zij verdwenen ..... —

De boer veegt zich een traan af. De oude vrouw snikt luid.

— Hebt ge niets meer van haar gehoord? — vraagt de graaf.

— Wij weten alléén, dat de knecht van den baron van Seelse haar weggevoerd heeft, anders niet. —

— Zij heette Henriette, niet waar? —

— Ja, bij den dominé, maar in onzen stand past zulk een naam niet, daarom noemden wij haar Bet. —

Bij het hooren van dien naam, vliegt Lamers als een waanzinnige de deur uit.

XXII.

Catchinka verpleegt Zwarte Bet.

Zij is niet lastig, Bet, och neen! Bij ieder lepel medicijn, dien Catchinka haar toedient, bij iedere kleine dienst, die ze haar bewijst, zegt Bet zoo uit het volle van haar hart „Wel bedankt voor de goedheid, jufvrouw!" en dan ziet zij Catchinka zoo vreemd aan, alsof zij maar niet kan begrijpen, dat zulk een fatsoenlijke jufvrouw zich nog iets aan haar gelegen laat liggen.

Ze heeft nog maar weinig gesproken, maar hare donkere oogen gaan rusteloos rond; haar geest is helder. Ze weet zeer goed wat er met haar gebeurd is. Naar het zieken-

huis wilde ze niet gebragt worden, dáár heeft ze een tegenzin in. Ze heeft wel eens gehoord dat men daar de lijken aan stukken snijdt en dat vindt ze akelig. O! zoo akelig!... Daarom heeft men haar naar haar donker kamertje terug geleid. Men heeft haar wollen dekens bezorgd en linnengoed en brand en licht en alles wat ze maar noodig heeft. Dat is toch lief van dien mijnheer! O wat houdt ze veel van hem.

Hij had haar ook zeker die jufvrouw bezorgd.

Of hij zelf haar had meê gebragt weet ze niet.

De buurvrouw was bij haar. Bet is in slaap gevallen en als ze wakker wordt zit daar dat kleine menschke. Wat een fijn gezigtje! Bet kan er zich moei op staren.

En welk een verschil van handigheid met de buurvrouw! Ze meent het wel goed, de buurvrouw, maar ze heeft zooveel drukte op haar lijf, ze praat altijd maar zoo voort; ze vatte Bet zoo onzacht aan, ze vermoeide haar zóó! maar de jufvrouw!... kijk, als ze beter *kon* worden dan zou het door de jufvrouw zijn, maar ze wordt niet meer beter, dat voelt Bet wel!...

— Dorst! — zegt Bet.

Catchinka brengt het glas aan hare lippen.

— Koud! koud! —

Ofschoon zij zelve gloeit van benaauwdheid, stookt Catchinka het vuur nog meer op, maar het arme schepsel is niet te verwarmen; ze verkilt meer en meer.

Uren verloopen. De dokter is gekomen, hij heeft minstens een kwartier Bet's pols gevoeld, en is, met een bedenkelijk hoofdschudden tegen Catchinka, heengegaan.

Bet moet sterven. Daar helpt niets aan.

Tegen den avond neemt de koorts af.

Bet voelt zich beter — veel beter. Altijd nog wel koud, maar toch zoo aangenaam, ze kan het zoo niet uitdrukken. Ze lacht tegen Catchinka; nu sluit ze hare oogen half digt en prevelt:

— Braaf worden ... kan ik nog braaf worden? O ik zou zoo gaarne willen!.. mijnheer! geef mij werk! goed, eerlijk werk... en... gij zult mij... nimmer meer 's avonds op straat zien!... —

Catchinka vat Bet's versteende handen en vouwt ze te zamen.

— Zóó kunt ge de eeuwigheid ingaan! — mompelt ze, — dáár zal God die stille bede verhooren. —

Bet schijnt haar verstaan te hebben.

— 't Is te laat... spreekt ze huiverend... ik kan niet meer werken... ik ga sterven, jufvrouw! ach.. ik wou, dat ik braaf was geweest... dat wou'k!... —

— Het is nooit te laat om braaf te willen worden, de geest sterft niet. Als ge nog wilt, kunt ge daar ginds braaf worden — God zal u aannemen. —

— God?... — Bet glimlacht. — Die mijnheer is mijn God geweest... anders ken ik er geen! —

— Wat zal die mijnheer dan nu voor u doen, nu ge gaat sterven, Bet? —

— Hij zal mij eene eerlijke begrafenis geven en dan rust Bet in de aarde.

— Dan zal uw ligchaam rusten, Bet! maar uw ziel rust niet voordat zij den waren God heeft gevonden. —

— Jufvrouw, toen ik verleid werd en tot armoede verviel, wie heeft toen naar mij omgezien? Niemand! — Toen ik een slecht schepsel werd, omdat ik geen gebrek wou lij-

den, wie heeft mij toen werk gegeven? Niemand! Als er een God is, dan laat hij onregt toe en vervolging, en ellende!... en dat deed die mijnheer niet... hij nam Bet's partij op zich.. O zoo knap!... Die mijnheer is mijn God! anders niemand!... —

— Meent ge dan dat die mijnheer iets voor u doen kan buiten God? Hebt ge dan niet begrepen, dat God hem u toezond? —

Bet's oogen wenden zich ongeduldig van Catchinka af.

— Is u nimmer geleerd, Bet! dat er niets geschiedt buiten Gods wil? —

— Ja.. ja vroeger!.. maar dat is al lang geleden. —

— Heeft men u toen ook niet verteld, dat het lijden vaak den mensch wordt opgelegd, om hem braaf te maken? —

— Ja.. maar dat begrijp ik niet... dat ben ik al lang vergeten. —

— En dat zijn val dikwijls oorzaak kan zijn van zijne verbetering? —

Bet bedenkt zich een oogenblik en wenkt Catchinka.

— Hoor eens, jufvrouw! of ik nu al zeg — ik begrijp het — en ik doe het niet — wat is het dan? liegen immers? Of ik nu al spreek, ik hou van God — en 't is niet waar — wat doe ik dan? veinzen immers? Neen, neen, die mijnheer heeft gezegd, dat ik braaf was omdat ik werken wou... dat gaf me weer lust... weer moed... aan dien mijnheer blijft Bet verknocht met ziel en ligchaam — zeg hem dat, jufvrouw! —

— En toch zult ge God vinden! — fluistert Catchinka, — reeds is hij u nabij! —

Weder verloopen er eenige uren. 't Is nacht geworden.

— Jufvrouw!.. — stamelt Bet.

Catchinka buigt zich naar haar toe.

— Bedankt... duizendmaal bedankt... voor de vriendelijkheid... Bet .... is... het... niet... waard!... — Een trilling van het hoofd tot de voeten en alles is gedaan. Bet is de eeuwigheid ingegaan.

— Dubbel waart ge het waard! gij arm slagtoffer der zonde! — roept Catchinka uit, — en dat juist omdat gij uzelve alle goedheid onwaardig achtte! —

Ontroerd zinkt ze op de kniën neder en bidt lang en vurig voor den geest der ontslapene.

De ochtend daagt. De buurt ontwaakt. Het geloop op klompen, het gerammel met emmers, het gepomp en het gerol der kruiwagens neemt een aanvang. Plotseling wordt er ongeduldig gestompt op het deurtje van Bet's kamertje. Catchinka staat op om er den grendel af te schuiven.

Graaf Rozenstein en Lamers dringen naar binnen. Het gelaat van den schrijver is zoo ontsteld, dat Catchinka er van schrikt, ook de graaf schijnt diep ontroerd.

— Jufvrouw Catchinka!... — zegt Lamers, maar hij kan niet vervolgen.

— 't Is wel opmerkelijk, jufvrouw Catchinka! — spreekt de graaf en zijn stem klinkt aangedaan, — dat ge niet alléén de moeder, maar ook den vader en de dochter uwe diensten hebt gewijd. —

Vragend, staart Catchinka Lamers aan. Met de hand wijst hij naar den hoek waar het rustbed staat en roept smartelijk uit:

— Zij is mijn zuster! Zij is de dochter van den baron van Solsenfeld. —

— Mijn God!!... stamelt Catchinka getroffen, en zachtkens treedt ze achteruit om het gelaat der ontslapene aan des jongmans blik te onttrekken. Lamers zinkt neder op den eenigen stoel in het kamertje.

— Wat zal ik haar zeggen? Hoe moet ik haar nu toespreken? — kermt hij zacht. — O 't was geen toeval, dat haar naar mij heendrong. Ze heeft het gevoeld, dat er in mij een broederhart voor haar klopte; mijn arme, arme zuster!.. —

— Hoe is het met haar? — vraagt de graaf fluisterend aan Catchinka.

Uit haar betraanden blik leest hij de doodtijding.

— Goddank! — prevelt hij, dat is het beste wat hier kon gebeuren! — Lamers! dus wendt hij zich tot den schrijver, — wees een man. 't Is nu tijd om uw gevoel te beheerschen! Bedenk welk een voldoening het voor u is, dat ge haar laatste levensuren door uw belangstelling in haar lot, hebt veraangenaamd. —

— Haar laatste levensuren? —

Lamers springt op. Uit Catchinka's houding begrijpt hij de waarheid. Woest duwt hij haar op zijde en staart onder gemengde aandoeningen van wrok, medelijden en smart op Zwarte Bet's lijkkleurige wezenstrekken.

— Gestorven van gebrek! — spreekt hij op doffen toon.

— Ik moest u zeggen, hoezeer ze naar ziel en ligchaam aan u verknocht was, — zegt Catchinka.

— Één goed woord heeft die uitwerking op haar gehad... wat zou ze geweest zijn.... ach, arme Henriette! —

— Niet arm, mijnheer Lamers! maar den hemel rijk, willen we hopen. —

Henri vat Catchinka's hand.

— Als *zij* den hemel rijk is geworden, wat moet *gij* dan eenmaal, Catchinka! O ik ben u oneindig veel verpligt! —

Een zalig gevoel doortrilt het meisje. Dat was de hemel — ze gevoelt het wel — die zalige overtuiging van goed te hebben gehandeld!

Zachtkens maakt ze hare hand los en trekt het laken over het gelaat der doode.

— Catchinka! — spreekt Henri weemoedig, doe mij 't genoegen en bespaar freule Adeline deze droevige mededeeling. Het zou haar veel verdriet doen; ze houdt van haar vader. —

Catchinka kleurt. Hoeveel houdt hij van Adeline, dat hij nog in dit oogenblik zóó aan haar kan denken.

— Gij hebt volkomen gelijk; zij heeft kwelling genoeg. We kunnen dit best verzwijgen. —

— Ze zal het door mij niet te weten komen, mijnheer Lamers, daarop kunt ge u verlaten, — zegt Catchinka volkomen bedaard.

— Jufvrouw Catchinka, toen ik u verzocht om deze ongelukkige vrouw op te passen, dacht ik niet, dat zij juist degene zou zijn, die wij zochten, — zegt de graaf, — ik had een gelukkiger ontknooping gewenscht. —

— God weet wat het beste is, graaf! Laat ons in dat vertrouwen berusten! —

Henri zucht. Zijn droefheid is nog te groot om zoo dadelijk troost uit die overtuiging te putten. Tòch werken Catchinka's woorden bedarend op zijn geschokt gemoed.

— Jufvrouw Catchinka, — spreekt hij, — ik wil niet langer van uw goedheid misbruik maken. Laat verder aan

mij de zorg voor de doode over en haast u dit rampzalig verblijf te verlaten. —

— Ik ben meer vertrouwd met dergelijke bezigheden dan gij, mijnheer Lamers! Zoek dus de frissche lucht, zij zal u goed doen. Inmiddels zal ik hier een weinig orde stellen en daarna den sleutel van dit vertrekje op uw kamer brengen; vindt gij dat goed? —

— Juist; — zegt de graaf, — jufvrouw Catchinka weet beter, wat hier in deze oogenblikken te doen valt dan wij; in dien tusschentijd zullen wij onze maatregelen nemen om voor een behoorlijke begrafenis zorg te dragen; kom Henri! —

Lamers aarzelt. Weder nadert hij de armzalige legerstede, ontdekt met bevende hand het bleek en afgevallen gelaat van Zwarte Bet en blijft eenige oogenblikken in die treurige beschouwing verdiept.

— Vaarwel mijn zuster! mijn arme gevallen zuster! — slagtoffer van de zonden der grooten! — spreekt hij droevig, — God zal nu vereenigen wat de wreedheid der menschen heeft gescheiden; deel aan uw moeder mede, dat ik haar laatsten wensch heb volbragt. — Nogmaals drukt hij Catchinka's hand en laat zich toen gewillig door den graaf mede voeren.

Door het kleine venster oogt Catchinka hem na. Zij houdt de hand op haar hart geklemd. Het bonst zóó onstuimig. Hare wangen gloeijen, hare groote oogen stralen; dat zij hem toch gelukkig zag, dien geliefden jongman; dat het toch eens in haar magt was om zijn levenspad te banen! rozen, niets dan rozen zou hij op zijn weg vinden, en de doornen zou zij uitrukken, al verscheurden zij ook haar teedere vingers!

Arme Catchinka.

Kan dan een leven vol zelfverloochening geen betere vrucht voortbrengen dan een ongelukkige liefde?

Is dan wereldsche zaligheid onvereenigbaar met algeheele zelfopoffering?

Stil! bedaar! onstuimig kloppen van het hart. Catchinka wil niet toegeven aan het magtige en alles overweldigende gevoel, dat haar nu dreigt te overmeesteren. Reeds dringen kwade geesten haar brein binnen. Nog een oogenblik, en de liefde, die zij der menschheid heeft gewijd, wordt overweldigd door dien alverterenden hartstogt, de jaloezie, die trouwe gezellin der aardsche liefde. Weg! weg!! Catchinka wil niet toegeven aan al wat haar, ook maar slechts één oogenblik, van God kan verwijderen; ze wil niet weenen en zuchten over een onbereikbaar geluk. Komt alles niet van God? Vreugde en teleurstelling, zegen en rampspoed?

Arme Catchinka.

Lamers en Adeline, welk een schoon paar! O, dat Catchinka iets tot hun vereeniging kon bijbrengen! Zij beminnen elkander vurig en hartstogtelijk.

Catchinka weet en voelt het. Ze peinst er over. Zie, de gloed is van hare wangen geweken; nog schitteren de groote oogen, maar zacht en liefdevol is hun glans. Reeds is Catchinka's strijd voorbij; zij weet immers wat zij wil en zij doet wat ze kan? En o! ze kan zoo veel, al schijnt ze zwak en teêr. Haar geest heeft reuzenkracht, omdat zij die kracht zoekt, waar ze te vinden is.

Arme Catchinka.

Zwijg toch. Heeft zij zich wel immer zoo gelukkig gevoeld? Blijmoedig staart ze in 't rond. Wat valt hier nog te doen? De doode afleggen. De buurvrouw zou het

wel niet weigeren maar... Zwarte Bet is de ongelukkige dochter van den baron, dien zij heeft verpleegd, van de moeder wier sterfbed zij heeft verzacht en Zwarte Bet is de zuster van....

Een akelig, treurig werk, dat afleggen van een doode, maar Catchinka zucht er niet bij. Zij doet het, zooals zij alles doet, met liefde!

Weldra is het werk verrigt; weder staart Catchinka in 't rond. Daar in den anderen hoek, staat een oude latafel; de sleutel daarvan ligt onder 't kussen van de afgestorvene. Catchinka opent de laden een voor een. Oude vodden, anders niet. Neen, toch nog iets meer; in een kous vindt Catchinka een tiental brieven. Minnebrieven van den baron van Seelse aan Zwarte Bet. Catchinka huivert. Zij is te bescheiden om ze te lezen, maar zij heeft de onderteekening gezien en zij weet genoeg. Zij maakt een pakje van de brieven, rangschikt nog eenige voorwerpen en wil nu het venster sluiten, maar bemerkt nog een papiertje op den grond, voor het venster. Eerst meent zij, dat het een van de brieven is, die zij heeft laten vallen, te meer, omdat het adres blijkbaar door dezelfde hand is geschreven; maar bij nadere beschouwing ontdekt zij dat het opschrift aan den heer Lamers luidt. Catchinka is volstrekt niet nieuwsgierig, maar die hand verontrust haar. Een onverklaarbaar gevoel dringt haar om het briefje te openen en zij leest de volgende in haast geschrevene regels:

„Gij verdient een lesje voor uw onbeschoftheid.

„Dingsdag na afloop der begrafenis van den baron van „Solsenfeld stel ik mij ter uwer beschikking. Het pistool „zal ons wapen zijn.

G. S. baron van Seelse."

Eenige oogenblikken staat Catchinka roerloos; nu sluit zij het venster, werpt nog voor 't laatst een blik naar de doode en spoedt zich in allerijl de deur uit.

XXIII.

Nog onder den treurigen indruk van den dood haars vaders, en de gebeurtenissen die daarop volgden, wacht Adeline met ongeduldig verlangen de terugkomst van graaf Rozenstein en Lamers af. Maar altijd als zij aan den laatste denkt, verwen zich haar wangen met een blos en voelt zij zich door een nameloozen weemoed bevangen. Zij kan nu minder dan immer hare gedachten bij haar huwelijk met graaf Rozenstein bepalen, en zij weet toch dat, na de begrafenis haars vaders de dag van dit gevreesde huwelijk moet worden vastgesteld. De baron zelf heeft dit verlangd, der barones is het gansch niet onverschillig. De nabijheid van Adeline is haar ondragelijk geworden, sinds deze door het testament haars vaders werd bevoordeeld, boven haar en hare zonen. Ook Adeline zou onder andere omstandigheden niets liever hebben gewenscht, dan zoo spoedig mogelijk het ouderlijk huis te verlaten, waar zij haar grooten steun heeft verloren en nu niets dan tegenwerking ondervindt; maar zij huivert terug voor den noodlottigen stap, die voor immer een klove zou stellen tusschen haar en hem, dien zij bemint. God alléén weet welk een bange strijd Adeline voert. Sinds zij Lamers ont-

moet heeft voor het sterfbed haars vaders, heeft zij gevoeld welke diepe wortelen de liefde voor hem heeft geschoten in haar hartstogtelijke ziel; en hoe zij onmogelijk de gade kan worden van een ander, zoolang zij die liefde niet heeft overwonnen.

Maar waarom moet zij die liefde overwinnen? Waarom moet zij zulk een zwaar offer brengen, alsof zij niet vrij is in haar keuze? Waarom maakt zij niet liever den graaf deelgenoot van haar zielstoestand? Adeline heeft maar al te goed gemerkt, dat de neiging die aanvankelijk den graaf tot haar heeft gebragt, werkelijk in teedere liefde is overgegaan. Zij aarzelt om hem den slag toe te brengen, die zijn geluk zou verwoesten. Zij heeft hem werkelijk lief en acht hem hoog om zijn edel en grootmoedig karakter. Zij weet dat zij een trouw en liefhebbend echtgenoot in hem zal bezitten; ook zijn hooge adel, dien hij zoo waardig ophoudt, is haar niet onverschillig. Al deze overwegingen houden Adeline terug om zoo maar plotseling met hem te breken. Zij heeft zich lang bedacht vóór dat zij zich met den graaf verloofde, en het ligt niet in haar karakter om zonder zwaren strijd, een band te verbreken, dien zij vrijwillig heeft aangeknoopt. Adeline rekende niet op de kracht van den hartstogt, vooral wanneer die werd beantwoord. Eerst in de laatste dagen begrijpt Adeline, dat hare krachten te kort zouden schieten om de edelmoedige rol te spelen, die zij zich heeft opgelegd, en dat geen van bovengenoemde overwegingen voldoende is om een scheiding tusschen haar en Lamers noodzakelijk te achten. Dit vergroot haar tweestrijd; in zulke oogenblikken zoekt zij afleiding in de muzijk, en niet te vergeefs.

Ook nu luistert graaf Rozenstein met ingespannen aandacht en ongeveinsde bewondering voor de deur van Adeline's kamer, naar de begeesterde klanken, die tot hem doordringen. Nog nimmer heeft hij haar zoo fraai hooren spelen. Nog nimmer is hij zoo doordrongen geweest van haar buitengemeen talent. Niet voordat zij geëindigd heeft, treedt hij binnen.

— Uitstekend, Adeline! welke gewaarwordingen bezielen u, dat uw spel zoo geestvol en treffend is? — vraagt hij opgewonden.

Het meisje kleurt van genoegen. De lof van zulk een goeden beoordeelaar kan niet anders dan streelend voor haar zijn. Toch gaat zij niet, zooals gewoonlijk naar hem toe, maar blijft eenigzins verlegen naast haar piano staan.

— Welk nieuws, graaf? Hebt gij inlichtingen ontvangen? —

— Ja, Adeline! maar zij zijn van treurigen aard. —

— Hoe! ik bid u, vertel mij spoedig alles. —

— Lamers heeft zijn zuster gevonden maar.... —

— En ook mijn zuster, graaf! —

— En ook uw zuster, die gij nooit hier zult ontmoeten. —

— Zij is toch niet.... —

— Ja, Adeline! zij behoort niet meer onder de levenden. —

— Is zij dood? Ach, vertel er mij alles van. —

— Er valt niet veel van te vertellen, Adeline! Zij heeft veel gebrek geleden, dat is alles wat ik er van weet. —

— Rozenstein! gij zijt niet opregt — gij weet er meer van. —

— Als ik er meer van weet en het u niet vertel, dan

heb ik er mijn goede reden voor. Laat het u genoeg zijn dat zij dood is, bid ik u. —

Adeline staart hem een oogenblik doordringend aan.

— Waarom mag ik het niet weten. Oordeelt gij mij niet krachtig genoeg, om het ergste te vernemen? —

— Zij is dood, Adeline! daarop geef ik u mijn woord. —

— Dus er is niets meer aan te doen, wilt ge zeggen. —

— Juist. —

— En neemt Henri.... en neemt mijnheer Lamers ook vrede met die uitspraak? —

— Henri wenscht dat het verledene zijner zuster liefst met een sluijer bedekt blijve. —

— O mijn vader!.... zucht Adeline, wat er ook van haar mogt geworden zijn, ik zou haar hebben lief gehad, met al de kracht mijner ziel, om daardoor eenigzins uw onregt jegens haar te vergoeden. —

Diep ontroerd zinkt ze op een stoel neder.

De graaf slaat haar met vaderlijke teederheid gade. Een smartelijk gevoel beklemt zijn borst. Adeline is hem niet te gemoet gegaan, zij heeft hem haar hand niet toegereikt, ofschoon hij drie dagen afwezig is geweest. Nu is het oogenblik van spreken gekomen en hij ziet dat zijn kans zeer gering staat. Adeline is voor hem verloren.

— Is mijnheer Lamers.... zal mijnheer Lamers....? —

Adeline houdt op. Zij weet eigenlijk niet wat of zij zeggen wil, maar het is haar een behoefte om over Lamers te spreken.

De graaf zucht diep. Hij plaatst zich naast haar en vat haar hand.

— Adeline! gij hadt gaarne onregt vergoed, als een bewijs dat ge u tegen onregt verklaart, niet waar? —

Het meisje staart hem vragend aan.

— Welnu? —

— Natuurlijk. —

— En toch wilt ge mij onregt laten plegen, is dat mooi? —

— Ik begrijp u niet, Rozenstein. —

— Niet alleen onregt tegenover u, maar ook onregt tegenover Lamers; is dat edel, vraag ik u? —

— Verklaar u nader als ik u bidden mag. —

— Van ganscher harte. Gij hebt mij tot uw toekomstigen echtgenoot aangenomen, onder beding, dat ik niet meer van u moest verlangen dan gij kondt geven, maar dat uw hart vrij was, niet waar? —

Bevend trekt Adeline haar hand terug.

— Welnu? —

— Ja, graaf! —

— Daarop heb ik de verbindtenis met u aangegaan. Uw achting en uw genegenheid staan mij borg voor ons geluk. Maar sinds eenigen tijd is er verandering ontstaan in onze verhouding. Gij hebt iemand ontmoet, dien ge nog liever dan mij tot echtgenoot wenscht; in plaats van mij dit eerlijk te bekennen, schijnt ge u om mijnentwille liever op te offeren en gij vergeet dat ge mij onregt laat plegen, wanneer ik u en Lamers een geluk ontneem, waarop ge ten volle regt hebt — is dat niet duidelijk? —

Adeline's oogen zwemmen in tranen.

— Gij vergeet dat uw hart aan uw echtgenoot moet behooren, en dat het onregt plegen is tegen uw echtgenoot, wanneer ge een ander dan hem uw hart schenkt; gij denkt er het allerminst aan, dat ook Henri zich van uwe zijde

over onregt te beklagen heeft, want gij bemint hem en hij bemint u, en 't is dus niet meer dan natuurlijk, dat gij elkander toebehoort. Adeline, wilt ge al dat onregt op uw geweten hebben? ik vraag het u! —

Verlegen buigt het meisje het hoofd. Zij weet welk een offer haar onder den schijn van luchthartigheid wordt gebragt.

— Gij zijt vrij, Adeline! — spreekt de graaf nu bewogen. Niets staat uw huwelijk met Lamers in den weg. Hij is een eerlijk en kundig mensch — hij is mijn vriend en zal daarom toch mijn vriend blijven, even als ik hoop dat ik in u steeds een vriendin zal behouden. —

Adeline zwijgt. Haar gemoed is vol.

— Zeg mij ten minste dat het u genoegen doet, Adeline! —

— Neen, dat kan ik niet, Rozenstein! — roept het meisje snikkend uit. — Ik weet dat het u pijn doet, ik lijd met u. —

— Ik dank u, Adeline! daaruit blijkt mij uw opregte genegenheid; wees verzekerd dat ik die op hoogen prijs stel. Sta mij nu toe om Henri, zijn geluk mede te deelen.

— Neen, blijf, Rozenstein! ik moet u nog vertellen, hoe veel ik heb gestreden, om die plotselinge liefde voor Lamers te overwinnen, ik.... —

— Gij behoeft mij niets te vertellen, Adeline! Mij dunkt ik heb u getoond, dat ik u goed heb gade geslagen, en nu vaarwel! —

Voordat Adeline een tweede poging in het werk heeft kunnen stellen om hem terug te houden, is de graaf verdwenen.

— Ik zou hem niet bedrogen hebben, — denkt Adeline, hij is er te braaf en te groot voor. Als *hij* niet had gesproken, zou *ik* het hebben gedaan, maar zóó is het toch beter! Henri, hoe zullen wij het hem ooit kunnen vergoeden! —

XXIV.

Hoe klein en onaanzienlijk het stadje N. ook is, treft men er toch een behoorlijk logement aan. In het midden van de groote Hallstraat prijkt het tusschen de heerenhuizen als een koning te midden zijner hovelingen. Reeds van verre trekt de Gouden Kroon de aandacht, en de reizigers, die er hun intrek nemen, hebben alle reden tot tevredenheid, zoowel wat de bediening als wat de stilte betreft. Ze kunnen rustig hun slaap ten einde brengen, zonder gestoord te worden door het gestommel van vertrekkende reizigers of het heen en weer jagen der kelners. De reizigers zijn gewoonlijk zoo weinig in getal, dat men ze op een behoorlijken afstand van elkander kan logeren en om diezelfde reden houdt de kastelein er slechts één kelner op na. Geen wonder dus dat er in en voor het gebouw een plegtige stilte heerscht. Sinds eenige dagen echter zou men meenen, dat den logementhouder een ongewoon geluk is ten deel gevallen. Het aanhoudend in en uitgeloop van lieden van allerlei bedrijf, de fraaije equipages die meer-

malen daags voor het logement stil houden; de bedrijvigheid in de keuken en de drukte in de eetzaal, getuigen van een meer dan gewoon bezoek, waarmede de logementhouder zich bijzonder vereerd en gestreeld gevoelt. Toch is het slechts één persoon die zooveel beweging veroorzaakt. Maar de baron van Seelse verstaat de kunst om stilte te verdrijven. Een tal van oude kennissen bestormt hem van alle zijden. Jong en oud beijveren zich om den originelen baron, met wien zij vroeger zooveel vrolijke uren hebben doorgebragt, hun hulde te bewijzen. Dames van een dubbelzinnig gedrag pogen de vroegere kennis met hem te vernieuwen. Schuldeischers, kooplieden, livereibedienden, betwisten zich het voorregt om tot den beruchten losbol te worden toegelaten, en het voorwerp van die algemeene oplettendheid handhaaft zijn roem naar behooren, door op dezelfde wijze als vroeger zijn zucht tot losbandig genot bot te vieren. Maar sinds den dood van den baron van Solsenfeld schijnt de baron van Seelse aan ongeveinsde droefheid ten prooi. Deze groote gevoeligheid van iemand, die hiervan nog nimmer de blijken heeft gegeven, wekt ieder's verbazing, en geeft aanleiding tot allerlei vermoedens, maar de ware reden gist niemand.

'tIs tien uur; oom Frits opent geeuwend de bedgordijnen, en blijft een wijl peinzend in het vuur staren. Zijn overpeinzing is van geen vrolijken aard. De zaâmgetrokken wenkbraauwen en digtgeknepen lippen zijn blijken van groote ontevredenheid. Oom Frits is uit het humeur. En geen wonder. De tienduizend gulden hem bij het vervalschte testament vermaakt, zijn hem ontgaan; hij verkeert in nood!!

Langzaam staat hij op en kleedt zich aan.

— Vervloekte gekkin! — prevelt hij. — Wat heeft zij met die grap te maken! Wat kon het haar schelen hoe de vork in den steel zat! Is zij er iets rijker door geworden? Als ik het geweten had... maar hoe kan ik ook daarop rekenen? Intusschen ontvang ik niets voor al mijne moeite, en dit juist in een tijd waarin ik geheel aan lager wal ben... vervloekte gekkin!.. —

Geheel ontstemd schenkt oom Frits zich een kop koffij in en nuttigt al grommend zijn ontbijt. In deze bezigheid wordt hij gestoord door een zacht kloppen aan de deur.

— Belet! — roept oom Frits barsch, — ik ontvang niemand! —

Maar het kloppen wordt herhaald.

— Ezel! hoor je niet? Ik heb belet!! — schreeuwt de origineele baron, verheugd dat hij een reden heeft om zich driftig te maken.

— Met uw verlof, baron, een oogenblik gehoor! — klinkt nu een welluidende vrouwenstem voor de deur.

Tegen dat geluid is de baron niet bestand. Half glimlagchend gaat hij met groote stappen naar de deur en ontsluit die; maar als door een elektrieken schok deinst hij twee passen achteruit, terwijl die glimlach door een alleronaangenaamste uitdrukking wordt vervangen.

't Is Catchinka — de vervloekte gekkin!!

— Baron! — spreekt ze, — neem mij niet kwalijk, dat ik u zoo vroeg in den ochtend lastig val. —

— U neem ik alles kwalijk, jufvrouw, — schreeuwt de baron woedend, — en nog wel het allermeest omdat ge, na mij zoozeer te hebben benadeeld, u nog aan mij durft te vertoonen, marcheer op! —

— Baron! met uw ontevredenheid heb ik niets te maken, zij deert mij niet. Ik kom enkel om met u over zaken te spreken. —

— Zaken .... Ja, nadat gij mijn zaak verknoeid hebt... weg! uw mooi lief gezigtje zal mij niet verteederen! —

— Dat verheugt mij, want van verteederingen is hier geen sprake. Ik kom u eenvoudig omkoopen. —

— Omkoopen! wat bedoelt gij? —

Oom Frits staart Catchinka verbaasd aan. Er straalt zooveel zelfvertrouwen uit haar gansche houding en uit haar wijze van spreken, dat hij er, zijns ondanks, door in verlegenheid wordt gebragt.

— Als ik zeg, baron! het meisje, dat ge verleid hebt, en daardoor tot den laagsten trap van zedeloosheid viel, dat meisje, Zwarte Bet, bedoel ik, was de dochter van den baron van Solsenfeld, dus uw nicht, dan zal u dat zoo koud laten als een steen, niet waar? —

— Ja; — zegt oom Frits dood bedaard.

— Juist, want reeds lang is uw hart versteend en .... —

— Dat juist niet, lieve meid! voor vrouwen, als ze jong en mooi zijn, voel ik altijd iets. Is dat geen sterk bewijs voor de weekheid van mijn hart? —

— Wat gij gevoelt, mijnheer! heeft met het hart weinig te maken; ik zal de bron van uw teederheid liefst niet opzoeken, maar wat gij moest gevoelen, mijnheer! als er nog een grein godsdienst of eergevoel in u stak, is schaamte over uw wangedrag en wroeging over de jammeren die gij aanrigt. Maar daar reken ik bij u niet op, en om u dit aan het verstand te brengen, kwam ik niet hier; ik heb echter gerekend op uw leege beurs en op de teleurstelling die ge

hebt ondervonden, toen de tienduizend gulden u ontgingen; wat dunkt u daarvan? —

— Aha! ge begrijpt dus, dat het een teleurstelling is, en dat ge mij daarvoor schadevergoeding schuldig zijt? —

— Wel zeker. —

Met een hatelijken glimlach nadert oom Frits het meisje. Hij vermoedt niet, dat ze bij magte is om zijn beurs te vullen. Op welke wijze wil zij hem dan vergoeding schenken? Een goed verstaander heeft slechts één woord noodig, denkt oom Frits, maar de uitdrukking zijner oogen is zoo veelbeteekenend, dat Catchinka snel terug treedt en met een afwijzende beweging harer hand, hem op een afstand houdt.

— Ik dien mij duidelijker te verklaren, mijnheer! om niet verkeerd door u te worden begrepen. Ik kom u geld brengen, mijnheer! geld, klinkende munt! want als het u niet treft dat Zwarte Bet uw nicht was, dan zal zij u als zuster van den heer Lamers evenmin belangstelling inboezemen. —

— Alle drommels! — roept de baron verrast uit, — kunt ge dat bewijzen? —

— Dat is reeds bewezen, baron! daarom heeft uw zwager beiden een legaat vermaakt. Zult ge nu nog met hem duelleren? —

— Wel wis en waarachtig, die ellendige boekworm heeft mij beleedigd; kan ik het weten dat die meid zijn zuster is? Is dat mijne schuld? Als ik hem een weinig bloed heb afgetapt, kan hij haar onder een stulp zetten, om haar voor bederf te bewaren. —

En oom Frits lacht luid over deze aardigheid.

— Zwarte Bet is gestorven, baron! Uit uwe woorden

maak ik op, dat de twist om harentwille ontstond; kan de dood geen verandering in uw plan brengen? —

— Of dat schepsel leeft of dood is, wat gaat mij dat aan? ik heb een beleediging te wreken en daar zal niemand mij van afbrengen. —

— Mijn voornemen is het toch. —

— Ik wensch er u geluk meê, maar het zal wel bij uw voornemen blijven. —

— Toch niet, baron! Hoeveel eischt gij? —

— Malle praat; door u zal ik niet rijker worden. —

— Wie weet! Laat ons eens onderhandelen. Duizend gulden?

Weder staart de baron Catchinka verbaasd aan.

Zij heeft haar portefeuille uit den zak gehaald en reikt hem een banknoot over.

— Heeft Adeline u zoo goed bedeeld? Nu, dat mogt dan ook wel, als ge mij Saksenweerdt hadt bezorgd, zou ik even mild zijn geweest. —

— Is het genoeg? —

— Neen; ik heb drie duizend gulden noodig —

— Goed; maar op uw eerewoord bouw ik niet veel; hier is een papiertje op zegel, schrijf: —

— Wat? —

— De ondergeteekende bekent bij dezen verschuldigd te zijn de som van drie duizend gulden aan Catchinka X, pleegzuster te Amsterdam, en verbindt zich op zijn eerewoord tot de uitbetaling van die som, een uur na afloop van zijn duel met den heer Lamers.

Oom Frits aarzelt.

— Wilt ge schrijven ja of neen? —

— In dit geval zou het tweegevecht nooit plaats hebben. —

— Dat verlang ik. —

— Gij zijt een kordate schoone, dat moet ik zeggen — zeer kordaat! —

De baron begint werkelijk eerbied voor haar te gevoelen. Zij gaat zoo bedaard en zoo vast besloten te werk. Zij weet zijn zwak punt zoo gepast tot haar voordeel aan te wenden, alsof ze in plaats van een pleegzuster, de barones in eigen persoon was.

— Wilt ge schrijven, mijnheer? —

— Zult ge onze overeenkomst bekend maken? —

— Neen, als gij u ten minste verbindt, om den misstap van uw zwager en de bloedverwantschap van den heer Lamers met Zwarte Bet geheim te houden. —

— Dat neem ik aan. —

De baron teekent de schuldvordering en Catchinka betaalt hem met drie banknoten van duizend gulden. Met welgevallen steekt oom Frits ze bij zich.

— Nu, jufvrouw, ik wensch u meer zulke ziekendiensten; gij zijt slim genoeg om er uw voordeel mede te doen. —

— Baron! gij vergist u. Het geld komt niet van uw nicht. Ik zelf bezit vermogen genoeg om meer uit te kunnen geven, dan men van een pleegzuster verwacht. Ik zeg u dit, om u tot de overtuiging te brengen, dat geen bijoogmerken mij hebben aangezet, om uw schaamtelooze handelwijze aan het licht te brengen. Vaarwel! —

— Neen! neen, wacht een oogenblikje, jufvrouw! Daar moet ik het mijne van hebben; gij zult mij toch niet voor zulk een domkop houden, hoop ik, dat ik aan die praatjes geloof sla? Wie ter wereld zal de dwaasheid hebben van een

nonnenleven te leiden, als hij duiten genoeg bezit om er zijn genoegen van te nemen? —

— Uw oordeel is mij vrij onverschillig, baron! Iemand, die zijn leven lang voor de wereld leeft en het zingenot boven alles stelt, kan onmogelijk smaak vinden in een roeping, die uit hooger beginsel geboren wordt. 't Spijt me voor u. Ook u wacht de dood met al hare verschrikkingen. Het valt zwaar om afstand te doen van het leven, als men niets overhoudt om daar ginds mede te nemen. —

— Ah bah! zusterke! preeken oefenen nooit invloed op mij uit, om de eenvoudige reden, dat ik niet aan een eeuwigheid geloof. —

— Maar als er nu toch eens een eeuwigheid ware, baron! — spreekt Catchinka, terwijl zij hem een oogenblik met hare groote, ernstige oogen vast en doordringend aanstaart.

— Als....als! — antwoordt oom Frits met een schouderophalen, — ik neem liever het zekere voor het onzekere, en geniet wat ik kan genieten. Als ge werkelijk vermogen bezit, zijt ge een gekkin, dat ge het ook niet zóó aanlegt. —

— Er zijn er genoeg, die dus denken en spreken, baron! maar er zijn er weinig, die dit op hun sterfbed volhouden. —

— Dat is wel mogelijk, meisje! Als het ligchaam lijdt verliest de geest zijn kracht en helderheid, en in zulk een abnormalen toestand laat men zich gemakkelijk van alles wijs maken. —

— Neen, mijnheer! de zieleangst waarvan ik zoo vaak getuige was, spruit voort uit het geweten. Het is de godsstem, die men in zijn gezonde dagen telkens het zwijgen oplegt, maar die duidelijker en duidelijker spreekt, naar-

mate men het oogenblik nadert, waarin ons al wat zinnelijk is ontvalt. —

— Verwenschte ouden wijvenpraat! anders niet. —

— Baron! ontkennen kunt ge het niet, dat nu en dan een flikkering van beter leven in u opwelt. Gij zult het u zelf niet kunnen ontveinzen, dat kan niemand. —

— Wat ons van jongs af aan wordt ingeprent, gaat er niet gemakkelijk uit. Dat beteekent allemaal niets. Ons wordt aan het verstand gebragt, dat moorden slecht is, en de Dajakker kan niet huwen, of hij moet minstens eenige hoofden hebben afgeslagen. 's Lands wijs, 's lands eer. Daar heeft God niets mede te maken. God is een fictie van gelukkige lieden, die iemand ver, zeer ver boven hen zoeken, om kosteloos dankbaar te kunnen zijn. —

— God bestaat en is overal gekend, mijnheer! en ofschoon een zuiver godsbegrip afhangt van de mindere of meerdere geestesontwikkeling, zoo neemt dit toch ook bij hen de behoefte niet weg om de Godheid te eeren. Maar naarmate men beter weet, zal er ook van ons geëischt worden. Wat de barbaarsche Dajakker zich ten pligt rekent, zal den Christen tot zonde gerekend worden, om de eenvoudige reden, dat hij beter onderscheid weet te maken tusschen goed en kwaad. —

— Juist, omdat men het hem geleerd heeft. —

— En omdat het goede weêrklank bij hem vindt. —

— Alle drommels! het kwade zeker niet. —

— Het kwade wordt door hem bedreven als hij slaaf is van zijne zinnen, maar het goede zal hij, ondanks zich zelf, blijven erkennen; daar heeft God voor gezorgd. —

— Onzin, grove onzin, anders niet! — schreeuwt oom Frits

geërgerd, — ik wensch een ieder geluk met de godsstem in zijn binnenste, en met de zorg die God er aan besteedt om hem naar die stem te laten luisteren. Daar hij evenwel aan mij zooveel zorg niet ten koste legt, zal ik zoo vrij zijn voor mijzelf te zorgen, en van het leven genieten zooveel als er van te genieten valt. Maar het is mij echter niet onverschillig om bij mijn laatsten snik nog een lief gezigt voor mij te zien; ik hoop dus dat uw verheven roeping waarmede gij een denkbeeldigen hemel hoopt te verdienen, u aan mijn sterfbed zal lokken, dan kunt ge eens bestuderen hoe iemand den geest geeft, die aan niets geloof hecht, dan aan hetgeen hij tasten en voelen kan. —

— Vaarwel baron! —

Catchinka verlaat het vertrek.

— Ah bah! — denkt oom Frits, — die zal vooreerst niet terug komen. Maar ik heb het verkeerd aangelegd. Als zij vermogen heeft en ik geloof het waarachtig, ten minste naar hare houding en spreekwijze te oordeelen, zou ik met een weinig femelarij haar te vriend hebben gehouden. Van die gloeijende orthodoxen kan men nog wel eens wat loskrijgen. Ik heb mijn fortuin met voeten geschopt, verwenschte gek die ik was!... —

En de baron werpt zich ontevreden op de kanapé neder. Ondanks zichzelf denkt hij aan Zwarte Bet. „Die gekke pleegzuster!" prevelt hij nu en dan, maar zijne gedachten zijn in tegenspraak met zijne woorden. „Ge zult het uzelf niet kunnen ontveinzen wanneer ge slecht handelt, dat kan niemand!" heeft ze gezegd. En ze heeft waarheid gesproken. Oom Frits mag keer op keer ongeduldig zijne gedachten een andere wending geven, het baat niet — oom Frits moet luisteren naar de godsstem in zijn binnenste.

XXV.

Lamers heeft bij zijne tehuiskomst benevens den sleutel van Zwarte Bet's kamertje, het pakje minnebrieven van den baron van Seelse gevonden. Met reikhalzend verlangen ziet hij den volgenden ochtend te gemoet, waarop hij door een tweegevecht met den baron, zijn zuster zal kunnen wreken. Door de tegenstrijdigste gewaarwordingen bestormd, kan hij er niet aan denken om zijne gewone bezigheden te hervatten. Hij schuift ongeduldig zijn werk op zijde en herdenkt met weemoed de levensgeschiedenis zijner moeder. Op dit oogenblik wordt hem een briefje van graaf Rozenstein overhandigd, dat de volgende in haast geschrevene regels bevat:

„Waarde Henri! Mijn verloving met Adeline is afgebroken. *Zij bemint u.* Laat geen drogredenen uw huwelijk met haar in den weg staan. Maak haar zoo gelukkig als ik het zou gedaan hebben, ingeval ze mij had bemind. Vroeg of laat hoop ik getuige te zijn van uw geluk. Vaarwel!

Uw vriend graaf Rozenstein."

Het briefje ontzinkt aan Lamers' bevende vingers. Het bloed is naar zijn wangen gestegen. Zijn oogen stralen van vreugde. Zulk een onverwacht geluk en zooveel kommer en ellende,— van de smartelijkste droefheid tot de hoogste zaligheid opgevoerd... Lamers verkeert als in een droom. Nogmaals grijpt hij het briefje en weder leest en herleest hij met blijde verrukking het „Zij bemint u" daar met duidelijke letters neergeschreven. Die zekerheid lost op eenmaal al zijne be-

zwaren op. Hij is niet rijk, hij is niet van adel, maar... Adeline bemint hem. Haar vader heeft onregt bedreven jegens zijn moeder, hij heeft haar levensgeluk verwoest, maar Adeline draagt er rouw over, Adeline lijdt er onder, want... Adeline bemint hem. Zijn zuster is van het hart harer moeder afgescheurd, de baron heeft haar verlaten, verworpen en daardoor tot den laagsten trap van ellende gebragt, maar is dat Adeline's schuld? Is het billijk om op haar te wreken wat haar vader misdeed; zou het niet wreed zijn nu... Adeline hem bemint? —

Reeds heeft Lamers zijn hoed opgezocht, nu nog zijn overjas! Welk een haast! Neen, neen! daar kan niets van komen, is dat een toilet om bij Adeline te verschijnen, bij Adeline, die hem bemint. Voor het eerst van zijn leven maakt Lamers een bovenmatig gebruik van zijn spiegel, maar ook voor het eerst van zijn leven, kan hij zich niet naar zijn zin kleeden. Met al zijn gejaagdheid, met al zijn ongeduld, met al zijn verlangen heeft hij meer dan een uur noodig om zijn toilet te maken; 't is een zwakheid, die Lamers zich vroeger niet zou vergeven hebben, maar nu denkt hij er niet aan, hij weet niet eens hoeveel tijd hij heeft zoek gemaakt, en met schrik ziet hij op zijn horlogie, dat het reeds etenstijd is geworden. Nu kan hij nog niet gaan, Adeline zou zich juist aan 't middagmaal bevinden, dus moet hij nog twee uur wachten. Arme Lamers! gekheid, voor iemand, die zich bemind weet, snellen de uren als minuten voorbij. En Lamers heeft die zekerheid, en met die zekerheid spoedt hij de straat op; ongevoelige Lamers! hij is de woning van Zwarte Bet voorbijgegaan, en hij heeft er niet aan gedacht hoe ze daar dood ligt,

zijn zuster! zijn verongelijkte zuster! De aardsche liefde is baatzuchtig. Lamers heeft er spijt van, nu hij reeds de groote Hallstraat is doorgerend. Hij matigt zijn pas, en doet zich geweld aan om nogmaals zijne gedachten bij Zwarte Bet te bepalen. Het baat niet. Een oogenblik later is haar beeld verdrongen door het beeld van Adeline, die hem bemint! en weder versnelt hij zijn pas, alsof hij werkelijk op de vleugelen der liefde tot haar komt.

Dáár heeft hij het baroniale huis bereikt. Hij ziet naar boven. Er is licht op Adeline's kamer. Muzijk? Neen, hoe zou ze nu muzijk kunnen maken! Ze wacht hem, dat voelt hij.

Reeds heeft hij aangescheld. Gijs opent de voordeur.

— De freule is op haar kamer, ik zal u aandienen, mijnheer Lamers. —

Eerst nog aangediend worden, als men haast heeft.

Lamers trappelt van ongeduld op de marmeren steenen. Achter in den gang wordt een kamerdeur geopend en de barones begeeft zich in het volle gewigt van haar grootheid naar boven, zonder Lamers met een groet te verwaardigen. Zij haat hem, dat heeft Lamers in haar blik gelezen, maar hij glimlacht, want — Adeline bemint hem.

Gijs keert terug.

— De freule verzoekt of mijnheer Lamers zoo goed wil zijn om boven te komen. —

Spoediger dan zich denken laat is Lamers den trap opgeijld, nu staat hij voor Adeline's kamerdeur, buiten adem en .... beschroomd.

Gelukkig is Gijs hem gevolgd; hij klopt voor hem aan, opent de deur en laat Lamers binnen.

Even beschroomd als Lamers staat Adeline daar met

neêrgeslagen oogen en beiden bewaren eenige oogenblikken het stilzwijgen. Maar nu ook is de van hartstogt bruisende jongman zijn gevoel niet langer meester.

— Adeline! zeg dat het waar is, zeg, dat gij mij bemint! — roept hij en werpt zich voor haar op de kniën.

Trillend van vreugde rigt ze hem op; ze slaat hare armen om zijn hals en fluistert zacht maar teeder:

— Ja, Henri! U heb ik lief, dat voelde ik van den beginne af, maar ik trachtte die liefde te bestrijden, omdat ik verloofd was. Ik wist, dat graaf Rozenstein mij beminde! —

— Arme graaf! — zucht Henri uit het volle van zijn hart.

— Hij heeft mijn strijd begrepen. —

— En ook mijne liefde, Adeline! Hij is meer dan een vriend voor mij geweest. —

— Henri, hij heeft gelijk; ik voel nu, dat ik hem nooit gelukkig zou hebben gemaakt. —

De gelukkige jongman staart haar teeder aan en drukt den eersten kus op hare lippen.

Juist op dit oogenblik wordt de deur geopend en de barones treedt binnen. Verstijfd van schrik blijft ze staan; neen, ze wil haar oogen niet gelooven, spreken kan ze niet. Adeline en Lamers wijken geen pas van elkander.

Beider gelaat straalt van geluk. Zij denken er niet aan om der barones hare ontsteltenis euvel te duiden. Zij behooren elkander toe; niemand vermag hen te scheiden.

— Wat beteekent dat, Adeline? — brengt eindelijk de barones met moeite uit. —

— Mama! ik kan mijn woord niet gestand blijven, ik kan graaf Rozenstein niet huwen. —

— Kind, gij schertst, niet waar? —

— Is dit scherts, mama? — vraagt Adeline en zij wijst op haar hand, die Lamers vastklemt in de zijne.

— Een meisjesgril, die mijnheer Lamers wel zoo verstandig zal zijn als zoodanig te willen opmerken, niet waar, mijnheer? — de stem der barones is zoo smeekend, haar gemoed schijnt zoo vol door deze ontzettende ontdekking, dat de jongelieden haar met medelijden aanstaren.

— Graaf Rozenstein heeft mij uit eigen beweging mijn vrijheid terug geschonken, mama! hij begrijpt dat het hart eener vrouw moet behooren aan den man dien zij huwt; begrijp het ook, bid ik u, dit zal u veel leed besparen. —

— Niet waar, mijnheer? — herneemt de barones, die den schijn aanneemt alsof zij Adeline's woorden niet heeft begrepen. — Niet waar, mijnheer! gij zult wel zoo verstandig zijn!

Adeline's oogen beginnen te fonkelen; de drift teekent zich op haar gelaat. Lamers drukt haar hand vaster in de zijne en tracht haar tot bedaren te brengen.

— Ik zal uw dochter huwen, mevrouw! — spreekt hij op trotschen toon. — Ik zal haar huwen omdat zij mijn liefde beantwoordt! —

— Gij!... — stamelt de barones wanhopig. — Gij... arme boekworm!... —

— Al genoeg! roept Adeline buiten zich zelve van drift. — Ik wist wel, dat gij kwaamt om hem te beleedigen. Gij die nergens liefde voor koestert dan voor rang en vermogen! hoe zou ik ook van u eenig medegevoel kunnen verwachten voor mijn geluk! Gij die mij sedert ik vrouw was, altijd hebt gegriefd in hetgeen mij het liefste was, hoe zou ik ook van u kunnen denken, dat ge den echtgenoot mijner keuze zoudt eerbiedigen! —

— Kind, bedaar! — spreekt de barones tergend, — gij weet niet wat ge spreken of zwijgen moet, en in uw handelingen toont gij u werkelijk waanzinnig! Mijnheer Lamers, gij zult wel zoo goed zijn om mij met mijn dochter alleen te laten. —

— Henri, gij zult blijven! — roept Adeline bevend van opgewondenheid. — Dit is *mijn* kamer, niemand heeft hier het regt om te gebieden dan ik. —

— Maar dit is *mijn* huis! — schreeuwt de barones, en als gij mij tot het uiterste drijft, Adeline, zijn de gevolgen voor uwe rekening. —

— Ik bid u bedaar, mijn lieve! fluistert Henri het gefolterde meisje toe, — ik heb op dit alles gerekend — zij kan mij niet beleedigen. —

Werkelijk schijnt Lamers dood bedaard. En zoo hij al innerlijk gegriefd is door de minachting, die de barones hem toont door woord en blik; hij laat het niet blijken. Ook heeft Adeline's drift een tegenovergestelden invloed op hem.

— Ik neem de gevolgen voor mijne rekening, mama, spreekt Adeline zich geweld aandoende om bedaarder te spreken. — Gij vergeet, dat ik mijn eigen meesteres ben. Als gij geen genoegen wilt nemen met mijn voornemen, zal ik zoo vrij zijn deze woning te verlaten. —

— En uw naam?.... —

— Mijn naam!.... —

Bittere woorden zweven Adeline op de lippen, maar ze weêrhoudt ze.

De barones gevoelt haar onmagt. Als het bekend werd wat zij gedaan heeft, wie zou dan de eerste vlek op haar naam hebben geworpen?

— Mijnheer Lamers, herneemt ze bleek van aandoening,

nooit zal ik mijn toestemming geven tot uw huwelijk met mijn dochter; zult gij haar toch huwen? —

— Ja, mevrouw! antwoordt Lamers op vasten toon, — dat zal ik, omdat uw dochter het begeert. —

De barones werpt hem een verpletterenden blik toe.

— En gij, Adeline! mijn kind! wilt ge de belofte aan uw stervenden vader ontrouw worden, wilt ge uw moeder diep ongelukkig maken? —

— Ik zal hem huwen! — klinkt Adeline's koel antwoord.

Tranen vloeijen langs de wangen der barones. Dat is de laatste en zwaarste slag, die haar treft. Een gril, een coquetterie zou ze haar dochter gaarne vergeven hebben, maar eene mesalliance......

Als een geknakt riet zakt ze inéén. Met afgrijzen weert ze Lamers af, die haar te hulp toeschiet. Marie wordt ontboden om haar naar haar kamer te geleiden.

— Ik heb het verwacht! — mompelt Adeline.

Lamers staart donker voor zich. Het eerste offer aan de liefde is gebragt. Zijn trots heeft een gevoeligen stoot ontvangen.

— Henri! — spreekt Adeline zacht, — wij dragen het leed te zamen, laat u dat troosten. —

Nu ze van de drukkende tegenwoordigheid harer moeder is ontheven, schijnt ze een ander wezen. Henri's hart klopt van vreugde. Die fiere schoone van daar even en het beminnende meisje, welk een verschil! en dat alléén om zijnentwil!

— Wees gerust, Henri, zij zal haar onmagt gevoelen. Over eenige dagen zal ze haar ontevredenheid meester zijn, en u schijnbaar in genade aannemen. Ik ken haar! —

— Arme Adeline! — zucht Lamers.

Hij dacht aan zijn moeder en wat zij voor Adeline zou geweest zijn, in vergelijking van de barones.

Adeline staart hem angstig aan. Zij weet niet hoe zij zijn stilzwijgen moet uitleggen.

— Henri, spreek! valt u dit te zwaar? Kunt gij niet dragen wat ik jaren lang heb getorscht? kunt ge het niet eens om mijnentwil? —

Glimlagchend trekt Lamers haar digter naar zich toe.

— Ik kan meer dan dat, Adeline! anders zou ik u niet waard zijn. —

— Waaraan dacht gij dan? —

— Aan mijn moeder. —

Adeline verbleekt.

— Ik dacht er aan, wat zij voor u zou geweest zijn. Hoe lief of zij u zou gehad hebben, al was het alléén omdat gij mijn vrouw werdt. —

— Ach! — roept Adeline snikkend uit, — een *moeder* heb ik nimmer gehad. Zij, die er den naam van draagt, hield haar hart voor mij gesloten. —

— In het mijne zult gij heerschen tot aan mijn jongsten snik, — Adeline! —

— Lamers! die woorden geven mij een oneindigen troost, vooral nu — nu ik ook geen vader meer heb! —

— Wij hebben elkander over *veel* te troosten, Adeline! laat ons dit nooit vergeten, — fluistert Lamers aangedaan.

Neen, om de liefde die zij haar vader toedraagt, zal Adeline nooit weten hoe diep ellendig hij Zwarte Bet heeft terug gevonden.

XXVI.

Er is een groote oploop op het plein.

Voor het statige huis met de hooge stoep, staat de doodwagen. Een tal van fraaije équipages scharen er zich achter. 't Is of de baron nog voor het laatst receptie houdt, meent een schalk uit de menigte; maar hij wordt duchtig door zijn buurman berispt, die dergelijke spotternijen ongepast acht.

Nadat een ieders geduld tamelijk op de proef is gesteld gaat de voordeur open, en de zwarte kist wordt door acht zwarte mannen in den zwarten wagen getild.

Op het zwarte kleed dat men over de zware kist werpt, blinkt, van louter goud, het adelijk wapen, waarvoor de baron der menigte zóóveel eerbied heeft weten in te boezemen, en waarop ze ook nu nog met ontzag staart. Langzaam gaat de stoet grafwaarts. De zon breekt door de wolken als om dit sombere schouwspel te vergulden.

Wat flonkert die gouden kroon! wat schitteren die gouden sterren. Wat laat de mensch zich toch door den schijn misleiden! Aardsche grootheid, wat blijft er van u over!

— 't Is toch akelig zoo'n begrafenis! — zegt een vrouw uit de menigte tot haar buurman. — Wat is toch een mensch! —

— Een mensch is toch een mensch! — filosofeert deze, — hij moet eten en drinken, en dat heeft dié daar, meer dan genoeg gehad. —

— Voor eten en drinken leven we toch alevel niet alléén, zou ik zeggen! — spreekt een derde, — anders zou het er bedroefd voor ons uitzien. Je ziet maar duidelijk waar

het naar toegaat; je bent zoo rijk en zoo'n groote mijnheer niet, of je mot er an! —

— Als de baron veel meer heeft gedaan dan voor zijn eigen te zorgen, heet ik geen Berend, — zegt de vorige spreker.

— Dat zal hem nu slecht te pas komen. Een tekort bij de afrekening steekt in schulden. —

— Wat glinsteren die tuigen! zie eens Gerrit! en wat maakt die kroon een bombarie in de zon, alsof ze wil zeggen, zie je me wel? —

— Een kroon van goede werken is beter, maar daar behoeven we hier niet naar te zoeken! —

— Zoo Jaap, ben je weer aan 't preêken? —

— De wereld zal vergaan met al haar begeerlijkheden ... —

— En jij er bij.... — lacht een kwâjongen en geeft den vrome een duw in den rug.

— Vergeef en vergeet! — zucht deze en hij strijkt de hand langs de gevoelige plek.

— Preêk niet, als je zelf een preek noodig hebt! — gromt een ander.

— Dáár is er een die preêken mag, — zegt de eerste spreekster.

Alle oogen volgen de rigting van haar hand.

— Meen je dat kleine ding daar? —

— Ja; met dat witte mutsje op het hoofd. —

— Ze gaat warempel het voorname huis binnen. —

— 't Is de zuster van liefdadigheid die den baron heeft opgepast alsof hij een heilige was, en nu komt ze van Zwarte Bet, die het ook al heeft afgelegd. —

— Wat zeg je? woû ze dat hol inkruipen? —

— Ja, waarachtig! daar voelde ze zich niet te goed

voor. Maar ze schaamt zich haar werk niet; ze gaat bij armen zoowel als bij rijken. —

— Dat noem ik je braaf! In de kleinste potjes zit de beste zalf. Noû Jaap! als je ook zoo ver bent, mag je over de verdorvenheid van de menschheid zaauwelen! —

— Ze moesten *haar* liever die fonkelende kroon op het hoofd plaatsen, dan kon men ten minste zeggen dat zij wel verdiend was.

— Hoep la! ga je meê, Theunis? —

— Volgen! volgen! de dominé zal nog wel wat van de kroon te vertellen hebben, want over de goede werken valt niet veel te zeggen. —

— Te drommel ja! dat moet ik hooren! —

Catchinka komt afscheid nemen van Adeline.

Zij vindt deze in een hoogst zenuwachtigen toestand, nu het stoffelijk overschot haars vaders ter aarde wordt besteld. Catchinka heeft juist dit oogenblik tot haar bezoek uitgekozen, om Adeline eenige troostwoorden toe te spreken, waaraan zij zeker behoefte zou gevoelen, en haar tevens met haar vertrek bekend te maken. Adeline heeft zich met alle kracht tegen dit voornemen verzet, maar het baat niet: Catchinka's besluit staat vast. Zij heeft haar goede reden om Adeline's vriendelijke uitnoodiging van de hand te wijzen. Met nieuwsgierig verlangen hoopt Adeline op eenige nadere berigten aangaande Zwarte Bet, maar ook hierin ziet zij zich teleurgesteld. Catchinka vertelt er niet meer van dan Adeline reeds door graaf Rozenstein heeft vernomen. Zij is dood. En zoo Catchinka er ook al meer van weet, dan blijkt het toch duidelijk,

dat zij dezelfde geheimhouding in acht neemt, en over die zaak liefst niet in bijzonderheden treedt, om Adeline's gevoel te sparen. Met de meeste deelneming verneemt Adeline het uiteinde van Zwarte Bet. Door graaf Rozenstein heeft zij gehoord op welk een wonderlijke wijze Lamers met die ongelukkige vrouw in aanraking is gekomen, en hoe zij beiden door medelijden gedrongen, Catchinka hebben verzocht om hare verpleging op zich te nemen. Tot nog toe heeft een zekere schroomvalligheid Adeline terug gehouden om Catchinka mede te deelen, welk een verandering in haar toestand heeft plaats gehad. Zij weet welk een vereering Catchinka den graaf toedraagt om zijne groote hoedanigheden, maar zij heeft tevens opgemerkt, met welk een teedere belangstelling Catchinka's oogen zich vaak op Lamers vestigden; hiervan kon hare bekendheid met het geheim zijner moeder oorzaak zijn geweest, maar toch was Adeline er niet zeker van, of ook Catchinka's blikken geen diepere beteekenis hadden. Gelukkig voor beiden is weldra de begrafenis-stoet teruggekeerd en Lamers snelt de kamer binnen om de snikkende Adeline in de armen te drukken.

Catchinka staart beiden verrast aan. In de eerste treurige oogenblikken vergeten beiden dat zij niet alléén zijn. Ofschoon altijd bleek, zoo straalt toch Lamers' gelaat van vreugde en tevredenheid, en ook Adeline's aandoening wordt getemperd door de vervulling van haar hartewensch.

Zachtkens drukt Adeline den onstuimigen jongeling op zijde en wijst hem Catchinka, op wier gelaat slechts blijde verrassing te lezen is. Adeline voelt zich op eenmaal door dien aanblik gerust gesteld. Neen, zij heeft zich bedrogen, Catchinka bemint hem niet. De liefde openbaart zich op

vele wijzen. Adeline heeft niet gezien, hoe bij Henri's verschijning het bloed naar Catchinka's wangen vloog, welk een pijnlijke trek zich plooide om haren mond, toen hij Adeline zoo teeder begroette. 't Is slechts een oogenblikkelijke opwelling van spijt en ijverzucht, even ras onderdrukt als ontstaan. Catchinka was op deze onverwachte omkeering van zaken niet voorbereid. Dat is alles.

— Catchinka! — spreekt Adeline ernstig, — gij hebt regt op mijn vertrouwen, hoor mij aan en beoordeel daarna mijn handelwijze. Ik heb een fout begaan. Op aandrang mijner ouders verloofde ik mij met graaf Rozenstein. Dit kostte mij strijd; maar toen ik hem beter leerde kennen, toen ik bemerkte hoezeer hij mijn achting en liefde waard was, begon ik mij te vereenigen met het denkbeeld van eenmaal zijn gade te worden, en het vermoeden rees niet bij mij op, dat er nog meer vereischt werd om tot een stap over te gaan, waarvan gewoonlijk ons verder levensgeluk afhangt. Graaf Rozenstein was ten volle bekend met de gevoelens, die ik hem toedroeg; hij nam er vrede mede, hij is op dien bezadigden leeftijd, dat men in wederzijdsche achting een vasten waarborg voor zijn geluk meent te vinden. Maar een groote hinderpaal stelde zich tusschen ons. Ik ontmoette mijnheer Lamers en voelde voor het eerst wat liefde is.... Catchinka! ik geloof, dat gij het overige zult begrijpen! —

— Freule Adeline, gij voeldet dat een vrouw verkeerd handelt, wanneer zij haar hand zonder haar hart wegschenkt, niet waar? —

— Juist. —

— En de graaf? —

— De graaf was verstandig genoeg om dit in te zien, en grootmoedig genoeg om zelf het eerst over het afbreken van onze verbindtenis te spreken. —

— Van graaf Rozenstein bevreemdt mij dit niet. Ik houd hem tot zulk een opoffering in staat. De voldoening van twee menschen gelukkig te hebben gemaakt zal hem vertroosten. —

— Gij kunt niet beoordeelen, jufvrouw Catchinka, hoeveel strijd het kost om een beminde vrouw aan een medeminnaar af te staan, — spreekt Lamers bewogen; — nooit zullen wij den graaf het leed kunnen vergoeden, dat hij hierover moet gevoelen. —

Een flaauwe glimlach speelt om Catchinka's lippen.

Een oogenblik slaat zij hare zielvolle oogen naar den schrijver op; weder meent Adeline er die onmiskenbare uitdrukking van liefde in te lezen, die haar reeds vroeger heeft getroffen.

— Niemand zal dat kunnen dan God alleen! — antwoordt Catchinka. —

— Hij is vertrokken niet waar, Henri? — vraagt Adeline. —

— Ja; hier is zijn afscheidsgroet aan u. —

Henri reikt haar een brief over. Adeline steekt dien bij zich. Zij wil dien liefst zonder getuigen lezen.

— De graaf is met hetzelfde rijtuig waarmede hij de begrafenis is gevolgd, op reis gegaan. Maar dat doet mij denken, dat ik nog rekenschap te vragen heb aan u, jufvrouw Catchinka! van dit briefje. —

Het is van den baron van Seelse aan Lamers. Catchinka leest het volgende:

„Vraag aan jufvrouw Catchinka waarom ik verhinderd word met u te duelleren.

W. baron van Seelse."

— Vergeef mij, mijnheer Lamers; ik achtte het onnoodig om uw leven op deze onchristelijke wijze in de waagschaal te stellen. —

Lamers' voorhoofd fronst zich.

— Dat is mij niet genoeg, jufvrouw! Gij kunt niet beslissen welke reden mij hiertoe noodzaakte. —

— Geen reden hoegenaamd kon er bestaan tot het begaan van zulk een daad. —

— Ik ben u volstrekt niet erkentelijk voor uwe tusschenkomst, jufvrouw! —

— Maar uw moeder zal het zijn, mijnheer Lamers! en dat is mij voldoende. —

— En ik zal het mijn leven lang blijven! — roept nu Adeline hartstogtelijk uit, terwijl zij met uitgestrekte armen naar Catchinka toesnelt.

Zij heeft het briefje van den grond opgeraapt en gelezen.

— Waag het niet, Henri! om hierover ontevreden op haar te zijn. —

De toespeling op zijne moeder heeft Lamers plotseling ontwapend. Hij voelt dat Catchinka regt heeft om voor zijne belangen te waken. Met ongeveinsde hartelijkheid drukt hij haar hand.

— Hoe hebt gij het aangelegd om den vertoornden baron van zijn voornemen af te brengen? — vraagt hij lagchend. —

— Dat is *mijn* geheim! — antwoordt Catchinka vrolijk; een geheim dat ik met de herinnering aan al het gebeurde mede op reis neem. —

— Hoe, gaat gij ons reeds verlaten ? —

— Ja, de diligence wacht niet, en ik heb vooraf nog eenige noodzakelijke bezigheden te verrigten. Vaarwel dus freule Adeline! vaarwel mijnheer Lamers. God make u beiden zoo gelukkig als ik het wensch. — Met de meeste aandoening in gelaat en stem bedankt Adeline nogmaals de pleegzuster voor hare onberekenbare liefdediensten en noodigt haar uit tot een bezoek, wanneer zij op Saksenweerdt zal gevestigd zijn. Ook Lamers laat niet af, voordat hij die belofte van haar heeft ontvangen.

Als Catchinka in den gang komt, beijveren zich de dienstboden om haar de hand te drukken en een welgemeend vaarwel toe te roepen. Alleen Willem ontbreekt, hij heeft de dienst moeten verlaten en tot zijn leedwezen bemerkt dat hij magteloos is, om zich te wreken.

Arm in arm staan Henri en Adeline voor het venster om Catchinka na te oogen;

Beider blik is door tranen beneveld. Dáár snelt zij heen dat tengere wezen, krachtiger en moediger dan de sterkste als het er op aankomt om haar evenmensch te dienen; zie ze wendt het hoofd nog eens om en staart naar het huis, waar zij zooveel onstuimige dagen heeft doorgebragt, zij weet het niet dat ze bespied wordt. Adeline en Lamers worden getroffen door den diepen weemoed, op haar anders zoo opgeruimd gelaat. Nu slaat zij hare oogen ten hemel........

God alleen weet hoe zij in dat huis geleden en gestreden en... gebeden heeft!

— Henri! — lispelt Adeline, — de kunst is schoon en de wetenschap rijk, maar zij dáár, heeft nog een edeler roeping gevolgd! —

— Ik geloof het ook! klinkt Henri's antwoord, en met eerbiedige bewondering staren beiden het meisje na, zoover zij kunnen.

Twee uur later vertrekt de diligence van van Gend en Loos. —

— Alle reizigers instappen! — roept de conducteur, — dame, uw nommer. —

— N°. 1 — zegt Catchinka, verheugd dat zij nu een goede plaats zal bekomen.

— In de cabriolet, dame! —

Catchinka stijgt in en voelt dat iemand haar ondersteunt.

Hoogrood staat jonker Alfred nevens haar.

— Hier Gijs! het koffer is er immers op? Goede reis, jufvrouw! Als ik meêging zou ik den eerste, die het u lastig maakte, een lesje van belang geven! —

— Vaarwel jonker! vaarwel Gijs! —

Beiden drukken haar de hand.

— Voort! voort! —

Daar trappelen ze weêr heen, de arme knollen! Vroeger hadden ze het beter, maar

Freuden und Leiden
Im irdischen Leben,
Wechseln so rasch
Wie die Stunden entschweben!

blaast de conducteur, en weldra is de diligence den hoek om — voort!

NASCHRIFT.

Mijn schrijven heeft een doel. Ik wil een poging wagen om mijn landgenooten meer belangstelling in te boezemen, voor de vereenigingen voor ziekenverpleging. Is dat noodig? Zeker meenen wij. Ze wordt niet genoeg gewaardeerd, niet genoeg gesteund. In het verslag van het vorige jaar wordt medegedeeld dat „schoon de inkom-„sten de uitgaven hebben gedekt er slechts *f* 800 overscho-„ten, tot stichting van een vast fonds, uit de renten waar-„van men de reeds spoedig voor de dienst minder geschikte „zusters zou kunnen onderhouden. Het is waar, alle ver-„pleging buiten het gesticht wordt kosteloos verleend, maar „onder de inkomsten wordt, volgens de statuten, toch eeni-„germate gerekend op *geheel vrijwillige giften*, die de veree-„niging aan de *dankbaarheid der verpleegden* verschuldigd „is. Daar nu de verpleging buitenshuis voor een groot deel „bij minvermogenden geschiedt, zoo verlaat men zich te meer „op de giften der meergegoeden, en nu mag het niet „verzwegen worden, dat van vele verpleegden uit den ge-„goeden stand, geen *bewijzen* zijn ondervonden, dat zij de „verleende hulp op prijs hebben gesteld."

Wat is dan wel de toekomst dier edele vrouwen? Zal armoede en gebrek 't loon zijn der zelfverloochenende liefde? Moge de toekomst die vrees logenstraffen.

Wat ik beleefde en van goeder hand vernomen heb is in deze novelle neergelegd. Mogten mijn zwakke pogingen strekken, om den lust te wekken en te versterken, door contributien en vrijwillige giften eene inrigting te steunen, die waarlijk op oneindig meer sympathie aanspraak mag maken dan haar wordt betoond. Die zijne krachten der lijdende menschheid, met zoo veel ijver en liefde wijdt, heeft waarlijk aanspraak op een onbezorgden ouderdom.

CELESTINE.

